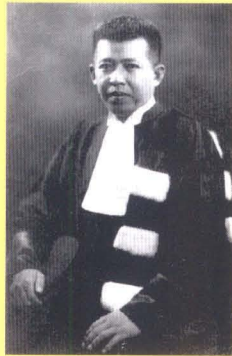

ปรีดี พนมยงค์ ผู้บริสุทธ์

(คำฟ้อง คดีหมายเลขดำที่ ๔๒๒๖/๒๕๒๑)

ปรีดี พนมยงค์

คำฟ้องประวัติศาสตร์
มบริสุทธ์ของบิดาแห่งประชาธิปไตยสยาม
จำยิ่งสำหรับนักกฎหมายและผู้สนใจทั่วไป
เป็นเล่มชนแบบเรียนประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่สมบูรณ์แบบ
อุดมด้วยหลักฐานเอกสารราชการทั้งของไทยและของสัมพันธมิตร
ที่หาไม่ได้จากหนังสือเล่มใด

ปรีดี พนมยงค์ ผู้บริสุทธิ์

(คำฟ้อง คดีหมายเลขดำที่ ๘๒๒๖/๒๕๒๐)

PRIDI-PHOONSUK
ปรีดี - พนมยงค์

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion OPENBASE.in.th

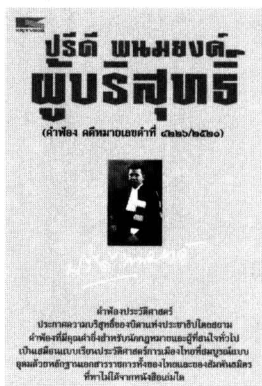

เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-NonCommercial-Share Alike 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา นำมาไปใช้เพื่อการค้า และต้องไว้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

ปรีดี พนมยงค์ ผู้บริสุทธิ์

(คำฟ้อง คดีหมายเลขดำที่ ๘๒๒๖/๒๕๒๑)

พิมพ์ครั้งที่ ๑ โดยสำนักพิมพ์กฤตญาณดา

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ปรีดี พนมยงค์ ผู้บริสุทธิ์ (คำฟ้อง คดีหมายเลขดำที่ ๘๒๒๖/๒๕๒๑). --

กรุงเทพฯ : กฤตญาณดา, ๒๕๕๐.

๑๔๔ หน้า.

๑. ปรีดี พนมยงค์, ๒๔๔๓-๒๕๒๖ ๒. คำฟ้อง I. ชื่อเรื่อง

๙๒๓.๒๕๙๓

ISBN 978-974-85063-2-6

ที่ปรึกษา : ศ.ดร.ระพี ศาคริก, ศ.ดร.อุดม วโรตม์สถิตชาติคดี, ดร.กรรณา กุศลาลัย, ดร.อาภรณ์ พุกษะศรี, รศ.ดร.ชัยวัฒน์ คุประตกุล, รศ.วิทยากร เชียงกุล; **บรรณาธิการบริหาร :** ถิลา ทิพย์ธาร; **ศิลปกรรม :** วิรัตน์พร จตุทิพย์โกมล; **แบบปก :** อุไรวรรณ จิตรมั่ง; **สำนักงาน :** ๑๒/๖๖ ถนนลาดพร้าว แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐ โทรศัพท์ ๐-๒๙๙๓๓-๔๗๓๖, โทรสาร ๐-๒๙๙๓๓-๔๗๓๖ **พิมพ์ :** บริษัท เอสพีดีเอ็มปริ๊นติ้งแอนด์บรีฟ จำกัด โทรศัพท์ ๐-๒๔๕๗-๙๓๕๙; **จัดจำหน่าย :** บริษัท ธนบรรณเป็นเกล้า จำกัด ๓/๑๙-๒๐ ถนนบรมราชชนนี แขวงอรุณอมรินทร์, เขตบางกอกน้อย, กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐, โทรศัพท์ ๐-๒๔๓๔-๙๒๗๐-๑, โทรสาร ๐-๒๔๒๔-๙๕๑๒

ความนำ

ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ หรือ หลวงประดิษฐมนูธรรม หรือ สัมพันธมิตรรู้จักในนามของ **Ruth** (รูธ) อันเป็นรหัสของหัวหน้าใหญ่เสรีไทย เกิดเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๔๔๓ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในครอบครัวชาวนา จึงสัมผัสกับความทุกข์ยากของชนชั้นชาวนาไทยมาแต่เล็กคุ่มใหญ่ หลังจากเรียนจบชั้นมัธยม ก็เข้าศึกษาในโรงเรียนกฎหมายของกระทรวงยุติธรรม สำเร็จเป็นเนติบัณฑิตไทย จากนั้นก็สอบชิงทุนไปศึกษาต่อ ณ ประเทศฝรั่งเศส สำเร็จเป็นดุษฎีบัณฑิตแห่งรัฐ หรือ **Docteur d'Etat** ซึ่งนับเป็นคนไทยคนแรกที่สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาเอกระดับนี้ กล่าวคือ เป็นการศึกษาอย่างคนฝรั่งเศส โดยได้ปริญญาตรีทางกฎหมายที่เรียกว่า **Baccaraureat en Droit** จากนั้นก็ทำปริญญาที่เรียกว่า **Licence en Droit** แล้วจึงจะมีสิทธิศึกษาในชั้นปริญญาชั้นดุษฎีบัณฑิตแห่งรัฐดังกล่าว หลังจากนั้นก็มีคนไทยอีกไม่กี่คนที่สำเร็จการศึกษาในชั้นนี้ (ดูเหมือนจะมีเพียง ๓ คนเท่านั้น) ส่วนใหญ่แทบทุกคนที่ศึกษากฎหมายในประเทศฝรั่งเศส จะสำเร็จเป็นดุษฎีบัณฑิตแห่งมหาวิทยาลัย หรือ **Docteur d'Universite** ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ต่ำกว่า

นอกจากศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ จะสำเร็จปริญญาเอกทางกฎหมายเป็นดุษฎีบัณฑิตแห่งรัฐดังกล่าวแล้ว ยังสำเร็จการศึกษาทางเศรษฐศาสตร์การเมืองชั้นสูง ที่เรียกว่า **Diploma d'Etudes Supérieures d'Economie Politique** อีกด้วย

ระหว่างศึกษาอยู่ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส จนใกล้สำเร็จชั้นสูงสุดนั้น ได้เรียกร้องสิทธิขบขบธรรมและพึงมีพึงได้ให้แก่เพื่อนนักเรียนไทยคนอื่นๆ จนถูกลงโทษจนเกือบถูกส่งกลับประเทศ แต่ภายหลังได้รับการผ่อนผันให้ศึกษาจนจบ

ประมาณ ๖ ปี ก่อนการอภิวัฒน์เปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งประวัติศาสตร์ในสยาม นายปรีดี ขณะอายุชานามเพียง ๒๖ ปี ได้ริเริ่มก่อการเปลี่ยนแปลง

แปลงการปกครองสยามขึ้น ณ กรุงปารีส โดยบรรดาผู้ริเริ่มต่างได้มอบให้นาย
ปรีดีเป็นหัวหน้า บทบาทอันยิ่งใหญ่ต่อประเทศชาติและประชาชนได้ถือกำเนิด
ขึ้นแล้ว ณ บัดนั้น เมื่อกลับสยามในฐานะคณะผู้บังคับคดีแห่งรัฐ ท่านได้เปิดสอน
วิชากฎหมายปกครอง ซึ่งยุคนั้นน่าจะถือเป็นวิชาต้องห้ามและอ่อนไหวต่อ
ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นอย่างยิ่ง

และแล้ว ย่ำรุ่งของวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ก็มาถึง นายปรีดี ใน
ฐานะหัวหน้าคณะราษฎรสายพลเรือน มีหน้าที่ร่างประกาศของคณะราษฎร
ฉบับที่ ๑ อันเป็นคำประกาศประวัติศาสตร์ ซึ่งนอกจากจะชี้ให้เห็นความจำเป็น
ต้องเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบราชาธิปไตยเหนือกฎหมาย ไปเป็น
ระบอบราชาธิปไตยภายใต้กฎหมายแล้ว ได้เสนอหลัก ๖ ประการ อันเป็น
หลักใหญ่ในการสร้างชาติ

ท่านเป็นผู้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๗
มิถุนายน ๒๔๗๕ ที่ระบุว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของราษฎร เป็นผู้ร่วมร่าง
รัฐธรรมนูญฉบับ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕

เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการตรากฎหมายควบคุมค่าเช่านา อันเป็นความ
พยายามจะปลดแอกอันหนักอึ้งบนบ่าชาวนาที่ท่านได้สัมผัสอย่างลึกซึ้งมาแต่
วัยเยาว์ เป็นผู้ร่างเค้าโครงเศรษฐกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาของประเทศชาติและ
ประชาชน อย่างมีการวางแผนและเป็นไปตามหลักวิชา เสนอนำระบบสหกรณ์
มาใช้อย่างจริงจัง เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
ให้มีการกระจายอำนาจอย่างจริงจัง ด้วยการเสนอกฎหมายเทศบาล ให้ท้องถิ่น
เลือกสรรผู้นำท้องถิ่นของตน เมื่อดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การคลัง ก็พลิกโฉมระบบภาษีอากรของชาติด้วยการตราประมวลรัษฎากร ที่
สร้างความเป็นธรรม ต่างจากระบบเก่าโดยสิ้นเชิง และเพื่อให้การดูแลระบบ
เงินตราให้เป็นไปอย่างมีหลักวิชาและเรียบร้อยมีเสถียรภาพ ได้ตั้งธนาคารแห่ง
ประเทศไทย ด้วยการมองการณ์ไกล ได้ใช้เงินทุนไปซื้อทองคำไว้เป็นทุนสำรอง
ซึ่งสร้างอันติงศ์แก่ประเทศชาติและประชาชนตราบนานเท่านาน

จากหลัก ๖ ประการของคณะราษฎร ในข้อแรก จะต้องรักษาความ
เป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง การศาล ในทางเศรษฐกิจ

ฯลฯ ของประเทศไว้ให้มั่นคง

ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากลัทธิล่าเมืองขึ้น ที่ได้ผูกมัดสยามประเทศให้ปราศจากอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง นับแต่มีการลงนามสนธิสัญญาเบาริง เมื่อปี ๒๓๙๙ เป็นต้นมา สยามประเทศได้สูญเสียเอกราชทางเศรษฐกิจ และทางศาล ให้แก่นักลัทธิล่าเมืองขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เมื่อนายปรีดี ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ก็ได้เดินทางเจรจายกเลิก แก้ไข สนธิสัญญา ที่ไม่เสมอภาคเสียทั้งสิ้น นับได้ ๑๐ กว่าประเทศ สยามจึงกลับสู่ความเป็นเอกราชที่แท้จริง ต่างจากก่อนหน้านั้น ที่คำกล่าวอ้างเรื่องเอกราชเป็นเพียงเอกราชจอมปลอมเท่านั้น

ครั้นเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๔๙๔ เมื่อกองทัพญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกมายครอบอำวไทย นายปรีดีเป็นรัฐมนตรีคลังในรัฐบาล ป. พิบูลสงคราม หลังจากพ้นจากตำแหน่งแล้ว สภาผู้แทนราษฎรเสนอให้ท่านดำรงตำแหน่งโดยให้เป็นหนึ่งในคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในรัชกาลที่ ๙ ในสถานการณ์ที่ประเทศไทยอยู่ในภาวะไม่ปกติอย่างยิ่ง กระทั่งคับขันเหลือจะประมาณ รัฐบาล ป. เมื่อแรกเริ่มยอมให้ญี่ปุ่นกรีธาทัพผ่านประเทศไทย ต่อมาได้ล้มหัวจมท้ายเป็นสหาคีกร่วมกับญี่ปุ่น ประกาศสงครามกับประเทศสัมพันธมิตรใหญ่อย่างอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ณ เวลาเที่ยงวันของวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๙๕

ค่อยเล็งเห็นหายนะของประเทศชาติและประชาชนที่กำลังเกิดและจะเกิด มีขึ้นอย่างประเมินค่ามิได้ นายปรีดี ได้ใช้ฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ก่อตั้งขบวนการต่อต้านการยึดครองของญี่ปุ่น ซึ่งมีชื่อต่อมาว่า ขบวนการเสรีไทย โดยมีนายปรีดีเป็นหัวหน้าใหญ่ ดำเนินนโยบาย ๒ ด้านไปพร้อมๆกัน เพื่อปลดสถานะประเทศจากการเป็นศัตรูสัมพันธมิตร ซึ่งด้านหนึ่ง จัดตั้งกองกำลังพลพรรคติดอาวุธจำนวน ๖๐,๐๐๐ คน เตรียมรบแตกหักกับญี่ปุ่น ภายใต้ยุทธศาสตร์สัมพันธมิตรภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ ซึ่งมีลอร์ด ลูอิส เมาทัแบทเทิน เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดแห่งยุทธภูมิ กับผู้รักชาติจำนวนมากที่คอยบ่อนทำลายญี่ปุ่นในทุกรูปแบบ อีกด้านหนึ่ง เสรีไทยดำเนินนโยบายเพื่อให้สัมพันธมิตรรับรองว่า ไทยไม่ใช่ชาติศัตรู เพียงแต่ถูกฝ่ายอักษะประเทศยึดครอง โดยมีผู้รักชาติต่อสู้การยึดครองประสานสอดคล้องกับยุทธศาสตร์

สัมพันธมิตรอยู่อย่างแข็งขัน

ด้วยภารกิจผู้นำเสรีไทยที่หนักอึ้ง ความเครียดที่เกินกว่าปุณฺชนธรรมคาๆ จะแบกรับเอาไว้ได้ ในฐานะที่ต้องนำกองกำลังติดอาวุธให้สงบนิ่งและรอคอยโอกาสโจมตีอยู่นั้น แม้แต่ลอร์ด ลูอิส เมาทั้แบทเทิน ยังได้กล่าวชมเชยอย่างที่สุดว่า

“ประติษฐ์ เป็นบุคคลที่น่าตื่นเต้นที่สุดในสงครามเอเชียอาคเนย์”

“ความตึงเครียดที่บังคับประติษฐ์และภยันตรายที่เขาเผชิญตลอดเวลา ๓ ปีนี้ใหญ่หลวงมาก”

“ข้าพเจ้ารู้ว่า มีบุคคลมากหลายที่เคยเป็นเชลยศึกสงครามในสยาม ซึ่งมีความกตัญญูกตเวทิตาต่อความปรารถนาดีของประติษฐ์ที่มีต่อเรา ดังนั้น ขอให้เราให้เกิดริติแก่บุคคลหนึ่งที่ได้บริการอย่างสูงต่ออุดมคติของสัมพันธมิตร และต่อประเทศของเขาเอง และซึ่งเป็นบุคคลที่ข้าพเจ้าทราบเป็นส่วนตัวถึง เขาว่า เป็นผู้ส่งเสริมมิตรภาพระหว่างอังกฤษ-สยาม ห่วงโซ่แห่งการต่อต้านการกดขี่ของญี่ปุ่นในดินแดนเอเชียอาคเนย์ภายใต้การยึดครองของญี่ปุ่นนั้น ได้มีช่องว่างอยู่เพียงเล็กน้อย และสายสัมพันธ์ที่เข้มแข็งที่สุด ก็คือสายที่บากบั่นสร้างสรรค้ขึ้นโดยประติษฐ์ในสยาม”

และ “จนถึงปลายสงคราม เขาได้จัดตั้งกำลังบ่อนทำลายและกำลังพลพรรคนี้กรบประมาณ ๖๐,๐๐๐ คน และผู้สนับสนุนแบบอหิงสา (passive resistance) อีกมากมาย ซึ่งอยู่ในตำแหน่งที่เป็นจุดสำคัญทางยุทธศาสตร์ในสยามและกำลังรอคอยที่จะโจมตี”

จนในที่สุด หลังจากกองทัพแดงของสหภาพโซเวียต ภายใต้การนำของโจเซฟ สตาลิน บดขยี้กองทัพนาซี จนแหลกเหลว กองทัพแดงได้รุกได้คอบทางยุทธศาสตร์ กริธาทัพปลดปล่อยยุโรปตะวันออก จนเข้าสู่เบอร์ลิน ยุติบทบาทอันเลวร้ายของนาซีฮิตเลอร์ และฟาสซิสท์มุสโสลินี ปล่อยให้กองทัพลูกพระอาทิตย์โคตเดี่ยวเดี่ยวตาย ท่ามกลางศัตรูที่มีอยู่ทั่วโลก

และแล้ว วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๔๘๘ สงครามมหาเอเชียบูรพา ความฝันอันตมๆ แล้งๆ ที่จะสร้างวงไพบูลย์แห่งเอเชียก็กลายเป็นอากาศธาตุ ญี่ปุ่นยอมจำนน ก่อนที่ญี่ปุ่นจะยอมยกธงขาว นายปรีดี ได้มองการณ์ไกลอย่าง

ยิ่งว่า เจียงไคเช็ค ผู้บัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรแห่งยุทธภูมิจีน จะใช้ช่องทางที่เคยประกาศให้เขตยุทธภูมิจีนลงมาถึงเส้นขนานที่ ๑๖ อันหมายถึง ดินแดนไทยทางภาคเหนือและภาคอีสานจะตกอยู่ในยุทธภูมิตังก่อว่า ซึ่งเจียงไคเช็ค จะใช้ข้ออ้างดังกล่าวยกพลเข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นในประเทศไทย เพื่อส่งสอน เนื่องจากรัฐบาล ป. ได้สร้างความโกรธแค้นแก่เจียงไคเช็คเป็นอันมาก

แต่นายปรีดี ได้ติดต่อกับสัมพันธมิตร ขอให้ทหารอังกฤษเข้ามาปลดอาวุธญี่ปุ่น เพื่อไม่ให้เจียงยกทัพเข้ามายึดครองอันจะทำให้ประเทศต้องถูกแบ่งเป็นไทยเหนือและไทยใต้ จนสัมพันธมิตรเห็นชอบ ไทยจึงได้รอดจากปากเหยี่ยวปากกามาได้อย่างหวุดหวิด

จากนั้น ในวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๘ นายปรีดี ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แต่ผู้เดียว ได้ประกาศสันติภาพ อันมีความหมายทางประวัติศาสตร์

ในฐานะผู้มีใจเป็นธรรม หากได้ศึกษาและรู้ซึ่งถึงภารกิจของขบวนการเสรีไทย จะต้องบอกว่า เป็นภารกิจกู้ชาติครั้งที่ ๓ ครั้งแรก สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ครั้งที่ ๒ สมัยพระเจ้าตากสินมหาราช และครั้งที่ ๓ ก็คือขบวนการกู้ชาติเสรีไทย ภายใต้การนำของนายปรีดี

แต่สำหรับนายปรีดีแล้ว ภารกิจของขบวนการเสรีไทย ท่านถือเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกชั้นวรรณะ โดยท่านกล่าวไว้ในที่ต่างๆ เสมอว่า เป็นหน้าที่ที่จะต้องรับใช้ชาติ โดยไม่มีคำว่า กู้ชาติ ให้ได้ยินได้เห็นเลยแม้แต่คำเดียว

นอกจากนายปรีดี จะเห็นว่า ขบวนการเสรีไทย ดำเนินภารกิจรับใช้ชาติแล้ว เมื่อเสรีจากรกิจ ก็สลายตัว ซึ่งถ้าเป็นผู้ที่มีใจกระตือรือร้นไปในทางอำนาจนิยมแม้สักนิด กองกำลังเสรีไทย ที่ถืออาวุธทันสมัยของสัมพันธมิตร มีขนาดมหึมาในตอนนั้น มีหรือที่คนที่ควบคุมกองกำลังเช่นนั้นให้เชื่อใจได้ (ตามสุนทรภะของ ลอร์ด ลูอิส เมทท์แบทเทน ณ ซิตี ไลเวอริคัลบ์ ในมหานครลอนดอน เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๔๘๘) จะยอมให้สลายตัวไป โดยไม่คิดจะใช้ประโยชน์เพื่อตนสืบไป

นายสุลทฆณั ศิวลัษณั บุคคลท่านนี้มีพื้นเพที่ยืนฝั่งตรงข้ามกับนายปรีดี

เคยใช้ปากกาและสื่อเท่าที่มีโจมตีนายปรีดีอย่างหนักหน่วงรุนแรง ตามข้อมูล
ที่ตนเคยได้รับมา แม้ใครจะบอกว่า นายปรีดีเป็นคนดีอย่างไร ก็ไม่สามารถ
จะทำให้ท่านยอมรับได้ จนกระทั่ง มีบุคคลท่านหนึ่งปรารภกับท่านว่า

“คุณสุลักษณ์ คุณจะเชื่อผมหรือไม่ก็แล้วแต่คุณเถิด แต่ผมขอบอกว่า
ท่านปรีดีเป็นผู้บริสุทธิ์”

ความที่ศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เป็นผู้ใหญ่ในบ้านเมืองที่ไม่ตลบ
ตะแลง ไม่เคยโกหกปกปิด ไม่เคยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวเห็นส่วนรวม
และไม่เคยยื่นข้างฝ่ายธรรมมาเลยในชีวิต

ทำให้นายสุลักษณ์ ต้องนำไปคิดใคร่ครวญอย่างหนัก ศึกษาค้นคว้าอย่าง
จริงจัง จนได้ข้อสรุปชนิดหนึ่งไม่มีสองว่า นายปรีดีบริสุทธิ์จริงๆ ไม่เพียงเท่า
นั้น ท่านได้ซาบซึ้งในคุณูปการที่นายปรีดีได้มีไว้กับประเทศชาติและประชาชน
อย่างหาที่สุดมิได้ ท่านถึงขนาดเขียนไว้ในตอนที่นายปรีดีถึงแก่อสัญกรรม ณ
บ้านพักชานกรุงปารีส ไว้ในตอนหนึ่งว่า

“ท่านปรีดี มีบทบาทในระดับเดียวกับ เหมาเจ๋อตุงของจีน เนรูห์ของอินเดีย
และโฮจิมินห์ของเวียดนาม

“คนอย่างท่านอีกนับเป็นร้อยๆ ปีก็หาไม่ได้”

ท่านยังได้เปรียบเทียบกับ ดร.ซุการ์โน บิดาแห่งอินโดนีเซีย แม้ว่า จะถูก
ซุฮาร์โตและนาซูเตียนโค่นอำนาจ แต่เมื่อซุการ์โนถึงแก่อสัญกรรม ซุฮาร์โต
ยังมีสำนึกว่าต้องจัดรัฐพิธีศพให้อย่างยิ่งใหญ่และสมเกียรติ

แต่ท่านปรีดี ผู้ซึ่งมีคุณูปการอย่างล้นเหลือต่อประเทศชาติและประชาชน
มากมายมหาศาล เป็นบิดาแห่งระบอบประชาธิปไตยของไทย เป็นผู้นำของ
ขบวนการกู้ชาติเสรีไทย ก่อตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง เปิด
หูเปิดตาผู้กระหายในวิชาความรู้ต่างๆ อันไม่อาจหาได้จากระบอบเก่า รวม
ทั้งได้สร้างคุณูปการอย่างหาที่สุดมิได้แก่ประเทศชาติและประชาชนไทย

แต่ผู้รับผิดชอบในบ้านเมืองสมัยนั้น ทำเป็นเอาหูไปนา เอาตาไปไร่ ทำไม่
รู้ไม่ซึ้งกับอสังกรรมของบุคคลที่ได้ชื่อว่า รัฐบุรุษอาวุโสคนแรกและคนเดียวของ
ไทย จนนายสุลักษณ์ประณามอย่างไม่เกรงหน้าอินทร์หน้าพรหมเลยว่า
เนรคุณยิ่งกว่าชวานากับงูเห่า

จากบทบาทอันโดดเด่นที่สุดเท่าที่ประวัติศาสตร์ชาติไทยเคยมีมา นายปรีดี ย่อมต้องเผชิญศัตรูทางการเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้เป็นผลจากการเป็น บุคคลสำคัญและมั่นคงของคณะราษฎร ในการโค่นล้มระบอบสมบูรณาญา สิทธิราชย์ ทำให้บุคคลในระบบเก่าจำนวนหนึ่งผูกใจอาฆาตมาดร้าย กระหึ้น กระหือรืออย่างที่สุดที่จะทำลายล้างท่านในทุกรูปแบบ

รูปแบบหนึ่งก็คือ ใช้หนังสือพิมพ์ใส่ร้ายป้ายสี ทำลายเกียรติคุณชื่อเสียง ของท่าน ด้วยการบิดเบือนใส่ความอย่างไร้ยั้งอายที่สุด แต่ท่านและบุคคล ที่รักความเป็นธรรมเช่น นายสุพจน์ ตำนตระกูล ได้ตอบโต้แผนการอันชั่วร้าย นั้น ด้วยสัจจะประวัติศาสตร์ นายปรีดี จำต้องใช้ศาสตร์ถ้อยคำพิสูจน์ความ จริง ได้ยื่นฟ้องหนังสือพิมพ์ และผู้เกี่ยวข้องที่เจตนาใส่ร้ายใส่พิมพ์ลอบทำร้าย ท่าน ทุกครั้งที่ท่านเป็นโจทก์ฟ้อง จำเลยจำต้องยอมจำนนทุกรายไป จำต้อง โฆษณาด้วยข้อความว่า คนตีพิมพ์ข้อความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ขอขมาลาโทษกันยกใหญ่ สยามรัฐ และ มรว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ก็เคยถูก ฟ้อง และจำต้องลงโฆษณาว่า นายปรีดีเป็นผู้บริสุทธิ์ในกรณีสวรรคตในรัชกาล ที่ ๘ ที่ใส่ร้ายป้ายสีท่านลับหลังว่า ท่านหลบหนีคดีสวรรคตในรัชกาลที่ ๘ เมื่อถูกฟ้อง ก็จำต้องยอมรับว่า เป็นข้อความที่คลาดเคลื่อน ความเป็นจริง ต้องโฆษณาความว่า นายปรีดีจากประเทศไทยไปเนื่องจากการรัฐประหารเมื่อ วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ (หลังการสวรรคตในรัชกาลที่ ๘ ถึงประมาณ ปีครึ่ง)

ต่อมาราวปี ๒๕๒๐ ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ ผู้มีสถานะทาง วิชาการเป็นถึงราชบัณฑิตในสาขาประวัติศาสตร์ แต่ด้วยภูมิหลังของครอบครัว บิดาได้ตีบได้ตีจากการส่งเสริมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ก้าวหน้า ข้ามหัวข้าราชการคนอื่น ๆ นายรอง จึงขึ้นชมจอมพล ป. เป็นพิเศษ เมื่อ จอมพล ป. กับนายปรีดี มีจุดยืนอยู่คนละปีกของคณะราษฎร ปีกหนึ่งหันเห สู่ลัทธิคลั่งชาติ รวบอำนาจเด็ดขาด มักใหญ่ใฝ่สูง หมายจะเจริญรอยตาม ฮิตเลอร์และนโปเลียน โบนาปาร์ต คิดจะสถาปนาตัวเองเป็น สมเด็จเจ้าพระยา แต่อีกปีกหนึ่ง ยึดมั่นในอุดมการณ์ของคณะราษฎร ที่จะรักษาเอกราชในทุกๆ ทาง สร้างประชาธิปไตยสมบูรณ์ ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจฯ ดังนั้น สอง

ปีกจึงขัดแย้งกันอย่างหนักในปัญหาหลักการ ไม่ได้ขัดแย้งกันเป็นส่วนตัว

แต่นายรอง เลือกลงที่จะยื่นข้างจอมพล ป. ในการเขียนหนังสือ “ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ” ซึ่งนายรองเขียนขึ้นเพื่อจะใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบในวิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยอาศัยอคติที่โปรตปรานจอมพล ป. เป็นพิเศษ ในขณะที่ไม่พอใจนายบริดี หนังสือดังกล่าวจึงเจตนาเขียนด้วยอคติ บิดเบือนประวัติศาสตร์ ซึ่งบุคคลระดับราชบัณฑิตทางประวัติศาสตร์ ไม่น่าเชื่อว่า จะยอมทิ้งเกียรติกล้าทำถึงเพียงนั้น

เมื่อนายบริดี ได้ยื่นฟ้อง ตามคำฟ้องที่นำมาพิมพ์เป็นหนังสือเล่มนี้แล้ว จำเลยทั้งสามอันได้แก่ นายรอง ศยามานนท์ จำเลยที่ ๑ บริษัท สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช จำกัด จำเลยที่ ๒ และบริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด จำเลยที่ ๓ ก็จำนนต่อหลักฐาน ที่นายบริดี บรรยายฟ้องไว้ ซึ่งหาใช่คำฟ้องธรรมดาๆ ไม่ หากแต่เป็นคำฟ้องที่บรรจุข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นการอ้างอิงเอกสารราชการทั้งที่เป็นของไทย และของประเทศสัมพันธมิตรสำคัญๆ ทั้งสหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา

หนังสือเล่มนี้ จึงมีคุณค่าทั้งในเชิงกฎหมาย เป็นคำฟ้องประวัติศาสตร์ที่บรรดานักกฎหมายน่าจะศึกษาได้เป็นแบบอย่าง ในขณะที่เป็นหนังสือทรงคุณค่าอย่างยิ่งในเชิงประวัติศาสตร์ได้เปิดกรูทางประวัติศาสตร์ชนิดอ้างอิงได้อย่างไร้ข้อโต้แย้ง เป็นประวัติศาสตร์จริงๆ ที่ไม่มีในแบบเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ไม่ว่าจะป็นในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือแม้กระทั่งอุดมศึกษา จนอาจจะกล่าวได้ว่า ประเทืองปัญญามากกว่าอ่านหนังสือประวัติศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการรวมกันทุกเล่ม

มีน่าเล่า หลังจากได้รับหมายเรียกและสำเนาคำฟ้อง จำเลยทั้งสาม ทั้งที่จำเลยที่ ๑ เป็นถึงราชบัณฑิตทางประวัติศาสตร์ แต่ต้องยอมจำนนต่อหลักฐานที่โจทก์บรรยายไว้ในคำฟ้อง จนเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๒๒ จำเลยทั้งสามแสดงเจตนายอมจำนน ยอมทำสัญญาประนีประนอมยอมความต่อหน้าศาล ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ ๑. ตามที่จำเลยทั้งสามได้พิมพ์และจำหน่ายจ่ายแจกหนังสือที่จำเลย

ที่ ๑ แต่งขึ้นชื่อว่า ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ อันมีข้อความคลาดเคลื่อนต่อความเป็นจริงบางประการนั้น บัดนี้ จำเลยได้ทราบความจริงจากเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่โจทก์ได้ยื่นต่อศาลเป็น พยานเอกสาร และเหตุผลที่โจทก์ชี้แจงประกอบไว้แล้ว จำเลยจึงขอส่งมอบ หนังสือ ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นฉบับพิพาทในคดีนี้ที่ อยู่ในความปกครองของจำเลย และที่จำเลยสามารถเก็บคืนได้นั้น มาส่งมอบ ให้ต่อศาลเพื่อทำลาย และหากโจทก์ได้พบเห็นหนังสือดังกล่าวอยู่ ณ ที่ใด โจทก์มีสิทธิจะซื้อหนังสือเล่มนั้นมาส่งศาลเพื่อทำลาย โดยจำเลยต้องรับผิดชอบ ในค่าหนังสือนั้น

ข้อ ๒. จำเลยยอมรับว่า จะไม่เขียนหรือพิมพ์ซ้ำข้อความตามหนังสือ เล่มนั้นออกจำหน่ายแจกอีกต่อไป ถ้าจะเขียนหรือพิมพ์โดยแก้ไขใหม่เพื่อ จำหน่าย ก็จะทำให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและเหตุผลตามเอกสารที่โจทก์บรรยาย ไว้ในฟ้องและเอกสารท้ายฟ้อง ถ้าหากจำเลยจะส่งร่างที่แก้ไขเพื่อให้โจทก์ตรวจ เพื่อความถูกต้องเกี่ยวกับตัวโจทก์ โจทก์ก็ยินดีจะให้คำแนะนำเมื่อโจทก์มีเวลาว่าง และมีสุขภาพสมบูรณ์ที่จะช่วยเหลือได้

ข้อ ๓. จำเลยขอมลงโฆษณาใจความสัญญาประนีประนอมตามประกาศ แนบท้ายสัญญานี้ ในหนังสือพิมพ์มติชน และสยามรัฐรายวันหน้าหลังของแต่ละฉบับ มีกำหนด ๓ วัน โดยให้ลงติดต่อกัน ด้วยค่าใช้จ่ายของจำเลยภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ศาลพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมขอมความ หากจำเลยไม่จัดการโฆษณา โจทก์มีสิทธิจะนำลงโฆษณาได้ โดยจำเลยต้อง รับผิดชอบในค่าใช้จ่ายนั้น

ข้อ ๔. จำเลยยินยอมมอบเงินให้แกโจทก์เพื่อสมทบทุนลูกจันทร์ พนมยงค์ ซึ่งเป็นทุนการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นจำนวนเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท (สามหมื่นบาทถ้วน) ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันนี้

สำหรับข้อความที่ประกาศหนังสือพิมพ์นั้น ให้ใช้ข้อความต่อไปนี้

“ด้วยตามที่ข้าฯ จำเลยที่ ๑ เป็นผู้แต่งหนังสือชื่อ ประวัติศาสตร์ไทยใน ระบอบรัฐธรรมนูญ พิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ โดยจำเลยที่ ๒ เป็นผู้พิมพ์ และจำเลยที่ ๓ เป็นผู้พิมพ์ผู้โฆษณาจำหน่ายแจกนั้น ข้าฯ จำเลย

ขอประกาศความจริงให้ทราบทั่วกันว่า

๑. หนังสือเล่มนี้มีข้อความคลาดเคลื่อนต่อความจริงบางตอน เพราะจำเลยอาศัยข้อมูลซึ่งจำเลยได้รับบอกเล่ามาจากบุคคลอื่น

๒. บัดนี้โจทก์ได้แสดงเอกสารหลักฐานต่างๆ ไว้ต่อศาล ซึ่งจำเลยทั้งสาม ได้ตรวจสอบและยอมรับว่า โจทก์เป็นรัฐบุรุษอาวุโสซึ่งรับราชการมาโดยตลอด ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ เป็นที่ประจักษ์อันคงดำรงไว้ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส ตามพระบรมราชโองการอยู่จนกระทั่งบัดนี้ และจำเลยจะไม่พิมพ์หนังสือที่พิพาทดังกล่าวซ้ำขึ้นอีก”

นายปรีดี พนมยงค์ จำต้องลี้ภัยทางการเมืองในต่างประเทศราว ๔๑ ปี ในสาธารณรัฐประชาชนจีน และในสาธารณรัฐฝรั่งเศส กระทั่งถึงแก่อสัญกรรม ณ บ้านพักชานกรุงปารีส เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖

ในวาระร้อยปีแห่งชาติกาล องค์การยูเนสโกประกาศยกย่องนายปรีดี เป็นบุคคลสำคัญของโลก

แต่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับนายปรีดี ยิ่งดูเหมือนจะเป็นเรื่องลึกลับในแผ่นดินสยาม คนไทยจำนวนไม่น้อยยังไม่รู้จักนายปรีดี ไม่รู้ว่าสยามประเทศก็มีมหาบุรุษระดับโลก เป็นบิดาแห่งประชาธิปไตยสยาม มีบทบาทอันนำต้นตอต้นที่สุุดคนหนึ่งในมหาสงครามเอเชียบูรพา สร้างคุณูปการอันเหลือจะกล่าวแก่ประเทศชาติและประชาชน

แต่เป็นโชคร้ายของประเทศไทยที่ คนที่ดีที่สุุดคนหนึ่งในประวัติศาสตร์ประชาชาติไทย ไม่สามารถจะอยู่ได้ บ่อยครั้งประเทศนี้ ปกครองโดยคนตลบตะแลง ชั่วช้าสามานย์ไร้ยางอาย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้องเป็นที่ตั้ง เหลือบฝูงเก่าไป เหลือบฝูงใหม่มาแทนที่

สำหรับนายปรีดีในทัศนะของนายสุลักษณ์ ศิวลักษณ์ อดีตผู้จงเกลียดจงชังนายปรีดี เขียนถึงนายปรีดีไว้ว่า

แทบทุกลมหายใจของท่าน มีแต่ประเทศชาติและประชาชนไทยเท่านั้น ต่างจากนักการเมืองจำนวนไม่น้อย ที่รักชาติจนน้ำลายไหล รักประชาชนจนล้าลึกความรวบตาย

ฉันว่าอำนาจนั้น ย่อมมีสองด้าน จะใช้ในทางที่ดีก็ได้ จะใช้ในทางที่ชั่วร้ายก็ได้ สำหรับนายบริดี การสูญเสียอำนาจจากการรัฐประหารเมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๐ ทำให้ท่านไม่มีโอกาสทำงานให้บรรลุซึ่งอุดมการณ์อันสูงส่งของคณะราษฎรได้ต่อไป ซึ่งท่านเคยเขียนไว้ว่า

“ในปี ค.ศ.๑๙๓๒ (พ.ศ. ๒๕๗๕) ข้าพเจ้าอายุ ๓๒ ปี พวกเขาได้ทำการอภิวัฒน์ แต่ข้าพเจ้าก็ขาดความชัดเจน และครั้นข้าพเจ้ามีความชัดเจนมากขึ้น ข้าพเจ้าก็ไม่มีอำนาจ.”

สำนักพิมพ์กฤตญาดา
๑๕ กันยายน ๒๕๕๐

คำฟ้อง

คดีหมายเลขคำที่ ๔๒๓๖/๒๕๒๑

ศาลแพ่ง

วันที่ ๑๑ เดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๑

ความแพ่ง

ระหว่าง { นายปรีดี พนมยงค์ โดยนายปาล พนมยงค์ ผู้รับมอบอำนาจ โจทก์
นายรอง ศยามานนท์ ที่ ๑,
บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัดที่ ๒,
บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัดที่ ๓ จำเลย

ข้อหา หรือฐานความผิด ละเมิด หมิ่นประมาท ไซ่ขาวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริงเป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของโจทก์ จำนวนทุนทรัพย์ ๓๐๐,๐๐๐ บาท - สดางค์

ข้าพเจ้านายปาล พนมยงค์ ผู้รับมอบอำนาจโจทก์ เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย อาชีพทนายความ เกิดวันที่ ๑๒ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ อายุ ๔๖ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๗๒ ถนนสารวิไล ตรอกหรือซอยสวนพลูใกล้เคียง ตำบลทุ่งมหาเมฆ อำเภอยานนาวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ขอยื่นฟ้อง นายรอง ศยามานนท์ ที่ ๑, บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด ที่ ๒, บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด ที่ ๓ จำเลยเชื้อชาติไทย - ไทย - ไทย สัญชาติไทย - ไทย - ไทย

อาชีพ (๑) ข้าราชการบำนาญ (๒) - (๓) - อยู่บ้านเลขที่ (๑) ๓๗ (๒) ๕๕๕ (๓) ๕๕๑

ถนน (๑) สารวิไล (๒) โมตรีจิต (๓) พระราม ๑

ตรอกหรือซอย (๑) สวนพลู (๒) - (๓) - ใกล้เคียง - ตำบลทุ่งมหาเมฆ

อำเภอยานนาวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

มีข้อความตามที่จะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑.

โจทก์มอบอำนาจให้นายปาด พนมยงค์ เป็นผู้ฟ้องจำเลยและดำเนินกระบวนการพิจารณาตาม หนังสือมอบอำนาจที่ยื่นต่อศาลพร้อมกับคำฟ้องนี้ เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๑

ข้อ ๒.

เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๑ โจทก์ทราบจำเลยทั้งสามได้พิมพ์หนังสือที่จำเลยที่ ๑ แต่งขึ้นชื่อ “ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ” หนังสือเล่มนั้นพิมพ์ใน พ.ศ. ๒๕๒๐ (ไม่ปรากฏวันเดือน) ที่บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด เลขที่ ๙๙๑ ถนนพระราม ๑ กรุงเทพมหานคร โดยจำเลยที่ ๒ เป็นผู้จัดพิมพ์จัดจำหน่าย และจำเลยที่ ๓ เป็นผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๒๐ (ไม่ปรากฏวันเดือน) ที่ บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด เลขที่ ๙๙๑ ถนนพระราม ๑ กรุงเทพมหานคร โดยจำเลยที่ ๒ เป็นผู้จัดพิมพ์จัดจำหน่ายและจำเลยที่ ๓ เป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา

จำเลยทั้งสามร่วมกันจำหน่ายแจกหนังสือ ดังกล่าวอันเป็นการโฆษณาแพร่หลายในการใช้เป็นคู่มือสอนวิชาประวัติศาสตร์ตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิตแบบหน่วยกิต และเพื่อใช้เป็น คู่มือในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย (สมัยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา) เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๒

จำเลยที่ ๑ ใช้วิธีเรียบเรียงหนังสือเล่มนั้นให้ดู ประหนึ่งว่าเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แต่จำเลยที่ ๑ ได้สอดแทรกข้อความไว้มากมายหลายประโยค และหลายตอน ที่ฝ่าฝืนต่อความจริงอันทำให้เสียหายแก่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของโจทก์ การกระทำของจำเลยทั้งสามจึงเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท ทั้งในทางอาญาและทางแพ่ง

ในทางอาญานั้น โจทก์ได้แจ้งความต่อ กรมตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าจำเลยและบุคคลที่แสดงความอาฆาต โจทก์และเสรีไทยได้ปั้นแต่งและบิดเบือนความจริงขึ้นหมิ่นประมาทโจทก์ตามทำนองเดียวกับจำเลย และผู้สมรู้กับจำเลยที่สั่งให้หนังสือตึกศึกษานักเรียนใช้หนังสือจำเลยในหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อโจทก์มีสิทธิฟ้องจำเลยทางอาญาภายในอายุความทางอาญาที่เริ่มต้นจากวันที่จำเลยกระทำผิดเกิดขึ้น

โดยเหตุที่ปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๑ -๒๕๒๒ จะเริ่มขึ้นในเดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๑ โจทก์จึงมีความจำเป็นต้องขอความกรุณาศาลตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๕๔ โปรดสั่งยึดหรืออายัด หนังสือจำเลยทั้งหมดและโปรดสั่งห้ามชั่วคราวมิให้จำเลยกระทำซ้ำหรือกระทำ ต่อไปซึ่งการละเมิดที่ถูกฟ้องนี้ ดังปรากฏในคำขอและคำร้องต่อวินในกรณีมีเหตุ ฉุกเฉินซึ่งโจทก์ยื่นต่อศาลพร้อมกับคำฟ้องนี้ ดังนั้น โจทก์จึงแยกฟ้องจำเลย ทั้งสามเฉพาะคดีแพ่งต่อศาลนี้ก่อน

อนึ่ง โดยเหตุที่จำเลยที่ ๑ ได้สอดแทรกข้อความที่ฝ่าฝืนต่อความจริง หมิ่นประมาทโจทก์ไว้มากมายหลายตอนในหนังสือของจำเลยที่ ๑ ซึ่งถ้าโจทก์ นำมาฟ้องทุกๆ ตอนในคดีนี้ก็จะต้องเขียน คำฟ้องให้ครบทุกๆ กระทงความ ผิดของจำเลย อันจะเป็นคำฟ้องยืดเยื้อยิ่งกว่าคำฟ้องในคดีนี้และจะ เป็นการรบกวนเวลาอันมีค่าของศาลมาก ฉะนั้น เฉพาะคดีนี้โจทก์จึงฟ้องเพียงเท่า ที่โจทก์กล่าวในข้อต่อไปเพื่อโจทก์ขอความกรุณาศาลพิพากษาตามคำขอ ท้ายฟ้อง

ข้อ ๓.

ในตอนท้ายคำนำของหนังสือจำเลย จำเลยที่ ๑ ได้เขียนเพื่อจูงใจ ผู้อ่านว่า

“ไม่ใช่เขียนอย่างมีอุปทาน (Prejudice) หรือมีอารมณ์กตสันตลึงไป การ เขียนด้วยความเที่ยงธรรม จะกล่าวถึงเหตุและผลของทั้งสองฝ่าย คือฝ่าย เห็นชอบ ด้วยกับเหตุการณ์และฝ่ายคัดค้านแล้วผู้เขียนได้ ตัดสินใจว่าฝ่าย ไตถูกต้อง”

แต่การปฏิบัติของจำเลยที่ ๑ มิได้เป็นไปตามที่เขียนไว้ดังกล่าวนั้น คือ ในตอนต้นแห่งคำนำนั้นเอง จำเลย เจตนาเขียนให้ผู้อ่านหลงเชื่อคำบอกเล่า และข่าวลือ (Hearsay) ของบุคคลที่ตั้งตนเป็นปฏิปักษ์ต่อโจทก์ เพราะถือ ว่าโจทก์เป็นตัวละครสำคัญในคณะราษฎร

เมื่อจำเลยที่ ๑ เขียนสู่เนื้อเรื่องแล้ว ถ้าเป็น เรื่องเกี่ยวกับโจทก์ในฐานะ ส่วนบุคคลก็ดี ในฐานะตำแหน่งหน้าที่ราชการของโจทก์ก็ดี ในฐานะที่โจทก์ ร่วมกับเสรีไทยในการรับใช้ชาติที่ดี จำเลยที่ ๑ ก็เก็บเอาคำบอกเล่าของฝ่าย

ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อโจทก์ที่ใส่ความโจทก์ไว้นั้นเพียงด้านเดียวมาเขียนไว้ ประศุก เป็นเรื่องที่จำเลยที่ ๑ ประสบพบเห็นเอง โดยจำเลย ปิดบังอำพรางว่าการ ใส่ความโจทก์ที่จำเลยนั้นเอามาจากคำบอกเล่าหรือข้อเขียนของฝ่ายที่เป็น ปฏิปักษ์ต่อโจทก์ ทั้งนี้ จำเลยที่ ๑ เจตนาอาศัยฐานะศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์ของจำเลยเพื่อให้ผู้อ่านหลงเชื่อเรื่องไม่จริงว่าเป็นเรื่องจริง และเรื่อง ที่จริงว่าไม่จริงประศุกจำเลยที่ ๑ กลับขานเป็นคำกลับคำเป็นขาน

ในฐานะที่จำเลยที่ ๑ เป็นศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์ได้ปริญญาทาง ประวัติศาสตร์เกียรตินิยมจากอังกฤษ ถึงขนาดได้รับทุนจากสหรัฐอเมริกาใน ฐานะผู้เชี่ยวชาญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจำเลยยอมทราบดีเอกสารหลักฐานทาง ราชการ (Official Authentic Documents) ของประเทศไทยและประเทศ สัมพันธมิตร แต่จำเลยที่ ๑ ก็ปิดบังอำพรางเท็จซึ่งเป็นหลักฐานแท้จริงนั้น โดยไม่นำมากล่าวไว้ดังที่จำเลยที่ ๑ กล่าวจงใจไว้ในตอนท้ายแห่งคำนำหนังสือ ของจำเลยดังที่โจทก์อ้างไว้ข้างต้น

การกระทำของจำเลยที่ ๑ ซึ่งโจทก์กล่าวไว้ใน พ้องทุกๆ ข้อนั้น จำเลย เจตนาเขียนฝ่าฝืนต่อความจริงทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณ

(๑) จำเลยที่ ๑ กล่าวไว้ในคำนำหนังสือ เล่มนั้นตอนหนึ่งว่า

“ข้าราชการผู้ใหญ่รุ่นเก่าหลายคนที่ยืนยันหรือจดหมายทรงจำได้ ทำลายเอกสารดังกล่าวเสียเพราะเกรงว่าฝ่ายตรงข้ามจะสงสัยว่าเป็นศตกรูการ เมือง และอาจจะส่งเจ้าหน้าที่ไปค้นบ้านก็ได้”

ทั้งนี้ เพื่อจำเลยที่ ๑ จะได้นำคำบอกเล่าของบุคคลที่เป็นปฏิปักษ์ต่อโจทก์ และคณะราษฎรนั้นมา กล่าวไว้โดยไม่ต้องอาศัยสิ่งที่ยืนยันว่า “อนุทิน”

แม้ว่าจะเป็นเรื่อง “อนุทิน” ที่บางคนจดไว้ก็ตามแต่นักประวัติศาสตร์ที่ ต้องการสังเคราะห์ทางประวัติศาสตร์นั้นก็ต้องกรองตามหลักวิทยาศาสตร์ แห่งการ กรองถ้อยแถลงและข้อเขียนว่า อนุทินนั้นผู้เขียนได้เขียนตามสังขระหรือเขียน โดยอคติ (ฉันทา, โทสา, ถยา, โมหา) โดยใช้หลักวินิจจัยคำให้การพยานและ เอกสารเช่นเดียวกับที่ศาลยุติธรรมได้ปฏิบัติอยู่นั้น แต่จำเลยที่ ๑ จงใจผู้อ่าน ให้หลงเชื่อสิ่งที่จำเลยเรียกว่า “อนุทิน” ที่ฝ่าฝืนต่อความจริง

โดยเฉพาะบิดาจำเลยที่ ๑ ซึ่งจำเลยที่ ๑ อ้างคำกล่าวเป็นหลักไว้หลาย

แห่งในหนังสือนั้น ก็ปรากฏจากถ้อยคำของจำเลยที่ ๑ เองว่าฝากใฝ่อยู่ฝ่าย
ใดและจำเลยยังได้กล่าวในหนังสือของจำเลยหน้า ๗๖ อีกว่า

“พลเอก พระองค์เจ้าบรมเทพ ทรงถือว่า (บิดาผู้เขียน) เป็นเพื่อนคุ้น
เคยกัน

“เคยเสด็จไปเสวยพระกระยาหารที่บ้านของบิดาผู้เขียน”

คำบอกเล่าและอนุทินของบิดาจำเลยที่ ๑ นั้นมีข้อความขัดต่อหลักฐาน
เอกสารทางราชการ อาทิ บันทึทซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ได้โปรด
เกล้าฯ ให้เจ้าพระยามหิธรราชเลขาธิการจดไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ.
๒๔๗๕ ที่ได้รับสั่งต่อพระยามโนปกรณนิติธาดา, พระยาศรีวิศาลวงษา, พระยา
ปรีชาชลยุทธ, พระยาพลพลพยุหเสนา และโจทก์ซึ่งทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ ให้ไปเฝ้าพระองค์ที่วังสุโขทัย

ในหนังสือของจำเลยหน้า ๔๖ จำเลยที่ ๑ เขียนไว้ว่า

“พระยาราชนุถุลวิบูลภักดี (ริน ศยามานนท์) บิดาผู้เขียนซึ่งดำรงตำแหน่ง”
ปลัดทูลฉลองกระทรวงมหาดไทยรองจากสมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้ากรมพระ
นครสวรรค์วรพินิตเล่าว่า ฝ่ายตำรวจที่พร้อมที่จะจัดการกำจัดคณะราษฎร
แต่ ประกาศของสมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิตฉบับ
ดังกล่าวนี้ได้รับข้อตำรับนี้”

(ประกาศที่จำเลยอ้างนั้นคือประกาศซึ่งคณะราษฎรขอให้สมเด็จพระเจ้าฟ้า
พระองค์นั้นทรงขอให้ทหารข้าราชการและราษฎรช่วยกันรักษาความสงบ อย่า
ให้เสียเลือดเนื้อของคนไทยด้วยกันเองโดยไม่จำเป็นเลย)

ตามบันทึกพระราชกระแสรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ เมื่อ
วันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น มีความตามที่เกี่ยวกับเรื่องที่จำเลย
ที่ ๑ อ้างนั้น ดังต่อไปนี้

“เมื่อได้ทรงฟังประกาศ (คำแถลงของคณะราษฎร) ดังนี้ รู้สึกว่าเห็นจะเป็น
ขบถกรรม จึงปรึกษามีสามทางจะหนีมี่เวลาตั้ง ๒๔ ชั่วโมง พอหนี่ได้ จะสู้
ก็ยังมีกำลังทหารทางหัวเมืองแต่ทรงพระราชดำริว่า ถ้าหนี่ก็จะร้ายใหญ่ อาจ
ฆ่ากันตายและร้ายแก่พระราชวงศ์การต่อสู้ก็ไม่อยากจะทำ จึงได้ทรงรับ (ตาม
คำอัญเชิญของคณะราษฎรทรง เป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ) โดย

“ไม่อยากให้เสียเลือดเนื้อ”

ดังนั้น การที่ไม่มีการต่อสู้กันในวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น ก็เพราะพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ไม่มีพระราชประสงค์เช่นนั้น แต่บิดา จำเลยที่ ๑ ยกเอาประกาศของสมเด็จพระเจ้าฟ้าพระองค์นั้นเป็นสำคัญยิ่งกว่า พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ

จำเลยที่ ๑ จึงใจปิดบังพระราชหัตถเลขา ฉบับลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึงเจ้าพระยาวรพงษ์พิพัฒน์ผู้สำเร็จราชการพระราชวัง ซึ่ง บิดาจำเลยที่ ๑ ทราบแล้วนั้น ซึ่งมีข้อความดังต่อไปนี้

“วังสุโขทัย”

วันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๕

ถึง เจ้าพระยาวรพงษ์พิพัฒน์

ด้วยคณะราษฎรมีหนังสือมาว่า ได้มีปากเสียงอันเป็นเลี่ยนหนามแก่ความ ไม่สงบเกิดขึ้นในหมู่ พระราชวงศ์ซึ่งถ้าหากเพิกเฉยเสียก็เกรงจะเป็นเชื้อผอຍ ให้ลุกลามต่อไปฉะนั้น คณะราษฎรจึงบอกมาให้ทราบ เพื่อขอให้ช่วยปรับความ เข้าใจในหมู่พระราชวงศ์ทั้งหลาย มีความแจ้งอยู่ในสำเนาหนังสือของ ผู้รักษา พระนครฝ่ายทหารซึ่งได้ส่งมาให้ทราบด้วยแล้ว

ฉันเห็นว่า ถ้าเป็นจริงดังนั้น ก็ไม่สมควรเลยพระราชวงศ์ควรช่วยกันรักษา ความสงบโดย ละม่อมละมัยเพราะความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญ ก็เป็นส่วน หนึ่งแห่งความดำริของฉัน ให้เจ้าคุณทูล พระบรมวงศานุวงศ์ และชี้แจงแก่ ผู้จงรักภักดีอย่าให้ทำการใดๆ ซึ่งไม่สงบราบคาบ แม้เพียงใช้กิริยาวาจาเสียด สี่ก็มีบังควร เพราะว่าถ้าเกิดเป็นปากเสียงกันขึ้นแล้วก็จะเป็นอันตรายแก่ความ สงบราบคาบ

“(พระปรมาภิไธย) ประชาธิปก ป.ร.”

พระบรมวงศานุวงศ์ส่วนมากและผู้จงรักภักดีส่วนมากนั้น ได้ปฏิบัติตาม พระราชกระแส แต่ก็มีจำนวนหนึ่งที่ปั้นแต่งเรื่องเพื่อใส่ร้ายโจทก์กับคณะราษฎร ต่อมาในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้เกิดขบถที่นำโดยพระองค์เจ้า บวรเดชฯ

(๒) ต่อจากนั้นมาผู้ที่ตั้งตนเป็นปฏิปักษ์ต่อโจทก์กับคณะราษฎร ก็ใช้วิธีบอกเล่าใส่ความโจทก์และคณะราษฎรตลอดมา ซึ่งจำเลยที่ ๑ ได้เก็บคำบอกเล่าหลายประการมาสอดแทรกไว้ในหนังสือเล่มนั้นอาทิ จำเลยที่ ๑ ได้เขียนสอดแทรกไว้ในหนังสือ ของจำเลยหน้า ๕๗ ว่า

“ตามกระทรวงกรมต่างๆ ได้มีการเคลื่อนไหวเรียกห้องข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ให้ลาออกเพื่อเปิดโอกาสให้ข้าราชการชั้นรองลงมา ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่ม เข้ารับตำแหน่งแทน และโดยเฉพาะเพื่อให้ผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองให้เลื่อนตำแหน่งราชการสูงขึ้นเร็ว จนถึงกับมีการกล่าวขวัญกันว่า ในการเข้ารับราชการไม่มีอะไรดีกว่า “ปริญญา ก.ก.” คือ ถ้าเป็นผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ก็ได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นหน้าข้าราชการอื่นๆ”

จำเลยที่ ๑ เจตนาปิดบังการบรรจุข้าราชการ กับวิธีส่งนักเรียนทุนรัฐบาลไปศึกษาต่างประเทศตามพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๑ ที่ใช้อยู่ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ กับฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๖ เพราะตามฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๑ มีการสอบแข่งขันเพื่อเข้ารับตำแหน่งราชบุรุษและบางกระทรวงขึ้นนายเวรด้วยเท่านั้น และการส่งนักเรียนทุนรัฐบาลไปเรียนต่างประเทศนั้นบางกระทรวง เช่น กระทรวงธรรมการซึ่งขณะที่มีบิดาจำเลยที่ ๑ เป็นปลัดทูตผลของก่อนที่จะย้ายมากระทรวงมหาดไทยได้มีวิธีคัดเลือกเฉพาะบุตรข้าราชการผู้ใหญ่ใน กระทรวงนั้นให้ได้ทุนรัฐบาลไปศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งต่างกับพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๖ ที่กำหนดให้มีการสอบแข่งขันข้าราชการชั้นจัตวา, ชั้นตรี, และสอบคัดเลือกข้าราชการชั้นโท, ชั้นเอก ชั้นพิเศษและมีการสอบแข่งขันทั่วไปเพื่อชิงทุนรัฐบาลไปเรียนต่างประเทศ ดังนั้นเฉพาะผู้ก่อการที่มีคุณวุฒิบางคนจึงสอบแข่งขันและสอบคัดเลือก ตามกฎหมายนั้นได้รับตำแหน่งหรือได้รับทุนรัฐบาล แต่ผู้ก่อการหลายคน ที่สอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือกไม่ได้ก็ไม่ได้รับตำแหน่งหรือรับทุนรัฐบาล

จำเลยที่ ๑ เจตนาไม่ชี้แจงให้ผู้อ่านเปรียบเทียบ กรณีที่มีบิดาจำเลยที่ ๑ ได้ย้ายจากกระทรวงธรรมการ มาดำรงตำแหน่งปลัดทูตผลของกระทรวงมหาดไทยอันเป็นกระทรวงใหญ่กว่ากระทรวงธรรมการนั้น เป็นการข้ามหน้าผู้มีอาวุโสในกระทรวงมหาดไทยหลายคน คือ สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการ

มณฑล (LORD PREFECT) สมุหพระนคร (ตำแหน่งที่ตั้งขึ้นในรัชกาลที่ ๒ แทนตำแหน่งเสนาบดีนครบาล) และอธิบดี, ซึ่งท่านทั้งหลายที่กล่าวนี้มีอำนาจอำนาจ ทางรัฐประศาสนศาสตร์ของกระทรวงมหาดไทย

(๓) จากที่คณะพื้นฐานที่จำเลยที่ ๑ มีอยู่ดังกล่าว จำเลยที่ ๑ จึงมีเจตนาเขียนข้อความหลายประการสอดแทรกไว้ในหนังสือเล่มนั้นเพื่อให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่าโจทก์มิได้จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รัฐธรรมนูญ การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงผิดต่อประกาศพระบรมราชโองการต่อไปนี้

“ประกาศ”

อานันท์มหิตล

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันท์มหิตล มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ ได้เคยรับหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินในตำแหน่ง สำคัญๆ มากแล้วหลายตำแหน่ง จนในที่สุดได้ได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรให้ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และปรากฏว่า ตลอดเวลาที่นายปรีดี พนมยงค์ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และด้วยความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ได้แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในความปรีชาสามารถ บำเพ็ญคุณประโยชน์ให้ แก่ประเทศชาติเป็นอเนกประการ จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่องนายปรีดี พนมยงค์ไว้ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส และให้มีหน้าที่รับปรึกษากิจราชการแผ่นดินเพื่อความวัฒนาถาวรของชาติสืบไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘

เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช

นายกรัฐมนตรี”

โจทก์ยังคงดำรงตำแหน่งฐานะรัฐบุรุษอาวุโสตามประกาศพระบรมราชโองการนั้นมาปัจจุบันนี้

(๔) แม้ว่าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ได้พระราชทานระบอบประชาธิปไตยโดยตามรัฐธรรมนูญ ฯลฯ ซึ่งได้ทรงสละราชอำนาจสมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญ อันเป็นระบบเผด็จการทาส - ศักดินาที่ให้กับบุคคลเชื้อ และทำตามอย่างหลับตา (BLIND OBEDIENCE) ต่อผู้นำระบบแล้วก็ตาม แต่จำเลยที่ ๑ ยังคงมีททรศนะตกค้างของระบบเผด็จการทาส - ศักดินา ฉะนั้น ในหนังสือของจำเลยที่ ๑ จึงได้กล่าวสนับสนุนระบบปกครองที่บังคับหรือจูงใจเชิงบังคับให้ประชาชนไทยต้องเชื่อและทำตามผู้นำอันเป็นระบบเช่นเดียวกับระบบฟาสซิสต์ของมูสโสลินี และ ระบบนาซีของฮิตเลอร์ซึ่งมีลักษณะเป็นเผด็จการทาส - ศักดินา

จากพื้นฐานทัศนคติของจำเลยที่ ๑ ดังกล่าวแล้ว จำเลยที่ ๑ จึงมีเจตนาโดยความสมัครใจของตนและโดยรับวานจากบุคคลที่หมิ่นประมาทโจทก์ (ซึ่งโจทก์ได้แจ้งความต่อกรมตำรวจแล้วนั้น) นั้นเขียนเรื่องฝ่าฝืนต่อความจริงเพื่อบุคคลเหล่านั้น อาศัยฐานะศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์ของจำเลยที่ ๑ ช่วยให้คนหลงเชื่อเรื่องไม่จริงว่าเป็นเรื่องจริง และหลงเชื่อเรื่องจริงว่าเป็นเรื่องไม่จริง ประคองกลับชาว เป็นดำกลับดำเป็นชาว

ข้อ ๔.

จำเลยที่ ๑ ได้เขียนไว้ในหนังสือของจำเลยหน้า ๒๖๖ มีความตอนหนึ่งว่า

“รัฐบาลของนายปรีดี พนมยงค์ ได้รับความ กระทบกระเทือนอย่างรุนแรงจากกรณีสวรรคตรัชกาล ที่ ๘ เพราะว่าพรรคการเมืองฝ่ายค้าน คือ พรรคประชาธิปไตย หนังสือพิมพ์ และประชาชนต่างก็วิจารณ์รัฐบาลอย่างกว้างขวางที่ไม่สามารถคลี่คลายสาเหตุให้แจ่มแจ้งได้ ประชาชนถึงกับได้ตะโกนในโรงภาพยนตร์ว่า “ปรีดีฆ่าในหลวง” ซึ่งก็ไม่มีใครทราบว่าเป็นเพราะเหตุใด”

ข้อเขียนของจำเลยที่ ๑ ฝ่าฝืนต่อความจริงที่ทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณดังต่อไปนี้

(๑) จำเลยที่ ๑ สอดแทรกประโยคว่า “ประชาชนถึงกับได้ตะโกนในโรงภาพยนตร์ว่า “ปรีดีฆ่าในหลวง” นั้น จำเลยที่ ๑ ที่เคยเป็น ศาสตราจารย์

หรือกำลังเป็นอยู่ในคณะอักษรศาสตร์ นั้นย่อมรู้ดีว่า คำว่า “ประชาชน” นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานนั้นหน้า ๕๖๓ ให้ ความหมายว่า “ประชาชน, ประชาราษฎร์. บรรดาพลเมือง” จำเลยที่ ๑ มีเจตนาจงใจให้ ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่า พลเมืองจำนวนมากร้องตะโกนในโรงภาพยนตร์เช่นนั้น ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนต่อความจริง เพราะผู้ที่ตะโกนในโรงภาพยนตร์นั้นมี บุคคล เพียงหนึ่งหรือสองคนที่ได้รับวานจากบุคคลที่ เป็นปฏิปักษ์ต่อโจทก์ ให้มาร้อง ตะโกนดังกล่าวนั้น ดังปรากฏตามสำนวนการสอบสวนของตำรวจและ พยาน บุคคลที่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์

(๒) จำเลยที่ ๑ ทราบดีว่า การตะโกนในโรงภาพยนตร์ดังกล่าวนั้นเป็น วิธีการของพวกที่ตั้งตนเป็นปฏิปักษ์ต่อโจทก์ ได้กระทำเป็นส่วนหนึ่งของโฆษณา หลอกลวงอีกหลายอย่างหลายประการ

ในฐานะที่จำเลยที่ ๑ เป็นศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์ซึ่งถ้าทำการค้นคว้าเอกสารหลักฐานแท้จริงสมกับฐานะเช่นนั้นของตน จำเลยที่ ๑ ก็ต้อง ทราบว่า แม้ทูตอังกฤษประจำกรุงเทพฯ สมัยนั้น ซึ่งเป็นคนกลางไม่เข้าข้าง ฝ่ายใดก็ทราบวิธีการนั้น ดังปรากฏในโทรเลขรายงานถึงรัฐบาลอังกฤษที่สำนั กงานเอกสารสาธารณะ (PUBLIC RECORD SERVICE) ของรัฐบาลอังกฤษ ได้แสดงเปิดเผยต่อมหาชนเมื่อ ค.ศ. ๑๙๗๗ (พ.ศ. ๒๕๒๐) ซึ่งโทรเลข ลิขของ มร.จอฟเฟรีย์ ธอมป์สัน (GEOFFREY THOMPSON) ต่อมาได้ ฐานันดรศักดิ์ชั้น “เซอร์” ขณะเป็นอัครราชทูตอังกฤษประจำกรุงเทพฯ ได้ ส่งไปยังกระทรวงต่างประเทศอังกฤษเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙ กล่าวถึงท่านเจ้าองค์หนึ่งได้เสด็จไปพบทูตอังกฤษนั้นที่สถาน ทูตอังกฤษเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน คือ ๓ วัน ภายหลังจากสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ท่านเจ้าองค์นั้นได้โฆษณาชักจูงทูตอังกฤษให้หลง เชื่อว่านายหลวงพระองค์นั้นถูกลอบปลงพระชนม์ เพราะนักการเมืองที่มีอำนาจ กำลังสถาปนาสาธารณรัฐ พระองค์จึงทรงขอให้กองทหารอังกฤษที่กำลัง จะถอนจากสยามกลับไปอังกฤษ (ภายหลังที่กองทหารอังกฤษได้จัดการปลด อาวุธทหารญี่ปุ่นและส่งทหารญี่ปุ่นกลับประเทศญี่ปุ่นเสร็จแล้ว) นั้นให้คงอยู่ ในสยามต่อไปเพื่อป้องกันการทำลายเช่นฆ่าพระราชวงศ์แต่ทูตอังกฤษไม่หลง

เชื้อ จึงได้ถวายนามแนะนำท่านเจ้าองค์นั้นให้ทรงใช้พระสติหลายประการรายละเอียดปรากฏในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๓

การโฆษณาหลอกหลวงแพร่หลายดังกล่าวนี้เป็นเหตุให้ทูตอังกฤษกล่าวไว้ในรายงานว่า “Since this is a country where the blindest bluffs hold good and wildest tales are true” แปลเป็นภาษาไทยว่า

“โดยที่ (ประเทศไทย) เป็นประเทศหนึ่งซึ่ง คำหลอกหลวงอย่างตบตาที่สุดนั้นถือกันว่าเชื่อได้ดีและคำบอกเล่าที่ป่าเถื่อนที่สุดนั้นถือกันว่าเป็นความจริง”

ในตอนสุดท้ายทูตอังกฤษได้สรุปว่า

“...I do not doubt that he was sent here by elements who under the impact of recent events may be contemplating some wild initiative.” แปลเป็นภาษาไทยว่า

“ข้าพเจ้าไม่สงสัยว่าเขา (ท่านเจ้าองค์นั้น) ได้ถูกส่งมาที่นี่ (สถานทูตอังกฤษ) โดยพวกที่อาศัยความตื่นเต็นจากเหตุการณ์ใหม่นี้ (กรณีสวรรคต ร.๙) อาจกำลังพยายามริเริ่มป่าเถื่อนขึ้นบางอย่าง”

(๓) ในหนังสือของจำเลยที่ ๑ หน้า ๓๓๑ มีความตอนหนึ่งว่า

“รัฐบาลของจอมพล แปลก พิบูลสงคราม ได้ดำเนินงานสำคัญอย่างหนึ่งให้เป็นที่พอใจของประชาชนโดยจัดกรณีสวรรคตรัชกาลที่ ๙ ยื่นฟ้อง ผู้ต้องหาเกี่ยวกับกรณีนี้ใน พ.ศ. ๒๔๙๔ ศาลอาญาตัดสินลงโทษประหารชีวิตนายชิตสิงห์เสณี มหาศาลเล็กห้องบรรทม และปล่อยนายบุศย์ ปัทมศรินทร์ และนายเฉลียว ปทุมรส พันช้อถูกกล่าวหา ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๙๖ ศาลอุทธรณ์ตัดสินประหารชีวิต นายชิต สิงห์เสณี และนายบุศย์ ปัทมศรินทร์ และปล่อยนายเฉลียว ปทุมรส ใน พ.ศ. ๒๔๙๗ ศาลฎีกาตัดสินประหารชีวิต จำเลยทั้งสามคนนี้ จำเลยทั้งสามได้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ แต่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกฎีกา นั้นเสีย”

จำเลยที่ ๑ (นายรอง ศยามานนท์) ได้เจตนาปิดบังความจริงที่ตนรู้อยู่แล้วแต่ตนมิได้นำมาเขียนไว้เพื่อความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาทั้งสามคนนั้นคือ

(ก) จำเลยที่ ๑ ได้เคยอ่านหนังสือพลตรีอนันต์ พิบูลสงคราม ชื่อ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” เล่ม ๔ แต่จำเลยไม่นำความรู้ลึกแห่งจิตสำนึกของ

จอมพลพิบูลฯ ที่ได้ให้ไว้แก่พลตรี อนันต์ฯ ในบันปลายชีวิตของจอมพลพิบูลฯ ที่กรุงโตเกียว ซึ่ง พลตรี อนันต์ฯ ได้ลงพิมพ์ไว้ในหน้า ๖๙๗ แห่งหนังสือเล่มนั้นว่า

“ข้าพเจ้า (พล.ต. อนันต์ฯ) จึงระงับใจไม่ได้ที่ต้องเรียนถามจอมพล ป. พิบูลสงคราม วันหนึ่ง ที่ประเทศญี่ปุ่นว่า ในฐานะที่เวลานั้นท่านดำรง ตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีอยู่ เหตุใดท่านจึงไม่ขอพระราชทานอภัยโทษให้จำเลยสามคนที่ถูกศาลฎีกาพิพากษาประหารชีวิต ท่านตอบข้าพเจ้าทันทีอย่างหนักแน่นว่า “พ่อได้ขอพระราชทานอภัยโทษขึ้นไปถึงสามครั้ง ได้พยายามทำหน้าที่ของพ่อจนที่สุดแล้ว” ในอดีตที่ผ่านมา มีน้อยครั้งที่จอมพล ป. พิบูลสงครามต้องเสียใจบ้างเมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ แต่ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นครั้งใดที่ท่านจะเสียใจหนักยิ่งไปกว่าที่ข้าพเจ้ากำลังเห็นท่านครั้งนั้น ขณะเมื่อได้ตอบคำถามของ ข้าพเจ้า จบด้วยใบหน้าที่เคร่งขรึมและสันทัดใจไม่เปลี่ยนแปลง”

(ข) จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์ย่อมทราบดีว่าเมื่อได้มีการเลือกตั้งพฤษศมาชิกตามรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๙๙ เสร็จแล้ว และเมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมพฤษสภาและสภาผู้แทนสมัยสามัญ เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายนปีนั้นแล้วและสภาทั้งสองได้ประชุมตามพระราชกฤษฎีกานั้น เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายนปีนั้นแล้วโจทก์และคณะรัฐมนตรีได้ลาออกจากตำแหน่งตามวิธีทางรัฐธรรมนูญ

ต่อมาในวันที่ ๗ มิถุนายนปีนั้น ประธานพฤษสภาและประธานสภาผู้แทนได้ประชุมสมาชิกทั้งสองสภาเพื่อหยั่งเสียงว่าผู้ใดสมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ที่ประชุมของสมาชิกทั้งสองสภามีความเห็นว่า สมควรให้โจทก์เป็นนายกรัฐมนตรี ประธานพฤษสภาในฐานะประธานรัฐสภาจึงนำความขึ้นกราบบูทตามความเห็นของสมาชิกของทั้งสองสภา ครั้นแล้วสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้โจทก์เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ปีนั้น

ครั้นถึงวันที่ ๙ มิถุนายนปีนั้น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคต โจทก์จึงได้ เสนอต่อรัฐสภาขอให้อัญเชิญสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นทรงราชสืบสันตติวงศ์ ต่อไปที่ประชุมรัฐสภาให้ความ

เห็นชอบเป็นเอกฉันท์ หลังจากเลิกประชุมรัฐสภาแล้ว โจทก์ได้กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งต่อคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ชั่วคราวตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๑ คณะผู้สำเร็จราชการฯ นั้นจึงขอให้ประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนประชุมสมาชิกทั้งสองสภา เพื่อหารือว่าผู้ใดสมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป ที่ประชุมเห็นสมควรให้โจทก์เป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไปอีก คณะผู้สำเร็จราชการฯ นั้นใน พระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จึงแต่งตั้งให้โจทก์เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ปีนั้น โจทก์ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในตอนนี้เป็นเวลาเพียง ๒ เดือน ๑๐ วัน คือ เมื่อได้มีการเลือกตั้งเพิ่มเติมสมาชิกสภาผู้แทนเป็นจำนวน ๘๒ คนเสร็จสิ้นแล้ว โจทก์จึงได้กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ปีนั้น

ในระหว่างเวลา ๒ เดือน ๑๐ วันที่โจทก์ดำรง ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นั้น โจทก์ได้พยายามอย่างเต็มที่เพื่อคลี่คลายกรณีสวรรคตให้เป็นไปตามทำนองคลองธรรม โดยโจทก์ไม่ใช้วิธีแก้งับคนบริสุทธิ์ แล้วสร้างหลักฐานขึ้นเพื่อบุชายัญความตื่นเต้น ของคนจำนวนหนึ่งที่ถูกหลอกลวงโดยพวกที่ทุตอังกฤษเรียกว่า “พวกที่อาศัยความตื่นเต้นจากเหตุการณ์ใหม่ (กรณีสวรรคต ร.๙) อาจกำลังพยายาม ริเริ่มป่าเถื่อนบางอย่าง” นั้น

จำเลยที่ ๑ เจตนาไม่เปรียบเทียบว่ารัฐบาล คง อภัยวงศ์ ที่ตั้งขึ้นภายหลังรัฐประหาร ๙ พ.ย. ๒๔๙๐ และรัฐบาลจอมพลพิบูลฯ ที่สืบแทนต่อมานั้น ก็ไม่อาจใช้เวลาเพียง ๒ เดือน ๑๐ วันในการคลี่คลายกรณีสวรรคต ฉะนั้นรัฐบาลดังกล่าวจึงออกกฎหมายพิเศษมีผลย้อนหลังให้ซึ่งผู้ต้องหาไว้ได้เกินกำหนดที่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดไว้ว่าพนักงานสอบสวนจะกักซึ่งผู้ต้องหาได้ไม่เกินครั้งละ ๑๒ วัน และขออำนาจศาลซึ่งต่อได้ครั้งละ ๑๒ วัน รวม ๗ ครั้งไม่เกิน ๘๔ วัน แต่กฎหมายย้อนหลังที่ รัฐบาลภายหลังรัฐประหารได้ตราขึ้นนั้นให้อำนาจ พนักงานสอบสวนซึ่งผู้ต้องหากรณีสวรรคตได้เป็นเวลา ๖ เดือน แม้กระนั้นรัฐบาลของจอมพลพิบูลฯ ก็ไม่สามารถที่จะฟ้องผู้ต้องหาทั้งสามภายในกำหนด ๖ เดือนนั้นได้แต่จำเลยที่ ๑ ก็สร้างทำเป็นไม่รู้และ กล่าวบิดเบือนว่าจอมพลพิบูลฯ สามารถทำความ

พอใจให้แก่ประชาชนได้ดังกล่าวแล้ว แต่เป็นความพอใจเฉพาะคนจำนวนหนึ่ง
ที่ถูกโฆษณาหลอกลวงจากพวก ที่ทูตอังกฤษเรียกว่า “พวกที่อาศัยความ
ตื่นเต้นจากเหตุการณ์ใหม่” (กรณีสวรรคต ร.๗) อาจกำลังพยายามริเริ่มป่า
เถื่อนขึ้นบางอย่าง”

(ค) ในหนังสือของจำเลยที่ ๑ หน้า ๒๘๓ จำเลยได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์
ของรัฐประหาร ๙ พ.ย. ๒๔๙๐ ว่า จะหาตัวผู้ลอบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์
และจัดการฟ้องร้องลงโทษตามกฎหมาย

นอกจากจำเลยที่ ๑ ได้สรรเสริญความสำเร็จของจอมพลพิบูลฯ ในการ
ไล่ตัวนายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี นายบุศย์ ปัทมศรินทร์ มาต้อง
โทษดังกล่าวแล้ว และจำเลยที่ ๑ ได้ตั้งเว้นไม่กล่าวถึงความรู้สึกจากจิตสำนึก
ของจอมพลพิบูลฯ ในบั้นปลายชีวิตของท่านผู้นี้ตั้งที่ใจทักกล่าวไว้ใน (ก) ข้าง
บนนั้นแล้ว จำเลยที่ ๑ ยังจดเว้นเรื่องที่หลายคนทราบตั้งที่ทายาทของนาย
ชิต สิงหเสนี ได้นำมากล่าวไว้ในหนังสือแจกงานศพของนายชิต สิงหเสนี ซ้ำ
อีกครั้งหนึ่งในการฉานปกิจศพนายชิต สิงหเสนี เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์
๒๕๒๑ อันเป็นคำไว้อาลัยของลูกๆ นายชิต สิงหเสนี ดังต่อไปนี้

“เมื่อพ่อสิ้นชีวิตไปแล้ว นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นได้ให้เลขาธิการมาติดต่อ
ให้เราขอความช่วยเหลือเพราะต้องการจะอุปการะในด้านการศึกษาของลูก
ของพ่อ เราปรึกษากันว่าควรจะรับหรือไม่ ในที่สุดเราก็เห็นว่าควรรับไว้ เพื่อ
เป็นประจักษ์พยานว่ารัฐบาลเองก็ตระหนักดีว่าพ่อเป็นผู้บริสุทธิ์ จึงต้องการ
อุปการะครอบครัวของเรา”

ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าจอมพลพิบูลฯ ทราบอยู่แก่ใจของตนเองแล้วว่านาย
ชิต สิงหเสนี รวมทั้งนายเฉลียว ปทุมรส และนายบุศย์ ปัทมศรินทร์ เป็นผู้
บริสุทธิ์ ซึ่งต้องถูกขูดรีดเพื่อวัตถุประสงค์ในการร่วมรัฐประหารของจอม
พลพิบูลฯ เพราะถ้าจอมพลพิบูลฯ ไม่มีความรู้สึกเช่นนั้นแล้วก็ไม่จำเป็นที่จะให้
เงินช่วยเหลือครอบครัวของนายชิต สิงหเสนี เพื่อเป็นการตอบแทน

อนึ่ง ถ้าจอมพลพิบูลฯ ต้องการที่จะช่วยผู้บริสุทธิ์อย่างแท้จริงโดยไม่เกรง
ว่าท่านจะเสียคำมั่นที่ให้ไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำรัฐประหารนั้นแล้ว ท่าน
ก็มีทางทำได้โดยถูกต้องตามระเบียบราชการ และตามวิถีทางรัฐธรรมนูญคือ

ฎีกาของผู้ต้องหาทั้งสามนั้นต้องผ่านคณะรัฐมนตรีก่อนในตอนนั้นจอมพลพิบูลฯ ก็มีหน้าที่แสดงความเห็นในฎีกานั้นได้ว่าผู้ต้องหาบริสุทธิ์ แล้วนำฎีกานั้นกราบบังคมทูลพระมหากษัตริย์ หรือ ถ้าฎีกานั้นผู้ต้องหาส่งไปถวายพระมหากษัตริย์โดยตรง พระมหากษัตริย์ก็มีได้วินิจฉัยโดยพระองค์เอง หากมีนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการรับผิดชอบตามรัฐธรรมนูญ

แต่จำเลยที่ ๑ เจตนาปิดบังระเบียบราชการ และวิถีทางรัฐธรรมนูญดังกล่าวนั้น และปิดบัง ความจริงที่จำเลยที่ ๑ รู้หรือควรรู้ในฐานะศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์ว่าเมื่อผู้ต้องหาทั้งสามได้ ทูลเกล้าถวายฎีกานั้น จอมพลพิบูลฯ ได้ออกจากกรุงเทพฯ ไปปักยี่ได้ มอบให้จอมพลผิน ชุณหะวัณ เป็นผู้รักษาการแทนจอมพลพิบูลฯ จอมพลผิน ชุณหะวัณ จึงเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการในฎีกาดังนั้น

ตามเหตุผลที่โจทก์เสนอศาลมาแล้วข้างต้นนั้น จำเลยที่ ๑ จึงเจตนาเขียนข้อความดังกล่าวไว้ใน ตอนต้นของข้อ ๔ นี้ อันเป็นการฝ่าฝืนต่อความจริง ทำให้โจทก์เสียหายต่อชื่อเสียงและเกียรติคุณ

ข้อ ๕.

หนังสือของจำเลยที่ ๑ หน้า ๓๕๑ ได้ลงพิมพ์ ประกาศพระบรมราชโองการดังต่อไปนี้

“ประกาศพระบรมราชโองการตั้งผู้รักษาพระนคร ฝ่ายทหาร”

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

เนื่องด้วยปรากฏว่ารัฐบาลอันมีจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรีได้บริหารราชการแผ่นดินไม่เป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ทั้งไม่สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองได้ คณะทหาร ซึ่งมีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นหัวหน้าได้เข้ายึดอำนาจการปกครองไว้ได้และทำหน้าที่เป็นผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร ข้าพเจ้าจึงขอตั้งจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร ขอให้ประชาชนทั้งหลายจงอยู่ในความสงบและให้ข้าราชการทุกฝ่ายฟังคำสั่งจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

“ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๐๐”

แต่จำเลยที่ ๑ มิได้เคารพพระบรมราชโองการ ส่วนที่กล่าวถึงจอมพล ป. พิบูลสงคราม ว่าบริหารราชการแผ่นดินไม่เป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ทั้งไม่สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองได้นั้น โดยจำเลยเขียนแย้งพระบรมราชโองการไว้ในหนังสือของจำเลยหน้า ๓๐๐ มีความตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

“การที่จอมพล แปลก พิบูลสงคราม ได้อยู่ในตำแหน่งนานเป็นเวลา ๘ ปีเศษ ย่อมสร้างเสถียรภาพให้แก่บ้านเมืองจนเป็นที่ไว้วางใจแก่ประชาชนชาวไทยและชาวต่างประเทศ เปิดโอกาสให้รัฐบาลของท่านดำเนินนโยบายต่อเนื่องกันเพื่อฟื้นฟูประเทศผู้เขียนจำได้ว่าเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๖ ได้รับทุนองค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติและทุนผู้นำและผู้เชี่ยวชาญจากรัฐบาลอเมริกัน (Leader-Specialist Grant) ไปดูงานในสหรัฐอเมริกาเป็นเวลา ๔ เดือน ใน พ.ศ. ๒๔๘๖ บรรดาผู้ที่ผู้เขียนพบและคุยด้วยต่างแสดงความพอใจที่ประเทศไทยมีเสถียรภาพ”

ยิ่งกว่านั้นจำเลยที่ ๑ ได้อุทิศหนังสือของตนไว้หลายหน้ากระตาศโดยตั้งชื่อในบทที่ ๓ ว่า “การสร้างชาติ พลตรีหลวงพิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี” พรรณนายี้ดยาวว่าหลวงพิบูลสงครามเป็นผู้สร้างชาติเพียงเท่านั้นก็ยังไม่พอคือ ถ้าถึงตอนใดที่เกี่ยวกับปฏิบัติของท่านผู้นั้นซึ่งต่อมา เป็นจอมพล แปลก พิบูลสงครามแล้ว จำเลยที่ ๑ ก็จัดเข้าอยู่ในสิ่งที่จำเลยที่ ๑ เรียกว่า “การสร้างชาติ” ซึ่งเป็นการดูหมิ่นประชาชนไทยที่ร่วมกันสร้างชาติ

จำเลยที่ ๑ ได้เคยสนับสนุนวิธีสร้างชาติ ของจอมพลพิบูลฯ มาแล้วตั้งแต่ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ และความปรากฏจากหนังสือจำเลยหน้า ๑๕๕ ว่า เมื่อจำเลยที่ ๑ ได้รับแต่งตั้งเป็นราชบัณฑิตสภาประวัติศาสตร์แล้วจำเลยที่ ๑ ก็ได้เขียนบทความส่งไปโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงเปรียบเทียบ การสร้างชาติของเคมาล อะตาเตอร์ก ประธานาธิบดีตุรกีกับของจอมพลพิบูลฯ ที่บังคับคนให้สวมหมวกมีปีก

ในการจงใจให้ผู้อ่านดูหมิ่นพระบรมราชโองการ และดูหมิ่นประชาชนไทยนั้น จำเลยที่ ๑ กับพวกซึ่งโจทก์จะได้ฟ้องเป็นอีกคดีหนึ่งหรือหลายคดีนั้นได้ใช้วิธีแยกกันเขียนและโฆษณาจงใจให้สำนักศิษย์และพวกของตนหลงเชื่อการ

สร้างชาติของจอมพลพิบูลฯในการนั้นจำเลยที่ ๑ กับพวกจึงใส่ร้ายเสรีไทย
ที่โจทก์เป็นหัวหน้านั้นว่าใช้วิธีการและอุบายต่างๆ ทำให้จอมพลพิบูลฯต้องออก
จากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี อันเป็นเหตุทำให้ชาติไทยต้องตกเป็นฝ่ายแพ้
สงคราม ซึ่งต้องชำระค่าเสียหายให้อังกฤษและประชาชนเดือคร้อนอีกทั้งใส่
ความโจทก์ไว้มากมายหลายประการ พวกของจำเลยที่ ๑ จึงได้แสดงความ
อาฆาตมาดร้ายเสรีไทยดังปรากฏในหนังสือของพลตรีอนันต์ พิบูลสงครามชื่อ
“จอมพล ป. พิบูลสงคราม” เล่ม ๔ หน้า ๗๒๐ มีความดังต่อไปนี้

“จอมพล ป. พิบูลสงคราม ขณะนั้นเหมือนพญาราชสีห์วัย ๔๘ ที่ยัง
บริบูรณ์ด้วยเขี้ยวเล็บแต่ยังเจ็บไม่หายจากการถูกพวก “เสรีไทย” ลอบกัด
และข่วน บัดนี้บรรดาเพื่อนราชสีห์ทั้งหลาย กำลังถูกทำร้ายเอาอีกต่อหน้าต่อ
ตากองทัพไทยซึ่งระหว่างสงคราม เปรียบประดุจฝูงราชสีห์ที่มีราชสีห์นำ บัด
นี้ถูกฝูงแกะหมื่นเกียรติกำลังจะ “ฮึด” ขึ้นมาจริงๆ ด้วยความคับแค้นทั้งกาย
และใจ” และในหน้า ๗๔๐ ผู้เขียนกล่าวว่า

“เสรีไทย” บางคนบังอาจพูดลบลู่ดูหมิ่นกองทัพบกของชาติว่า “ตั้งมา
ได้ ๕๐ ปีแล้ว ทำประโยชน์ได้ไม่เท่าเสรีไทยที่ตั้งมาเพียง ๒ ปี” เป็น คำทำทนาย
อย่างโง่งมที่ควรจะต้องพิสูจน์กันด้วยเลือดว่ากองทัพไทยหรือเสรีไทยใครกัน
แน่ที่เป็นราชสีห์ใครเป็นลูกแกะ

ครั้นแล้วผู้เขียนก็ได้กล่าวว่

“ไม่หวั่นเกรงผู้ใดทั้งสิ้น นับตั้งแต่ผู้เป็นหัวหน้าใหญ่ที่สุดลงมาถึงหัวหน้า
ท้ายแถว ซึ่งเว้นท่านนายกรัฐมนตรี พล.ร.ต. ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ ผู้เดียว
ก็ได้แก่ท่าน “รุช” ปรีดี พนมยงค์ ท่านผู้บัญชาการทหารบก “พู่เลา” พล.อ.
อดุล อดุลเดชจรัส...”

เพื่อให้ชื่อเขียนของ พล.ต. อนันต์ฯ มีน้ำหนักมากขึ้นในการจูงใจให้คนหลง
เชื่อ จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์และราชบัณฑิตศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์ที่
ได้รับแต่งตั้งจากจอมพลพิบูลฯอาจารย์ประวัติศาสตร์ บางคนจึงอาศัยหนังสือ
ของพลตรี อนันต์ฯ บ้าง เสริมแต่งปั้นเรื่องบิดเบือนความจริงซึ่งทำให้โจทก์
เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณมากมายหลายประการ เพื่อสอดคล้องกับพลตรี
อนันต์ฯ และเพิ่มเติมขึ้น โดยจำเลยที่ ๑ กับพวกอีกด้วย ในคดีนี้โจทก์จึง

ฟ้องเฉพาะจำเลยที่ ๑, จำเลยที่ ๒ และจำเลยที่ ๓ เป็นคดีแรกก่อนคดีอื่นๆ

(๑) จำเลยที่ ๑ เขียนไว้ในหนังสือของจำเลย หน้า ๑๖๗ มีความตอนหนึ่งว่า

“เมื่อคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาข้อเสนอนของญี่ปุ่น ที่ขอเดินทัพผ่านดินแดนไทยเมื่อคืนวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ นายปรีดี พนมยงค์ ได้แสดงท่าทีไม่เต็มใจ โดยที่ให้ความเห็นชอบไม่ทันที่และขอทำการอภิปราย แต่ถูกจอมพล แปลก พิบูลสงครามตัดบทเสียตั้งที่กล่าวมาแล้วจอมพลแปลก พิบูลสงครามคงเข้าใจท่าทีของนายปรีดี พนมยงค์ จึงได้หาทางเลือกใ้ให้ออกไปพ้นจากคณะรัฐมนตรีอย่างสมเกียรติ...”

ครั้นแล้วจำเลยที่ ๑ เขียนไว้ในหนังสือเล่มนั้นหน้า ๒๒๒ มีความตอนหนึ่งว่า

“จอมพล แปลก พิบูลสงครามซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีได้ตัดสินใจอย่างฉับพลันที่ยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านดินแดนไทยตามคำขอ หากริบหรือปฏิเสธ คำเสนอนี้ กรุงเทพมหานครอาจจะถูกระเบิด อย่างรุนแรงจากเครื่องบินญี่ปุ่น และจะทำให้เกิดความวุ่นวาย และอาคารต่างๆ ถูกทำลาย และผู้คนพลเมืองเป็นจำนวนมากก็จะล้มตาย ผู้เขียนเองอาจจะประสบเคราะห์กรรมนี้ แต่ครั้นท่านทราบว่ญี่ปุ่นกำลังเพี้ยงพลั่วในการรบ ท่านก็หาทางแก้ไขสถานการณ์บ้านเมืองตามแผนการของท่าน โดยส่งนายทหารไปทำการติดต่อขอให้ช่วยเหลือจากรัฐบาลจีนชาตินิยม ที่ตำบลเชียงล้อ ในชายแดนมณฑลยูนนาน”

ข้อความตอนนี้จำเลยที่ ๑ เขียนเพื่อให้สอดคล้อง กับข้อเขียนของจำเลย ซึ่งโจทก์จะได้กล่าวใน (๒)

(๒) ในหนังสือของจำเลยที่ ๑ หน้า ๒๐๘ - ๒๑๐ จำเลยได้กล่าวเริ่มต้นพรรณนาข้อความซึ่งสรุปเป็นใจความได้ว่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ส่งคณะผู้แทนกองทัพไทยไปพบผู้แทนนายทหารจีนในมณฑลยูนนาน เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๗ (ค.ศ. ๑๙๔๔) และเมื่อวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๗ ได้รับความสำเร็จ จนกระทั่งจอมพลเจียงไคเช็ค ตกกลางตามข้อเสนอนของจอมพล ป. พิบูลสงครามที่ จะปลี๊กตนจากญี่ปุ่นนั้นมาร่วมจีนรบกับญี่ปุ่น กองบัญชาการทหารสูงสุดจีนจะส่งเครื่องบินมารับ คณะผู้แทน

ไทยและกองทัพไทยที่เชียงรุ้ง จอมพลพิบูลฯ ได้กำหนดตัวผู้แทนรัฐบาลไทย
กับกองทัพไทยไว้แล้ว ประกอบด้วย พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส เป็นหัวหน้า
แต่ พล.ต.อ. อดุลฯ ไม่ได้ไป เพราะจอมพลพิบูลฯ ต้องออกจากตำแหน่ง
นายกรัฐมนตรี ในเดือนกรกฎาคม ๒๔๙๗ เนื่องจากโจทก์ใช้อุบายให้สภา
ผู้แทนราษฎร ลงมติไม่อนุมัติร่างพระราชกำหนดจัดสร้างพุทธบรมมณฑล และ
พระราชกำหนดระเบียบการบริหารนครบาลเพชรบูรณ์ ซึ่งจอมพลพิบูลฯ
เตรียมสร้างเป็นเมืองหลวงใหม่ และใช้เป็นฐานทัพต่อสู้ญี่ปุ่น เมื่อจำเลยที่ ๑
ได้กล่าวนำด้วยข้อความที่ฝ่าฝืนต่อความจริงแล้วจำเลยได้ใส่ความโจทก์ต่อไป
อีกดังต่อไปนี้

“ในด้านการเมือง นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
พยายามหาวิธีต่างๆ ที่จะโค่นรัฐบาลของจอมพล แปลก พิบูลสงคราม
ประกอบกับการกดดันของฝ่ายญี่ปุ่นที่มีต่อจอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็น
เหตุที่อาจทำให้เมื่อหน้าต่อหน้าที่ราชการ จึงเป็นเหตุที่อาจทำให้ท่านเป็นผู้
มีใจร้อนไปบ้างก็ได้ในบางครั้งคราวเมื่อมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์งานของท่าน
บ่อยครั้งท่านจึงยื่นใบลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์
พ.ศ. ๒๔๙๖ เพื่อทดสอบว่าประชาชนยังสนับสนุนท่านหรือไม่ ท่าน
ยืนยันต่อคณะผู้สำเร็จราชการว่าท่านขอลาออกแน่ เพราะสุขภาพไม่สมบูรณ์
คณะผู้สำเร็จราชการจึงอนุมัติใบลาออกของจอมพล แปลก พิบูลสงคราม
แล้วมีบัญชาให้นายทวี บุณยเกตุ เลขาธิการคณะรัฐมนตรีนำเรื่องไปประกาศ
ทางวิทยุกระจายเสียงเพื่อให้ประชาชนทราบ ครั้นถึงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์
พ.ศ. ๒๔๙๖ จอมพล แปลก พิบูลสงคราม เปลี่ยนใจสั่งพันเอก ชุนศิลป์
ศรีชัย นายทหารประจำสำนักนายกรัฐมนตรีให้ไปประกาศแก่ชาวทางวิทยุ
กระจายเสียงว่า จอมพล แปลก พิบูลสงครามมิได้ลาออกจากตำแหน่งนายก
รัฐมนตรี ส่วนนายทวี บุณยเกตุ รู้สึกตนเองรับผิดชอบในเรื่องนี้ที่ได้เป็นอย่าง
ตรงไปตรงมา ก็เลยลาออกจากตำแหน่งเลขาธิการนายกรัฐมนตรี คงเป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ตำแหน่งเดียวแล้วก็เข้าร่วมมือกับนายปรีดี
พนมยงค์อย่างใกล้ชิดในการดำเนินงานของขบวนการเสรีไทย นายควง อภัย-
วงศ์ ซึ่งเห็นว่านายทวี บุณยเกตุ ได้ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องก็สนับสนุนเขาโดย

ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นอันว่า จอมพล
แปลก พิบูลสงคราม คงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป แต่ต้องเผชิญกับ
อุปาย ของนายปรีดี พนมยงค์ ที่จะให้ท่านพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
ให้ได้”

ข้อความที่จำเลยที่ ๑ เขียนไว้ดังกล่าวข้างบนนั้นฝ่าฝืนต่อความจริง โดย
จำเลยที่ ๑ มีเจตนาจงใจให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่า โจทก์เป็นคนพยายามใช้
วิธีและอุปายต่างๆ ที่จะโค่นล้มจอมพลป. พิบูลสงครามมาแล้ว ตั้งแต่ก่อน
เริ่มต้นแห่งสงครามมหาเอเชียบูรพา และให้ผู้อ่านเข้าใจผิดว่า โจทก์ทำลาย
ความสำเร็จของจอมพลพิบูลฯ ที่ได้ตกลงกับประมุขแห่งรัฐจีนในการร่วมรบ
ญี่ปุ่น และให้ผู้อ่านเข้าใจผิดว่าโจทก์ทำลายแผนการสร้างนครบาลเพชรบูรณ์
ของจอมพลพิบูลฯ และจงใจให้ผู้อ่านอนุมานจากข้อเขียนของจำเลยว่า วิธี
ที่โจทก์กับเสรีไทยต่อต้านญี่ปุ่นผู้รุกานั้น ทำให้ญี่ปุ่นสามารถทำลายชีวิตของ
ประชาชนและอาคารบ้านเรือนวัดวาอารามให้เสียหายมากมายทั้งนี้เป็นแผน
การของจำเลยที่๑ ได้สมคบกับผู้สมรู้ในการโฆษณาใส่ความโจทก์ไว้อีกทาง
หนึ่ง ซึ่งโจทก์ก็ได้แจ้งความต่อกรมตำรวจไว้ แล้วนั้นถึงการที่ผู้สมรู้และตัวการ
ร่วมกับจำเลยได้ใส่ความโจทก์ไว้ว่า เพราะโจทก์และเสรีไทยโค่นล้ม จอมพล
ป. พิบูลสงคราม จึงเป็นเหตุให้ชาติไทยได้รับความเสียหายอย่างใหญ่หลวง
บุคคลที่โฆษณาใส่ร้ายโจทก์เหล่านั้นอ้างว่า ถ้าจอมพลพิบูลฯ ยังคงดำรง
ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอยู่ตลอดมาจนเสรีสงครามโลกแล้ว ชาติไทยก็ไม่ต้อง
ชำระค่าเสียหายให้อังกฤษ และประชาชนไทยก็จะไม่ประสบความ ทุกข์ยาก
 ฯลฯ

วิธีเขียนหมิ่นประมาทโจทก์นั้น จำเลยที่ ๑ สอดแทรกข้อความเป็นประโยค
บ้าง และเป็นตอนๆ บ้างไว้ในที่ต่างๆ แห่งหนังสือเล่มนั้น ฉะนั้น โจทก์จึง
ขอประทานเสนอศาลว่า เพื่อสะดวกแก่การพิจารณาของศาลโจทก์จึง
ขอจำแนกฟ้องข้อ ๕ นี้ ออกเป็นหลายกระทงและอนุกระทง (SUB -
COUNTS) ในข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ และ
ข้อ ๑๓ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๖.

นอกจากที่จำเลยที่ ๑ หมิ่นประมาทโจทก์เฉพาะกรณีที่เป็นความผิดแต่
ละกระหนงแล้ว จำเลยที่ ๑ ได้เขียนรวบยอดไว้ว่า “นายปรีดี พนมยงค์ ผู้
สำเร็จราชการแทนพระองค์พยายามหาวิธีต่างๆ ที่จะโค่นล้มรัฐบาลของจอม
พล แปลก พิบูลสงคราม” และ “จอมพล แปลก พิบูลสงคราม คงดำรงตำแหน่ง
นายกรัฐมนตรีต่อไปแต่ต้องเผชิญกับอุปาย ของนายปรีดี พนมยงค์ ที่จะให้
ท่านพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้ได้”

จำเลยที่ ๑ เขียนความดังกล่าวนั้นโดยลำเอียง ตามคติ “พิบูลตลอด
กาล” ซึ่งจำเลยที่ ๑ นับถือ ฉะนั้นจำเลยที่ ๑ จึงเจตนาปั้นแต่งเรื่องบิด
เบือนความจริงเพื่อให้ผู้อ่านหนังสือของจำเลยดูหมิ่นเกลียดชังโจทก์ว่าเป็น
คนเลวทรามที่มีใจอิจฉาริษยาแกดั่งทำลายจอมพลพิบูลฯทุกทาง เพื่อขัดขวาง
การที่จำเลยที่ ๑ เรียกว่า “การสร้างชาติ” ของจอมพลผู้นั้น

จำเลยที่ ๑ เจตนาหมิ่นประมาทโจทก์โดยฝ่าฝืนต่อความจริง ดังต่อ
ไปนี้

(๑) โจทก์ขออ้างเอกสารหลักฐานทางราชการ (Official Authentic Document) คือคำให้การของพลตำรวจเอก อุดล อุดลเดชจรัส ที่ให้ไว้แก่
คณะกรรมการอำนวยการสงคราม ระหว่างวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๔๘๘
ถึงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๙

พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส เป็นอธิบดีกรมตำรวจและรองนายกรัฐมนตรี
สมัยจอมพลพิบูลฯเป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นมิตรสนิทกับจอมพลพิบูลฯ
ตลอดมาตั้งแต่ทั้งสองท่านศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายร้อยทหารบก แต่ พล.ต.อ.
อุดล อุดลเดชจรัส มีใจเป็นธรรม จึงได้ให้การไว้มีความหลายตอนที่เกี่ยวกับ
ประเด็นคำฟ้องของโจทก์ข้อ ๖ นี้ คือ

(ก) คำให้การ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม
๒๔๘๘ มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ข้าฯ เห็นว่าจอมพล ป. มีนิสัยขี้อิจฉาริษยาคนและมีนิสัยระแวงสงสัย
ใครจะเด่นขึ้นมา แม้จะได้ทำคุณงามความดี จอมพล ป. ก็อิจฉาและหาทาง
กีดต่างๆ เช่นนายปรีดีฯ ทำชื่อเสียงดีในเรื่องทำสนธิสัญญากับต่างประเทศ
ก็ดี ในเรื่องตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ฯ และดำเนินการสำเร็จลุล่วงไปก็ดี

จอมพลป. ก็ोजना พล.ท. มังกร พรหมโยธี ได้รับความ ยกย่องในเรื่องกองทัพบูรพา จอมพล ป. ก็ोजना พ.อ. ชวง เศวงศักดิ์สงครามเมื่อครั้งเป็น ร.ม.ต. ว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้รับความนิยมนิยมชมชอบจากบรรดาข้าราชการ ในกระทรวงมหาดไทยเป็นอันมาก จอมพล ป. ก็ोजना นอกจากนี้ ในระหว่างรัฐมนตริตัวด้วยกัน ผู้ใดไปมาหาสู่ติดต่อกันมากจอมพล ป. ก็ोजना สงสัยว่าจะคิดอะไรไม่ดีกับตัวจอมพล ป.”

(ข) คำให้การ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๔๙๙ มีความอีกตอนหนึ่งว่า

“ตั้งแต่จอมพล ป. เป็นนายกรัฐมนตรีไม่เคยปรึกษาหารือถึงเรื่องโครงการหรือแผนการถาวรที่จะจรรโลงประเทศชาติมีแต่เฉพาะเรื่องเฉพาะราว เช่น โครงการสร้างถนน การเดินนโยบายของจอมพล ป. นั้น หนักไปในทางที่จะรวบรวมอำนาจเด็ดขาดมาอยู่ในกำมือ ทั้งนี้ เนื่องจากได้สังเกตการเคลื่อนไหวและพฤติกรรมเช่นคนที่ร่วมในคณะรัฐมนตรีผู้ใดจะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งข้อเสนองของจอมพล ป. แม้แต่โดยมีเหตุผลและบริสุทธิ์ใจ จอมพล ป. ก็ไม่พอใจ บางคราวถึงกับบังคับให้ลาออกจากตำแหน่งก็มี เป็นอันว่าความคิดเห็นของจอมพล ป. นั้นใครจะคัดค้านหรือท้วงติงอะไรไม่ได้เป็นไม่พอใจทันที รวมทั้งตัวข้าฯ ก็โดนเข้าเช่นเดียวกัน แต่ที่คณะรัฐมนตรีทนอยู่กันได้นั้น เพราะไม่ต้องการให้เกิดแยกและเกิดศึกกลางเมืองเมื่อผู้ใดโดนจอมพล ป. โกรธก็ได้พยายามที่จะซอมความเข้าใจให้คืนดีกันและก็พ้ออยู่กันไม่ได้ ส่วนมากมักตกหน้าที่ข้าฯผู้ไกลเกลี่ย จนในที่สุดไม่มีรัฐมนตรีใดกล้าทักท้วงความคิดเห็นของจอมพล ป. ถึงขั้นแตกหักในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีนั้น ถ้ารัฐมนตรีคนใดคัดค้านก็ดี หรือนิ่งเสียก็ดี จอมพล ป. ก็โกรธ แต่ถ้าใครเห็นชอบด้วยหรือสนับสนุนความคิดเห็นของจอมพล ป. จอมพล ป. ก็พอใจ”

(ค) คำให้การ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๔๙๙ มีความตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

“ระหว่างที่พระยาพหลฯยังเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่และนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ กำลังเจรจากับประเทศเรื่องทำสนธิสัญญากันใหม่เพื่อเสมอภาค จอมพล ป. ขณะนั้นดำรงตำแหน่ง

ร.ม.ต.ว่าการกระทรวงกลาโหม ได้เคยพูดทางวิทยุกระจายเสียงสมมุติเรื่อง
ว่าญี่ปุ่นจะโจมตีสิงคโปร์ และการโจมตีสิงคโปร์นั้นหากยกพลขึ้นบกที่จังหวัด
สงขลา และตีไปทางมลายูเพื่อเข้าด้านหลังของสิงคโปร์ คำพูดของจอมพล
ป. นี้เป็นเหตุให้กระทบกระเทือนถึงการเมืองระหว่างประเทศ ทั้งฝ่ายญี่ปุ่นและ
อังกฤษได้มาต่อว่าต่อขานทางกระทรวงการต่างประเทศการกระทำของจอม
พล ป. นี้ข้าฯ ได้สดับตรับฟังตามเสียงประชาชนคงได้ความว่าทำเพื่อมิให้การ
เจรจาทำสนธิสัญญาใหม่ ได้เป็นไปโดยราบรื่น ทั้งนี้อาจเกิดจากความอิจฉา
ริษยา”

(ง) คำให้การ พล.ต.อ .อดุล อดุลเดชจรัส เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม
๒๔๙๙ มีความตอนหนึ่งว่า

“ความรู้สึกของข้าฯ สังเกตว่าจอมพล ป. ได้ทงงในความคิดความเห็น
ความรู้ของตนเป็นที่ตั้งความคิดความเห็นของรัฐธรรมนูญที่ได้ให้ความคิดความ
เห็นด้วยบริสุทธิ์ใจที่ดี การตักเตือนของบรรดาเพื่อนฝูงที่เห็นว่าการกระทำนั้น
ไม่ชอบก็ดี จอมพล ป. มักไม่ใคร่เอาใส่ใจ...จอมพล ป. มักชอบคนประจบ
สอพลอ แต่ผู้ที่ไปประจบสอพลอนั้นมักเป็นผู้ที่โง่กว่าและมีชื่อเสียงไม่ดีไม่เป็น
ที่เคารพของผู้อื่นบุคคลเหล่านี้ถือเอาจอมพล ป. เป็นที่พึ่ง เพราะถ้าปราศจาก
จอมพล ป. แล้วตัวก็จะต้องพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ต่างๆไป แต่ตัวบุคคลใด
ซึ่งเป็นคนหลักแหลมรู้เท่าถึงการณ์ของจอมพล ป.แล้ว จอมพล ป. ก็มักไม่
ไว้ใจแม้ผู้นั้นจะมีความสามารถเป็นที่นิยมชมชอบของผู้อื่นก็ต้องเป็นผู้ที่อยู่ใน
สายตาและความสังเกตของจอมพล ป. แล้วก็จะพยายามที่จะกระทำด้วย
ประการใดๆ ให้ผู้นั้นขาดความนิยมเลือนลไ้ไป...นอกจากนี้แล้ว จอมพล
ป.อยากจะยกย่องตัวว่าสูงหรือเด่นกว่าผู้อื่น เช่นเมื่อคราวรัฐบาลอังกฤษจะให้
ตราจอมพล ป. เท่ากับหลวงประดิษฐมนูธรรมแต่จอมพล ป.อยากจะได้สูง
กว่า จึงได้ให้นายติเรก ชัยนาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไป
พูดกับเซอร์โรยไซ ครอสบี้ อัครราชทูตอังกฤษว่า ให้รัฐบาลอังกฤษให้ตราสูง
กว่าหลวงประดิษฐมนูธรรมสักชั้นหนึ่ง แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ”

(จ) คำให้การพล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส วันที่ ๒๑ ธันวาคม
๒๔๙๙ มีความตอนหนึ่งว่า

“ในวันก่อนที่ข้าฯได้ให้การในเรื่องความมักใหญ่ใฝ่สูงของ จอมพล ป. และของครอบครัวดังกล่าวนั้น ยังได้ทำการโฆษณาแยกของเกียรติยศชื่อเสียงของตัวเองหรือของครอบครัวในทางหนังสือพิมพ์และทางวิทยุกระจายเสียง ซึ่งในขณะนั้น พ.อ. หลวงสารานุประพันธ์ เป็นหัวหน้าของหนังสือพิมพ์เป็นผู้สนิทชิดชอบกับจอมพล ป. เป็นผู้มักไปมาหาสู่กันเป็นประจำ หนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับได้เขียนบทความยกย่องบุญคุณของจอมพล ป. และครอบครัวว่าเป็นผู้ที่มีความเฉลียวฉลาด มีความคิดความอ่านเด่นกว่าผู้อื่นเป็นทำนองว่าผู้นำของชาติ ก็คือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ฉะนั้น ในหนังสือพิมพ์แทบทุกฉบับมักจะมีตัวหนังสือใหญ่ๆ ปรากฏว่า จอมพล ป. ผู้นำชาติไทย หรือชื่อพิบูลสงครามชาติพันธุ์ หนังสือพิมพ์ที่นำบทความยกย่องเกียรติคุณบางฉบับเป็นด้วยความจำใจ ทั้งนี้เพราะในขณะนั้นถ้าไม่ได้กระทำดังกล่าวนี้จะได้รับอุปสรรคต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ ถ้าไม่ปฏิบัติตามแล้วจะไม่ได้รับความสะดวกในการที่จะได้รับกระดาษพิมพ์หนังสือ หรือได้ประโยชน์การตอบแทน คือ หนังสือฉบับใดกล่าวยกย่องเกียรติคุณความดีเป็นที่ถูกอกถูกใจแล้วก็ได้รับรางวัลเป็นเงินเป็นทอง ถ้าหนังสือพิมพ์ฉบับใดลงบทความยกย่องบุญคุณของผู้อื่นก็ไม่พอใจ โดยเฉพาะถ้าถ้าหนังสือพิมพ์ฉบับใดยกย่องนายปรีดี พนมยงค์ แล้วก็ยังไม่พอใจกว่าผู้อื่น”

(จ) คำให้การพล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๔๙๘ มีความอีกตอนหนึ่งว่า

“นิสัยจอมพล ป. เป็นผู้ที่แสดงว่าแม้ตนจะได้สิ้นชีวิตไปแล้วก็หวังจะได้เป็นประวัติศาสตร์ว่าในสมัยที่ตนได้มีชีวิตอยู่นั้นได้ทำอะไรบ้าง โดยเหตุนี้จึงได้จัดสร้างจังหวัดชลบุรีขึ้นใหม่จัดสร้างจังหวัดเพชรบูรณ์ให้เป็นเมืองหลวงเปลี่ยนอักษรภาษาไทยแต่การสร้างจังหวัดเพชรบูรณ์ให้เป็นเมืองหลวงนั้นนอกจากจะได้เป็นประวัติศาสตร์สำหรับตัวแล้วก็มีเจตนาว่าถ้าถึงคราวจำเป็นที่จะต้านทานญี่ปุ่นแล้วก็จะใช้จังหวัดนี้เป็นที่ทำการต้านทานหรือเป็นที่ตั้งรัฐบาลต่อไปเมื่อต้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๕ พลเอกเจ้าพระยาพิชเยนทรโยธิน คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้ให้ข้าฯไปเป็นพยานในเรื่องที่ท่านทำพินัยกรรมเรื่องมรดกของท่าน เมื่อทำเสร็จแล้วท่านเจ้าพระยาพิช

เยนทราฯได้ประชุมกับข้าฯ สองต่อสองว่า รู้สึกเป็นห่วงแผ่นดินและ
ราชบัลลังก์ ขอให้ข้าฯช่วยระมัดระวัง และท่านกล่าวเสริมต่อไปว่าหลวงพิบูล
สงครามยังไม่ควรจะได้รับยศถึงชั้นจอมพลควรเป็นแต่เพียงพลเอกเป็นอย่าง
สูง เมื่อสงครามคราวนี้เสร็จแล้วจะให้จอมพลก็เป็นการสมควร การที่พระเจ้า
พิชเยนทราฯ พุดกับข้าฯในเรื่องนี้ ข้าฯคิดว่าท่านคงจะได้คิดถึงความ
มักใหญ่ใฝ่สูงของจอมพล ป. ในเรื่องนี้ข้าฯ ไม่เคยพุดหรือเล่าให้ใครฟัง
จนกระทั่งถึงเมื่อนายคงเป็นนายก ร.ม.ต. และจะตั้งคณะ ร.ม.ต. นั้น หลวง
สินาคโยธารักษ์ ได้ไปหาข้าฯ และได้กล่าวขึ้นว่า ในการตั้งคณะรัฐบาลนั้นนาย
คงจะเอาเป็นรัฐมนตรีด้วย โดยเหตุที่ข้าฯเป็นผู้ซื้อสัตย์และรอบรู้ในทางการ
เมือง จนถึงกับเจ้าพระยาพิชเยนทราฯ ก็ยังได้พุดฝากฝังแผ่นดินและราชบัลลังก์
ไว้แล้วจึงขอหรือว่าจะควรรับได้หรือไม่ ข้าฯจึงเอะใจขึ้นว่าในเรื่องที่เจ้าพระ
ยาพิชเยนทราฯ พุดกับข้าฯนี้ ข้าฯไม่ได้พุดกับใครเลย ข้าฯจึงถามหลวงสินาคฯ
ว่ารู้มาจากใคร หลวงสินาคฯ ก็ได้แต่ยืนยันว่ารู้มาแน่ แต่ก็ไม่ได้บอกว่าเป็น
ใคร นอกจากนี้ที่ทำเนียบนายกรัฐมนตรีตามเก้าอี้ตามตู้ที่ทำตราไก่ซึ่ง
เป็นปีเกิดของจอมพล ป. ขึ้นติดไว้ทั่วทุกหนทุกแห่ง และตามโรง
ภาพยนตร์ และมีการบรรเลงเพลงเคารพ ทำนองเดียวกับพระเจ้าอยู่
หัว ในวันเกิดก็จะให้ประชาชนชักธงตราไก่”

(๒) โจทก์ ขออ้างเอกสารหลักฐานทางราชการอีกฉบับหนึ่ง คือ คำให้
การของพระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภาที่ได้ประทานแก่คณะกรรมการอาชญากร
สงคราม เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๘

พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ได้ให้การไว้มีความตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

“ตอนที่จอมพล ป. นำให้มีการลาออกหรือให้พ้นจากบรรดาศักดิ์กันนั้น
ขุนนิรันดรชัย ได้มาทาบถามข้าพเจ้าว่า จะได้มีการตั้งบรรดาศักดิ์กันใหม่เป็น
สมเด็จพระเจ้าพระยาชายบัว สมเด็จพระเจ้าพระยาหญิงบัว และขุนนิรันดรชัย ถูก
แต่งตั้งให้เป็นกรรมการโดยยึดหลักเกณฑ์ว่า ผู้ที่ได้สายสะพายนพรัตน์ จะได้
เป็นสมเด็จพระเจ้าพระยาชาย ซึ่งมีจอมพล ป. คนเดียวที่ได้สายสะพายนั้น เมื่อ
ตั้งสมเด็จพระเจ้าพระยาชายแล้ว เมียของผู้นั้นก็ได้เป็นสมเด็จพระเจ้าพระยาหญิงตาม
ไปด้วย และในปีนั้นได้มีการขอพระราชทานสายสะพายกันมากมายตลอด

จนพวกเมียของข้าราชการก็ได้ตราด้วย ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าในประวัติศาสตร์ชาติไทยไม่เคยมีการให้สายสะพายผู้ชายและให้ตราผู้หญิงกันมากมายถึงเช่นนี้ จนถึงกับข้าพเจ้าผู้คล้องสายสะพายให้ นั้นเป็นลมหน้ามืดไป

ข้าพเจ้ารู้สึก ว่า จอมพล ป. นั้นกระทำการเพื่อเป็นพระเจ้าแผ่นดินเสียเองแล้วกรรยาจอมพล ป. ก็มีความมักใหญ่ใฝ่สูงทำนองเดียวกัน เหาอุปไปฉายในโรงหนังให้คนทำความเคารพโดยมีการบังคับในการทำบุญวันเกิดที่ท่าเทียมเทียนวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระเจ้าแผ่นดิน เช่น มีตราไต่กางปีกประดับธงทิวทำนองเดียวกับตราครุฑ หรือตราพระบรมนามาภิไธยย่อ และได้สร้างเก้าอี้ขึ้นทำนองเดียวกับเก้าอี้โทรนของพระเจ้าแผ่นดิน นอกจากนี้ยังได้นำเครื่องสำอางของพระเจ้าแผ่นดินและของสมเด็จพระราชินีไปใช้โดยไม่ได้รับอนุมัติจากข้าพเจ้าซึ่งข้าพเจ้ายืนยันว่าขุนนิรันดรชัย เป็นผู้นำเอาไปให้ใช้ ข้าพเจ้าเคยขอเปลี่ยนตัวขุนนิรันดรชัย แต่จอมพล ป. ไม่ยอม ที่ขอเปลี่ยนเพราะขุนนิรันดรฯ ไม่เป็นที่ไว้วางใจ”

(๓) โจทก์ขอประทานความกรุณาศาล โปรดสั่งคดีในเบื้องต้นนี้ว่าเพื่อให้การเป็นไปตามคดี “พิบูลตลอดกาล” จำเลยที่ ๑ จึงกล้าปั้นแต่งเรื่องบิดเบือนความจริงเพื่อใส่ความโจทก์ผู้บริสุทธิ์ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้น เพื่อจำเลยจงใจให้ผู้อ่านหลงเชื่อและคูหมีนเกลียดชังโจทก์ว่าเป็นคนเลวทรามที่มีใจอิจฉาริษยาแกล้างทำลายจอมพลพิบูลฯ ทุกๆ ทาง และจำเลยได้แก้ตัวแทนจอมพลพิบูลฯ ไว้หลายประการที่จอมพลพิบูลฯ ได้ทำผิดดังที่ปรากฏในเอกสารหลักฐานที่โจทก์อ้างใน (๑) และ (๒) ประจักษ์จำเลยที่ ๑ กลับขาดเป็นคำ และกลับคำเป็นข่าว

(๔) ต่อไปใน (๕) และ (๖) โจทก์ขอประทานเสนอความจริงที่โจทก์กับสมาชิกคณะราษฎรส่วนหนึ่งที่ยึดถืออุดมคติของคณะราษฎรและจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รัฐธรรมนูญ ได้ปฏิบัติเพื่อต่อต้านจอมพลพิบูลฯ มิให้บรรลุถึงความปรารถนาที่ผิดต่ออุดมคติของคณะราษฎรนั้นโดยโจทก์และสมาชิกคณะราษฎรส่วนที่ยึดถืออุดมคติของคณะราษฎรและนักศึกษาเตรียมปริญญาแห่งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองได้ปฏิบัติโดยถูกต้องตามกฎหมายและวิถีทางรัฐธรรมนูญ

(๕) เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๙๔ ได้มีพระราชกฤษฎีกาแต่งตั้งให้จอมพลพิบูลฯ เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด และ พล.ท.พรหมโยธีเป็นรองผู้บัญชาการฯ ต่อมาอีก ๖ วัน คือในวันที่ ๑๘ เดือนเดียวกันนั้นก็ได้มีกฤษฎีกาเพิ่มเติมอีกฉบับหนึ่งว่าให้จอมพลพิบูลฯ มี “อำนาจสิทธิขาด” ผู้เดียวในการสั่งทหารสามเหล่าทัพขึ้นเป็นอำนาจพิเศษยิ่งกว่าผู้บัญชาการทหารสูงสุดอื่นๆ ครั้นต่อมาในปลายเดือนพฤศจิกายนนั่นเอง คือ ก่อนญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทย ในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๙๔ จอมพลพิบูลฯ ได้เสนอที่ประชุมคณะรัฐมนตรีให้บัญญัติกฎหมายยกเลิกบรรดาศักดิ์ไทยเดิมโดยสถาปนา “ฐานันดรเจ้าศักดินา (LORDSHIP) “ตามแบบฝรั่งขึ้นใหม่ คือ ดยุก, มาควิส, เคานท์ ไวสเคานท์, บารอน ฯลฯ โดยตั้งศัพท์ไทยใหม่ขึ้น เพื่อใช้สำหรับฐานันดร เจ้าศักดินาใหม่ คือ สมเด็จเจ้าพญา, ท่านเจ้าพญา, เจ้าพญา, ท่านพญา, พญา ฯลฯ ส่วนภรรยาของฐานันดรเจ้าศักดินาใหม่นั้น ให้เติมคำว่า “หญิง” ไว้ข้างท้าย เช่น “สมเด็จพระเจ้าพญาหญิง” แต่หลวงวิจิตรวาทการเสนอให้เรียกว่า “สมเด็จหญิง” ฐานันดรเจ้าศักดินานี้มีคำว่า “แห่ง” (OF) ต่อท้ายด้วยชื่อแคว้นหรือบริเวณท้องที่ เช่น “สมเด็จพระพญาแห่งแคว้นนั้นๆ, พญาแห่งเมืองนั้นๆ ฯลฯ” ทำนองฐานันดรเจ้าศักดินาใหม่นี้ให้แก่รัฐมนตรีและข้าราชการไทยตามลำดับสูงต่ำแห่งเครื่องราชอิสราภรณ์สายสะพาย เช่น จอมพลพิบูลฯ ได้รับพระราชทานสายสะพายนพรัตน์ ก็ได้ดำรงฐานันดรเจ้าศักดินาเป็น “สมเด็จเจ้าพญาแห่ง...”

ฐานันดรเจ้าศักดินาใหม่นั้นทาบสลับต้นตอวงศ์ได้เหมือนในยุโรปและในญี่ปุ่นอันเป็นวิธีซึ่งนักเรียนที่ศึกษาประวัติของนายพลนโปเลียน โบนาปาร์ต ทราบกันอยู่ว่า นายพลผู้นั้นได้ขยับขึ้นทีละก้าวทีละก้าว จากเป็นผู้บัญชาการกองทัพล้วนแล้วเป็นกงสุลคนหนึ่งในคณะกงสุล ๓ คนที่มีอำนาจสิทธิขาดปกครองประเทศฝรั่งเศส ครั้นแล้วนายพลนโปเลียน โบนาปาร์ต ก็เป็นกงสุลผู้เดียว “ตลอดกาล” ซึ่งมีสิทธิตั้งทาบสลับตำแหน่งได้ แล้วขึ้นไปเป็นอย่างไรจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นถึงศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์ย่อมรู้จักความรู้เบื้องต้นนี้ อนึ่ง ทนายของจอมพลพิบูลฯ ในคดีที่ท่านจอมพลฯ เป็นจำเลยนั้นก็ได้กล่าวในการสืบพยานโจทก์ที่ศาลฎีกาว่าดังนี้

“ทนาย : การตั้งบรรดาศักดิ์จะให้มีสมเด็จพระยานันได้เคยมีมาก่อน
แล้ว แต่ผมยังไม่เคยเห็นมีสมเด็จพระยานคนไหนที่ทำงาน
ให้ชาติเท่ากับที่ จอมพลหลวงพิบูลสงครามได้ทำมาแล้ว”

จำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ (นายรอง ศยามานนท์) ที่ได้อ้างไว้หลายแห่งในหนังสือ
ของตนว่า ตนได้ศึกษาเรื่องราวเก่าๆ จากบิดาของจำเลยที่ ๑ ได้มากมาย
นั้นจำเลยที่ ๑ ก็ต้องทราบว่า “สมเด็จพระยาน” มีฐานะเท่ากับ “เจ้า” คือ
บุคคลใช้ราชาศัพท์ให้เกียรติแก่สมเด็จพระยาน เช่น กิน ว่า “เสวย” นอน
ว่า “บรรทม” ฯลฯ ลูกชายสมเด็จพระยานเรียกว่า “เจ้าคุณชาย” ลูก
หญิงสมเด็จพระยาน เรียกว่า “เจ้าคุณหญิง”

รัฐมนตรีที่เป็นผู้ก่อการฯ จำนวนหนึ่งรวมทั้งโจทก์ด้วยนั้นได้คัดค้านจอม
พลพิบูลฯ ว่าขัดต่ออุดมคติของคณะราษฎร อันเป็นเหตุให้จอมพลพิบูลฯ ไม่
พอใจ ท่านจึงเสนอให้ที่ประชุมเลือกเอาสองทางคือ ทางหนึ่งตกลงตามแผน
สถาปนาฐานันดรเจ้าศักดินาอย่างใหม่ทางที่สองเวนคืนบรรดาศักดิ์เดิมทุกคน
รัฐมนตรีส่วนมากจึงลงมติในทางเวนคืนบรรดาศักดิ์เดิม เมื่อจอมพลพิบูลฯ
แพ้เสียงข้างมากในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีแล้ว ท่านจึงเสนอว่าเมื่อเวนคืน
บรรดาศักดิ์เก่าแล้วผู้ใดจะใช้ชื่อบรรดาศักดิ์เดิมก็ได้ โจทก์กับรัฐมนตรีส่วนหนึ่ง
กลับใช้ชื่อและนามสกุลเดิม แต่จอมพลพิบูลฯ เปลี่ยนนามสกุลเดิมของท่าน
มาใช้ตามราชทินนามว่า “พิบูลสงคราม” และรัฐมนตรีบางท่านก็ใช้ชื่อเดิมโดย
เอาสกุลเดิมเป็นชื่อรอง และใช้ราชทินนามเป็นนามสกุลซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งชื่อ
และนามสกุลยวๆ แพร่หลายจนทุกวันนี้ โดยความซื่อสัตย์สุจริต โจทก์จึง
ได้ให้ข้อสังเกตว่า พระราชบัญญัติขนานนามสกุล ๒๔๕๖ มาตรา ๑๒ (๒)
มีความว่า “อย่าให้เป็นชื่อที่มุ่งหมายคล้ายคลึงกับราชทินนามอันเป็นตำแหน่ง
ยศบรรดาศักดิ์” และ มาตรา ๑๒ (๔) นั้นมีความว่า “อย่าให้เป็นชื่อซึ่งต้อง
เขียนเกินกว่า ๑๐ อักษร” ข้อสังเกตของโจทก์ที่ได้ให้แก่รัฐมนตรีที่จะเปลี่ยน
ชื่อและนามสกุลใหม่ก็เพราะโจทก์มีความบริสุทธิ์ใจที่จะให้นายกรัฐมนตรี และ
รัฐมนตรีไม่ปฏิบัติสิ่งที่เป็นโมฆกรรม

โจทก์มิได้มีเจตนาคิดร้ายเป็นส่วนตัวต่อจอมพลพิบูลฯ แม้โจทก์อาจจะได้
ฐานันดรเจ้าศักดินาตามกฎหมายที่จอมพลพิบูลฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีแต่

โจทก์กับเพื่อนรัฐมนตรีหลายคนก็ไม่ปรารถนาที่จะได้ลาภยศอันมิควรได้นั้น แต่จำเลยที่ ๑ ก็ได้ความโจทก์ว่าโจทก์พยายามใช้วิธีการและอุบายต่างๆ ที่จะทำให้จอมพลพิบูลฯ ต้องออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นการใส่ความโจทก์โดยไม่เป็นธรรมและเป็นกระทำจำเลยที่ ๑ ได้เขียนหัวใจให้สำนักศิษย์ของตน และผู้อ่านหลงเชื่อตามอคติของจำเลยที่ ๑ ที่ “เชื่อผู้นำตามผู้นำ” ดังที่จำเลยที่ ๑ เขียนไว้ในหนังสือของจำเลยหน้า ๑๑๑ ว่าเพียงแต่จำเลยได้ยื่น วิทญุกระจ่ายเสียงแห่งประเทศไทยประกาศรัฐนิยมเปลี่ยนชื่อประเทศสยาม เป็นประเทศไทยเมื่อ วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๒ จำเลยก็เขียนว่า “เป็นการเหมาะสมแล้ว ตั้งแต่ได้ยื่นชื่อนี้ ทางวิทญุกระจ่ายเสียงแห่งประเทศไทยเมื่อ วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๒” คือ เพียงแต่จำเลยได้ยื่นรัฐนิยมนับที่ ๑ ก็เห็นด้วยทันทีโดยจำเลยที่เป็นบุคคลชั้นศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์รู้อยู่แล้วว่ารัฐนิยมนั้นเป็นเรื่องนอกรัฐธรรมนูญซึ่งไม่มีผลจะแก้ไขชื่อประเทศได้ แต่จำเลยไม่รอคอยว่าทางสภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาเรื่องการเปลี่ยนชื่อประเทศนั้นอย่างไร อันที่จริงนั้นชื่อของประเทศสยามเปลี่ยนเป็นประเทศไทยนั้นได้บัญญัติขึ้นโดยรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยนามประเทศที่ได้ตราขึ้นเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๒

(๖) เรื่องที่นักศึกษาเตรียมปริญญาคนหนึ่งแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ไปดูภาพยนตร์ และเมื่อฉายภาพจอมพลพิบูลฯ แล้ว นักศึกษากลุ่มนั้นก็ไม่ยอมยืนขึ้นทำความเคารพนั้นนายทหารกลุ่มหนึ่งได้มาคุกคามโจทก์ว่า ทางทหารไม่พอใจโจทก์ในการที่โจทก์คัดค้านการที่ทางทหารได้สั่งให้โรงภาพยนตร์ฉายภาพจอมพลพิบูลฯ ที่โรงภาพยนตร์ และขอให้โจทก์ในฐานะผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยนั้นสั่งลงโทษนักศึกษา ต.ก.ช.ก. กลุ่มนั้น และคุกคามว่าทางทหารจะพิจารณาโทษนักศึกษากลุ่มนั้นในฐานะที่เป็นยุวชนทหาร

โจทก์จึงได้ชี้แจงแก่นายทหารผู้นั้นอย่างสุภาพดังต่อไปนี้

(๗) ขอให้นายทหารเรียนท่านจอมพลว่าอย่าอ้างคำว่า “ทางทหาร” ให้พัว เพราะนี่นักเพราะท่านจอมพลก็ย่อมรู้เป็นอย่างดีแล้วว่าพระราชบัญญัติเกณฑ์ทหารตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๖ ซึ่งทุลกระหม่อมจักรพงษ์ฯ เป็นเสนาธิการ

ทหารบกนั้นได้ทรงบัญญัติขึ้นชัดเจนว่าชายไทยทุกคนต้องเป็นทหารโจทก์เมื่อมีอายุ ๑๘ปีกำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนกฎหมายกระทรวงยุติธรรมเมื่อได้ทราบประกาศพระราชบัญญัติเกณฑ์ทหารฉบับนั้นแล้วโจทก์ก็ได้รับไปขอขึ้นทะเบียนทหารตามพระราชบัญญัติ นั้นแม้โจทก์ได้ทุนรัฐบาลศึกษาในประเทศฝรั่งเศสหลายปีกลับไปแล้วโจทก์ก็เป็นผู้สอนที่โรงเรียนกฎหมายกระทรวงยุติธรรม แต่เมื่อถึงคราวเกณฑ์ทหารโจทก์ก็ไปแสดงตนตามหมายเกณฑ์ ๓ ปี ดิๆ กัน แต่เจ้าหน้าที่ลึกลับให้โจทก์รอกอยอยู่ว่าถ้าคนถูกเกณฑ์ไม่พอจึงจะรับโจทก์เป็นทหารได้ แต่คนถูกเกณฑ์มีมากเกินกว่าความต้องการ โจทก์จึงไม่ได้เป็นทหารประจำการ ฉะนั้น ชายไทยทุกคนก็เป็นทหารซึ่งแม้เป็นกองเกินอัตราหรือกองหนุนแต่ก็อาจถูกระดมเข้าประจำการได้ จึงมีไซ้แต่ท่านจอมพลฯ คนเดียวหรือนายทหารของท่านเท่านั้น ที่เป็นทหารโจทก์ได้เดือนอย่างสุภาพด้วยอีกว่าการแยกทหารออกเป็นชั้นชั้นหรือวรรณะหนึ่งในสังคมนั้นเป็นความคิดเก่าแก่ก่อนสมัยพุทธกาลที่ถือว่าวรรณะนักรบที่เรียกตามภาษาสันสกฤตว่า “กษัตริย์” นั้นได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วหลายพันปี คือวรรณะกษัตริย์ได้แก่พระมหากษัตริย์ซึ่งนับถือว่าพระองค์เป็นนักรบที่ยิ่งใหญ่ นายทหารเป็นข้าราชการของพระองค์มีไซ้เป็นวรรณะอภิสิทธิ์เหนือกว่าประชาชน

(๒) ส่วนที่เกี่ยวกับการฉายภาพจอมพลพิบูลฯ บรรเลงเพลงสดุดีจอมพลพิบูลฯ ที่โรงภาพยนตร์ และบังคับให้คนยืนขึ้นทำความเคารพนั้น โจทก์ไม่เห็นด้วย เพราะจะทำให้ประชาชนเห็นว่าท่านจอมพลพิบูลฯ ทำตนเทียบเท่าพระมหากษัตริย์วิธีเช่นนี้ก็มีแต่ในอิตาลีเท่านั้น ซึ่งโรงภาพยนตร์ถูกบังคับให้ฉายภาพมุสโสลินีและให้คนยืนขึ้นทำความเคารพ โจทก์จึงขอให้นายทหารผู้นั้นเรียนแก่จอมพลพิบูลฯ ว่าขอให้ถอนคำสั่งที่ให้โรงภาพยนตร์ฉายภาพท่านและเรียนจอมพลฯ ด้วยว่านักเรียนที่ศึกษาประวัติศาสตร์นาโปลีอนาปาร์ต ก็รู้จักอยู่ว่านายพลนาโปลีอนาปาร์ตได้ขยับที่ละก้าวๆ จากการเป็นผู้บัญชาการกองทัพแล้วเป็นกงสุลคนหนึ่งในคณะกงสุลสามคนที่ปกครองประเทศฝรั่งเศส ต่อมาก็ขยับขึ้นเป็นกงสุลผู้เดียวแล้วก็ขยับขึ้นเป็นกงสุลตลอดกาล หรือกงสุลตลอดชีวิต ที่มีสิทธิตั้งทายาทได้แล้วก็ขยับเป็นพระมหากษัตริย์พรต หลายคนก็ปรารถกับโจทก์ว่า ท่านจอมพลฯ เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดแล้วต่อมามีพระราช

กฤษฎีกาให้ท่านมีอำนาจสิทธิขาดและต่อมาเมื่อท่านนายพลฯได้เสนอ
คณะรัฐมนตรีที่จะสถาปนาฐานันดรเจ้าศักดิ์นา ให้มีสมเด็จพญานัน เมื่อท่าน
ได้แพ้ติข้างมากในคณะรัฐมนตรีแล้วท่านก็ควรระวังเพียงนั้น ท่านไม่ควรที่
จะให้โรงพยาบาลนครฉายภาพท่านและโจทก์ขอให้นายทหารผู้นั้นเรียนเตือนท่าน
จอมพลฯ ว่าอย่าหลงเชื่อนักประวัติศาสตร์สอพลอที่อ้างว่าเห็นแสงรัศมีออก
จากตัวท่านจอมพลฯ และโจทก์ขอให้ไปเรียนท่านจอมพลฯ ด้วยว่าโจทก์มิ
ได้มีเจตนาร้ายส่วนตัวต่อท่านจอมพลฯ แต่คัดค้านเพราะเห็นว่าทำไม่ถูกต้อง
ตามอุดมคติของคณะราษฎร

(ค) ส่วนการที่นักศึกษา ต.ม.ธ.ก. กลุ่มหนึ่งซึ่งได้ไปดูภาพยนตร์แล้วไม่
ยืนขึ้นเคารพภาพจอมพลฯนั้น โจทก์มิได้ยุ้งนักศึกษาโจทก์เมื่อได้ทราบเรื่อง
ก็ได้สอบถามได้ความว่านักศึกษากลุ่มนั้นเห็นว่าไม่มีกฎหมายฉบับใดที่บังคับ
ประชาชน ซึ่งไปชมภาพยนตร์ต้องยืนขึ้นทำความเคารพจอมพลฯ เมื่อโรง
ภาพยนตร์ได้ฉายภาพขึ้น โจทก์จึงไม่สามารถที่จะสั่งลงโทษนักศึกษา ต.ม.ธ.ก.
กลุ่มนั้นได้ ถ้ากรมยุทธนาทหารได้สั่งลงโทษนักศึกษากลุ่มนั้นในฐานะเป็นยุวชน
ทหารโจทก์ก็เห็นว่ากรมยุทธนาทหาร ละเมิดรัฐธรรมนูญ นักศึกษา
ต.ม.ธ.ก.กลุ่มนั้น ก็อาจจะฟ้องทางแพ่งเรียกค่าเสียหายจากผู้รับผิดชอบกรม
ยุทธนาทหารได้

(ง) นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับนักศึกษา ต.ม.ธ.ก. รุ่นนั้น
ที่มีใจเป็นธรรม รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญนั้นเมื่อได้
ทราบเรื่องที่นักศึกษาต.ม.ธ.ก. ถูกคุกคามก็ได้แสดงความเห็นใจต่อเพื่อนนัก
ศึกษาที่ถูกคุกคามโดยไม่เป็นธรรม และเห็นฟ้องว่าไม่มีกฎหมายใดที่จะลงโทษ
เพื่อนนักศึกษากลุ่มนั้นได้

แต่จำเลยที่ ๑ ก็อาศัยคติพิบูลตลตลกาลของตนใส่ความโจทก์อย่างกว้าง
ขวางว่าโจทก์พยายามด้วยวิธี และกลอุบายต่างๆ ในการที่จะทำให้จอม
พลพิบูลฯ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี้ให้ได้ แต่จอมพลพิบูลฯ ถูกออก
จากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี้ภายหลังเหตุการณ์ฉายภาพจอมพลพิบูลฯ ที่โรง
ภาพยนตร์นั้นก็โดยมติของสภาผู้แทนราษฎรที่ปฏิเสธร่างพระราชบัญญัติโอนุมัติ
พระราชกำหนดระเบียบบริหารนครบาลเพชรบูรณ์ ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรก็ได้

ปฏิบัติไม่โดยเห็นแก่ความเดือดร้อนทุกข์ยากของราษฎรและดำเนินไปตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ ขณะนั้นโจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการฯ ผู้หนึ่งในคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้น เมื่อจอมพลพิบูลฯ ยื่นใบลาออกเพราะแพ้มติสภาผู้แทนราษฎรคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ก็อนุมัติให้จอมพลพิบูลฯ ลาออกได้ตามวิถีทางรัฐธรรมนูญโดยโจทก์และประธานคณะผู้สำเร็จราชการฯ มิได้ใช้กลอุบายแต่อย่างใด

(๗) ในบางตอนแห่งหนังสือของจำเลยนั้น จำเลยที่ ๑ ได้แสดงความคิดเห็นว่านับถือสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่มีหลายตอนที่แสดงว่าในใจจริงของจำเลยนั้นถือคติ “พิบูลตลอดกาล” โดยเฉพาะตอนที่จำเลยหมิ่นประมาทโจทก์ตามคำฟ้องข้อ ๖ นี้ก็แสดงชัดแจ้งว่าจำเลยขัดขวางและประณามโจทก์ที่ได้ร่วมกับสมาชิกคณะราษฎรส่วนที่ถืออุดมคติของคณะราษฎร และนักศึกษา ต.ม.ธ.ก. ที่เป็นผู้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้เสียสละเสี่ยงภัยอันตรายโดยกระทำการที่ถูกต้องตามกฎหมาย และตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ เพื่อยับยั้งมิให้จอมพลพิบูลฯ ได้ก้าวไปไกลจนสำเร็จความประสงค์ที่พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา และเจ้าพระยาพิชเยนทรโยธินได้มีความวิตกถึงภัยอันตรายจะมีมาถึงแผ่นดินและราชบัลลังก์ ถึงกับท่านได้ฝากฝังให้พลตำรวจเอก อุดล อุดลเดชจารีต คอยช่วยระมัดระวังดูแลไว้ด้วย

ข้อ ๗.

จำเลยที่ ๑ เขียนไว้ในหนังสือของจำเลย หน้า ๑๖๗ ซึ่งโจทก์กราบเรียนศาลแล้วนั้น มีความตอนหนึ่งว่า

“เมื่อคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาข้อเสนอบของญี่ปุ่นที่ขอเดินทัพผ่านดินแดนไทย เมื่อคืนวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ นายปรีดี พนมยงค์ ได้แสดงท่าทีไม่เต็มใจ โดยที่ให้ความเห็นชอบไม่ทันที และขอทำการอธิบาย แต่ถูกจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ตัดบทเสียตั้งที่กล่าวมาแล้ว”

ครั้งแล้วจำเลยที่ ๑ เขียนไว้ในหนังสือของจำเลยหน้า ๒๒๒๒ ว่า

“จอมพลแปลก พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีได้ตัดสินใจอย่างฉับพลันที่ยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านดินแดนไทยตามคำขอ หากวีรหรือปฎิเสธ คำเสนอนี้ กรุงเทพมหานครอาจจะถูกระเบิดอย่างรุนแรงจากเครื่องบินญี่ปุ่น

และจะทำให้เกิดความอารามและอาครต่าง ๆ ถูกทำลายและผู้คนพลเมืองเป็นจำนวนมากก็จะต้องล้มตาย ผู้เขียนเองอาจจะประสบเคราะห์กรรมนี้”

ข้อความที่จำเลยที่ ๑ เขียน ๒ ตอนนั้น เพื่อให้สมานกันและสอดคล้องกับพวกจำเลยที่หมิ่นประมาทโจทก์ไว้อีกทางหนึ่งด้วยนั้น จำเลยที่ ๑ บันแต่งเรื่องและบิดเบือนความจริงเพื่อจงใจให้เสียชื่อเสียงของพวกตน และผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่าโจทก์มิได้คิดถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชนและวัดวาอารามเพราะโจทก์มิได้ใช้ข้ออภิปรายประวิงเวลาไว้ จำเลยที่ ๑ จึงหมิ่นประมาทโจทก์ซึ่งทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณหลายประการดังที่โจทก์ขอกราบเรียนศาลดังต่อไปนี้

(๑) จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ และราชบัณฑิตประวัติศาสตร์ ต้องทราบเหมือนชาวไทยที่มีอายุจำความได้ในสมัยนั้นว่า เมื่อเวลาประมาณเที่ยงวันของวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ รัฐบาลของจอมพลพิบูลฯ ได้ออกแถลงการณ์ประกาศทางวิทยุกระจายเสียงและทางหนังสือพิมพ์ให้ประชาชนทราบ ดังปรากฏในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๔

แถลงการณ์นั้นได้กล่าวไว้ชัดแจ้งว่า

(ก) เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นได้มาที่ทำเนียบนายกรัฐมนตรี ในวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๘๔ เวลาประมาณ ๒๒.๓๐ น. เพื่อขอเดินทัพผ่านอาณาเขตไทย

(ข) ตั้งแต่เวลาประมาณ ๐๒.๐๐ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคม กองทหารญี่ปุ่นได้เข้าสู่ประเทศไทยทางทะเลในเขตสงขลา, ปัตตานี, ประจวบคีรีขันธ์, นครศรีธรรมราช, สุราษฎร์ธานี, บางปู, พระตะบอง และจังหวัดพิบูลสงคราม ทหารและตำรวจได้ทำการต่อสู้อย่างเข้มแข็ง

การต่อสู้ของทหารตำรวจและผู้รักชาติไทยดังกล่าวนั้นได้ดำเนินไปจนถึงเวลาประมาณ ๐๘.๐๐ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคมนั้น

ผลการสำรวจปรากฏว่าทหาร ตำรวจ และผู้รักชาติไทยได้พลีชีพเพื่อชาติโดยล้มตายและบาดเจ็บประมาณ ๒๐๐ คนเศษ

ทั้งนี้ แสดงว่าจอมพลพิบูลฯ นายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดมีอำนาจสิทธิขาดผู้เดิวนั้นมิได้ปฏิบัติ “ฉับพลัน” เพื่อมิให้ผู้รักชาติเหล่า

ปฏิบัติไปโดยเห็นแก่ความเดือดร้อนทุกข์ยากของราษฎรและดำเนินไปตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ ขณะนั้นโจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการฯ ผู้หนึ่งในคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้น เมื่อจอมพลพิบูลฯ ยื่นใบลาออกเพราะแพ้มติสภาผู้แทนราษฎรคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ก็อนุญาติให้จอมพลพิบูลฯ ลาออกได้ตามวิถีทางรัฐธรรมนูญโดยโจทก์และประธานคณะผู้สำเร็จราชการฯ มิได้ใช้กลอุบายแต่อย่างใด

(๗) ในบางตอนแห่งหนังสือของจำเลยนั้น จำเลยที่ ๑ ได้แสดงความคิดเห็นว่านับถือสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่มีหลายตอนที่แสดงว่าในใจจริงของจำเลยนั้นถือคติ “พิบูลตลอดกาล” โดยเฉพาะตอนที่จำเลยหมิ่นประมาทโจทก์ตามคำฟ้องข้อ ๖ นี้ก็แสดงชัดแจ้งว่าจำเลยขัดขวางและประณามโจทก์ที่ได้ร่วมกับสมาชิกคณะราษฎรส่วนที่ถืออุดมคติของคณะราษฎร และนักศึกษา ต.ม.ธ.ก. ที่เป็นผู้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้เสียสละเสี่ยงภัยอันตรายโดยกระทำการที่ถูกต้องตามกฎหมาย และตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ เพื่อยับยั้งมิให้จอมพลพิบูลฯ ได้ก้าวไปไกลจนสำเร็จความประสงค์ที่พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา และเจ้าพระยาพิชเชนทรวชิรินได้มีความวิตกถึงภัยอันตรายจะมีมาถึงแผ่นดินและราชบัลลังก์ ถึงกับท่านได้ฝากฝังให้พลตำรวจเอก อุดล อุดลเดชจรัส คอยช่วยระมัดระวังดูแลไว้ด้วย

ข้อ ๗.

จำเลยที่ ๑ เขียนไว้ในหนังสือของจำเลย หน้า ๑๖๗ ซึ่งโจทก์กราบเรียนศาลแล้วนั้น มีความตอนหนึ่งว่า

“เมื่อคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาข้อเสนอของญี่ปุ่นที่ขอเดินทัพผ่านดินแดนไทย เมื่อคืนวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ นายบริดี พนมยงค์ ได้แสดงท่าทีไม่เต็มใจ โดยที่ให้ความเห็นชอบไม่ทันที และขอทำการอธิบาย แต่ถูกจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ตัดบทเสียดังที่กล่าวมาแล้ว”

ครั้งแล้วจำเลยที่ ๑ เขียนไว้ในหนังสือของจำเลยหน้า ๒๒๒ ว่า

“จอมพลแปลก พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีได้ตัดสินใจอย่างฉับพลันที่ยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านดินแดนไทยตามคำขอ หากวีรหรือปฏิบัติเสียคำเสนอนี้ กรุงเทพมหานครอาจจะถูกระเบิดอย่างรุนแรงจากเครื่องบินญี่ปุ่น

และจะทำให้เกิดความอารามและอาการต่างๆ ถูกทำลายและผู้คนพลเมืองเป็นจำนวนมากก็จะต้องล้มตาย ผู้เขียนเองอาจจะประสบเคราะห์กรรมนี้”

ข้อความที่จำเลยที่ ๑ เขียน ๒ ตอนนั้น เพื่อให้สมานกันและสอดคล้องกับพวกจำเลยที่หมิ่นประมาทโจทก์ไว้อีกทางหนึ่งด้วยนั้น จำเลยที่ ๑ บั่นแต่งเรื่องและบิดเบือนความจริงเพื่อจงใจให้สานุศิษย์ของพวกเขา และผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่าโจทก์ก็ได้คิดถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชนและวิบัติอาaram เพราะโจทก์มีแต่ใจเฝ้าจะอภิปรายประวิงเวลาไว้ จำเลยที่ ๑ จึงหมิ่นประมาทโจทก์ซึ่งทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณหลายประการดังที่โจทก์ขอกราบเรียนศาลดังต่อไปนี้

(๑) จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ และราชบัณฑิตประวัติศาสตร์ ต้องทราบเหมือนชาวไทยที่มีอายุจำความได้ในสมัยนั้นว่า เมื่อเวลาประมาณเที่ยงวันของวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ รัฐบาลของจอมพลพิบูลฯ ได้ออกแถลงการณ์ประกาศทางวิทยุกระจายเสียงและทางหนังสือพิมพ์ให้ประชาชนทราบ ดังปรากฏในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๔

แถลงการณ์นั้นได้กล่าวไว้ชัดแจ้งว่า

(ก) เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นได้มาที่ทำเนียบนายกรัฐมนตรี ในวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๘๘ เวลาประมาณ ๒๒.๓๐ น. เพื่อขอเดินทัพผ่านอาณาเขตไทย

(ข) ตั้งแต่เวลาประมาณ ๐๒.๐๐ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคม กองทหารญี่ปุ่นได้เข้าสู่ประเทศไทยทางทะเลในเขตสงขลา, ปัตตานี, ประจวบคีรีขันธ์, นครศรีธรรมราช, สุราษฎร์ธานี, บางปู, พระตะบอง และจังหวัดพิบูลสงคราม ทหารและตำรวจได้ทำการต่อสู้อย่างเข้มแข็ง

การต่อสู้ของทหารตำรวจและผู้รักชาติไทยดังกล่าวนั้นได้ดำเนินไปจนถึงเวลาประมาณ ๐๘.๐๐ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคมนั้น

ผลการสำรวจปรากฏว่าทหาร ตำรวจ และผู้รักชาติไทยได้พลีชีพเพื่อชาติโดยล้มตายและบาดเจ็บประมาณ ๒๐๐ คนเศษ

ทั้งนี้ แสดงว่าจอมพลพิบูลฯ นายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดมีอำนาจสิทธิขาดผู้เดียวนั้นมิได้ปฏิบัติ “ฉับพลัน” เพื่อมิให้ผู้รักชาติเหล่า

นั้นต่อสัญญา

แต่จำเลยที่ ๑ ก็กล่าวกลับคำเป็นชาวในการโฆษณาว่าจอมพลพิบูลฯ ตัดสินใจ “อย่างฉับพลัน” ยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านดินแดนไทย ทั้งนี้แสดงชัดแจ้งว่าจำเลยที่ ๑ กับพวกเจตนาใส่ความโจทก์ดังกล่าวแล้ว

(๒) จำเลยที่ ๑ ได้กล่าวไว้ในคำนำหนังสือของตนว่าตนเขียนด้วยความ เป็นธรรม โดยฟังความเห็นของสองฝ่าย คือฝ่ายเห็นชอบด้วยกับเหตุการณ์ และฝ่ายค้าน อีกทั้งการเขียนตำราประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยอนุมัติให้ใช้เป็นคู่มือในการสอน วิชาประวัติศาสตร์นั้น จำเลยที่ ๑ ก็ต้องค้นเอกสารหลักฐานที่ประจักษ์ อยู่ แล้วทางราชกิจจานุเบกษา และหนังสือของรัฐมนตรีที่อยู่ในเหตุการณ์นั้นได้ บันทึกรวบรวมทั้งบันทึกของจอมพลพิบูลสงครามด้วยเพื่อจำเลยที่ ๑ จะได้ ปฏิบัติอย่างที่ท่านกล่าวไว้ในคำนำว่าแล้วผู้เขียนได้ตัดสินใจว่าฝ่ายใดถูกต้องโดย ไม่มีอุปาทาน ดังนั้นจำเลยที่ ๑ จึงรู้ดีอยู่แล้วดังต่อไปนี้

(ก) เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๘๔ ได้มีพระราชกฤษฎีกาโดย จอมพลพิบูลฯ รับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้จอมพลพิบูลฯ ดำรง ตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด และพลโทพรหมโยธี เป็นรองผู้บัญชาการ ทหารสูงสุด ซึ่งตามระเบียบทั่วไปของทหารนั้น ถ้าจอมพลพิบูลฯมีเหตุจำเป็น ที่จะสั่งการไม่ได้ รองผู้บัญชาการทหารสูงสุดก็สั่งการแทนได้

(ข) แต่จอมพลพิบูลฯ ก็มีได้พอใจเพียงได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้บัญชาการ ทหารสูงสุดตามพระราชกฤษฎีกา ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๘๔ คือ อีก ๖ วันต่อมา กล่าวคือในวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน นั้นจอมพลพิบูลฯ ได้เสนอคณะผู้ สำเร็จราชการแทนพระองค์ (พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภาและเจ้าพระยาพิช เยนทรโยธิน) ให้ลงนามในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตราพระราช กฤษฎีกาขึ้นอีกฉบับหนึ่ง มีความดังต่อไปนี้

“ให้จอมพลหลวงพิบูลสงคราม (แปลก ชีตตะสังคะ) นายกรัฐมนตรีซึ่ง ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดตามประกาศลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๘๔ มีอำนาจสิทธิขาดบังคับบัญชาการแม่ทัพบก แม่ทัพ เรือ แม่ทัพอากาศ และแต่งตั้งข้าราชการได้ตามที่เห็นสมควร”

ครูพระบาทก็ตี ครูพระโยคมูล (ครู ป.) ก็ตี ครูพระโยคประถม (ครู ปป.) ก็ตี ครูพระโยคมัธยม (ครู ปม.) ก็ตี ซึ่งหลายคนได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น มีวิทยฐานะต่ำกว่าจำเลยที่ ๑ มากแต่ครูเหล่านั้นมีสติพอเข้าใจว่าโดยพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ ๑๘ พุทธศักราชนั้น จอมพลพิบูลฯ มี “อำนาจสิทธิขาด” ผู้เดียวในการบังคับบัญชาทหารทั้งสามเหล่าทัพ ยิ่งกว่านั้นมีอำนาจ “สิทธิขาด” แต่งตั้งข้าราชการได้ตามที่เห็นสมควรอีกด้วยจอมพลพิบูลฯจึงมีอำนาจสูงสุดเป็นพิเศษ ยิ่งกว่าผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุดทั่วไป ตราบใดที่ยังใช้พระราชกฤษฎีกานั้นอยู่ของผู้บัญชาทหารสูงสุดหรือรองนายกรัฐมนตรีไม่มีอำนาจสั่งการทหารได้เพราะถ้าจะให้ท่านทั้งสองมีอำนาจสั่งการแทนได้ก็ไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องตราพระราชกฤษฎีกาฉบับ ๑๘ พุทธศักราช ๒๔๘๔

(ค) จำเลยที่ ๑ ได้อ่านหนังสือของพลตรี อนันต์ พิบูลสงคราม ชื่อ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” เล่ม ๔ หน้า ๕๖๑-๕๗๖ ซึ่งได้นำคำฟ้องคดีอาชญากรรมสงคราม ซึ่งจอมพลพิบูลฯ เป็นจำเลยนั้นมาลงพิมพ์ไว้เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๕

ในคำฟ้องนั้นคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงครามโดยพระยาอรรถกรกรมมนต์ เป็นโจทก์ได้กล่าวไว้ในฟ้องข้อ ๓ ข. (๑) ว่า ดังนี้

“เมื่อวันที่ ๒๘ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๔๘๔ เวลากลางวัน จำเลย (จอมพลพิบูลฯ) ได้กล่าวในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีชักจูงโดยอุบายด้วยประการต่างๆ ให้รัฐมนตรีเห็นดีเห็นชอบด้วยกับความคิดเห็นของจำเลยในการที่จะให้ประเทศไทยเข้าร่วมทำสงครามเข้าข้างประเทศญี่ปุ่น โดยจำเลยได้อ้างเหตุจูงใจเป็นความว่าถ้าเข้ากับญี่ปุ่นรบอังกฤษจะเสียหายน้อยกว่า และถ้ารบชนะจะได้ดินแดนเก่าที่เสียไปกลับคืนด้วย ข้อความละเอียดปรากฏตามรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ๒ ฉบับ ตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ข. และ ฉ. เหตุเกิดที่ตึกประชุมคณะรัฐมนตรี ตำบลดุสิต อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร”

เหตุการณ์ดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นระหว่าง ๘-๔ วัน ก่อนวันที่ ๗ ธันวาคม

๒๔๙๔ คือ ก่อนวันที่เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นได้ไปที่ทำเนียบนายกรัฐมนตรี เพื่อขอเดินทัพผ่านประเทศไทย แต่จอมพลพิบูลฯ มีอยู่ที่ทำเนียบในคืนวันที่ ๗ ธันวาคม ตามที่จำเลยที่ ๑ อ้างไว้

จำเลยที่ ๑ ได้อ่านหนังสือของพลตรีอนันต์ฯ หน้า ๓๒๕ ที่ได้ลงพิมพ์บันทึกของจอมพลพิบูลฯ มีความตอนหนึ่งว่า

“(๗) ๒๖ พ.ย. ๓ ธ.ค. พุทโน ค.ร.ม. นั้นเป็นการพิจารณาเหตุการณ์สงคราม ผู้เป็นประธานต้องแถลงทางใต้ทางเสียให้ที่ประชุมฟัง และคิดทวงร้ายตามหลักการทำสงคราม เพื่อเลือกทางเดินที่ดีที่สุดแต่ ค.ร.ม. จะเลือกทางใด”

ทั้งนี้ แสดงว่า จอมพลพิบูลฯ ได้ยอมรับว่าท่านได้พูดตามรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีแห่งวันที่ ๒๖ พ.ย. จะต่างกับเฉพาะรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีบันทึกว่า “วันที่ ๒๙ พ.ย. ๒๔๙๔” แต่จอมพลพิบูลฯ เขียนในบันทึกว่า “๒๖ พ.ย.” ส่วนวันที่ ๓ ธ.ค. ๒๔๙๔ นั้นตรงกับคำฟ้องของโจทก์ จอมพลพิบูลฯ แก้ไขหาเพียงแต่ว่าท่านแถลงทางใต้ทางเสียให้ที่ประชุมฟัง แต่อย่างไรก็ตามท่านได้กล่าวเฉพาะทางใต้จากการร่วมรบกับญี่ปุ่นนั้น ซึ่งท่านได้กล่าวไว้หลายวันก่อนญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทยในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๙๔

จำเลยที่ ๑ จึงทราบที่อยู่แล้วว่าจอมพลพิบูลฯ ได้มีความคิดที่จะร่วมกับญี่ปุ่นทำสงครามต่ออังกฤษและสัมพันธมิตรนั้นเป็นเวลาหลายวันก่อนวันที่ญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทยแล้ว แต่จำเลยที่ ๑ มีเจตนาบิดเบือนความจริงเพื่อจงใจให้สถานีศิษย์ของพวกตนและผู้อ่านหลงเชื่อว่าจอมพลพิบูลฯ ได้ตัดสินใจโดย “ฉับพลัน” ให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทยทั้งนี้เพื่อจำเลยที่ ๑ กับพวกอาศัยเป็นเหตุใส่ความโจทก์กราบเรียนศาลแล้วในตอนต้นข้างบนนั้น

(ง) จำเลยที่ ๑ ที่ได้อ่านหนังสือของพลตรีอนันต์ฯ เล่มที่โจทก์อ้างถึงแล้วนั้น จำเลยที่ ๑ ย่อมทราบแล้วว่าจอมพลพิบูลฯ ได้ใช้นายวนิช ปานะนนท์ และพระบริภักดิ์ฯ (ภา เพียรเลิศบริภักดิ์ยุทธกิจ) รัฐมนตรีเศรษฐกิจ เป็นผู้ติดต่อกับฝ่ายญี่ปุ่นและฝ่ายญี่ปุ่นมีกิจการใดที่ใช้บุคคลทั้งสองนี้ติดต่อกับจอมพลพิบูลฯ

(จ) รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีระหว่างคืนวันที่ ๗ ธันวาคม ถึงเช้าวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ นั้นก็ปรากฏชัดแจ้งว่าจอมพลพิบูลฯ มิได้ร่วมประชุมรัฐมนตรี หากท่านผู้นี้ได้ออกจากกรุงเทพฯ ไปต่างจังหวัดคืนวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๕ และกลับมาร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อเวลาประมาณ ๒.๕๐ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ ภายหลังที่ ทหาร ตำรวจ เขียวชนราษฎร ได้เสียดชะชีวิตต่อผู้ญี่ปุ่น ผู้รุกรานเป็นเวลา ๕ ชั่วโมงเศษแล้ว แม้จำเลยที่ ๑ จะแก้ตัวว่าตนไม่รู้เรื่องการประชุมคณะรัฐมนตรีระหว่างคืนวันที่ ๗ ถึง ๘ ธันวาคม เวลานั้น แต่จำเลยที่ ๑ ย้ำไว้ในคำนำว่าตนอ่านหนังสือของทุกฝ่ายตนก็ต้องทราบจากหนังสือของนายติเรก ชัยนาม เรื่อง “ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ ๒” ซึ่งปรากฏบันทึกของนายทวี บุญยเกตุ ที่เป็นรัฐมนตรีและเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขณะที่ญี่ปุ่นขอเดินทัพผ่านประเทศไทย คู่จตุเดียวกันนั้น

ฉะนั้น จำเลยที่ ๑ จึงต้องทราบความจริงประการสำคัญดังต่อไปนี้

ประการที่ ๑ ในคืนวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๕ เวลาประมาณย่ำค่ำอัครราชทูตอังกฤษประจำกรุงเทพฯ ได้แจ้งนายติเรกฯ ว่าเครื่องบินตรวจการณ์อังกฤษพบว่ากองเรือญี่ปุ่นออกจากแหลมญวนมุ่งหน้าเข้ามาในอ่าวไทยดังนั้น จอมพลพิบูลฯที่เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด “มีอำนาจสิทธิขาด” ตกลงแล้วนั้นก็ต้องมีสมรรถภาพไม่น้อยกว่าทูตอังกฤษที่จะทราบได้ว่าญี่ปุ่นกำลังเคลื่อนทัพทางเรือเข้ามายังชายฝั่งประเทศไทย

ประการที่ ๒ นายวนิช ปานะนนท์ กับพระบริภักดิ์ฯ ซึ่งเป็นบุคคลที่จอมพลพิบูลฯ ใช้ให้ติดต่อกับญี่ปุ่นนั้นทราบล่วงหน้าว่า คณะทูตญี่ปุ่น จะไปพบจอมพลพิบูลฯ เพื่อขอเดินทัพผ่านประเทศไทย คือพระบริภักดิ์ฯ ได้โทรศัพท์ในตอนย่ำค่ำเศษแจ้งให้ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส รองนายกรัฐมนตรีทราบ เพราะพระบริภักดิ์ฯ ไม่อาจติดต่อกับจอมพลพิบูลฯ ได้ ส่วนนายวนิช ปานะนนท์ นั้นก็ได้มาพร้อมกับคณะทูตญี่ปุ่นที่ทำเนียบนายกรัฐมนตรี เมื่อเวลาประมาณ ๒๒.๓๐ น. แต่ไม่พบจอมพลพิบูลฯ เพราะท่านผู้นี้ได้เดินทางออกจากกรุงเทพฯ ตั้งแต่ย่ำค่ำของวันนั้น

ประการที่ ๓ เมื่อคณะทูตญี่ปุ่นไม่พบจอมพลพิบูลฯ ตามเวลาดังกล่าว

พล.ต.อ. อุดม อุดมเดชจารัต รองนายกรัฐมนตรีจึงสั่งให้นายติเรก ชัยนาม รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศขณะนั้นพบคณะทูตญี่ปุ่น คณะทูตญี่ปุ่นแจ้งว่าฝ่ายญี่ปุ่นขอเดินทัพผ่านประเทศไทยและขอให้รัฐบาลไทยส่งกองทหารไทยมีให้ต่อต้านกองทหารญี่ปุ่น นายติเรกฯ ตอบว่าตนไม่มีอำนาจตกลงหรือสั่งการแก่ทหารไทยได้จึงขอให้คณะทูตญี่ปุ่นรอพบจอมพลพิบูลฯ เพราะอำนาจสั่งการใดๆ อยู่ที่จอมพลพิบูลฯ คนเดียว

จอมพลพิบูลฯ ก็ยังไม่กลับมาทำเนียบโดย “ฉับพลัน” รองนายกรัฐมนตรีจึงเรียกประชุมรัฐมนตรี เท่าที่อยู่ในกรุงเทพฯ นั้นเป็นการด่วนเมื่อเวลาประมาณ ๒๓.๓๐ น. พล.ท. พรหมโยธี รองผู้บังคับบัญชาการทหารสูงสุดและ พล.ต.อ. อุดมฯ รองนายกรัฐมนตรีแสดงว่าท่านทั้งสองไม่มีอำนาจสั่งการทหารไทยมีให้ต่อต้านกองทัพญี่ปุ่น เพราะจอมพลพิบูลฯ ได้รวมอำนาจ “สิทธิขาด” ไว้คนเดียวตามพระราชกฤษฎีกาที่โจทก์อ้างแล้วนั้น ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีจึงให้โจทก์และพระองค์เจ้าวรรณไวทยากร ไปช่วยพูดคุยกับคณะทูตญี่ปุ่นให้รอเจรจากับจอมพลพิบูลฯ โดยตรงเพราะมีอำนาจ สิทธิขาด ผู้เดียว และแจ้งว่าเรา(รัฐมนตรีที่มาประชุมในคืนวันนั้น) จะพยายามติดต่อเชิญจอมพลพิบูลฯ กลับมาโดยด่วนฝ่ายญี่ปุ่นก็ยอมรอพบจอมพลพิบูลฯ ครั้นแล้ว พล.ต.อ. อุดมฯ ใช้ความพยายามจนสามารถติดต่อทางโทรศัพท์กับจอมพลพิบูลฯ จึงขอเชิญกลับมาด่วนจอมพลพิบูลฯ ตอบว่าจะกลับมาประชุมคณะรัฐมนตรีเวลาย่ำรุ่งของวันที่ ๘ ธันวาคม และพระเวชยันต์ฯ รัฐมนตรีได้ขึ้นรถยนต์ ค้นหาจอมพลพิบูลฯ ได้ที่สระบุรี แต่จอมพลพิบูลฯ ก็ยังไม่กลับมา “ฉับพลัน” หากจอมพลพิบูลฯ กลับมากรุงเทพฯ เข้ามาประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อเวลา ๖.๕๐ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคม

ประการที่ ๔ จำเลยที่ ๑ อ้างไว้ในคำนำว่าตนฟังความเห็นของทุกฝ่ายขณะนั้น จำเลยที่ ๑ ได้อ่านหนังสือของพลตรีอินันต์ พิบูลสงคราม ชื่อหนังสือที่โจทก์อ้างไว้แล้วนั้น จำเลยที่ ๑ จึงต้องทราบเป็นอย่างดีว่าในคืนวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๘๔ นั้น จอมพลพิบูลฯ ไม่ยอมมาร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีที่ต้องเผชิญต่อปัญหาสำคัญยิ่งของประเทศชาติ ดังปรากฏความตามบันทึกของจอมพลพิบูลฯ ซึ่งพลตรีอินันต์ฯ ได้นำลงพิมพ์ไว้ในหนังสือที่โจทก์อ้างชื่อแล้ว

เล่ม ๔ หน้า ๓๑๒ มีความดังต่อไปนี้

“(๕) ก่อนไปอริยประเทศเพื่อตรวจการวางทหารตามคำสั่งยุทธการที่ ๕ ได้มอบให้อุดหนุน และพรหมโยธีดูแลทางด้านที่ ผบ.สูงสุด ได้สั่งแก่พรหมโยธีที่เมรุวัดเทพศิรินทร์ของ น. ตั้ว ถพานุกรมทั้งฝากลูกๆ ไว้กับอุดหนุน และการไปนี้อุดหนุนไม่ได้บอกว่าญี่ปุ่นจะโจมตีอย่างใดเลย

(๖) เมื่อมีการบุก รุก ๙ ธันวาคม ๙๔ ทาง ค.ร.ม. โทรเลขด่วนให้กลับส่งเครื่องบินไปรับส่งพระเวษยันต์ไปตาม บอกแก่ญี่ปุ่นให้รอ ค.ร.ม. ไม่ตกลงใจอย่างใดเลยหากจะรบก็ควรบอกไปว่าตกลงรบและย้าย ค.ร.ม. ไปเข้าที่บัญชาการรบจะอยู่ที่เดิมก็ตายหมดและถูกจับทั้งอำนาจการไม่ได้ไม่เหมาะเป็นที่บัญชาการที่พยามศึกคราวนี้ ควรไปฐานทัพพลพบุรี แต่ ค.ร.ม. ไม่มีการปฏิบัติอย่างใดมีวงประชุมตัวสั้นกันอยู่ บอกญี่ปุ่นว่าให้ยับยั้งๆ ใครเขาจะยับยั้งในการศึกใหญ่ ๆ อย่างนี้”

จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์ย่อมทราบอยู่แล้วว่า

(ก) การที่จอมพลพิบูลฯอ้างว่า พล.ต.อ. อุดหนุนไม่ได้บอกว่าญี่ปุ่นจะโจมตีอย่างใดเลยนั้นเป็นการบิดความรับผิดชอบที่จะเกิดขึ้นนั้นไปให้ตำรวจ จำเลยที่ ๑ ทราบดีว่า การศึกสงครามนั้นต่างกับวิถีเล่น “โปลิสจิบขโมย”

การสืบสวนความเคลื่อนไหวทางการทหารนั้นเป็นหน้าที่ของกองบัญชาการทหารสูงสุดโดยตรงซึ่งต้องมีสมรรถภาพไม่น้อยกว่าบุคคลที่จรรยาวัติกองทัพญี่ปุ่นได้เคลื่อนมายังอ่าวไทย

ถ้าท่านจอมพลพิบูลฯ ไม่มีสมรรถภาพที่จะรู้ได้แต่ท่านก็ต้องรู้เมื่อ พล.ต.อ. อุดหนุน โทรศัทพ์ไปบอกและพระเวษยันต์ฯไปตามท่านดังที่ท่านยอมรับความจริงในบันทึกของท่านแล้ว แต่ท่านก็ไม่กลับมาร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีโดย “ฉับพลัน” เพราะสถานที่ซึ่งท่านไปอยู่ในขณะนั้นคือสระบุรี ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตรเศษ เท่านั้น ซึ่งท่านสามารถขับรถยนต์มาถึงกรุงเทพฯ ได้ภายในเวลา ๑ ชั่วโมงเศษ

(ข) การที่จอมพลพิบูลฯ อ้างว่า มอบให้ พล.ต.อ. อุดหนุน แทนและให้ พล.ท. พรหมโยธี ดูแลและทำหน้าที่ผู้บัญชาการทหารสูงสุดนั้น เป็นการที่จอมพลพิบูลฯ พูดยากเปล่า ซึ่งมีได้ทำเป็นคำสั่งไปยังสามเหล่าทัพว่าให้ท่านทั้งสอง

สั่งการแทนได้ท่านทั้งสองรวมทั้งโจทก์และรัฐมนตรีอื่นๆ จึงไม่มีอำนาจจะสั่งการให้ผู้บัญชาการทั้งสามเหล่าทัพซึ่งเป็นการขัดกับพระราชกฤษฎีกาฉบับ ๑๘ พ.ย. ๒๔๘๔ ดังที่โจทก์อ้างแล้ว ซึ่งจอมพลพิบูลฯ ได้ผูกขาด “อำนาจสิทธิขาด” ไว้ผู้เดียว จึงเป็นหน้าที่ของจอมพลพิบูลฯ ที่จะต้องสั่งผู้บัญชาการทหารทั้งสามเหล่าทัพถ้าหากว่า พล.ต.อ. อุดฯ ซึ่งเป็นอธิบดีกรมตำรวจและรัฐมนตรีอื่นๆ สั่งทหารมิให้ต่อต้านญี่ปุ่น ทหารก็จะต้องถือวินัยของทหารไม่ฟังคำสั่งของอธิบดีกรมตำรวจซึ่งแม้ว่าท่านผู้นี้เป็นรองนายกรัฐมนตรี หรือไม่ฟังโจทก์ที่ขณะนั้นเป็นรัฐมนตรีว่าการคลัง

(ค) ในบันทึกของจอมพลพิบูลฯ ข้อ (๖) นั้นก็แสดงให้เห็นชัดว่ารัฐมนตรีที่มาประชุมในคืนวันนั้นได้พยายามจนเต็มกำลังความสามารถที่จะเชิญให้จอมพลพิบูลฯ รีบกลับมาโดย “ฉับพลัน” ถ้าท่านตั้งใจกลับกรุงเทพฯ โดย “ฉับพลัน” ท่านก็กลับกรุงเทพฯ ทันเวลาเจรจา กับคณะทูตญี่ปุ่นและสั่งให้ทหารทั้งสามเหล่าทัพมิให้ต่อต้านกองทหารญี่ปุ่นได้โดย “ฉับพลัน” ไม่ต้องนั่งเฉยปล่อยให้ทหาร ตำรวจ รวมทั้งเยาวชนและราษฎรไทยต้องรบตายบาดเจ็บเป็นจำนวนมากประมาณ ๒๐๐ คน ในการต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รักงาน จำเลยที่ ๑ ไม่มีความกระตือรือร้นในการกล่าวเพื่อให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่าจอมพลพิบูลฯ ได้ตัดสินใจอย่าง “ฉับพลัน” ที่ยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านดินแดนไทยเพื่อป้องกันการทำลายกรุงเทพฯ และป้องกันพลเมืองมิให้ล้มตาย

(ง) จำเลยที่ ๑ ต้องทราบแล้วว่าจอมพลพิบูลฯ ได้รับโทรเลขด่วนให้กลับและส่งเครื่องบินไปรับและส่งพระเวษยันต์ฯ ไปตามแล้ว ถ้าท่านยังไม่กลับมาร่วมประชุมกับรัฐมนตรี “ฉับพลัน” ก็เป็นหน้าที่ของท่านที่จะสั่งมายังรัฐมนตรีให้ลี้ภัยที่ท่านกล่าวไว้ในบันทึกว่า “หากคณะรัฐมนตรีต้องการรบก็ให้อพยพกันไปอยู่ที่ฐานทัพลพบุรี”

แต่รัฐมนตรีจะพากันอพยพไปอยู่ที่ฐานทัพลพบุรีได้อย่างไร เพราะท่านจอมพลพิบูลฯ มิได้สั่งการไว้ ดังนั้นกองทหารที่ลพบุรีก็ไม่ยอมให้รัฐมนตรีพากันอพยพไปลพบุรี

คณะรัฐมนตรีมิได้ “นั่งนิ่งประชุมตัวลั่นกันอยู่” หากทุกคนที่มาร่วมประชุมในคืนนั้นได้ยอมเสียสละชีวิตของตนเพื่อเผชิญต่อสถานการณ์อันเป็นที่คับขัน

ยิ่งของประเทศชาติ และได้พยายามเต็มความสามารถที่ยับยั้งญี่ปุ่นไว้เพื่อรอเวลาให้จอมพลพิบูลฯ กลับมา ซึ่งคณะทูตญี่ปุ่นก็ได้ยับยั้งและนั่งรอคอยจอมพลพิบูลฯ ที่ทำเนียบนายกรัฐมนตรีเป็นเวลาหลายชั่วโมงแต่จอมพลพิบูลฯ ก็ไม่ยอมกลับมา “จับปล้น”

(จ) จำเลยที่ ๑ ได้อ่านบันทึกของจอมพลพิบูลฯ ตามที่โจทก์อ้างข้างบนนั้น จำเลยก็มีวิจารณ์พิจารณาพอที่จะวินิจฉัยได้ว่าวิธีการที่จอมพลพิบูลฯ ได้ปฏิบัติระหว่างเวลาค่ำของวันที่ ๗ ธันวาคม ถึงเช้าวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ นั้น จอมพลพิบูลฯ ต้องการโยนความรับผิดชอบให้แก่คณะรัฐมนตรี โดยท่านปลัดคนออกไปอยู่ที่ต่างจังหวัดแม้ว่าในบันทึกตอนอื่นๆ ของจอมพลพิบูลฯ จะอ้างว่าเพื่อไปตรวจแนวรบด้านอรัญประเทศและพระตะบองซึ่งเป็นแนวรบทางบกด้านตะวันออกเท่านั้น จอมพลพิบูลฯ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุดมีอำนาจสิทธิขาดที่จะสั่งทหารทั้งสามเหล่าทัพได้นั้น ซึ่งรู้แล้วหรือสามารถรู้ว่ากองทัพเรือญี่ปุ่นได้เคลื่อนเข้ามายังอ่าวไทยแม้ขณะนั้นยังไม่มีกรรบกับทหารไทย แต่ในฐานะผู้บังคับบัญชาการทหารสูงสุดที่มีอำนาจสิทธิขาดเหนือทหารสามเหล่าทัพนั้น ท่านย่อมทราบดีว่าหมายถึงจะมีการรบทางทะเลและทางชายฝั่งทะเลของประเทศไทยนั้น เหตุใดท่านไม่คำนึงถึงแนวรบด้านชายฝั่งทะเลโดยท่านปล่อยให้ทหาร ตำรวจ เยาวชนและราษฎรชายฝั่งทะเลอันยืดยาวของประเทศไทยนั้นทำการต่อสู้ญี่ปุ่นไปตามจิตสำนึกรักชาติ

(ข) จำเลยที่ ๑ ทราบดีว่าเมื่อจอมพลพิบูลฯ ได้กลับมาร่วมประชุมกับคณะรัฐมนตรีเมื่อเวลาประมาณ ๖.๕๐ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ นั้นเมื่อจอมพลพิบูลฯ ได้สั่งให้กองทัพไทยหยุดรบญี่ปุ่นแล้ว จอมพลพิบูลฯ กับนายติเรก ชัยนาม ได้ออกจากที่ประชุมไปพบคณะทูตญี่ปุ่นที่นั่งรออยู่ที่ทำเนียบนายกรัฐมนตรี เจรจากันอยู่ประมาณ ๑ ชั่วโมง แล้วทั้งสองท่านกลับสู่ห้องประชุมนำข้อเสนอของญี่ปุ่น ๔ แผน กับปลัดย่อยสรุปรวมสาระสำคัญ ๓ ข้อมาให้ฝ่ายไทยเลือกว่าจะตกลงข้อใด คือ

(ก) ข้อที่ ๑ ให้ประเทศไทยเป็นภาคีอักษะ (เยอรมัน อิตาลี ญี่ปุ่น)

(ข) ข้อที่ ๒ อนุญาตให้กองทัพญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทยและป้องกัน การปะทะระหว่างทหารไทยกับทหารญี่ปุ่น

(ค) ข้อที่ ๓ ประเทศไทยกับญี่ปุ่นทำสัญญาพันธมิตรทางทหารร่วมรุก และร่วมการป้องกัน

รัฐมนตรีมีความเห็นในชั้นแรกแตกต่างกัน คือ บางท่านเห็นควรเข้าร่วมกับญี่ปุ่นอย่างเต็มที่ รวมทั้งเป็นภาคีอักษะเพื่อต้องการได้ดินแดนคืนจากอังกฤษ ส่วนบางท่านเห็นควรว่าเมื่อทางจอมพลพิบูลฯ เห็นว่าประเทศไทยไม่อาจต่อต้านญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทย โจทก์ได้เห็นด้วยในวิธีหลังนี้ และได้อ้างตัวอย่างของประเทศสวีเดนซึ่งเป็นประเทศเล็ก ที่จำใจต้องยอมให้เยอรมันขนทหารผ่านประเทศนั้นได้ (ตัวอย่างของเดนมาร์ค ซึ่งมีกองทัพเล็กจึงไม่สามารถต้านทานกองทหารเยอรมันที่รุกรานโดยยกพลขึ้นบกที่ชายฝั่งเดนมาร์ค จึงจำใจต้องยอมให้กองทัพ เยอรมันเข้ามาในประเทศเดนมาร์ค ได้ ซึ่งสัมพันธมิตรมีความเห็นใจประเทศทั้งสองและไม่ถือว่าประเทศทั้งสองนั้นเป็นศัตรู)

เมื่ออภิปรายในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีพอสมควรแล้วที่ประชุมจึงตกลงตามวิธีที่ยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทยได้ ดังนั้นถ้ารัฐบาลที่จอมพลพิบูลฯ เป็นนายกรัฐมนตรีได้กระทำเพียงข้อตกลงดังกล่าวนั้นประเทศไทยก็จะรักษาความเป็นเอกราช อธิปไตยและเอกภาพของชาติไทยไว้ได้เมื่อสงครามได้สิ้นสุดลงโดยฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นผู้ชนะสงคราม ทำนองเดียวกับประเทศสวีเดนและเดนมาร์ค

ข้อ ๘.

พลตรีอนันต์ พิบูลสงคราม ได้กล่าวไว้ในหนังสือชื่อ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” เล่ม ๔ มีใจความตอนหนึ่งซึ่งตรงกับที่จอมพลพิบูลฯ และานุศิษย์ของท่านเคยกล่าวเป็นการทวงบุญคุณว่าเมื่อได้ตกลงยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทยแล้วญี่ปุ่น “จะเล่นงาน” โจทก์แต่จอมพลพิบูลฯ ได้ช่วยโจทก์ไว้โดยช่วยให้โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และกล่าวหาว่าโจทก์ไม่สำนึกในบุญคุณของจอมพลพิบูลฯ หากโจทก์กลับใช้อุบายต่างๆ ที่จะทำให้จอมพลพิบูลฯ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้จงได้ จำเลยที่ ๑ จึงได้เขียนข้อความไว้ในหน้า ๑๖๗ แห่งหนังสือของจำเลยดังต่อไปนี้

“อย่างไรก็ตาม เมื่อคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาข้อเสนอของญี่ปุ่นที่ขอเดิน

ทัพผ่านดินแดนไทยเมื่อคืนวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ นายปรีดี พนมยงค์ ได้แสดงที่ท่าไม้เต็งใจ โดยที่ให้ความเห็นชอบไม่ทันที่และขอทำการอภิปราย แต่ถูกจอมพล แปลก พิบูลสงคราม ตัดบท เสียตั้งที่กล่าวมาแล้ว จอมพลแปลก พิบูลสงคราม คงเข้าใจท่าทีของนายปรีดี พนมยงค์ จึงได้หาทางเลือกใส่ให้ออกไปพ้นจากคณะรัฐมนตรีอย่างสมเกียรติในฐานะที่เป็นรัฐมนตรีคนสำคัญ และร่วมมือในการบริหารราชการแผ่นดินอย่างใกล้ชิดกับจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ตลอดมาตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองด้วยเหตุนี้ จึงได้มีประกาศตั้งซ่อมคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ โดยมีพระยามานวราชเสวีประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ลงนาม”

ข้อความที่จำเลยที่ ๑ เขียนไว้ดังกล่าวข้างบนนั้นฝ่าฝืนต่อความเป็นจริง อันเป็นการทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณ เพราะเหตุว่า

(๑) โจทก์ได้กราบเรียนข้อเท็จจริงตามคำฟ้องของโจทก์ในข้อ ๗ แล้วว่า ตามเอกสารหลักฐานแห่งรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีตอนกลางคืนระหว่างวันที่ ๗-๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ นั้น และเอกสารที่ พล.ต. อนันต์ พิบูลสงคราม อ้างว่าเป็นบันทึกที่จอมพลพิบูลฯ เขียนขึ้น เพื่อแถลงต่อศาลฎีกาในคดีอาญากรสงครามนั้น ก็ปรากฏแน่ชัดว่าจอมพลพิบูลฯ เองเป็นผู้ที่ไม่ยอมคัดลอกใจโดยฉบับต้นตอข้อเสนองของญี่ปุ่นที่ขอเดินผ่านประเทศไทยโดยจอมพลพิบูลฯ ไม่ยอมร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีและไม่ยอมใช้อำนาจสิทธิขาดเหนือ ๓ เหล่าทัพที่จะสั่งให้ทหารหยุดยิง จอมพลพิบูลฯ กลับมาประชุมรัฐมนตรีต่อเมื่อผู้รักชาติไทยอันเป็นอันประกอบด้วยทหาร ตำรวจ เยาวชน และราษฎร ได้ต่อสู้ญี่ปุ่นไปเป็นเวลา ๕ ชั่วโมงแล้ว ผู้รักชาติเหล่านั้นต้องเสียชีวิตและบาดเจ็บประมาณ ๒๐๐ คน

(๒) การที่โจทก์ขอพูดในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีนั้นก็เป็นเรื่องที่โจทก์มีใ้บุคคลที่เชื่อและทำตามผู้นำอย่างหลับหูหลับตา (Blind obedience) คือ จำต้องพูดกันให้เข้าใจถึงผลได้ผลเสียของประเทศชาติแต่เมื่อจอมพลพิบูลฯ สั่งให้ทหารและผู้รักชาติหยุดรบกับญี่ปุ่น โจทก์ก็อภิปรายแสดงความคิดเห็นที่สามารถรักษาความเป็นเอกราช เอกภาพ อธิปไตย ของชาติของเราไว้ได้ เมื่อ

สัมพันธมิตรเป็นฝ่ายชนะสงคราม ขณะนั้นรัฐมนตรีส่วนมากมีความเห็นเช่นเดียวกับโจทก์ จึงตกลงเพียงให้ญี่ปุ่นเดินทัพฝ่ายประเทศไทยเท่านั้น และโจทก์ก็ยังไม่ได้อะไรเลย เงื่อนไขว่าการตกลงครั้งนี้เป็นอันที่สุด ญี่ปุ่นจะขออะไรเพิ่มเติมอีกไม่ได้ ความเห็นขอโจทก์ขัดแย้งกับรัฐมนตรีส่วนหนึ่งที่ต้องการให้ประเทศไทยร่วมทำกติกาสัญญากับญี่ปุ่นทั้งในทางรุกและทางป้องกันอันเป็นการผูกมัดประเทศไทยให้เข้าอยู่ฝ่ายญี่ปุ่น

(๓) ต่อมาอีก ๘ วัน คือในวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๘๔ โจทก์ได้พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีในรัฐบาลของจอมพลพิบูลฯ เพราะสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้โจทก์ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในขณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แล้วรัฐบาลจอมพลพิบูลฯ ก็ได้ดำเนินก้าวต่อไปที่ผิดจากข้อตกลงในคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ นั้น คือ ในวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๔๘๔ จอมพลพิบูลฯ ตกลงทำกติกาสัญญาพันธมิตรกับญี่ปุ่นที่ต่างฝ่ายจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และการทหารทั้งทางรุกและทางรับและป้องกัน จอมพลพิบูลฯ ได้จัดพิธีลงนามกติกานั้นที่โบสถ์วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้วมรกต) ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวไทยที่ไม่เคยมีมาแต่ปางก่อนที่จะลงนามกติกาสัญญาระหว่างประเทศต่อหน้าพระแก้วมรกต ในวันนั้นเอง จอมพลพิบูลฯ ได้ร่วมกับญี่ปุ่นขอสาบานต่อหน้าพระแก้วมรกตว่าจะซื่อสัตย์ต่อกันจนถึงที่สุด ความซื่อนี้เป็นประเด็นสำคัญที่โจทก์จะได้อ้างในข้อ ๑๒ เพื่อขอความกรุณาศาลวินิจฉัยถึงการที่จำเลยที่ ๑ กับพวกอ้างว่าในต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๔ จอมพลพิบูลฯ ได้ส่งนายทหารไปติดต่อกับนายทหารชายแดนจีนเพื่อขอร่วมมือกับจีนในการรบญี่ปุ่นนั้น จะเป็นความจริงหรือได้ไม่สำหรับคนไทยที่สาบานต่อหน้าพระแก้วมรกตว่าจะซื่อสัตย์กับญี่ปุ่นจนถึงที่สุดและในเดือนตุลาคม ๒๔๘๔ จอมพลพิบูลฯ ได้เขียนจดหมายถึงโจทก์ตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๗ ซึ่งแสดงว่ายังนับถือพระแก้วมรกตอยู่ ดังที่โจทก์จะได้กล่าวไว้ในฟ้องข้อ ๑๒

(๔) จำเลยที่ ๑ ได้วาดภาพขึ้นเองในการที่โจทก์ได้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในวันที่ ๑๖ ธ.ค. ๒๔๘๔ เพื่อแสดงถึงความกรุณาปราณีอันเป็นบุญคุณที่จอมพลพิบูลฯ มีต่อโจทก์ โดยจำเลยที่ ๑ เจตนาที่จะให้

ความตอนหนึ่งของจำเลยเสมอกับพวกจำเลยที่ได้ห่มนุ่งประมาทโจทก์ไว้ว่า โจทก์
ไม่นึกถึงบุญคุณของจอมพลพิบูลฯ หากโจทก์มีแต่ใช้วิธีการและอุบายต่างๆ
เพื่อโค่นล้มจอมพลพิบูลฯ ข้อเขียนของจำเลยฝ่าฝืนต่อความจริงทั้งในทาง
รัฐธรรมนูญ และในทางข้อเท็จจริงตั้งที่โจทก์ขอประทานกราบเรียน ศาลตั้ง
ต่อไปนี้

(ก) ในทางรัฐธรรมนูญ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์มิได้ถูกแต่งตั้งขึ้น
โดยนายกรัฐมนตรีหากตามมาตรา ๑๐ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับ ๑๐ ธันวาคม
๒๔๗๕ ก็ได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งว่า

“ถ้าหากพระมหากษัตริย์มิได้ทรงตั้งหรือไม่สามารถจะทรงตั้งได้ไซ้ ท่าน
ให้สภาผู้แทนราษฎรปรึกษากันตั้งขึ้น”

จำเลยที่ ๑ ก็ทราบบัญญัตินี้ดีว่าในระหว่างที่พระมหากษัตริย์ยังไม่ทรง
บรรลุนิติภาวะนั้นสภาผู้แทนราษฎรซึ่งประกอบด้วยสมาชิกประเภทที่ ๑ ซึ่ง
ราษฎรเป็นผู้เลือกตั้งกับสมาชิกประเภทที่ ๒ ที่ได้รับการแต่งตั้งจากพระมหา
กษัตริย์ครั้งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ และสืบต่อมานั้น ได้มีมติเอกฉันท์
แต่งตั้งโจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตั้งนั้นประธานสภาผู้แทนราษฎร
จึงเป็นผู้ลงนามประกาศแต่งตั้งโจทก์ให้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตาม
มติเอกฉันท์ของสภาผู้แทนราษฎรมิใช่จอมพลพิบูลฯ นายกรัฐมนตรีเป็นผู้
ลงนามประกาศแต่งตั้งโจทก์ดังกล่าวนี้

แม้ว่ารัฐบาลเป็นผู้ทำหนังสือไปยังสภาผู้แทนราษฎรขอเสนอโจทก์เป็นผู้
สำเร็จราชการแทนพระองค์ แต่ขณะนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนก็ได้
เตรียมการที่จะเสนอญัตติให้โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แทน
ตำแหน่งที่ว่างอยู่โดยเจ้าพระยามรชาได้ถึงแก่สัญกรรมไปก่อนนั้น ซึ่งโจทก์
มีหลักฐานเสนอต่อศาลในชั้นพิจารณา

(ข) โจทก์ขออ้างเอกสารหลักฐานทางราชการ คือ คำให้การของ พล.ต.อ.
อดุล อดุลเดชจรัส ที่ได้สอบถามตนแล้วให้การต่อคณะกรรมการอาชญากร
สงครามเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๔๙๔ มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ข้าฯ ได้ไปวังสวนกุหลาบซึ่งเป็นที่พักของนายกรัฐมนตรีในเวลานั้น ได้
พบนายกรัฐมนตรีกับนายวนิช ปานะนนท์ นายวนิชฯ ได้พูดว่าทางฝ่ายญี่ปุ่น

มีความรังเกียจหลวงประดิษฐมนูธรรม และนายวิลาศ โอสถานนท์ เพราะสองคนนี้เอนเอียงไปทางอังกฤษ คณะรัฐมนตรีจะมีความคิดเห็นร่วมกับญี่ปุ่น ด้วยประการใดๆ ก็ทำไปไม่สะดวก เพราะสองคนนี้มีความคิดเห็นไม่ตรงกับญี่ปุ่น เขาจะให้สองคนนี้ออกจากคณะรัฐมนตรี เฉพาะหลวงประดิษฐฯ นั้น ฝ่ายญี่ปุ่นเสนอว่าควรแต่งตั้งให้เป็นคณะผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ที่ญี่ปุ่นมีความประสงค์จะให้หลวงประดิษฐฯ เป็นคณะผู้สำเร็จราชการนั้น ข้าฯ คิดเห็นว่าหลวงประดิษฐฯ ยังเป็นผู้ที่มีอิทธิพล ข้าราชการและประชาชนนับถืออยู่มาก ถ้าได้เป็นผู้สำเร็จแล้วจะได้พ้นจากหน้าที่การเมือง และญี่ปุ่นคงคิดว่าจะไม่ทำให้ประชาชนเห็นว่าญี่ปุ่นรังแกหลวงประดิษฐฯ เมื่อนายวานิชฯ ได้พูดคุยกับข้าฯ ตังกล่าวแล้ว นายกรัฐมนตรีก็ได้พูดคุยกับข้าฯ เช่นเดียวกันและขอร้องให้ข้าฯ เชิญหลวงประดิษฐฯ นายวิลาศ โอสถานนท์ และนายทวี บุณยเกตุ มาปรับความเข้าใจแล้วดำเนินการต่อไป ข้าฯ จึงได้เชิญบุคคลทั้งสามมาที่วังสวนกุหลาบ ได้ชี้แจงเหตุการณ์และความประสงค์ให้ฟังหลวงประดิษฐฯ ตอบว่า จะต้องไปปรึกษาพวกพ้องดูก่อนส่วนนายวิลาศฯ นั้นว่าไม่ขัดข้องอะไร ครั้นเย็น ในวันนั้นหลวงประดิษฐฯ ได้ไปหาข้าฯ ที่วังปารุสกวัน ซึ่งเป็นที่พักของข้าฯ ได้ชี้แจงกับข้าฯ ว่าได้หารือกับพวกพ้องแล้วแต่ยังรู้สึกตะขิดตะขวงใจ ในการที่จะร่วมคณะผู้สำเร็จราชการนั้นเป็นการไม่เหมาะสมหรือไม่ก็ตาม ข้าฯ ได้พยายามชี้แจงแสดงเหตุผลด้วยประการต่างๆ ว่ามีความจำเป็นเพื่อเหตุการณ์อันไกลในที่สุด หลวงประดิษฐฯ ก็ยอมแล้วนายทวี บุณยเกตุก็ได้ทำเรื่องราวดำเนินการให้หลวงประดิษฐฯ และนายวิลาศฯ ออกจากรัฐมนตรี และให้หลวงประดิษฐฯ ร่วมอยู่ในคณะผู้สำเร็จราชการต่อไป”

เอกสารหลักฐานทางราชการที่โจทก์อ้างข้างบนนั้นแสดงชัดว่าฝ่ายญี่ปุ่น (โดยผ่านทางนายวินิช ปานะนนท์) ได้ขอให้รัฐบาลไทยจัดการให้โจทก์ออกจากคณะรัฐบาลของจอมพลพิบูลฯ และให้โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มิใช่เป็นเรื่องที่จอมพลพิบูลฯ และสาธุศิษย์ของท่านรวมทั้งจำเลยที่ ๑ ได้โฆษณาว่าจอมพลพิบูลฯ มีความกรุณาปราณีที่จะให้โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เพื่อให้พ้นจากการที่เรียกกันว่า “ญี่ปุ่นจะเล่นงานอาจารย์” เพราะญี่ปุ่นจะเล่นงานโจทก์แล้ว แม้โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ญี่ปุ่นก็เล่น

งานโจทก์ก็ได้ไม่ยากเลย แต่เป็นเพราะเหตุการณ์เมืองของญี่ปุ่นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๔๗๖ กล่าวได้ว่า ญี่ปุ่นต้องการให้โจทก์ออกจากรัฐบาลพิบูลฯ ที่ร่วมมือกับ ญี่ปุ่นแต่ญี่ปุ่นก็ไม่อยากที่จะทำให้ประชาชนไทยเห็นว่าญี่ปุ่นรังแกโจทก์ ดังนั้น ญี่ปุ่นจึงต้องการให้รัฐบาลจัดการให้โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(๖) จอมพลพิบูลฯ ไม่มีความเต็มใจที่จะให้โจทก์ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการฯ อันเป็นตำแหน่งที่สูงกว่านายกรัฐมนตรีตามเหตุผลที่พล.ต.อ. อุดม อุดมเดชจารัต ได้กล่าวถึงนิสัยจอมพลพิบูลฯ ไว้ซึ่งโจทก์ได้อ้างคำให้การของ พล.ต.อ.อุดม อุดมเดชจารัต ในพียงข้อ ๖ แล้ว

(๗) นอกจากนั้นยังมีหลักฐานที่โจทก์สามารถแสดงต่อศาลได้อีกว่า เมื่อ โจทก์ได้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ประมาณ ๒ เดือนเศษ ครึ่งถึงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๔๘๕ จอมพลพิบูลฯ ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งคณะผู้สำเร็จราชการได้อนุมัติให้ลาออก ตามที่โจทก์อ้างไว้ในพียงข้อ ๑๒ อนุกระทงที่ ๑ นั้น คณะผู้สำเร็จราชการฯ ได้แต่งตั้งจอมพลพิบูลฯ ให้เป็น นายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งตามคำแนะนำของประธานสภาผู้แทนราษฎรจอมพลพิบูลฯ จึงได้เตรียมจัดตั้งรัฐมนตรีใหม่ขึ้น ระหว่างนั้นโจทก์ไปพักผ่อนปลาย สิบคาห์ตามปกติที่อยู่ชยา ครึ่งถึงวันจันทร์ตอนเช้าโจทก์ก็กลับจากชยาโดย ทางเรือเมื่อเรือผ่านจังหวัดนนทบุรีนายตำรวจคนหนึ่งได้ขอให้เรือขอโจทก์เทียบ ที่ท่าหน้าหน้าจังหวัดนนทบุรี แล้วแจ้งให้โจทก์ทราบว่าจะยึดติดกรมตำรวจ (พล.ต.อ.อุดม อุดมเดชจารัต) ให้นายตำรวจคนสนิทนนั้นคอยตักแจ้งให้โจทก์ ทราบว่าจอมพลพิบูลฯ เตรียมการที่จะเอาโจทก์เป็นรัฐมนตรีคนหนึ่งใน คณะรัฐมนตรีจอมพลพิบูลฯ ที่ตั้งขึ้นใหม่แต่ พล.ต.อ. อุดมฯ ได้ทัดทานไว้ ฉะนั้นจึงให้โจทก์เมื่อกลับไปถึงท่าเทียบแล้วรีบบอกปฏิเสธทันที มิฉะนั้น จอมพลพิบูลฯ อาจนำรายชื่อคณะรัฐมนตรีเสนอผู้สำเร็จราชการฯ อีกสอง ท่านให้ลงนามแต่งตั้ง ก็จะเกิดยุ่งกันใหญ่ เมื่อโจทก์ก็กลับมาถึงที่พักก็เขียน จดหมายด่วนมาก มอบให้เลขานุการส่วนตัวนำไปยื่นที่สำนักนายกรัฐมนตรี ที่นั่นแจ้งแก่จอมพลพิบูลฯ ว่าโจทก์ก็กลับมาถึงกรุงเทพฯ แล้ว ขออย่าเอาชื่อ โจทก์เป็นรัฐมนตรีในบัญชีชื่อรัฐมนตรีที่จะเสนอคณะผู้สำเร็จราชการฯ เพราะ โจทก์ไม่เต็มใจที่จะเป็นรัฐมนตรีดังกล่าว เมื่อจอมพลพิบูลฯ ทราบว่าโจทก์

กลับกรุงเทพฯ แล้ว ถ้ามีชื่อโจทก์เป็นรัฐมนตรีโจทก์ก็จะต้องคัดค้านในคณะผู้สำเร็จราชการฯ ดังนั้นจอมพลพิบูลฯ จึงมิได้เอาชื่อโจทก์ใส่ในบัญชีรัฐมนตรีที่จะเสนอต่อคณะผู้สำเร็จราชการฯ ทั้งนี้เป็นเหตุผลอย่างหนึ่งที่แสดงว่า การที่โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้น จอมพลพิบูลฯ มิได้มีความเต็มใจ หากจำต้องทำตามความประสงค์ของญี่ปุ่น แต่ในใจจริงก็ต้องการให้โจทก์อยู่ได้บังคับบัญชาของจอมพลพิบูลฯ

(ข) โจทก์ขอประทานเสนอคำโปรดพิจารณาเอกสารหลักฐานตามที่โจทก์กล่าวไว้ในข้อ ๑๐ อนุกระทงที่ ๔ (ง) คือในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๔๙๖ จอมพลพิบูลฯ ได้ออกคำสั่งให้พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภาและโจทก์ประจำกองบัญชาทหารสูงสุด ทั้งๆ ที่ขณะนั้นพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ และโจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ แต่จอมพลพิบูลฯ ก็ต้องการให้ผู้แทนพระองค์พระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของจอมพลพิบูลฯ ที่อ้างตำแหน่งผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุด

(ค) แม้แต่โจทก์ได้รับแต่งตั้งโดยมติเอกฉันท์ของสภาผู้แทนราษฎรให้โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เพียงผู้เดียว เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๔๙๗ ภายหลังที่จอมพลพิบูลฯ ได้ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วแต่ยังเป็นผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุดอยู่นั้น จอมพลพิบูลฯ ก็หาทางจะรังแกโจทก์ต่อไปอีก ดังปรากฏในคำให้การของ พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส ที่ให้ไว้แก่คณะกรรมการอาชญากรรมสงครามเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๔๙๘ มีความตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

“การประชุมนายทหารเมื่อต้นฤดูประหนึ่งว่าจะปฏิบัติตามความคิดเห็นของจอมพล ป. แต่ต่อมาภายหลังนายทหารชั้นผู้ใหญ่เมื่อได้พบกับข้าฯ หรือได้สดับฟังในทางอื่นก็ดูจะเพลาลงไป แต่โดยเฉพาะ พ.อ.ชุนคิลปีศรีชยนั้น ดูประหนึ่งยังไม่กลับความคิดเห็นอยากปฏิบัติตามความคิดเห็นของจอมพล ป. เมื่อเป็นที่ประจักษ์ดังนี้แล้ว ได้มีรัฐมนตรีชั้นผู้ใหญ่หลายคนไปหารือกับข้าฯ ว่า ควรให้จอมพล ป. พ้นจากตำแหน่งผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุด ข้าฯ ก็เห็นพ้องด้วย และความคิดเห็นอันนี้ได้ทราบไปถึงจอมพล ป. ในเบื้องต้นก็ยังแข็งขันไม่ยอมออก แต่ครั้นต่อมา ก็ยอมออก แต่ขอไปเป็นผู้สำเร็จราชการฯ โดย

แจ้งความประสงค์อันนี้มายังพล.ท. พิชิต (เกรียงศักดิ์พิชิต) ซึ่ง พล.ท.พิชิตฯ ได้ไปแจ้งให้ข้าฯ ทราบ ได้ชี้แจ้งความประสงค์อันนี้แก่รัฐมนตรีหลายท่าน เพื่อให้จอมพล ป.พ้นจากผู้บัญชาการทหารสูงสุดและไปเป็นผู้สำเร็จฯ ครั้นความเห็นนี้ทราบไปถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกัลป์ปรภาคว่าสมาชิกส่วนมากไม่ยินยอมที่จะให้จอมพล ป. เป็นผู้สำเร็จราชการฯ พล.ท.พิชิตฯ จึงหารือข้าฯ ว่าควรทำอย่างไรต่อไป และก็ได้ให้ความเห็นต่อข้าฯ ว่า ควรจะแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน เพราะเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติและเคยมีตัวอย่างมาแล้ว ข้าฯ เห็นชอบด้วยจึงตอบว่าได้นำเรื่องนี้ไปหารือ พ.ต. คงฯ เจ้าคุณพหลฯ และรัฐมนตรีผู้อื่นต่อไปในขณะเดียวกันที่ปรึกษาท่านนี้ พล.ท. พิชิตฯ ได้บอกข้าฯ ว่าการที่จอมพล ป. ต้องการเป็นผู้สำเร็จราชการนั้นก็เพื่อจะควบคุมนายปรีดี พนมยงค์”

(ง) โจทก์ถูกข่มเหงจากจอมพล ป. หลายประการดังกล่าวข้างบนนั้นแล้วแต่จอมพล ป. ก็พยายามหาทางที่จะกดขี่โจทก์ให้อยู่ภายใต้อำนาจของตนแต่จำเลยที่ ๑ กลับขานให้เป็นคำ และกลับคำให้เป็นข่าว โดยเขียนหัวใจให้สำนักศิษย์ ของพวกตนและผู้อ่านหลงเชื่อว่าจอมพลพิบูลฯ มีบุญคุณต่อโจทก์อย่างล้นพ้นในการที่โจทก์พ้นจากคณะรัฐมนตรี “อย่างสมเกียรติ”

ข้อ ๙.

ในการจงใจให้ผู้อ่านหนังสือของจำเลยหลงเชื่อว่าโจทก์เป็นบุคคลที่ใช้กลอุบายดั่งที่โจทก์ได้กล่าวในฟ้องข้อ ๖ นั้น จำเลยที่ ๑ จึงได้หมิ่นประมาทโจทก์อันเป็นความผิดอีกกระทงหนึ่ง คือ จำเลยได้กล่าวในหนังสือของจำเลยหน้า ๑๖๗ มีความตอนหนึ่งว่า

“ข้อสังเกตอีกข้อหนึ่งคือในคำประกาศสงครามมีแต่คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้ลงพระนามและลงนามเพียงสองท่าน คือ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา และพลเอกเจ้าพระยาพิชเยนทรโยธี ส่วนนายปรีดี พนมยงค์ (หลวงประดิษฐมนูธรรม) ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์อีกท่านหนึ่งไม่ได้ลงนามด้วยเนื่องจากได้เดินทางไปยุโรป ซึ่งไม่มีใครทราบเหตุผลแต่อาจสันนิษฐานได้ว่าเป็นอุบายของท่านที่จะหลบเลี่ยงไม่รับรู้หรือรับผิดชอบในการประกาศสงครามก็ได้ หากพิจารณาพระบรมราชโองการประกาศ

สันติภาพเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยมีท่านเองลงนามในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ที่ว่า “การประกาศสงครามต่อสหรัฐอเมริกาและบริเวณใหญ่เป็นโมฆะ ไม่ผูกพันประชาชนชาวไทย” ก็พออนุমানได้ว่าไม่ประสงค์รับผิดชอบในการประกาศดังกล่าว”

โจทก์ขอทราบเรียนศาลว่า วิธีเขียนสอจดแทรกประโยคที่ว่า “เนื่องจากได้เดินทางไปจังหวัดอยุธยาซึ่งไม่มีใครทราบเหตุผล แต่อาจสันนิษฐานได้ว่าเป็นอุบายของท่านที่จะหลบเลี่ยงไม่รับรู้หรือรับผิดชอบในการประกาศสงครามก็ได้” และประโยคสุดท้ายที่ว่า “ว่าพออนุমানได้ว่าท่านไม่ประสงค์รับผิดชอบในการประกาศดังกล่าว” นั้นจำเลยที่ ๑ เจตนาที่จะให้ผู้อ่านหลงเชื่อว่าโจทก์เป็นคนที่มียุบายต่างๆ เช่นเดียวกับจำเลยที่ ๑ หมิ่นประมาทโจทก์ไว้ตามฟ้อง ข้อ ๖ มีใช้การสันนิษฐาน หรือการอนุমানโดยสุจริตเพราะเหตุดังต่อไปนี้

(๑) จำเลยที่ ๑ เป็นศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์และได้รับแต่งตั้งสมัยจอมพลพิบูลฯ ให้พระราชบัณฑิตสภาประวัติศาสตร์ จำเลยจึงต้องค้นคว้าหลักฐานความจริงก่อนที่จะสันนิษฐานว่าเป็นอุบายของโจทก์ ที่จะหลบเลี่ยงไม่รับรู้หรือรับผิดชอบในการประกาศสงคราม

(๒) จำเลยที่ ๑ ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าตนมิได้อ่านหนังสือของพลตรี อนันต์ พิบูลสงคราม ที่อ้างว่าได้จดคำพยานคดีอาชญากรรมสงครามไว้ในวันมารวมพิมพ์ในหนังสือชื่อ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม, เล่ม ๔ หน้า ๑๖๓-๑๖๔ ซึ่งมีคำให้การของหลวงชำนาญอักษร ข้าราชการชั้นพิเศษสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดังต่อไปนี้

“ตอบโจทก์ : เมื่อวันประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๕ พยานอยู่ในที่ประชุมด้วย ในที่ประชุมหลวงวิจิตรวาทการ เป็นคนเสนอร่างประกาศสงครามต่อที่ประชุมและนำไปอ่านทางวิทยุเมื่อนำคำประกาศสงครามไปอ่านทางวิทยุ นั้น ต้นฉบับยังไม่ได้ทำและพยานได้เห็นต้นฉบับเมื่อจวนเลิกงานแล้ว ต้นฉบับประกาศสงครามนั้นมีชื่อ จอมพล ป. พิบูลสงครามลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ มีผู้สำเร็จฯ เซ็นแล้วสองท่าน แต่ท่านปริตฯ ยังไม่ได้ลงชื่อ เพราะไม่

ได้อยู่ในกรุงเทพฯ หลังจากนั้นพยานเข้าใจว่า ท่านบริติชฯ
ไม่ได้ส่งนามในคำประกาศสงครามส่วนแผ่นดินฉบับได้หายไป
เพราะถูกบอมบี้

ในราชกิจจานุเบกษา การที่มีชื่อผู้สำเร็จฯ ครบทั้งสามท่านรวมทั้งท่านบริติชฯ ด้วย
นั้น เพราะได้ขออนุญาตไปทางประธานผู้สำเร็จฯ และท่านอนุญาตให้ประกาศ
ไปก่อนได้”

การที่หลวงชำนาญอักษรพยานโจทก์ได้ให้การว่า “แผ่นดินฉบับได้หายไป
เพราะถูกบอมบี้” นั่นก็หมายถึงว่าแผ่นดินได้เก็บรวมกับใบลาออกของจอม
พลพิบูลฯ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๖ ซึ่งเมื่อจอมพลพิบูลฯ ได้
กลับใจไม่ลาออก ใบลาและเรื่องต่างๆ รวมทั้งประกาศสงครามที่อยู่ในแผ่นดิน
นั้นก็หายไปประจวบ “ถูกบอมบี้” ดังปรากฏในการสอบสวนของคณะกรรมการ
อาชญากรรมสงคราม ซึ่งคณะกรรมการนั้นโดยนายกมล วรรณประภา ได้เป็น
โจทก์ฟ้องจอมพลพิบูลฯ และพลตรี ประยูร ภมรมนตรี อีกสำนวนหนึ่งตาม
เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๖

ดังนั้น บุคคลที่แม้ไม่มีฐานะถึงขนาดเป็นศาสตราจารย์และเป็นบัณฑิต
ประวัติศาสตร์ ก็ย่อมเห็นได้ว่าการประกาศสงครามนั้นได้ทำกันรวบรัดซึ่งเหลือ
วิสัยที่ผู้สำเร็จราชการฯ จะรู้ล่วงหน้าได้

(๓) จำเลยชั้นเรื่องชั้น ซึ่งไม่ใช่เป็นข้อสันนิษฐานว่าโจทก์ได้เดินทางไป
อยุธยาซึ่งไม่มีใครทราบเหตุผลแต่ความจริงนั้นประธานผู้สำเร็จราชการฯ ก็ดี
เจ้าหน้าที่สำนักเลขานุการส่วนพระองค์ก็ดี และนายกรัชมุนตรีนั้นเองก็ดี ก็รู้
อยู่แล้วว่าเป็นวันปลายสัปดาห์ คือวันเสาร์ วันอาทิตย์ตอนเย็นนั้นโจทก์ไปพัก
ผ่อนที่อยุธยาเป็นการผลัดเปลี่ยนกันกับประธานผู้สำเร็จราชการฯ ที่ท่านฯ ไป
พักผ่อนที่หัวหินครั้งละ ๓-๔ สัปดาห์ ณ สถานที่ “คุ้มขุนแผน” ซึ่งโจทก์พัก
ผ่อนอยู่นั้น ก็มีโทรศัพท์พูดติดต่อกันได้ ถ้าหากจอมพลพิบูลฯ ไม่ทำการไป
โดยลำพังในปัญหาความเป็นความตายของประเทศชาติ โดยปรึกษาโจทก์ซึ่ง
เป็นผู้หนึ่งในคณะผู้สำเร็จราชการฯ แล้ว ก็โทรศัพท์ติดต่อไปยังโจทก์ ให้รีบ
มากกรุงเทพฯ ได้โจทก์ก็มากกรุงเทพฯ ได้โดยทางรถยนต์ภายในเวลา ๑ ชั่วโมง
เศษ ซึ่งต่างกับคืนวันที่ ๗-๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ ซึ่งจอมพลพิบูลฯ อยู่ที่ต่าง

จังหวัดบุรีรัมย์ก่อนแล้วว่าญี่ปุ่นจะไปพบ เพื่อขอเดินทัพผ่านประเทศไทยแต่จอมพลพิบูลฯ ก็ไม่ยอมกลับมาประชุมคณะรัฐมนตรีและไม่ยอมสั่งให้ทหาร ตำรวจ ผู้รักษาชาติไทยต่อต้านญี่ปุ่นตั้งที่โจทก์กล่าวแล้วในพียงข้อ ๗ นั้น โจทก์มิใช่เป็นบุคคลที่ใช้อุบายหลบเลี่ยงไม่ไปประชุมแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาสำคัญของประเทศชาติ

(๔) โจทก์ขออ้างเอกสารหลักฐานทางราชการ คือ คำให้การของ พล.ต.อ. อุดม อุดมเดชจรัส ต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๔๘๘ มีความตอนที่เกี่ยวข้องกับประกาศสงครามต่อบริเตนใหญ่ และสหรัฐอเมริกาดังต่อไปนี้

“ในวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๘๕ ซึ่งเป็นวันที่ประเทศประกาศสงครามกับอังกฤษ-อเมริกานั้น ข้าฯ จำได้ว่าตรงกับวันอาทิตย์ ข้าฯ ได้พักอยู่ ณ ที่พักวังปารุสกวันได้มีการเรียกประชุมคณะรัฐมนตรีโดยด่วน เมื่อเวลาที่ยังวัน ข้าฯ ก็ได้ไปประชุมเมื่อถึงที่ประชุมคณะรัฐมนตรีปรากฏว่าประชุมกันเรื่องจะประกาศสงครามกับอังกฤษ -อเมริกา โดยกระทันหัน ในการที่ประกาศสงครามกับอังกฤษ-อเมริกานี้ ข้าฯ เห็นว่าหลวงวิจิตรวาทการกับนายวินิช ปานะนนท์ ได้เป็นตัวตั้งตัวตืดแสดงให้ที่ประชุมทราบคล้ายๆ กับว่าสองคนนี้ได้ทำการติดต่อหรือรู้เรื่องที่จะประกาศสงครามอยู่ก่อนแล้ว ส่วนรัฐมนตรีอื่นจากนั้นทั้งข้าฯ ด้วยก็ยังไม่รู้ตื่นสายปลายเหตุว่าเหตุใดจึงต้องประกาศสงครามกับเขาโดยกระทันหันเช่นนั้น ครั้งเมื่อได้ประกาศสงครามกับอังกฤษ-อเมริกาแล้ว ข้าฯ ได้พยายามสืบสวนถึงมูลเหตุที่ได้ความว่าก่อนที่จะประกาศสงครามวันหนึ่งหรือสองวันปรากฏว่ามีหลวงวิจิตรวาทการกับนายวินิช ปานะนนท์ ได้ติดต่อกับญี่ปุ่นถึงขึ้นผิดปกติกว่าเต็ม และได้มาติดต่อกับนายกรัฐมนตรีบ่อยขึ้นและได้ความต่อไปว่าสองคนนี้เป็นผู้ไปทาบตามฝ่ายญี่ปุ่นเพื่อจะขอประกาศสงครามกับอังกฤษ-อเมริกา พลเรือนฝ่ายญี่ปุ่นไม่ขัดข้อง แต่ทางทหารญี่ปุ่นไม่เห็นสมควรให้ประกาศ ข้าฯ ได้อ่านรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีพิเศษครั้งที่ ๔/๒๔๘๕ วันอาทิตย์ที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๘๕ แล้วขอรับรองว่าเป็นการถูกต้องในการที่มีผู้วิ่งเต้นเห็นชอบที่จะประกาศสงครามนี้ก็เพราะเหตุผลว่า ในขณะนั้นญี่ปุ่นทำสงครามกำลังได้เปรียบ ทางด้านยุโรป เยอรมัน

ก็ทำการรุกรานไปเกือบจะถึงสตาลินกราด แล้วก็พุ่งมาจากคอเคซัส มาบรรจบทางอินเดีย และในขณะเดียวกันนั้นทางญี่ปุ่นก็กำลังตีพม่าเกือบจะได้แรงหนุนอยู่แล้ว ทั้งทั้งสองฝ่ายก็จะได้บรรจบกัน ซ้ำๆ ขอให้เป็นที่สังเกต ได้ว่าในการประชุมคณะรัฐมนตรีคราวนี้ มีรัฐมนตรีประชุมกันหลายคน แต่มีรัฐมนตรีน้อยคนที่ออกความคิดเห็น ผู้ที่ออกความคิดเห็นก็เป็นผู้ที่วิ่งเต้นหรือติดต่อกำลังที่ให้การมาแล้วการประชุมได้กระทำกันอย่างรวบรัด ฉะนั้น รัฐมนตรีส่วนมากจึงไม่ได้ออกความคิดเห็นแต่อย่างใด คำประกาศสงครามนี้ ซ้ำๆ ทราบว่าในเวลา นั้นคณะสำเร็จราชการแทนพระองค์ก็สามคนด้วยกัน แต่ได้ลงชื่อเพียงสองคนเท่านั้น ส่วนหลวงประดิษฐมนูธรรมมิได้ลงนามในต้นฉบับคำประกาศสงคราม เพราะในวันนั้นหลวงประดิษฐมนูธรรมมิได้ไปจังหวัดอยุธยาหาได้อยู่กรุงเทพฯ ไม่ เมื่อได้ประกาศสงครามแล้วในฐานะที่ซ้ำๆ เป็นอธิบดีกรมตำรวจ ได้สลับตัวรับฟังถึงความรู้สึกของประชาชนคนไทยรวมทั้งต่างประเทศ ซึ่งได้พำนักอยู่ในประเทศไทยปรากฏว่ารู้สึกเศร้าสลดใจ แต่ไม่มีใครกล้าออกความคิดเห็นประการใดโดยชัดแจ้งออกมา ต่อจากนี้ไปราวปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ซ้ำๆ ได้ทำการติดต่อกับชาวต่างประเทศมีอังกฤษ-อเมริกา ซึ่งพำนักอยู่ในประเทศไทยและคนไทยยินยอมให้ญี่ปุ่นผ่านก็ดี ทำสัญญาความร่วมมือรุกรานกับญี่ปุ่นก็ดี และได้ประกาศสงครามกับอังกฤษ-อเมริกา ก็ดี ว่ามีความรู้สึกความเห็นประการใดบ้าง ก็คงได้คิดว่าที่ประเทศไทยยินยอมให้ญี่ปุ่นผ่านหรือทำสัญญาความร่วมมือรุกรานกับญี่ปุ่น เขาเห็นว่าเป็นความจำเป็นที่ต้องทำเพื่อผ่อนผันไปตามเหตุการณ์ เขาไม่ได้ติเตียนหรือเอาใจใส่แต่อย่างใด ส่วนที่ไม่ประกาศสงครามกับเขาเข้านั้นชาวต่างประเทศโดยเฉพาะอังกฤษไม่พอใจอย่างยิ่ง เพราะเขาหาว่าไทยเป็นประเทศเล็กนึกเดียวไปประกาศสงครามกับเขาเข้า”

(๕) ภายหลังประกาศสงครามต่อบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกา แล้วไม่กี่วัน คือ ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๘๕ นั้นจอมพลพิบูลฯ ได้สั่งให้หลวงวิจิตรวาทการรัฐมนตรีช่วยว่าการต่างประเทศขณะนั้นเขียนหนังสือราชการไปถึงนายดิเรก ชัยนาม ซึ่งขณะนั้นเป็นเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงโตเกียว สั่งให้นายดิเรกฯ ติดต่อกับรัฐมนตรีต่างประเทศญี่ปุ่นเพื่อขอสมัครเป็นภาคีอักษะ

(กลุ่มเผด็จการฟาสซิสต์และนาซีเยอรมัน อิตาลี และเผด็จการนายทหารญี่ปุ่น) โดยให้เหตุผลแก่นายติเรกฯ ว่า ดังต่อไปนี้

“ถ้าเสร็จสงครามแล้ว อักษระชนะ ไทยเราจะเสียเปรียบ เพราะอาจถูกปฏิบัติในฐานะเป็นประเทศเล็กซึ่งไม่มีสิทธิคุ้มเสี่ยงอะไร ฉะนั้นจึงให้เจรจากับรัฐบาลญี่ปุ่นเพื่อเข้าเป็นอักษระให้ได้ ไทยเราจะได้มีคุ้มเสี่ยงในโต๊ะสันติภาพได้”

นายติเรก ชัยนาม ได้ติดต่อกับรัฐมนตรีต่างประเทศญี่ปุ่นฝ่ายญี่ปุ่นเห็นว่าไทยกับญี่ปุ่นได้ร่วมมือกันเป็นที่พอใจแล้ว ไม่เห็นความจำเป็นจะต้องพึ่งผู้อื่น เราพึ่งกันละกันดีกว่า นายติเรกฯ ได้รายงานรัฐบาลว่าการที่ญี่ปุ่นไม่ประสงค์ให้ประเทศไทยเข้าอักษระนั้น เพราะขัดกับหลักการต่อตั้งวงไพบูลย์ร่วมกันในโนมหาเอเซียบูรพา (ต่อมาญี่ปุ่นก็ถือว่าประเทศไทยเข้าอยู่ในวงไพบูลย์ร่วมกันแห่งเอเซียบูรพาภายใต้การนำของญี่ปุ่น) นายติเรกฯ ได้กล่าวถึงการที่จอมพลพิบูลฯ ได้สั่งให้ถือว่าการที่ท่านผู้นี้ขอเข้าเป็นภาคีอักษระนั้น เป็นเรื่องความลับโดยเด็ดขาดมีความที่นายติเรกฯ เขียนไว้ดังต่อไปนี้

“จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้สั่งให้หลวงวิจิตรวาทการตอบรับขอบใจ และเห็นด้วยกับข้าพเจ้าทุกประการในการที่ได้ปฏิบัติไป มีผู้ที่ได้อ่านรายงานนี้ที่กรุงเทพฯ ได้เขียนบอกไปยังข้าพเจ้าเป็นส่วนตัวไว้ นายกรัฐมนตรีถึงกับเขียนคำสั่งในรายงานของข้าพเจ้าฉบับนี้ว่า ขอให้ทุกคนรักษาไว้เป็นความลับที่สุด ถ้าปรากฏว่ารั่วไหลจากผู้ใดจะถูกประหารชีวิต เมื่อข้าพเจ้ากลับมารับราชการในตอนหลังก็ได้เรียกเรื่องนี้มาดูก็ได้เห็นคำสั่งนี้”

ข้อ ๑๐.

ข้อเขียนของจำเลยที่ ๑ ซึ่งโจทก์อ้างในฟ้องข้อ ๕ นั้น จำเลยเขียนไว้ในหน้า ๒๐๘ แห่งหนังสือของจำเลยมีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ในด้านการเมือง นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์พยายามหาวิธีต่างๆ ที่จะโค่นรัฐบาลของจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ประกอบกับการกดดันของฝ่ายญี่ปุ่นที่ต่อจอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นเหตุที่อาจทำให้เมื่อหน้าต่อหน้าที่ราชการ จึงเป็นเหตุที่อาจทำให้ท่านเป็นผู้ที่มีใจร้อนไปบ้างก็ได้ในบางครั้งบางคราวเมื่อมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์งานของท่านบ่อยครั้ง ท่านจึงยื่นใบลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์

๒๔๙๖ เพื่อทดสอบว่าประชาชนยังสนับสนุนท่านหรือไม่ ท่านยืนยันต่อคณะผู้สำเร็จราชการ ว่าท่านขอลาออกแน่ เพราะสุขภาพไม่สมบูรณ์ คณะผู้สำเร็จราชการอนุมัติใบลาออกของจอมพลแปลก พิบูลสงครามแล้วมีบัญชาให้นายทวี บุญยเกตุ เลขานุการคณะรัฐมนตรีนำเรื่องนี้ไปประกาศทางวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้ประชาชนทราบ ครั้นถึงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๖ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เปลี่ยนใจสั่งพันเอก ชุนศิลป์ศรีชัย นายทหารประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ให้ไปประกาศแก่ชาวทางวิทยุกระจายเสียงว่า จอมพลแปลก พิบูลสงคราม มีได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ส่วนนายทวี บุญยเกตุ รู้สึกตนเองรับผิดชอบในเรื่องนี้มิได้เป็นไปอย่างตรงไปตรงมา ก็เลยลาออกจากตำแหน่งเลขานุการนายกรัฐมนตรีคงเป็นสมาชิกผู้แทนราษฎรแต่ตำแหน่งเดียวแล้วก็เข้าร่วมมือกับนายปรีดี พนมยงค์อย่างใกล้ชิด ในการดำเนินงานของขบวนการเสรีไทย นายควง อภัยวงศ์ ซึ่งเห็นว่านายทวี บุญยเกตุ ได้ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องก็สนับสนุนเขาโดยลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นอันว่าจอมพลแปลก พิบูลสงคราม คงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไปแต่ต้องเผชิญกับอุบายของนายปรีดี พนมยงค์ ที่ให้ท่านพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้ได้”

จำเลยที่ มีเจตนาร้ายบั่นแ่่งเรื่องและบิดเบือนความจริงหมิ่นประมาทโจทก์หลายประการ ดังนี้เพื่อความสะดวกแก่การพิจารณาของศาล โจทก์จึงขอประทานจำแนกความผิดของจำเลยตามฟ้องข้อ ๑๐ นี้ออกมาเป็นหลายอนุกระทง (SUB-COUNTS) ตามความผิดของจำเลยดังต่อไปนี้

(๑) อนุกระทงที่ ๑

ขณะเกิดเหตุการณ์เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๙๖ โจทก์มิใช่เป็นผู้สำเร็จราชการฯ แต่เพียงคนเดียวหากโจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เพียงผู้หนึ่งในคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งมีพระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพภาเป็นประธาน การปฏิบัติภารกิจเป็นไปโดยคณะ แต่จำเลยมุ่งร้ายเอาโจทก์คนเดียวแม้ความในวรคณันจำเลยกล่าวถึงคณะผู้สำเร็จราชการฯ แต่เมื่อพิจารณาข้อเขียนของจำเลยทั้งวรคณันแล้วแสดงชัดแจ้งว่าจำเลยที่ ๑ มุ่งเอาโจทก์เป็นศัตรูสำคัญในคณะผู้สำเร็จราชการฯ ซึ่งจำเลยนั้นบั่นแ่่งเรื่องเท็จบิดเบือนความ

จริงดังต่อไปนี้

จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์และเป็นราชบัณฑิตสาขาประวัติศาสตร์ที่ได้รับแต่งตั้งจากรัฐบาลพิบูลฯ นั้น จำเลยที่ ๑ ต้องรู้แล้วว่า คณะผู้สำเร็จราชการฯ ชุตที่โงทก็ร่วมด้วยนั้นมิใช่เพียงเคยอนุมัติให้จอมพลพิบูลฯ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นครั้งแรกในเดือนกุมภาพันธ์เท่านั้น หากคณะผู้สำเร็จราชการฯ เคยอนุมัติให้จอมพลพิบูลฯ ลาออกจากตำแหน่งมาก่อนแล้วเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๔๙๕ ดังปรากฏในราชกิจจานุเบกษาและวิทยุกระจายเสียงนั้นแล้วในครั้งนั้นจอมพลพิบูลฯ ก็มีได้คิดกลับใจที่จะไม่ลาออกจากคณะผู้สำเร็จราชการฯ ก็ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ โดยเชิญประธานสภาผู้แทนราษฎรมาปรึกษาเพื่อให้ทราบตามสมาชิกสภานั้นว่าสมควรเป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไป เมื่อประธานสภานั้นทราบตามเสียงสมาชิกแล้วเสนอว่า สมาชิกส่วนมากเห็นว่าจอมพลพิบูลฯ สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไป คณะผู้สำเร็จราชการฯ ในพระปรมาภิไธยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็แต่งตั้งจอมพลพิบูลฯ เป็นนายกรัฐมนตรีตามความประสงค์ของสมาชิกสภาส่วนมาก ดังที่ประธานสภานำเสนอ จำเลยที่ ๑ รู้เรื่องนี้ดี แต่จำเลยที่ ๑ ก็ยังกล้ามุ่งใส่ความโงทก็โดยปราศจากหิริโอตตปปะ

(๒) อนุกระทงที่ ๒

ครูประชาบาลหลายคนที่ต้องการทราบความจริงเรื่องจอมพลพิบูลฯ ลาออกแล้วกลับใจไม่ลาออกนั้นก็ได้สอบถามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้ประชุมกันเป็นการภายในเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖ ซึ่งประธานสภาฯ ได้แถลงความจริงให้ทราบพร้อมทั้งแสดงเอกสารหลักฐานประกอบตามความจริง และครูประชาบาลเหล่านั้นก็ยังได้ทราบความจริงจากผู้ที่ถูกคุกคามโดยจอมพลพิบูลฯ กับพวกซึ่งเป็นเรื่องที่คนจำนวนมากรู้จักกันอยู่ในสมัยนั้น จำเลยที่ ๑ ซึ่งมีความรู้สูงกว่าครูประชาบาลหลายเท่า จนถึงขนาดเป็นราชบัณฑิตสาขาประวัติศาสตร์ ก็ต้องรู้ความจริงไม่น้อยกว่าที่ครูประชาบาลรู้ แต่จำเลยที่ ๑ ก็อาจหาญเขี้ยวเงี้ยวให้สำนักศิษย์ของตนและผู้่านหลงเชื่อคำสันนิษฐานเพื่อแก้ตัวแทนจอมพลพิบูลฯ ว่า

“ประกอบกับการกตัตนของฝ่ายญี่ปุ่นที่มีต่อจอมพล แปลก พิบูลสงคราม

เป็นเหตุที่อาจทำให้เมื่อหน่วยต่อหน้าที่ราชการ จึงเป็นเหตุที่อาจทำให้ท่านเป็น
ผู้ที่มีใจร้อนบ้างก็ได้ในบางครั้งบางคราว เมื่อมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์งานของ
ท่านบ่อยครั้งท่านจึงยื่นใบลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓
กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๖ เพื่อทดสอบว่าประชาชนยังสนับสนุนท่านหรือไม่”

จำเลยไม่อาจแก้ตัวหลุดไปได้ว่าตนใช้คำว่า “อาจ” เพราะเหตุว่า ประการ
หนึ่งจำเลยที่ ๑ รู้ความจริงแล้วว่าความจริงนั้นมีใช้เป็นดังที่จำเลยตั้งข้อ
สันนิษฐาน คือแม้แต่ครูประชาบาลที่รู้ความจริงก็ได้ตั้งข้อสันนิษฐานเช่นนั้น
ประการสอง จำเลยที่ ๑ ใช้วิธีจงใจให้สถานีศิษย์ของตนและผู้อ่านสันนิษฐาน
ไปในทางเดียวกันนั้น ถ้าจำเลยที่ ๑ มีเจตนาบริสุทธิ์ที่จะตั้งข้อสันนิษฐานไว้
หลายๆ ทาง คือนอกจากที่จำเลยใช้คำว่า “อาจ” ในทางนั้นแล้ว จำเลยที่
๑ ซึ่งมีฐานะศาสตราจารย์และราชบัณฑิตก็ต้องกล่าวว่า “อาจ” ในทางอื่นๆ
ด้วยซึ่งไม่เกินวิสัยที่คนมีฐานะอย่างจำเลยหรือด้อยกว่าจำเลยมากแต่มีใจเป็น
ธรรมนั้นเมื่อยังไม่รู้ความจริงที่ถูกตั้งข้อสันนิษฐานไว้หลายๆทางข้อเขียนของ
จำเลยที่โจทก์อ้างข้างบนนั้นเป็นการแสดงเจตนาอย่างชัดเจนของจำเลยที่ ๑
ที่ต้องการอ้างเอาเป็นเหตุหมิ่นประมาทโจทก์กับผู้บริหารสิทธิในการลาออกของ
จอมพลพิบูลฯ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๙๖

โจทก์ขอประธานกราบเรียนศาลถึงความจริงของการที่จอมพลพิบูลฯ ลา
ออกแล้วเปลี่ยนใจไม่ลาออกเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๖ โดยโจทก์
ขออ้างเอกสาร หลักฐานทางราชการดังต่อไปนี้

(ก) คำให้การของ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส ต่อคณะกรรมการ
อาชญากรรมสงครามเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๔๙๘ ที่โจทก์อ้างแล้วมีความ
ตอนหนึ่งเกี่ยวกับประเด็นอนุกระทงที่ ๒ นี้มีความดังต่อไปนี้

“เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ จอมพล ป. ได้ทำหนังสือถึงผู้สำเร็จราชการฯขอลา
ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้รับ
ใบลาออกแล้วได้เรียกข้าฯ ไปหา ถามว่าจะให้ทำอย่างไร ข้าฯตอบว่าก็ควร
ปฏิบัติตามวิถีทางรัฐธรรมนูญในขณะนั้นมีคนอยู่ที่นั่นหลายคน เท่าที่จำได้มี
พระองค์เจ้าอาทิตย์, นายปรีดี, ชุนนิรันดรชัย, นายทวี บุณยเกตุ ใบลาฉบับนั้น
ข้าฯ ได้เห็นและได้อ่านโดยตลอดมีข้อความว่า ขอลาออกจริงๆ และให้หลวง

พรหมโยคีเป็นนายกรัฐมนตรีแทนในเรื่องนี้ทางคณะผู้สำเร็จราชการฯ ได้เรียกพระยามานวราชเสวี ประธานสภาไปพบเพื่อให้การดำเนินการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีตามวิถีทางรัฐธรรมนูญต่อไป และในวันเดียวกันนี้ ข้าฯ ได้ไปพบจอมพล ป. เพื่อสอบถามเรื่องที่จะลาออก จอมพล ป. ก็ยืนยันว่าจะลาออกจริงๆ โดยแจ้งว่าสาเหตุจากเรื่องกลุ่มใจทางครอบครัว แล้วในคืนนั้นก็ได้มีประกาศทางวิทยุกระจายเสียงว่า จอมพล ป. ลาออกจากรายกรัฐมนตรีแล้ว ในตอนที่ประกาศวิทยุกระจายเสียงนี้ พล.ต.ประยูร ภมรมนตรี ได้โทรศัพท์ไปหาข้าฯ ที่วังปารุศน์บอกว่า การที่ประกาศให้จอมพล ป. ลาออกจากรายกรัฐมนตรีนี้มีนายพลญี่ปุ่นมานั่งฟังข่าวคราวอยู่ที่กรมประสานงานและไม่ยอมกลับจนกว่าจะรู้ว่าตั้งใครเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป ข้าฯ รู้สึกไม่พอใจที่ พล.ต.ประยูร เขาอำนาจของนายพลญี่ปุ่นมาพูดเป็นเชิงข่มขู่ข้าฯ แล้วข้าฯ จึงโทรศัพท์ไปที่บ้านจอมพล ป. หลีกเลี่ยงว่าจะไปพบเดี๋ยวนี้ได้หรือไม่ ก็ได้คำตอบว่าให้ไปพบได้ ข้าฯ จึงขึ้นรถยนต์ไปที่บ้านจอมพล ป. หลีกเลี่ยงทันทีเมื่อถึงแล้วก็ได้เห็น พล.ต.ขุนพลตบปรักษ์, พล.ต. ประยูร ภมรมนตรี, พล.ต.ชัยประทีปประเสน พร้อมด้วยจอมพล ป. อยู่ที่นั่น ข้าฯ จึงพูดต่อว่า พล.ต. ประยูรอย่างรุนแรงว่า ในการที่เอานายพลญี่ปุ่น มาขู่ข้าฯ นั้นเป็นวิธีที่เลวทรามเพราะนายพลญี่ปุ่นไม่ได้เป็นเตี้ย (พ่อ) ข้าฯ ถ้ามีเรื่องอะไรเราก็ควรพูดกันตามวิถีทาง อย่างเอาอำนาจของญี่ปุ่นมาขู่กัน เมื่อकिनผ่านกรมประสานงานมาก็ไม่เห็นมีนายพลญี่ปุ่นสักคนเดียว ต่อจากนี้ไปจอมพล ป. ได้พูดกับข้าฯ ว่ามันเล่นตลกกันแล้วเพราะมันอยากให้เราออก ที่นี้จะไม่ออกแล้วสั่งให้ พล.ต.ชัย ให้วิทยุแก่ข่าวในเช้าวันรุ่งขึ้น จะได้มีการประกาศวิทยุแก่ไขกันประการใด ข้าฯ ไม่ทราบเหตุที่จอมพล ป. ได้ลาออกแล้วกลับไม่ออกเช่นนี้ข้าฯ เห็นว่าในเบื้องต้น จอมพล ป. คงคิดว่าถ้าลาออกแล้วก็คงจะได้เป็นนายกรัฐมนตรีต่อไปอีกแต่คงจะมีอะไรสะกิดใจว่าถ้าลาออกแล้วตัวคงจะไม่ได้เป็นนายกรัฐมนตรีอีก จึงได้กลับใจเสีย เช่นนั้นนอกจากนั้นเมื่อคราวขยายอายุสมาชิกสภาผู้แทนประเภท ๑ โดยไม่ต้องทำการเลือกตั้งในครั้งแรกตามความเข้าใจของข้าฯ เห็นว่าถ้ามีการเลือกตั้งสมาชิกกันใหม่ที่จะมีการเลือกนายกรัฐมนตรีใหม่ตัวอาจไม่ได้เป็นที่ได้ในเรื่องขยายอายุสมาชิกสภานี้ข้าฯ ได้เสนอความเห็น ว่า ควรจะให้มีการเลือกตั้งกัน

ใหม่ตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ และมี พล.ท. พรหมโยธี ซึ่งเวลานั้นเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้สนับสนุนความเห็นของข้าฯอย่างเต็มที่แต่นายกรัฐมนตรีก็ยังคงยืนยันความเห็นโดยมีเจตนาตั้งกล่าวข้างต้นเมื่อเป็นเช่นนี้ รัฐมนตรีคนอื่นๆ ซึ่งมีความเกรงกลัวและเกรงใจอยู่ก็ต้องคล้อยตาม แต่อย่างไรก็ดี ข้าฯ ยังได้เสนอความเห็นต่อไปว่า แม้จะได้ขยายอายุต่อไปก็ไม่ควรเกิน ๒ ปี ในที่สุดก็ตกลงตามความเห็นข้าฯ นี้ ข้าฯ จึงได้พูดกับหลวงพรหมฯ อีกว่าขอให้เตรียมการไว้เพราะใช้คำว่าไม่เกิน ๒ ปี ในการนี้หลวงพรหมฯ ก็เตรียมการไว้พร้อม นอกจากนี้แล้วโดยความเกรงกลัวว่าจะพ้นจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี จอมพล ป. ได้มีคำสั่งไปยังกระทรวงทบวงกรมทุกแห่งว่ามีให้ข้าราชการไปมาหาสู่ผู้หลักผู้ใหญ่ในเมื่อมีเหตุการณ์ทางการเมืองเจ้าหน้าที่ต่างๆ จะให้ความอารักขาแก่ผู้ใดจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการทหารสูงสุดเสียก่อนที่จอมพล ป. มีคำสั่งเช่นนี้ก็เนื่องด้วยว่า เมื่อมีข่าวราชการ จอมพล ป. ลาออกแล้วไม่ออกนั้นกระทำให้เกิดความรูสึกในหมู่ข้าราชการและประชาชนอดทนขึ้นและในที่ลาออกแล้วไม่ออกนั้นทางนายทหารเรือบางคนและข้าราชการพลเรือนบางคน และนายทหารบกบางคนได้ให้ความอารักขาแก่คณะผู้สำเร็จราชการ คือ นายปรีดี พนมยงค์ และพระเจ้าอาทิตย์ฯ และไปมาหาสู่ท่านผู้สำเร็จราชการทั้งสองด้วยแต่โดยเฉพาะทางราชการตำรวจ ข้าฯ ได้พิจารณาเห็นว่าเป็นการชดเชยงานของตำรวจ เพราะตำรวจมีหน้าที่ให้ความอารักขาแก่บุคคลทั่วไปรักษาความสงบเรียบร้อยและสืบสวนเหตุการณ์ต่างๆ ไป ข้าฯ จึงได้มีคำสั่งฉบับหนึ่งว่า คำสั่งบัญชาการทหารสูงสุดด้วย ในเวลาใกล้ ๆ กันนี้เองจอมพล ป. ก็ได้มีหนังสือเวียนไปยังกระทรวงทบวงกรมต่างๆ เพื่อให้ข้าราชการเสนอความคิดเห็นว่าควรจะให้ใครเป็นนายกรัฐมนตรีแต่ที่ไม่มีข้าราชการที่คนนั้นก็เสนอความคิดเห็นว่าควรจะให้ใครเป็นทั้งนี้ ก็โดยจอมพล ป. มีกลอุบายที่จะให้บรรดาข้าราชการต่างๆ ไปเสนอความคิดเห็นว่า จอมพล ป. นั้นแหละควรเป็นนายกรัฐมนตรี ถ้าหากเป็นจำนวนมากพอแล้วก็จะโฆษณาเผยแพร่เป็นหลักฐานว่าข้าราชการเห็นดีเห็นชอบโดยทั่วกันแต่ความหวังของจอมพล ป. ผิดพลาดไป เพราะปรากฏว่ามีผู้เสนอให้จอมพล ป. เป็นนายกนั้นไม่กี่คน จึงไม่กล้าโฆษณาออกมา”

จากหลักฐานเอกสารทางราชการดังกล่าวแล้วโจทก์ขอความกรุณาศาล
โปรดพิจารณาในเรื่องต้นว่าเหตุแท้จริงที่จอมพล ปิบูลฯ ขอลาออกเมื่อเดือน
กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖ นั้นเป็นเรื่องกลุ่มใจทางครอบครัว การที่จำเลยที่ ๑
ยื่นเรื่องขึ้นเพื่อขอให้ศาลพิจารณาคดีกับผู้อ่านหลงสันนิษฐานว่าเป็นเรื่องที่
จอมพลปิบูลฯ ถูกกดดันจากญี่ปุ่นจึงลาออกนั้น ก็ขัดต่อความเป็นจริงดัง
ปรากฏจากคำให้การของพล.ต.อ. อุด อุดเดชจรัส นั้นแล้ว

(ข) โจทก์ไม่ปรารถนาที่จะนำพยานบุคคลและพยานเอกสารหลักฐานทั้ง
สำนวนการสอบสวนของตำรวจเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวแห่งครอบครัวของจอม
พลปิบูลฯ มาสืบในคดีนี้เพราะเป็นเรื่องที่บุคคลขนาดบัณฑิตประวัติศาสตร์นั้น
ย่อมรู้อยู่แล้วและเป็นเรื่องที่ยืดเยื้ออยู่ในสมัยนั้นแต่ถ้าจำเลยให้การต่อสู้
ประเด็นนี้ โจทก์ก็มีความจำเป็นในชั้นพิจารณาของศาลที่ขอความกรุณาศาล
นำพยานบุคคลและพยานเอกสารดังกล่าวมาสืบประกอบสักจะ

(ค) ในประเด็นอื่นนอกจากเหตุผลส่วนตัวแห่งครอบครัวของจอมพลปิบูลฯ
แล้วโจทก์ขออ้างคำให้การของพระองค์เจ้าอาทิตย์อาภาต่อคณะกรรมการ
อาชญากรรมสงคราม มีความตอนหนึ่งเกี่ยวกับการลาออกของจอมพลปิบูลฯ
เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๙๖ ในสาระที่เกี่ยวกับคณะผู้สำเร็จราชการฯ เมื่อ
ได้รับใบลาออกจากจอมพลปิบูลฯ แล้วเชิญ พล.ต.อ. อุด อุดเดชจรัส
รองนายกรัฐมนตรีกับหลวงพรหมโยธี และนายทวี บุณยเกตุ และพระยามาน
วราชเสวี มาพบนั่นก็ตรงกับที่ พล.ต.อ.อูด อุดเดชจรัส ให้การไว้ต่อ
คณะกรรมการอาชญากรรมสงครามดังที่โจทก์กล่าวถึงแล้วใน (ก) ข้างบนนั้น
ส่วนที่เพิ่มเติมก็เกี่ยวกับเหตุการณ์ภายหลังที่ พล.ต.อ.อูดฯ ได้แจ้งผลที่คณะผู้
สำเร็จฯ ขอให้สองท่านนั้นไปพบจอมพลปิบูลฯ มีความว่าดังนี้

“นายทวีและขุนนิรันดรฯ ได้กลับมามาหาข้าพเจ้า นายทวีแจ้งว่าตัวเอง
ท่านนายกไม่ให้พบ แต่ให้ขุนนิรันดรเข้าไปพบ ข้าพเจ้าได้ถามขุนนิรันดรว่าได้
อย่างไร ขุนนิรันดรบอกว่านายทบอกว่าเหตุผลการลาออกมีอยู่ในใบลานั้นแล้ว
ไม่มีอะไรจะพูดกันอีก”

“...วันรุ่งขึ้นตอนเช้าคณะผู้สำเร็จได้สั่งนายทวี บุณยเกตุ ไปติดต่อขอให้
จอมพล ป. ปิบูลสงครามมาพบคณะผู้สำเร็จราชการฯ เพื่อจะได้เจรจากัน

ในเรื่องราวนั้นนายทวิกลับมารายงานว่าท่านนายกไมยอมมาพบคณะผู้สำเร็จราชการ (ตอบว่า) มีใบลาแล้วผู้สำเร็จก็ดำเนินการไปซิ....”

ภายหลังที่คณะผู้สำเร็จราชการฯ ได้อนุมัติให้จอมพลพิบูลฯ ลาออกได้ตามความประสงค์ และวิหุกุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยได้ประกาศการลาออกของจอมพลพิบูลสงคราม แล้วพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ได้ให้การต่อคณะกรรมการราษฎรสงครามต่อไปว่า

“เวลา ๔-๕ โมง ข้าพเจ้าได้รับโทรศัพท์จาก พล.ต.ชัย ประทีปะเสน แต่ข้าพเจ้าไม่ได้พูดเอง ให้นายเมืองเริง วสันตสิงห์ ไปรับโทรศัพท์แทน ได้ความว่า พล.ต.ชัย ต้องการจะพูดกับข้าพเจ้าเองโดยเฉพาะข้าพเจ้าจึงให้หม่อมกอบแก้วไปพูดแทน โดยอ้างว่าข้าพเจ้าป่วยเมื่อหม่อมโทรศัพท์กับ พล.ต. ชัย แล้วกลับมากล่าวว่า พล.ต.ชัย ให้ทูลว่าเรื่องนายกลาออกนั้นทางฝ่ายทหารญี่ปุ่น นายพลมาตะ ต้องการทราบว่ามีให้นายกลาออกแล้ว จะตั้งใครเป็นนายกแทน ข้าพเจ้าให้หม่อมกอบแก้วกลับไปพูดกับ พล.ต.ชัย ว่าการที่ใครจะเป็นนายกนั้นต้องแล้วแต่สภา ต่อมาหม่อมกอบแก้วได้กลับมาบอกว่า พล.ต.ชัยบอกว่าการตั้งนายกนี้เป็นการสำคัญ ถ้าผิดพลาดก็จักเกิดความยุ่งกันใหญ่ และพูดข้อความอื่นๆ เป็นทำนองว่าการตั้งคนอื่นนอกจากนายพล ป. พิบูลสงคราม แล้วจะเกิดการยุ่งกันใหญ่ ญี่ปุ่นอาจเอาเรื่องถึงกับบ้านเมืองฉิบหาย ต่อมาสักครู่ใหญ่ๆ คนเฝ้าโทรศัพท์มาบอกว่าขุนพลตปรัภักดิ์ ต้องการจะพูดโทรศัพท์กับข้าพเจ้าให้จงได้ ข้าพเจ้าจึงสั่งนายเมืองเริงไปบอกว่าข้าพเจ้าไม่สบาย พูดด้วยไม่ได้ แล้วนายเมืองเริงก็กลับมาบอกว่าขุนพลตปรัภักดิ์บอกว่าจะต้องพบข้าพเจ้าในคืนนี้ให้ได้ เพื่อจะได้ทราบว่าเสียงทหารว่าอย่างไร เพราะการตั้งนายกรัฐมนตรีเป็นเรื่องสำคัญ ข้าพเจ้าก็สั่งนายเมืองเริงให้วางหูโทรศัพท์เสียแล้วข้าพเจ้าก็โทรศัพท์เรียนเรื่องที่ พล.ต.ชัยฯ และขุนพลตปรัภักดิ์มาที่ท่านปริดีทราบ แล้วยังได้ส่งคนไปเรียนให้ท่านปริดีทราบแล้วข้าพเจ้าได้โทรศัพท์ไปยังท่านปริดีเรียนว่าข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะอยู่ที่นี้ไม่ปลอดภัย โดยรู้วิธีการของพวกนี้อยู่แล้วเกรงว่าจะนำทหารมาวังแกหรือบังคับและได้เรียนต่อไปว่าเพื่อประโยชน์เห็นควรว่าผู้สำเร็จควรจะอยู่รวมกัน และประสงค์จะไปพักอยู่ด้วย ท่านปริดีตอบไม่ขัดข้อง ข้าพเจ้าก็เลยพักอยู่ที่ทำเนียบท่านปริดี

จนเสร็จเรื่อง พล.ต.ชัย และขุนปลตฯ เป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ และเป็นผู้สนิทชิดชอบกับจอมพลพิบูลสงคราม

วันรุ่งขึ้นจากวันที่ข้าพเจ้าไปนอนค้างที่ทำเนียบท่านปรีดี ตอนเช้าข้าพเจ้าได้ถูกตามให้ไปพบนายกรัฐมนตรีนครินทร์ (จอมพล ป. พิบูลสงคราม) ที่หอประชุมรัฐมนตรีนครินทร์ แต่ข้าพเจ้าไม่ไป เพราะรู้สึกว่าคุณนายไม่มีสิทธิที่จะเรียกผู้สำเร็จไปหา ถ้าอยากจะพบก็ต้องมาหาผู้สำเร็จ ต่อนั้นมาคุณเหมือนจะเป็นขุนนิรันดรชัยมาแจ้งต่อคณะผู้สำเร็จว่า นายยกไม่ประสงค์จะลาออก จะคงเป็นนายยกต่อไป และขอให้ส่งระเบียบเรื่องการลาออก คณะผู้สำเร็จได้ตอบต่อขุนนิรันดรชัยว่า ถ้าหากไม่ประสงค์จะลาออกก็ทำหนังสือถอนใบลาออกมา เพราะเรื่องได้ผ่านสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ขุนนิรันดรชัยยังพูดขอต่อตามเพื่อให้คณะผู้สำเร็จฯ ระเบียบเรื่อง โดยมีต้องให้ทำหนังสือถอนใบลาออก แต่คณะผู้สำเร็จฯ ไม่ยอม ขุนนิรันดรก็กลับออกไป

“ใบลาของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ขอลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนครินทร์นี้ เมื่อคณะผู้สำเร็จราชการได้อนุมัติแล้ว ได้มอบให้ขุนนิรันดรไปเก็บไว้ในหน้าที่ราชเลขาการในพระองค์ต่อหน้าท่านปรีดีและพระยามานวราชเสวีและคนอื่นๆ อีกแต่จำไม่ได้”

(ง) คำให้การของหม่อมมกอบแก้ว อากาทร ที่ให้แก่คณะกรรมการอาชญากรรมสงครามเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๘ ซึ่งมีหลายเรื่องรวมทั้งภายหลังเหตุการณ์กุมภาพันธ์ ๒๔๘๖ แล้ว จอมพลพิบูลฯ จะขอยศพันโทหญิงให้แก่หม่อมมกอบแก้วหม่อมตอบว่าไม่สมควรเพราะตนไม่มีความรู้ทางทหารจอมพลตอบว่าไม่มีความรู้ทางทหารก็ไม่ใช่เพราะได้ช่วยราชการบ้านเมือง อยากได้ความรู้ทางทหารก็ได้ส่งคนมาช่วยอบรมให้ เมื่อขอพระราชทานยศพันโทหญิงให้แล้วหม่อมมกอบแก้วได้รับการติดอินทรวงูพันโทและรับกระบี่จากจอมพลพิบูลฯ ส่วนที่เกี่ยวกับเรื่อง พล.ต.ชัยฯ และขุนปลตฯ คุณความนั้นหม่อมมกอบแก้วก็ได้ให้การในสาระตรงกับที่พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ได้ให้การไว้

(จ) โจทก์ขออ้างกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศประชาธิปไตยในสากลโลกที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่ดี หรือมีประธานาธิบดีเป็นประมุขที่ดีนั้น

ไม่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์ตั้งที่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นราชบัณฑิตประวัติศาสตร์ นำมากล่าวว่า นายกรัฐมนตรียื่นใบลาออกต่อประมุขรัฐเพื่อทดสอบว่า ประชาชนยังนิยมตนอยู่หรือไม่ จอมเผด็จการมูสโสลินีก็ไม่บังอาจที่จะทำเล่นๆ เช่นนั้นต่อประมุขรัฐแห่งรัฐอิตาลีแม้โจทก์เป็นบุคคลสำคัญที่ได้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ แต่โจทก์ก็ได้รับการแต่งตั้งโดยเอกฉันท์ของสภาผู้แทนราษฎรการที่จำเลยที่ ๑ ได้เขียนชักจูงให้สานุศิษย์และผู้อ่านหลงเชื่อตาม ข้อสันนิษฐานทางเดียวของจำเลยดังกล่าวนั้นจำเลยที่ ๑ จึงทำให้ผู้หลงเชื่อจำเลยเข้าใจผิดในวิธีการที่ผิดของจอมพลพิบูลฯ ซึ่งจะเป็นบรรทัดฐาน ให้นายกรัฐมนตรีทำเช่นนั้นแต่พระมหากษัตริย์จึงไม่ใช่วิธี “สร้างชาติ” ของประชาชนไทย

(๓) อนุกระทงที่ ๓

จำเลยที่ ๑ ซึ่งจำนนต่อความจริง จึงได้กล่าวในประโยคต่อมาจากที่โจทก์ อ้างไว้ในอนุกระทงที่ ๒ นั้นว่า

“ท่าน (จอมพลพิบูลฯ) ยืนยันต่อคณะผู้สำเร็จราชการว่าท่านขอลาออก แนนเพราะสุขภาพไม่สมบูรณ์คณะผู้สำเร็จราชการจึงอนุมัติใบลาออกของจอมพลแปลก พิบูลสงคราม”

แม้ว่าจำเลยที่ ๑ ยอมจำนนต่อความจริงดังกล่าวแล้วแต่จำเลยที่ ๑ ก็เจตนาเขียนเพิ่มเติมต่อไปอีกดังนี้ว่า

“แล้วมีบัญชาให้นายทวิช บุนนยะ เกตุ เลขานุการคณะรัฐมนตรีนำเรื่องนี้ไป ประกาศทางวิทยุกระจายเสียงเพื่อให้ประชาชนทราบ ครั้นถึงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๖ จอมพล แผลก พิบูลสงครามเปลี่ยนใจสั่งให้พันเอกขุน คิลป์ศรีชัย นายทหารประจำสำนักนายกรัฐมนตรีให้ไปประกาศแก่ชาวทางวิทยุ กระจายเสียงว่า จอมพล แผลก พิบูลสงคราม มิได้ลาออกจากราชการตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ส่วนนายทวิช บุนนยะ เกตุ รู้ลึกตัวเองรับผิดชอบในเรื่องนี้ที่ได้เป็นไป อย่างตรงไปตรงมา ก็เลยลาออกจากราชการตำแหน่งเลขานุการนายกรัฐมนตรีจึงเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ตำแหน่งเดียว แล้วก็เข้าร่วมมือกับ นายปรีดี พนมยงค์ อย่างใกล้ชิดในการดำเนินงานของขบวนการเสรีไทย”

โจทก์ขอทราบเรียนศาลว่า จำเลยที่ ๑ กล่าวความในตอนนี้ด้วยเจตนา

ใส่ความโจทก์และ นายทวี บุญยเกตุ นั้นเพราะเหตุดังต่อไปนี้

(ก) จำเลยยอมรับว่าจอมพลพิบูลฯ ยืนยันต่อคณะผู้สำเร็จราชการฯ ว่า ท่านขอลาออกแน่แล้วการที่คณะผู้สำเร็จราชการอนุมัติให้จอมพลพิบูลฯ ลาออกตามความประสงค์นั้นจะเป็นเรื่องที่ไม่ตรงไปตรงมาได้อย่างไร และการที่นายทวี บุญยเกตุ นำเรื่องไปประกาศวิหุกกระจายเสียงเพื่อให้ประชาชนทราบ ก็จะเป็นเรื่องที่ไม่ตรงไปตรงมาได้ อย่างไร จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ และเป็นราชบัณฑิตประวัติศาสตร์ก็ต้องรู้อยู่แล้วว่าตามระเบียบราชการนั้นเมื่อพระบรมราชโองการใดหรือบทกฎหมายใดถึงที่สุดแล้วเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการก็นำไปประกาศทางวิหุกกระจายเสียงเพื่อให้ประชาชนทราบ แต่จำเลยที่ ๑ ก็ไม่มีความกระตือรือร้นในการเอาเรื่องที่คณะผู้สำเร็จราชการและ นายทวี บุญยเกตุ ได้ทำฯ ไปอย่างตรงไปตรงมาใส่ความว่าไม่ตรงไปตรงมาประจุกจำเลยที่ ๑ เอาเรื่องซาวกลับเป็นเรื่องคำ แล้วเอาเรื่องคำปั้นแต่งขึ้นกลับเป็นเรื่องซาว

(ข) จำเลยที่ ๑ ปั้นแต่งเรื่องขึ้นเองว่า จอมพลพิบูลฯ สั่งพันเอกขุนศิลปีศรีชัย นายทหารประจำสำนักนายกรัฐมนตรีให้ไปประกาศแก่ชาวทางวิหุกกระจายเสียงว่าจอมพลพิบูลฯ มิได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรื

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า จำเลยที่ ๑ ปั้นแต่งเรื่องขึ้นประจุกจงใจสถานีศิษย์ของตน และผู้อ่านหนังสือตนให้หลงเชื่อว่าเป็นท่านขุนคนนั้นไปประกาศแก่ชาวทางวิหุกได้ตามใจชอบ โดยจำเลยที่ ๑ ไม่อาศัยความรู้เบื้องต้นว่าการอ่านข่าววิหุกกระจายเสียงนั้นเขาทำกันอย่างไร บุคคลใดๆ ที่จะล่วงล้ำเข้าไปในสถานีวิหุกกระจายเสียงนั้น ถ้าไม่ใช่อำนาจปืนบังคับก็ดี หรือไม่มีผู้รับอาสาที่จะประกาศข่าววิหุกก็ดี การประกาศแก่ชาวทางวิหุกนั้นก็ไม่มีทางสำเร็จได้

จำเลยที่ ๑ สมมุติเอาขุนศิลปีศรีชัยเป็นตัวการในการประกาศแก่ชาวว่าจอมพลพิบูลฯ ไม่ลาออกจึงเป็นบาปกรรมที่จำเลยที่ ๑ ได้ทำแก่ท่านขุนคนนั้นที่บัดนี้ได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว

โจทก์ขออ้างคำให้การของนายทวี บุญยเกตุ ที่ให้ไว้แก่คณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๙

คำให้การนั้นมีความตอนหนึ่งเกี่ยวกับประกาศแก้ข่าวการลาออกของจอมพลพิบูลฯ มีความว่าดังนี้

“ในคำวันนั้น (๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖) ภายหลังรายการอ่านข่าวคือในระหว่างการบรรเลงดนตรีก็ได้มีการประกาศคำแถลงการณ์ทางวิทยุ เป็นการประกาศข่าวราชการของสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องคณะรัฐมนตรีลาออกครั้งรุ่งขึ้น คือ วันจันทร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖ ในรายการวิทยุภาคเช้า ได้มีคำแถลงการณ์อีกฉบับหนึ่ง เป็นคำแถลงของวิทยุไทยว่าตามประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรีที่ว่านายกรัฐมนตรีลาออกนั้นเป็นการคลาดเคลื่อนเมื่อวิทยุไทยซึ่งไม่ใช่องค์กรของรัฐบาลได้ถือสิทธิประกาศแก้ข่าวขึ้นเช่นนี้ จึงทำให้ข้าพเจ้าสงสัยในพฤติการณ์ ข้าพเจ้าจึงได้โทรศัพท์เชิญให้นายไพโรจน์ ชัยนาม อธิบดีกรมโฆษณาการมาพบข้าพเจ้าและได้รายงานให้ข้าพเจ้าทราบวา

(ต่อไปนี้เป็นคำรายงานของนายไพโรจน์ ชัยนาม)

เมื่อคืนนี้ ภายหลังจากที่ได้มีประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องนายกรัฐมนตรีลาออกแล้ว นายประยูร ภมรมนตรี ได้โทรศัพท์มาถึงผมบอกว่า โทรศัพท์ที่มาจากบ้านนายกที่หลักสี่ว่า นายกต้องการให้ไปพบเดี๋ยวนี้ ผมจึงได้สอบถามว่าท่านนายกสั่งมากับคุณหรือสั่งมากับใครนายประยูรบอกกับผมว่า ท่านนายกสั่งมากับคุณชัย (ชัยประทีปเสนา) ผมจึงชักสงสัย เพราะคุณชัยเพิ่งโทรศัพท์ถึงผมวางหูหยกๆ คุณประยูรก็โทรศัพท์มา ผมจึงได้ตอบคุณประยูรไปว่าถ้าเช่นนั้นผมอยากจะพูดโทรศัพท์กับคุณชัยสักหน่อยจะได้ไหม คุณประยูรที่วางหูโทรศัพท์เลยผมจึงแน่ใจว่าถ้าจะมีเรื่องลบลมคมในอะไรเกิดขึ้นเสียแล้วต่อมาคุณชัยก็ได้มาหาผมและพูดเป็นเชิงสั่งผมว่าให้ผมประกาศแก้ข่าวเสียว่า ที่สำนักนายกรัฐมนตรีได้ประกาศว่า นายกรัฐมนตรีลาออกนั้นไม่เป็นความจริงผมจึงได้ตอบชี้แจงไปว่าผมทำเช่นนั้นไม่ได้ เพราะประกาศนี้คุณทวี บุญยเกตุ เลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นผู้สั่งมาให้ผมประกาศถ้าจะสั่งแก้ต้องให้คุณทวีเป็นผู้สั่งแก้จึงจะถูก คุณชัยจึงพูดว่า ก็ผมสั่งแก้อย่างไรเล่าทำไมจะแก้ไม่ได้หรือ ผมจึงได้ตอบไปว่าคุณไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาของผมคุณจึงไม่มีอำนาจที่จะสั่งได้เรื่องนี้ผู้ที่สั่งแก้ได้ก็มีเพียงสองคนเท่านั้น คือคุณทวีคนหนึ่งกับท่าน

นายกอีกคนหนึ่ง เพราะท่านทั้งสองนี้เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของผม จึงขอให้คุณไปติดต่อโดยตรงกับคุณทวิจะดีกว่า แม้แต่คุณทวิจะส่งมาทางโทรศัพท์ผมก็จะส่งแก้ไข เมื่อคุณชัยได้ฟังคำชี้แจงของผมแล้วก็มีได้ว่าประการใดได้ลากลับไปแล้วไปสั่งให้พระราชธรรมนิเทศเป็นผู้แก้ไขที่สุตพระธรรม ก็แก้ไขตามความประสงค์ของคุณชัย เรื่องมีดังนี้”

(๔) อนุกระทงที่ ๔

จำเลยที่ ๑ ได้เอาเจตนาร้ายที่ตนมีต่อโจทก์ดังที่ได้กราบเรียนศาลแล้วในข้อก่อนๆ นี้ว่า จำเลยที่ ๑ ใช้วิธีจูงใจให้สาธุศิษย์ของตนและผู้อานหนึ่งสี่ จำเลยหลงเข้าใจผิดว่าโจทก์เป็นคนใช้อุบายและวิธีการต่างๆ ที่จะโค่นล้มจอมพลพิบูลฯ ดังนั้นเมื่อถึงกรณีใดที่จะยกเอาเป็นเรื่องพิสูจนเจตนาร้ายของจำเลย จำเลยจึงได้ปั้นเรื่องบิดเบือนความจริงไว้หลายแห่งหลายตอน ซึ่งจำเลยกระทำผิดมากมายหลายกระทง โดยเฉพาะอนุกระทงที่ ๔ นี้ จำเลยที่ ๑ ได้กล่าวสืบต่อจากการกระทำผิดตามอนุกระทงที่ ๑, อนุกระทงที่ ๒, อนุกระทงที่ ๓ คือจำเลยได้กล่าวความต่อจากที่โจทก์อ้างแล้วข้างต้นไว้อีกดังต่อไปนี้

“นายควง อภัยวงศ์ ซึ่งเห็นว่านายทวิ บุญยเกตุ ได้ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องก็สนับสนุนเขาโดยลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นอันว่าจอมพลแปลก พิบูลสงคราม คงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป แต่ต้องเผชิญกับอุบายของนายปรีดี พนมยงค์ ที่จะให้ท่านพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้ได้”

โดยเฉพาะอนุกระทงที่ ๔ นี้โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลถึงกรณีเมื่อจอมพลพิบูลฯ ได้กลับดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๙๖ จนถึงก่อนที่จอมพลพิบูลฯ ต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือนกรกฎาคม ๒๔๙๗ นั้น ว่าโจทก์มิได้กระทำการใดที่ละเมิดกฎหมายระเบียบแบบแผนและชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์รัฐธรรมนูญ และอุดมคติคณะราษฎรเพื่อจะโค่นล้มจอมพล พิบูลฯ ตามที่จำเลยที่ ๑ ได้ใส่ความโจทก์ไว้นั้นแต่จำเลยก็ปั้นแต่งเรื่องและบิดเบือนความจริงเพื่อใส่ร้ายโจทก์ประทุษจำเลยกลับขาให้เป็นคำ ส่วนการที่จอมพลพิบูลฯ

ได้ปฏิบัติระหว่างนั้นหลายประการที่ฝ่าฝืนชาติ พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ กับอุดมคติของคณะราษฎรนั้น จำเลยที่ ๑ กลับเห็นว่าเป็นการสร้างชาติตาม ความหมายของจำเลยที่ ๑ ประจักษ์จำเลยที่ ๑ กลับทำให้เป็นชาว ดังต่อไปนี้

(ก) เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๖ จอมพลพิบูลฯ ได้อาศัยอำนาจ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดมีจดหมายไปชมชู้ประธานสภาผู้แทนราษฎร (ป. วิเชียร ณ สงขลา หรือ พระยามานวราชเสวี) มีความดังต่อไปนี้

ท.สนาม กองบัญชาการทหารสูงสุด

ที่ ๑๓๒๔/๒๔๗๖๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๖

เรื่อง ขอความร่วมมือกับฝ่ายทหารและรัฐบาล

จาก ผู้บัญชาการทหารสูงสุด

ถึง ประธานสภาผู้แทนราษฎร

เนื่องด้วยขณะนี้ประเทศชาติกำลังอยู่ในสถานะสงครามและได้ ประกาศใช้กฎอัยการศึกกองทัพของเราทางเหนือกำลังทำการรบอยู่ ตลอดเวลาด้วยความยากลำบากแสนสาหัสขณะนั้นจึงใคร่ขออภัยวอนท่าน ให้ช่วยร่วมมือกับฝ่ายทหารและรัฐบาลอย่าให้เกิดความไม่สงบหรือระส่ำ ระสายขึ้นในวงราชการและประชาชนอย่างเต็มที่และหวังว่าจะไม่มีการ ประชุมกันเพื่อกิจการบ้านเมืองจนเกินไป ซึ่งจะเป็นป่อเกิดแห่งการรวนเร ในทางปกครอง ตามที่เรียนมานี้ก็เพื่อขอความกรุณาเป็นพิเศษในยาม คับขันที่เท่านั้น หวังว่าคงจะได้รับความกรุณาร่วมมือโดยจริงใจ นอกจาก นั้น เมื่อท่านได้รับหนังสือนี้แล้ว ขอได้ตอบรับและแสดงความเห็นในการ ร่วมมืออย่างใดมาให้ทราบด้วยก็จะเป็นการดียิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
(ลงชื่อ) จอมพล ป. พิบูลสงคราม
(ป. พิบูลสงคราม)

การกระทำของจอมพลพิบูลฯ ดังกล่าวแล้วเป็นการใช้อำนาจทหารมาคุกคามประชาชนฝ่ายนิติบัญญัติมิให้ปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญเพื่อที่จอมพลพิบูลฯ ชัดขวางการประชุมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะเปิดอภิปรายเรื่องที่ประชาชนสนใจอยากทราบความจริงถึงสาเหตุแห่งการที่จอมพลพิบูลฯ ลาออกแล้วใช้วิธีการที่ให้ท่านคงอยู่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป แต่จำเลยที่ ๑ ก็ถือว่าการละเมิดรัฐธรรมนูญของจอมพลพิบูลฯ นั้นเป็นการสร้างชาติคือ จำเลยเจตนากลับคำให้เป็นชาว

(ข) ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖ ซึ่งพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ กับหม่อมกอบแก้ว ซายาได้ลี้ภัยจากการคุกคามของนายทหารฝ่ายจอมพลพิบูลฯ และได้มาพักอยู่กับโจทก์ ณ ปากคลองหลอดริมแม่น้ำเจ้าพระยานั้น พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ กับโจทก์ได้ปรึกษากันว่า ในฐานะที่เราทั้งสองเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งดำรงตำแหน่งจอมทัพ ฉะนั้น เมื่อผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ถูกคุกคามจากทหารของจอมพลพิบูลฯ เราก็มีสิทธิขอความคุ้มครองจากพลเรือตรี ผัน นาวาวิจิตร ผู้บังคับกองเรือรบ ที่จอดอยู่หลายลำกลางแม่น้ำเจ้าพระยาหน้าท่าเนียบโจทก์และได้ขอความคุ้มครองจากพลเรือตรี สังวร สุวรรณชีพ นายพลเรือทั้งสองก็ปฏิบัติโดยถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ คือ ให้ความคุ้มครองแก่ผู้แทนพระองค์พระมหากษัตริย์โดยส่งเรือยามฝั่ง และนายทหารกับพลทหารเรือจำนวนหนึ่งมาพิทักษ์ท่าเนียบโจทก์ด้านติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา แต่เมื่อเหตุการณ์ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖ สงบแล้วนายพลเรือทั้งสองก็ได้ถอนกำลังกลับไป แต่จอมพลพิบูลฯ ที่ได้กลับเป็นนายกรัฐมนตรี โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นได้ทำการแก้แค้นนายพลทั้งสองโดยสั่งพักราชการพลเรือตรี ผัน นาวาวิจิตร และสั่งย้ายพลเรือตรี สังวร สุวรรณชีพ จากการเป็นนายทหารฝ่ายรบไปประจำกรมเสมีนตราทหารแล้วต่อมาก็สั่งพักราชการนายพลตรีผู้นั้น แต่จำเลยที่ ๑ กลับเห็นว่าวิธีที่จอมพลพิบูลฯ ปฏิบัติต่อนายพลเรือทั้งสองนั้นเป็นการถูกต้องตามวิธีสร้างชาติ

(ค) เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๔๙๖ จอมพลพิบูลฯ ได้เสนอร่างพระราชกฤษฎีกาไปยังคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์โดยมีหลักการมอบ

อำนาจเพิ่มเติมแก่ผู้บัญชาการทหารสูงสุดยิ่งขึ้นกว่าที่ได้มีอำนาจสิทธิขาดตราพระราชกฤษฎีกาฉบับ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๔ ที่ให้อำนาจสิทธิขาดแก่จอมพลพิบูลฯ ผู้เดียวในการสั่งทหารสามเหล่าทัพตั้งที่โจทก์ได้กราบเรียนต่อศาลในข้อ ๗ แล้วนั้น ร่างพระราชกฤษฎีกาที่จอมพลพิบูลฯ เสนอขึ้นมาใหม่นี้ให้อำนาจผู้บัญชาการสูงสุดมีอำนาจที่จะสั่งการเกี่ยวกับการปกครองของประเทศทุกกระทรวงทบวงกรม ซึ่งเท่ากับมีอำนาจเหนือฝ่ายบริหารและเหนือองค์พระมหากษัตริย์ พระองค์เจ้าอาทิศย์ฯ ประธานคณะผู้สำเร็จราชการฯ และโจทก์ได้ปรึกษากันและเห็นชอบพร้อมกันว่าในฐานะที่เราทั้งสองเป็นผู้แทนพระองค์ ซึ่งมีหน้าที่จะต้องปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ฉะนั้น จึงไม่อาจลงนามในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระราชกฤษฎีกาที่จอมพลพิบูลฯ เสนอขึ้นมาใหม่นี้ ซึ่งเป็นการตัดพระราชอำนาจพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญและถ้าเราทั้งสองลงนามในพระราชกฤษฎีกานั้นแล้วก็เท่ากับมอบบ้านเมืองให้แก่จอมพลพิบูลฯ ใช้อำนาจเผด็จการแบบลัทธินาซีของฮิตเลอร์ ดังนั้นเราจึงได้ส่งร่างพระราชกฤษฎีกานั้นกลับไปยังรัฐบาลพร้อมกันนั้นคณะผู้สำเร็จราชการฯ ก็ได้ทำบันทึกรู้แจ้งเหตุผลไปยังรัฐบาลถึงการที่คณะผู้สำเร็จราชการฯ จำต้องยับยั้ง (VETO) นอกจากนี้ โจทก์เห็นว่า พล.ต.อ. อุดม อุดมเดชจรัส รองนายกรัฐมนตรีเป็นบุคคลหนึ่งที่ตกลงกับโจทก์ไว้ว่าจะรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์มิให้จอมพลพิบูลฯ ละเมิดได้โจทก์จึงได้มีจดหมายฉบับหนึ่งถึง พล.ต.อ. อุดม อุดมเดชจรัส ชี้แจงเรื่องยับยั้งร่างพระราชกฤษฎีกานั้นดังปรากฏในคำให้การของพล.ต.อ. อุดม อุดมเดชจรัส ต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๔๙๘ มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ในวันเดียวกับที่คณะผู้สำเร็จฯ ได้ VETO (ยับยั้ง) พระราชกฤษฎีกานี้ นายปรีดี พนมยงค์ ได้มีจดหมายถึงข้าฯ แจ้งว่าพระราชกฤษฎีกามอบอำนาจให้ผู้บัญชาการทหารสูงสุดนั้นคณะผู้สำเร็จราชการฯ ได้ VETO (ยับยั้ง) พร้อมทั้งได้ให้เหตุผลในการ VETO (ยับยั้ง) นั้นด้วยแล้วข้าฯ ก็ได้ไปพบกับนายปรีดี พนมยงค์ เพื่อชี้แจงว่าในเรื่องนี้ ข้าฯ ก็ได้คัดค้านทำนองเดียวกัน พร้อมกับได้นำสำเนารายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีให้นายปรีดีดูด้วย”

ความอีกตอนหนึ่งมีว่า

“ข้าฯ ได้คิดคำนึงในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเพราะในกฤษฎีกานี้มีหลักการใหญ่อยู่ข้อหนึ่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดมีอำนาจที่จะสั่งการเกี่ยวกับการปกครองของประเทศทุกกระทรวงทบวงกรมได้หมดการที่กฤษฎีกาที่มีข้อความเช่นนี้ก็ถือเสมือนหนึ่งว่าผู้บัญชาการทหารสูงสุดมีอำนาจเผด็จการในทางบริหารในทางราชการแทนคณะรัฐมนตรีเพราะคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจบริหารตามกฎหมายเมื่อผู้บัญชาการทหารสูงสุดมีอำนาจเช่นเดียวกันนี้ก็เท่ากับว่ามีคณะรัฐมนตรีที่ไม่มีประโยชน์อะไรในทางด้านสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นทำนองเดียวกันอีกเพราะเหตุว่าจะเลือกตั้งให้ใครเป็นนายกรัฐมนตรีหรือให้ใครเป็นคณะรัฐบาล แม้ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะไม่ได้ร่วมอยู่ในคณะรัฐบาล ก็มีอำนาจที่จะปฏิบัติงานตามกฤษฎีกานี้ได้... ผู้ที่เป็นเจ้าก็เจ้าการว่าเห็นควรที่จะได้ออกพระราชกฤษฎีกาให้อำนาจผู้บัญชาการทหารสูงสุดได้บริหารราชการทั่วๆ ไปนั้น มีหลวงวิจิตรวาทการ พระราชกฤษฎีกานี้ได้เสนอคณะรัฐมนตรีซึ่งมีข้อความโดยละเอียดในรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีแล้ว ขอให้เรียกมาประกอบด้วยครั้นเมื่อเลิกประชุมคณะรัฐมนตรีแล้วจอมพล ป. ได้เรียก พล.ท.พิชิตฯ ไปพบเป็นส่วนตัว และต่อว่าต่อขานในการสนับสนุนในความเห็นของข้าฯ อย่างรุนแรง และแสดงความไม่พอใจในส่วนตัวข้าฯ อย่างมากมายด้วย ในข้อนี้ถ้าจะทราบโดยละเอียดแล้วขอให้เรียก พล.ท.พินิตฯ มาสอบถามต่อไปแล้วในที่สุดคณะรัฐมนตรีส่วนมากได้ลงมติให้นำกฤษฎีกานั้นเสนอผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่อไปแต่คณะผู้สำเร็จราชการไม่ยอมเซ็นชื่อในพระราชกฤษฎีกาได้ VETO (ยับยั้ง) ลงมามีเหตุผลทำนองเดียวกับที่ข้าฯ ได้คิดคำนึงในคณะรัฐมนตรี คำ VETO (ยับยั้ง) ของคณะผู้สำเร็จในเรื่องนี้ จะเรียกได้จากกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี”

(ง) ในการที่คณะผู้สำเร็จราชการได้ปฏิบัติเพื่อพิทักษ์ชาติ สถาบันพระมหากษัตริย์ วิธีทางรัฐธรรมนูญประชาธิปไตยดังกล่าวใน (ค) ข้างบนนั้นคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้รับผลจากจอมพลพิบูลฯ คือ จอมพลพิบูลฯ อ้างตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดออกคำสั่ง ๓ ฉบับดังต่อไปนี้

คำสั่งฉบับหนึ่ง มีความว่า

“ให้พลตรีพระองค์เจ้าอาทิตย์อาภาเป็นประจำ บ ก. สูงสุด

๓๐ มีนาคม ๒๔๙๓

ให้สั่งพลตรีพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ผ บ. ก.พิเศษ ร.พัน ๑ เข้าประจำ บ ก.สูงสุด และเป็นທີ່ปรึกษา บ ก. สูงสุด และเป็นที่ปรึกษา บ ก. สูงสุด”

คำสั่งอีกฉบับหนึ่ง มีความว่า

“ให้นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายประจำ บ ก. ทหาร
สูงสุด

๓๐ มี.ค. ๙๖

เวลานี้กองทัพของชาติกำลังทำสงครามอยู่ด้วยการเสียสละทุกอย่าง คนไทยทุกคนต้องเสียสละเพื่อช่วยราชการทหารให้สามารถดำเนินการยุทธ์ไปได้โดยราบรื่นอย่างดีที่สุด **ทั้งนี้ไม่ว่าบุคคลใดๆ** และกฎอัยการศึกมาตรา ๖ ก็ได้กล่าวไว้เช่นนั้น

ฉะนั้นเวลานี้ ผบ.สูงสุดยังขาดผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายอยู่ พิจารณาสมควรให้ผู้ประสานการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์การเมือง ซึ่งนับเป็นผู้มีความรู้กฎหมายยอดเยี่ยมรับตำแหน่งนี้ได้ จึงให้บรรจุนายปรีดี พนมยงค์ ประจำ บ ก. สูงสุด ทำหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายประจำ บ ก. สูงสุด และทำหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายประจำ บ ก. สูงสุด

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป”

คำสั่งอีกฉบับหนึ่ง ความว่า ให้พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ กับโจทก์ไปรายงานตัวต่อจอมพลพิบูลฯ

จำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ทราบคำสั่ง ๓ ฉบับดังกล่าวนี้เพราะพลตรี อินันต์ พิบูลสงคราม ได้นำลงมาพิมพ์ไว้ จำเลยที่ ๑ จึงทราบว่า จอมพลพิบูลฯ เจตนาให้ผู้แทนพระองค์พระมหากษัตริย์อยู่ใต้บังคับบัญชาของจอมพลพิบูลฯ โดยตรง แม้ว่าท่านอ้างตำแหน่งผู้บังคับการพิเศษ ร. พัน ๑ ของพระเจ้าอาทิตย์ฯ แต่ท่านก็ทราบดีว่าตำแหน่งพิเศษนั้นไม่ใช่ตำแหน่งประจำการ พระมหากษัตริย์

บางองค์ เช่น พระราชาธิบดีอังกฤษที่ทรงดำรงตำแหน่งผู้บังคับการพิเศษของทหารหลายกรม มกุฎราชกุมารอิตาลีที่เป็นผู้บังคับการพิเศษของนายทหารหลายกรม แต่ทว่ามุสโสลินีจอมเผด็จการก็ไม่บังอาจที่จะสั่งให้มกุฎราชกุมารอิตาลีประจำกองบัญชาการของตน ส่วนกรณีโจทก์นั้นตำแหน่งผู้ประกาศสงครามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ก็เป็นตำแหน่งพิเศษมิใช่เป็นตำแหน่งประจำ คือไม่มีเงินเดือนประจำเหมือนดังตำแหน่งอธิบดีในสมัยต่อมา เจ้าศักดินาในอังกฤษหลายองค์ก็ดำรงตำแหน่งซานเซลเลอร์ในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นตำแหน่งพิเศษอาทิเจ้าฟ้าชายฟิลิปส์พระสวามีแห่งสมเด็จพระบรมราชินีนาถเอลิซาเบธที่ ๒ ที่ทรงดำรงตำแหน่งพิเศษดังกล่าวนั้นของบางมหาวิทยาลัย ฯลฯ

พลตำรวจเอก อุดุล อุดุลเดชจรัส ได้คัดค้านคำสั่งนั้นของจอมพลพิบูลฯ จอมพลพิบูลฯ จึงมีคำสั่งใหม่ว่าโจทก์ไม่ต้องไปรายงานตัวต่อจอมพลพิบูลฯ หากมีเรื่องกฎหมายที่จะส่งไปขอความเห็นโจทก์

(๑) คำให้การของ พล.ต.อ. อุดุล อุดุลเดชจรัสต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม ฉบับที่โจทก์อ้างแล้วนั้น มีความตอนหนึ่งว่า

“ข้าฯ ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น จอมพล ป. รู้สึกไม่พอใจและคิดว่ามีผู้ฝากใฝ่ในทางคณะผู้สำเร็จราชการมากจึงได้ออกคำสั่งในตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดให้พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ประธานผู้สำเร็จฯ และนายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการฯ ไปประจำกองบัญชาการทหารสูงสุดนี้ก็ยังเป็นข้อแสดงว่าไม่ได้มีความเคารพเคารพวาระในพระมหากษัตริย์เพราะพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญยอมเป็นที่เคารพสักการะของปวงชนทั่วไป คณะผู้สำเร็จราชการฯ ก็ควรจะเทอดไว้ในทำนองเดียวกัน ตามประวัติศาสตร์หรือขนบธรรมเนียมของไทยก็ดี หรือของต่างประเทศที่ดียังไม่เคยปรากฏว่าที่จะลบหลู่เกียรติคุณพระมหากษัตริย์หรือผู้แทนพระมหากษัตริย์ ดังเช่นที่จอมพล ป. ได้กระทำเช่นนี้เลย”

โจทก์ขอกราบเรียนศาลว่า กรณีที่จำเลยที่ ๑ ไล่ความโจทก์ว่าใช้กลอุบายโค่นล้มจอมพลพิบูลฯ นั้นโจทก์ยังอยู่ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จำเลยที่ ๑ กับพวกที่ตั้งตนเป็นอาจารย์ประวัติศาสตร์ที่ปลุกปั่น

สถานีวิทยุของตนตามทำนองเดียวกับที่จำเลยที่ ๑ ได้ใส่ความโจทก์ซึ่งโจทก์
จะได้ฟ้องอาญาทางแพ่งต่อไปนั้น ได้สมคบกันปั้นแต่งเรื่องบิดเบือนความจริง
ทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณ และจำเลยที่ ๑ กับพวกใช้วิธีการจู่
ใจให้สถานีวิทยุของพวกตนและผู้อ่านเห็นดีเห็นชอบกับการปฏิบัติของจอม
พลพิบูลฯ ที่ผิดต่อประโยชน์ของชาติสถาบันพระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ
ประชาธิปไตยโดยจำเลยที่ ๑ กับพวกได้ส่งเสริมวิธีสร้างชาติของจอม
พลพิบูลฯ ที่ขัดต่อประโยชน์แท้จริงของชาติสถาบันพระมหากษัตริย์และรัฐ
ธรรมนูญประชาธิปไตย โจทก์จึงขอความกรุณาศาลโปรดคำนึงถึงเรื่องนี้
เพื่อประกอบดุลยพินิจของศาลที่จะพิจารณาคำขอทำพ้องของโจทก์นี้อย่าง
บริบูรณ์ด้วย

ข้อ ๑๑.

โดยเหตุที่จำเลยที่ ๑ กับพวกบางคนที่เป็นอาจารย์ประวัติศาสตร์ได้สมคบ
กันโฆษณาจู่ใจให้สถานีวิทยุของพวกตนหลงเชื่อหนังสือและคำโฆษณาของ
พวกตนว่าการที่จอมพลพิบูลฯ คิดสร้างเพชรบูรณ์ให้เป็นเมืองหลวงใหม่ของ
ประเทศไทยนั้นเป็นการที่จำเลยกับพวกเรียกว่า “สร้างชาติ” ดังนั้น จำเลย
ที่ ๑ กับพวกจึงได้โฆษณาใส่ร้ายโจทก์ไว้ในที่ต่างๆ ว่าเป็นผู้ทำลายแผนการ
สร้างนครเพชรบูรณ์ของจอมพลพิบูลฯ ซึ่งโจทก์จะได้ดำเนินคดีแก่พวกจำเลย
อีกทางหนึ่งแล้ว

โดยเฉพาะจำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ได้เขียนไว้ในหนังสือของจำเลยตั้งที่โจทก์
อ้างหลักฐานไว้ในข้อก่อนๆ แล้วใส่ความโจทก์ว่าเป็นผู้พยายามหาวิธีและ
กลอุบายที่จะทำให้จอมพลพิบูลฯ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้จงได้เพื่อ
สอดคล้องกับข้อเขียนของจำเลยที่ ๑ ดังกล่าวนั้นจำเลยที่ ๑ จึงได้เขียนไว้
ในหนังสือของจำเลยหน้า ๒๑๑ มีความดังต่อไปนี้

“เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๗ รัฐบาลของจอมพลแปลก
พิบูลสงคราม ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดระเบียบ
ราชการบริหารนครบาลเพชรบูรณ์ พุทธศักราช ๒๔๘๗ ต่อสภาผู้แทน
ราษฎรเพื่อพิจารณา ในขณะนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนหนึ่งซึ่งเป็นพรรค
พวกของนายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะที่เป็นเสรีไทย เช่น นายทองอินทร์

ภูมิพัฒน์, นายเตียง ศิริขันธ์, นายถวิล อุดล และนายจำลอง ดาวเรืองเป็นต้น ได้โอกาสที่จะทำให้รัฐบาลของ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม แพ้การออกเสียงคะแนนซึ่งจะเป็นการบังคับให้นายกรัฐมนตรีต้องลาออก และก็ได้ผลตามความมุ่งหมายประธานสภาผู้แทนราษฎรได้ให้มีการโหวตลับว่าจะรับหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือไม่ มีผู้เห็นว่าไม่ควรรับหลักการ ๔๘ เสียง และควรรับหลักการ ๓๖ เสียง”

ในการที่จำเลยสอดแทรกประโยคว่า “ในขณะนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนหนึ่งซึ่งเป็นพรรคพวกของนายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะที่เป็นเสรีไทย เช่น นายทองอินทร์ ภูมิพัฒน์, นายเตียง ศิริขันธ์, นายถวิล อุดล และนายจำลอง ดาวเรือง เป็นต้น ได้โอกาสที่จะทำให้รัฐบาลของจอมพล แปลก พิบูลสงคราม แพ้การออกเสียงคะแนน ซึ่งจะเป็นการบังคับให้นายกรัฐมนตรีต้องลาออก และได้ผลตามความมุ่งหมาย”

ความดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าจำเลยที่ ๑ เจตนาที่จะให้สาธุศิษย์และผู้อ่านหนังสือของตนหลงเข้าใจผิดว่าโจทก์เป็นตุลาการสำคัญที่ใช้กลอุบายทำให้จอมพลพิบูลฯ ต้องออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้จงได้ ตามที่จำเลยที่ ๑ ได้ตั้งทรรคนะเพื่อหมิ่นประมาทโจทก์ โดยปั้นแต่งเรื่องบิดเบือนความจริงซึ่งทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณอันเป็นความผิดของจำเลยผู้นี้ อีกกระทงหนึ่ง ตั้งที่ โจทก์ขอกราบเรียนศาลตั้งต่อไปนี้

(๑) จำเลยที่ ๑ เป็นศาสตราจารย์และราชบัณฑิตสาขาประวัติศาสตร์เขียนหนังสือ “ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ” จำเลยที่ ๑ จึงรู้อยู่แล้วว่าการลงมติลับซึ่งจำเลยเรียกว่า “โหวตลับ” ในสภาผู้แทนราษฎรนั้น สมาชิกสภาฯ ได้แสดงมติโดยความบริสุทธิ์ใจของตนโจทก์และบุคคลที่จำเลยอ้างชื่อนั้นไม่อาจใช้กลอุบายใดๆ ให้สมาชิกสภาฯ ลงมติที่ผิดจากความบริสุทธิ์ใจของสมาชิกเหล่านั้นได้ ทั้งนี้เป็นความรู้เบื้องต้นที่แม้ครูประชาบาลจำนวนมากก็ทราบ แต่จำเลยที่ ๑ ก็เขียนจงใจให้สาธุศิษย์ของตนและผู้อ่านหนังสือจำเลยหลงเข้าใจผิดว่าโจทก์ใช้กลอุบายและฉวยโอกาสทำให้จอมพลพิบูลฯ ต้องลาออก

(๒) จำเลยที่ ๑ เขียนไว้ในหน้า ๒๑๐ มีความตอนหนึ่งว่า

“ผู้เขียนจำได้ว่าเป็นกรรมการผู้หนึ่งในคณะกรรมการเคลื่อนย้าย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยังจังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อไปเห็นสภาพจังหวัด ก็หมดความกระตือรือร้นที่จะทำงานเพราะได้ไปเห็นสภาพราษฎรที่ถูกเกณฑ์ ไปสร้างเมืองหลวงใหม่ที่น่าเศร้าสลดใจ เพราะราษฎรที่ถูกเกณฑ์ไปเจ็บล้มตายเป็นอันมาก ส่วนใหญ่เป็นโรคไข้จับสั่นหรือมาเลเรีย ดังจะเห็นอย่างคร่าวๆ จากสถิติต่อไปนี้

“ราษฎรที่ถูกเกณฑ์ไปทำงานจากจังหวัดต่างๆ ตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๔๘๗ มีจำนวน

๑๒๗,๒๘๑ คน

ป่วย ๑๔,๓๑๖ คน

ตาย ๔,๐๔๐ คน

แม้ว่าสถิตินี้เป็นของเจ้าหน้าที่ภายใต้จอมพลพิบูลฯ ได้บอกแก่จำเลยที่ ๑ ซึ่งต่ำกว่าตัวเลขจริงมากนักก็ตามแต่ผู้ที่จำเลยที่ ๑ เห็นขณะนั้นว่ามีผู้ป่วย ๑๔,๓๑๖ คน แต่ผู้ป่วยขณะนั้นกำลังรอคอยวันตายอยู่ ซึ่งต่อมาคนตายก็จะถึงจำนวน ๑๘,๓๕๖ คนเป็นอย่างน้อย ส่วนผู้ที่เหลือจากตายนั้นต้องทนทุกข์ทรมานเพราะขาดอาหารและอื่นๆ อีกไม่น้อยกว่า ๑ แสนคนที่กำลังรอวันตายอยู่เช่นกันแต่จำเลยที่ ๑ กับพวกก็เห็นว่ากานันเป็น “การสร้างชาติ” ของจอมพลพิบูลฯ จนถึงขนาดที่จำเลยไม่ยอมคิดว่าผู้แทนราษฎรซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับราษฎรยิ่งกว่าจำเลยกับพวกนั้นจะไม่มีความสามารถที่จะทราบถึงความเดือดร้อนแสนสาหัสของราษฎรแล้วผู้แทนราษฎรส่วนมากนั้นจะเกิดจิตสำนึกจากการที่เขาประสบพบเห็นเอง แล้วจึงแสดงมติลับโดยความบริสุทธิ์ใจของเขาเขาได้ โดยโจทก์หรือบุคคลที่จำเลยที่ ๑ อ้างชื่อนั้นไม่จำเป็นต้องใช้กลอุบายให้เขาลงมติเช่นนั้น

(๓) เมื่อจอมพลพิบูลฯ แพ้มติสภาฯ ในวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๔๘๗ แล้ว ต่อมาอีก ๒ วัน คือวันที่ ๒๒ เดือนนั้นจอมพลพิบูลฯ ก็ได้แพ้มติสภาฯ อีกครั้งหนึ่ง คือ สภาฯ ลงมติลับปฏิเสธร่างพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนด สร้างพุทธบุรีมณฑล ในบริเวณรอบพระพุทธบาท ซึ่งในสมัยนั้นมีใช้จับสั่นชุกชุม

(๘) ความทุกข์ยากแสนสาหัสของราษฎรที่ถูกเกณฑ์ไปทำงานดังกล่าว แล้วนั้นมีใช้เฉพาะราษฎรที่ถูกเกณฑ์ญาติมิตร ของราษฎรที่ถูกเกณฑ์ผู้แทนราษฎรและรัฐมนตรีส่วนมากซึ่งเป็นผู้รักชาติในคณะรัฐบาลจอมพลพิบูลฯ เองเท่านั้น ซึ่งไม่เห็นพ้องด้วยกับวิธีสร้างชาติแบบนั้นของจอมพลพิบูลฯ เจ้าพระมหาเถระขณะนั้นหลายองค์ก็ แสดงความวิตกกังวลต่อภัยอันตรายที่จะมาถึงชาติและปวงประชาชนและศาสนาพระมหากษัตริย์ รัฐธรรมนูญ ดังนั้นสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (จวน อุฏฐานี) ขณะดำรงสมณศักดิ์ พระราชาคณะนั้น ผู้ใหญ่ได้ไปขอพบโจทก์ที่ทำเนียบโจทก์ ประารถึงความวิตกกังวลของฝ่ายสงฆ์ ที่มีต่อปวงชน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รัฐธรรมนูญ อันเนื่องจากการที่ราษฎรถูกเกณฑ์ ไปล้มตายป่วยเจ็บในการสร้างเพชรบูรณ์ให้เป็นเมืองหลวงใหม่ พระมหาเถระองค์นั้นถามโจทก์ว่าในวงราชการไม่มีใครคัดค้านบ้างหรือ โจทก์ตอบว่าเจ้าหน้าที่ส่วนมากไม่เห็นพ้องด้วยกับวิธีสร้างนั้นของจอมพลพิบูลฯ แต่เกรงกลัวอำนาจจึงไม่กล้าทัดทานและทำไปตามคำสั่ง แต่มีอีกพวกหนึ่งที่สอพลอเพื่อหาความชอบใส่ตัว ก็เสนอที่จะย้ายองค์การของตนที่ไม่จำเป็นต้องย้ายนั้นไปอยู่ที่เพชรบูรณ์พระมหาเถระองค์นั้นจึงถามว่าคณะผู้สำเร็จราชการฯ จะย้ายไปอยู่เพชรบูรณ์หรือไม่ โจทก์ตอบว่า จอมพลพิบูลฯ ได้วางแผนที่จะถางป่า สร้างโรงเรียนชั่วคราวให้คณะผู้สำเร็จราชการฯ ย้ายไปอยู่เพชรบูรณ์พระมหาเถระจึงถามโจทก์ว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่จะย้ายไปเพชรบูรณ์ ก็เท่ากับเอาเมล็ดไปตายที่เพชรบูรณ์ ครูบาอาจารย์ที่จัดการย้ายมหาวิทยาลัยนั้นก็เป็นผู้มีความรู้สูง เหตุใดพวกเขาจึงเห็น “กงจักรเป็นคอกบัวเห็นเลือดที่ไหลโถมตัวเป็นเครื่องประดับ” ท่านจึงถามโจทก์ว่ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ฯ จะย้ายไปเพชรบูรณ์อย่างมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์หรือไม่ โจทก์ตอบว่าโจทก์ไม่เห็นกงจักรเป็นคอกบัวดังนั้นโจทก์จึงได้แจ้งแก่รัฐบาลแล้วว่าไม่จำเป็นที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ฯ จะต้องย้ายไปเพชรบูรณ์เพราะเหตุว่ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศก็ได้ตั้งอยู่ที่เมืองหลวง เช่น มหาวิทยาลัยฮ็อกซ์ฟอร์ดและเคมบริดจ์ก็ได้ตั้งอยู่ที่กรุงลอนดอนพระมหาเถระองค์นั้นจึงถามโจทก์ว่าพระมหากษัตริย์องค์ใดจะประทับที่เมืองหลวงใหม่โจทก์ตอบว่านั่น เป็นเรื่องของอนาคต พระมหาเถระองค์นั้น

จึงกล่าวว่ “อาตมาขอฝากไว้ด้วย”

(๕) ปราบกฏความตามคำให้การของ พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส รองนายกรัฐมนตรีที่ให้การแก่คณะกรรมการอชาญากรสงคราม มีความตอนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องว่ เมื่อรัฐบาลจอมพลพิบูลฯ แพ้มติสภาผู้แทนราษฎรเรื่องนครเพชรบูรณ์และพุทธบุริมณฑล ๒ ฉบับติดๆ กันแล้ว จอมพลพิบูลฯ มีความเห็นที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎร พล.ต.อ.อดุลฯ จึงให้นายติเรก ชัยนาม ขณะนั้นเป็นรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศมาปรึกษาโจทก์ว่ เมื่อรัฐบาลแพ้มติสภาฯ ในเรื่องสำคัญเช่นนั้นแล้วจะควรยุบสภาหรือรัฐบาลลาออกโจทก์จึงให้ความเห็นไปโดยสุจริตใจว่พระยาพลพลพยุหเสนา หัวหน้าคณะราษฎรได้ปฏิบัติเป็นบรรทัดฐานตามวิถีทางประชาธิปไตยแล้วคือเมื่อ พ.ศ.๒๔๗๗ รัฐบาลพลฯ ได้เสนอสัญญาจำกัด (โควต้า) ยางพาราที่ได้ลงนามไว้กับนานาประเทศนั้นต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อขอลดหย่อนแต่สภาฯ มีมติไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอของรัฐบาล รัฐบาลพลฯ ก็มีได้ใช้วิธียุบสภาผู้แทนราษฎรหากรัฐบาลนั้นกราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งขณะนั้น จึงควรที่จะรักษามบรรทัดฐานตามวิถีทางรัฐธรรมนูญนี้ไว้ อันเป็นบรรทัดฐานเดียวกันกับรัฐบาลประชาธิปไตยทั่วโลกตั้งนั้นเมื่อจอมพลพิบูลฯ เสนอในคณะรัฐมนตรีที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎร พล.ต. อดุล อดุลเดชจรัส รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีส่วนมากที่รักษาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ จึงแสดงความเห็นไปในทางที่ให้ปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่พระยาพลฯ หัวหน้าคณะราษฎรได้ทำไว้และตามบรรทัดฐานของรัฐบาลประชาธิปไตยทั่วโลกจอมพลพิบูลฯ ซึ่งเป็นฝ่ายข้างน้อยในรัฐบาลของตนเอง จึงยื่นหนังสือขอลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมายังคณะผู้สำเร็จราชการฯ

ความปรากฏจากคำให้การของพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ อดีตประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ที่ ให้ไว้แก่คณะกรรมการอชาญากรสงครามมีความอีกตอนหนึ่งว่ก่อนที่ประธานฯ จะอนุมัติให้ลาออกนั้น จอมพลพิบูลฯ ต้องการทราบว่จะทรงแต่งตั้งผู้ใดเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ในที่สุดพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ และโจทก์เห็นพ้องกันว่ตามบรรทัดฐานที่มีอยู่เมื่อครั้งพระยาพลฯ ก่ติ และบรรทัดฐานของรัฐบาลประชาธิปไตยไปนั้นเมื่อรัฐบาลแพ้มติสภาฯ

ในร่างกฎหมายสำคัญ รัฐบาลนั้นก็ต้องลาออกตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ และโดยเฉพาะการแพ้มติเรื่องนครเพชรบูรณ์และพุทธบุรีมณฑลนั้นรัฐบาลพิบูลฯ ได้แพ้มติลับซึ่งแสดงว่าผู้แทนของราษฎรส่วนมากได้ลงมติด้วยความบริสุทธิ์ใจ คณะผู้สำเร็จราชการฯ ไม่มีทางอื่นนอกจากอนุมัติให้จอมพลพิบูลฯ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่าโจทก์ละพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ มิได้ใช้กลอุบายอย่างใดที่ทำให้จอมพลพิบูลฯ ต้องออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หากโจทก์ได้ปฏิบัติตามบรรทัดฐานแห่งรัฐบาลประชาธิปไตยและตามวิถีทางรัฐธรรมนูญและเพื่อปกป้องชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รัฐธรรมนูญ ซึ่งผู้รักชาติไทยทั้งที่เป็นคฤหัสถ์และพระมหากษัตริย์วิติกังวลมากนั้น แต่จำเลยที่ ๑ กับพวกไม่พอใจในวิถีทางที่โจทก์และคณะผู้สำเร็จราชการฯ ได้ปฏิบัติไปหากจำเลยที่ ๑ กับพวกที่ถือคติ “พิบูลตลอดกาล” และต้องการให้จอมพลพิบูลฯ ครองอำนาจแผ่นดินไทยต่อไปเพื่อสร้างชาติตามความหมายของจำเลยที่ ๑ กับพวกตั้งนั้นจำเลยที่ ๑ จึงปั้นแต่งเรื่องและบิดเบือนความจริงเพื่อจูงใจสานุศิษย์ของพวกตนและผู้อ่านหนังสือจำเลยหลงเชื่อว่าโจทก์เป็นคนเลวทรามที่ใช้กลอุบายที่จะทำให้จอมพลพิบูลฯ ออกจากตำแหน่งให้จงได้ (๖) ความปรากฏจากเอกสารท้ายฟ้องที่โจทก์อ้างถึงแล้วอีกทั้งผลสรุปของคณะกรรมการอาชญากรรมสงครามที่ได้สอบสวนพยานปากอื่นๆ เสร็จแล้วรวมทั้งได้สอบสวนจอมพลพิบูลฯ ด้วยตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๖ นั้น

เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๔๙๙ คณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม (โดยนายกมล วรรณประภา) โจทก์ยื่นฟ้องจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ที่ ๑ พลตรีประยูร ภมรมนตรีที่ ๒ จำเลยต่อศาลฎีกาเฉพาะประเด็นที่โจทก์กล่าวถึงนี้ปรากฏในฟ้องข้อ ๓. ง. ซึ่งมีความตรงกับที่ พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ และนายควง อภัยวงศ์ ได้ให้การไว้ สรุปเป็นใจความที่โจทก์ในคดีอาชญากรรมสงครามได้นำมากล่าวไว้ ในฟ้องข้อ ๓. ง. ว่าดังนี้

“ง. เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๔๙๗ จำเลยที่ ๑ ได้ลาออกจากรัฐมนตรีและสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเลือกนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายก

รัฐมนตรีแล้ว จำเลยที่ ๑ ได้กล่าวแก่พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอาทิศย์ทิพอาภาประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ว่า สถาบันที่ตั้งนายควงคนบ้าถ้าตั้งนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรีฝ่ายทหารรับรองไม่ได้ว่าจะไม่ยุ่ง กองทัพอากาศและกองทัพที่ ๑ คงจะเคลื่อนลงมาเป็นแน่ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการชู้ช้อยและงูจิให้มีให้พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอาทิศย์ทิพอาภาทรงลงพระนามประกาศแต่งตั้งนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี และจำเลยยังได้พูดในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เพื่อขอให้เห็นชอบกับจำเลยเช่นเดียวกัน ขณะนั้นจำเลยยังคงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดอยู่พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิศย์ทิพอาภาทรงหลงเชื่อและมีความกลัวจะยุ่งอย่างจำเลยว่าจึงได้ลาออกจากประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จำเลยทั้งสองกับพวกได้พยายามขัดขวางนอกสภาผู้แทนราษฎรในอันที่จะคัดค้านขัดขวาง เพื่อมิให้นายควง อภัยวงศ์ ได้เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายและวิถีทางแห่งรัฐธรรมนูญ ครั้นระหว่างเวลาตั้งแต่เดือนกรกฎาคมจนถึงเดือนสิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๗ เมื่อนายควง อภัยวงศ์ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีถูกต้องแล้วจำเลยที่ ๑ ก็ยังใช้อำนาจในตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดก่ก่ข่มเหงอยู่อีก จำเลยที่ ๑ สั่งแต่งตั้งนายทหารโดยมิได้รับความเห็นชอบเป็นทางการ จำเลยที่ ๑ พยายามที่จะให้นายทหารชั้นผู้ใหญ่ไม่รับรองรัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ จำเลยที่ ๑ ใช้ให้ผู้อื่นขุดสนามเพลาะและสั่งให้ยึดสถานีวิทยุกระจายเสียงที่จังหวัดลพบุรีและเรียกประชุมนายทหารชั้นผู้ใหญ่เพื่อയാตราทัพเข้าก่อการร้ายในจังหวัดพระนคร เหล่านี้ จนเป็นเหตุให้นายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรีต้องไปขอรับรองและปรับความเข้าใจกับจำเลยที่ ๑ ที่จังหวัดลพบุรีถึง ๒ ครั้ง”

ฟ้องของคณะกรรมการอาชญากรรมสงครามได้กล่าวไว้เพียงข้อสรุปถึงการชู้คุกคามของจอมพลพิบูลฯต่อรัฐบาลควง อภัยวงศ์ แต่รายละเอียดแห่งการคุกคามของจอมพลพิบูลฯ นั้นร้ายแรงมาก แม้นายควงฯ สามารถพูดตลกให้จอมพลพิบูลฯคลายความตึงเครียดได้ชั่วคราว แต่ก็ไม่สามารถที่จะทำให้แผนการที่จะโค่นล้มรัฐบาลควงฯ เลิกล้มไปได้ คณะกรรมการอาชญากรรมสงครามจึงจะได้้นำสืบทางคำให้การของ พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส และ

พยานปากอื่นๆ แต่ศาลฎีกาได้ตัดสินในประเด็นข้อกฎหมายว่าพระราชบัญญัติ
อาชญากรรมสงครามเป็นโมฆะ จึงมิได้มีการสืบพยานในปัญหาข้อเท็จจริงให้
ละเอียดว่าจอมพลพิบูลฯ ได้ใช้วิธีชู่และคุกคามอย่างไร โจทก์จึงได้อ้างคำให้
การของพล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส ใจความแห่งการชู่ของจอมพลพิบูลฯ
นั่นคือ มีใช้ชู่ทางวาทะหากได้ลงมือเตรียมทำรัฐประหารแล้ว โดยวางแผนจับ
คณะรัฐมนตรีใหม่ทั้งหมดรวมทั้งพระยาพหลพลพยุหเสนาและจะทำลายชีวิต
นายควง อภัยวงศ์ แต่พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส ในฐานะอธิบดีตำรวจได้
ให้ความคุ้มครองและเจรจากับนายทหารลูกมือของจอมพลพิบูลฯ ให้ยับยั้ง
การทำรัฐประหาร และแจ้งว่าฝ่ายตำรวจจะต่อต้านการทำผิดกฎหมายทุกชนิด
รวมทั้งจะจับผู้คิดการรัฐประหารนั้น นอกจากนั้นฝ่ายทหารเรือก็ได้ช่วยปกป้อง
รัฐบาลควง อภัยวงศ์ นั้นแล้วต่อมารัฐบาลควงฯ โดยความเห็นชอบของพลเรือ
โทสินธุ์ กมลนาวิน แม่ทัพเรือ และ พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส อธิบดีกรม
ตำรวจจึงได้เสนอโจทก์ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ให้ลงนามในพระ
ปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลยุบเลิกตำแหน่งผู้บัญชาการ
ทหารสูงสุดที่เป็นตำแหน่งซ้อนพระมหากษัตริย์ ซึ่งทรงเป็นจอมทัพ พร้อมกัน
นั้นก็ได้ประกาศตั้งพลเอก พจน์ พหลโยธิน (พระยาพหลพลพยุหเสนา) เป็น
แม่ทัพใหญ่ และพลโทชิตมันสิลป์ สีนาคโยธารักษ์ เป็นรองแม่ทัพใหญ่ ทั้งนี้
ก็เป็นไปตามระเบียบแบบแผนที่ปรากฏอยู่ในกฎอัยการศึก และแบบแผนของ
ประเทศประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุขนั้น ในยามศึกสงคราม
ที่ดี ในยามสงบตกที่ดี ก็มีพระมหากษัตริย์องค์เดียวเท่านั้นที่ทรงเป็นจอมทัพ
คือ ทรงเป็นผู้ที่มีอำนาจทางทหารรองจากจอมทัพก็คือ “แม่ทัพใหญ่”

(๗) ตามที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลมาแล้วตั้งแต่ต้นแห่งข้อ ๑๐ นี้ แสดง
ให้เห็นชัดแจ้งว่าจำเลยที่ ๑ ได้ปั้นแต่งเรื่องและบิดเบือนความจริงเพื่อใส่ร้าย
โจทก์ในการที่โจทก์ได้ปฏิบัติหน้าที่โดยความซื่อสัตย์สุจริตแต่จำเลยที่ ๑ กับ
พวกกลับเอาการที่จอมพลพิบูลฯ ได้ปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้นมาสนับสนุนว่าเป็นการ
ถูกต้อง ประดุจจำเลยที่ ๑ กลับชาวให้เป็นดำและกลับดำให้เป็นขาว โจทก์
จึงขอความกรุณาศาลโปรดคำนึงพฤติการณ์ต่างๆ ของจำเลยที่ ๑ ดังกล่าว
มาแล้วนั้นประกอบดุลพินิจของศาลตามคำขอท้ายฟ้องของโจทก์

ข้อ ๑๒.

ก่อนที่จำเลยที่ ๑ เขียนหมิ่นประมาทโจทก์ตามที่โจทก์กล่าวไว้ในฟ้องข้อ ๙ นั้น จำเลยที่ ๑ ได้เขียนไว้ในหนังสือของจำเลยหน้า ๒๐๘-๒๐๙ เป็นการเบิกเรื่องมีข้อความดังต่อไปนี้

“ในการปรับความเข้าใจกับจีนชาตินิยมจอมพลแปลก พิบูลสงคราม สั่งให้กองทัพพายัพทางติดต่อกับกองทัพจีนชาตินิยมในมณฑลยูนนานกองทัพพายัพประสบความสำเร็จในเรื่องนี้ กองทัพจีนชาตินิยมตอบมาว่ายินดีที่จะพบคณะผู้แทนกองทัพไทยที่ตำบลเชียงล้อในพรมแดนสหรัฐอเมริกาเดิมและมณฑลยูนนาน ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๗ (ค.ศ. ๑๙๔๔) คณะผู้แทนกองทัพไทยซึ่งประกอบด้วยพันเอก อาจ ญ บางช้าง พันโท แสง ทักษะสุด และร้อยโท สมาน วีระไวทยะ ได้ไปพบคณะนายทหารจีนตามที่นัดที่ตำบลเชียงล้อ คณะผู้แทนนายทหารจีนซึ่งมี พลตรี ลิววี่เอ็ง ผู้บัญชาการกองพลที่ ๙๓ เป็นหัวหน้า ได้จัดการพบครั้งแรกกับคณะนายทหารไทยได้อย่างรอบคอบ โดยมอบให้นายบุญศรี รัตนตัน ซึ่งเคยเป็นนักเรียนโรงเรียนปทุมคงคาและพูดไทยได้เป็นล่ามครั้นถึงวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๗ คณะนายทหารไทยได้ไปพบกับคณะนายทหารจีนเป็นครั้งที่สองที่เมืองเชียงล้อโดยมีพลตรีหลวงหาญสงคราม แม่ทัพกองทัพพายัพและทำหน้าที่แทนผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นหัวหน้า และพันเอก เนตร เขมะโยธิน ทำหน้าที่เสนาธิการแต่ความตกลงใดๆ กับจีนชาตินิยมจะมั่นคงก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายพันธมิตรจอมพลเจียงไคเช็ค มีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้ กองบัญชาการทหารสูงสุดของจีนได้แจ้งให้ไทยเตรียมส่งคณะผู้แทนรัฐบาลและกองทัพไทยไปพบจอมพลผู้นี้ที่เมืองจุงกิง โดยรัฐบาลจีนจะส่งเครื่องบินมารับที่เมืองเซียงรุ้งซึ่งอยู่ทางเหนือของตำบลเชียงล้อจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ได้กำหนดตัวผู้แทนรัฐบาลและกองทัพไทยไว้ดังนี้ คือ

๑. พลตำรวจเอก อุดล อุดลเดชจรัส หัวหน้า
- ๒ .พลโทประยูร ภมรมนตรี ผู้แทนฝ่ายการเมือง
๓. พลตรี หลวงหาญสงคราม ผู้แทนฝ่ายทหาร
๔. พันเอก เนตร เขมะโยธิน ผู้แทนฝ่ายทหาร

ในระหว่างนั้น จอมพล แปลก พิบูลสงคราม ก็ได้เร่งดำเนินการสร้าง นครหลวงใหม่ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ช่องทางราชการได้แถลงการร่วมเป็นจังหวัด ที่มีภูมิประเทศสวยงามและอากาศดี สมควรเป็น “สวิตเซอร์แลนด์ของไทย” กองบัญชาการกองทัพบกส่วนหนึ่งและโรงเรียนนายร้อยทหารบก ได้ย้ายไปตั้งที่จังหวัดนั้น ทรัพย์สินของชาติก็ถูกขนย้ายไปเก็บซุกซ่อนไว้ในถ้ำตามภูเขา อีกด้วยแต่ที่จริงแล้วจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นเมืองอยู่ในก้นกระทะ มีภูเขาล้อมรอบ และแม่น้ำป่าสักไหลผ่านกลาง ไม่สวยงามเหมือนกับประเทศสวิต เพราะผู้เขียนได้ไปเห็นประเทศสวิตและจังหวัดเพชรบูรณ์ในระหว่างก่อสร้างเป็น นครหลวงใหม่ด้วยตาของตนเอง

คณะผู้แทนไทยชุดที่มี พลตำรวจเอก อุดม อุดมเดชจารัต ไม่ได้เดินทางไปเมืองจุงกิง เนื่องจากจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ลาออกจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากสภาผู้แทนราษฎรมติไม่รับรองร่าง พระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดระเบียบบริหารราชการแทนนครบาล เพชรบูรณ์ และร่างพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดสร้างพระพุทธรูป รมณฑล จังหวัดสระบุรีเมื่อปลายเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๗ และพันตรี คอง อภัยวงศ์ จึงได้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบต่อมาก็ไม่มีแผนการที่จะส่ง คณะผู้แทนไปยังเมืองจุงกิง”

ข้อเขียนข้างบนนั้นของจำเลยสมานกับข้อเขียนของจำเลยที่โจทก์อ้างไว้ในคำฟ้องข้อ ๘ ซึ่งจำเลยได้ตั้งต้นความว่า

“ในด้านการเมือง นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พยายามหาวิธีต่างๆ ที่จะโค่นรัฐบาลของจอมพลแปลก พิบูลสงคราม” และ จบวรรคนั้นด้วยขมวดไว้ว่า “เป็นอันว่าจอมพลแปลก พิบูลสงคราม คงดำรง ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป แต่ต้องเผชิญกับอุปายของนายปรีดี พนมยงค์ ที่จะให้ท่านต้องพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้ได้” และข้อความนั้นสมาน กับที่ผู้สมคบและผู้สมรู้กับจำเลยหมิ่นประมาทโจทก์ไว้ในหนังสือและในการ โฆษณาว่าเพราะโจทก์กับเสรีไทยทำให้จอมพลพิบูลฯ ต้องออกจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี ชาติไทยจึงต้องชำระค่าเสียหายให้แก่อังกฤษแล้วประชาชน ไทยต้องได้รับความเดือดร้อน พวกสมคบและผู้สมรู้กับจำเลยที่ ๑ ดังกล่าว

นั้นใช้วิธีอาศัยจำเลยซึ่งมีฐานะเป็นศาสตราจารย์และราชบัณฑิตประวัติศาสตร์
เขียนใส่ความโจทก์ตั้งที่โจทก์ได้กล่าวในฟ้องข้อ ๘ เพื่อผู้สมคบกับผู้สมรู้กับ
จำเลยซึ่งโจทก์จะได้ฟ้องเป็นอีกคดีหนึ่งนั้นที่จะได้ใช้เป็นข้ออ้างในการใส่ความ
โจทก์มีน้ำหนักต่อผู้หลงเชื่อมากขึ้น

เพื่อความสะดวกแก่การพิจารณาของศาล โจทก์จึงขอประทานจำแนก
ความผิดของจำเลยตามฟ้องข้อ ๑๑ นี้ออกเป็น ๔ อนุกระทงดังต่อไปนี้

(๑) อนุกระทงที่ ๑

จำเลยมีเจตนาจงใจให้สาธุศิษย์ของจำเลยและผู้อ่านหนังสือของจำเลย
หลงเข้าใจผิดว่าโจทก์ได้ใช้วิธีและอุบายต่างๆ ทำให้จอมพลพิบูลฯ พ้นจาก
ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจึงเป็นเหตุทำให้จอมพลพิบูลฯ พ้นจากตำแหน่งนายก
รัฐมนตรีจึงเป็นเหตุทำให้จอมพลพิบูลฯ ไม่อาจดำเนินการร่วมกับเจียงไคเช็ค
ประมุขรัฐจีนและผู้บัญชาการทหารสูงสุดจีนในการที่จอมพลพิบูลฯ จะได้ร่วม
กับฝ่ายจีนรบญี่ปุ่นเพื่อช่วยชาติไทยให้พ้นจากฐานะเป็นผู้แพ้สงคราม

การที่จำเลยที่ ๑ ได้ปั้นแต่งเรื่องและบิดเบือนความจริงเกี่ยวกับเรื่องนั้น
ทำให้โจทก์เสียชื่อเสียง และเกียรติคุณตั้งที่โจทก์จะได้กราบเรียนศาล
ต่อไปนี้

(ก) การที่นายทหารของคู่สงครามติดต่อกันในบางส่วนของแนวรบนั้น เป็น
เรื่องที่ทำกันอยู่ทุกๆ ส่วนของแนวรบของทุกๆ สงคราม แต่การที่จำเลยที่
๑ ปั้นแต่งเรื่องและบิดเบือนความจริงว่าจอมพลเจียงไคเช็คตกลงเห็นดีเห็น
ชอบที่จะให้จอมพลพิบูลฯ ร่วมกับฝ่ายจีนทำการรบญี่ปุ่นนั้น จำเลยที่ ๑ เขียน
ขึ้นฝ่าฝืนต่อความจริงทั้งในทางข้อเท็จจริงและในวิธีแบ่งเขตยุทธภูมิระหว่าง
สัมพันธมิตร

(ข) จำเลยที่ ๑ ทราบอยู่แล้วเช่นเดียวกับคนไทยหลายคนและนักประ
วัติศาสตร์ทั่วโลกก็ทราบดีอยู่แล้วว่าสัมพันธมิตรได้แบ่งเขตยุทธภูมิต่างๆ ไม่ก้าวก่า
กันโดยเฉพาะยุทธภูมิเอเชียอาคเนย์ซึ่งรวมทั้งประเทศไทยด้วยนั้น อยู่ใน
อำนาจหน้าที่ของกองบัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรภาคเอเชียอาคเนย์
ซึ่งลอร์ดเมาท์แบตเตนเป็นผู้บัญชาการสูงสุด ส่วน ยุทธภูมิจีนนั้นขึ้นต่อกอง
บัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรแห่งยุทธภูมิจีนซึ่งมีเจียงไคเช็คเป็นจอมทัพ

(GENERALISSIMO) อันเป็นตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรของเขตยุทธภูมินั้น ดังนั้นจำเลยที่ ๑ ทราบดีอยู่แล้วเช่นเดียวกับบุคคลอื่นๆ จำนวนมากนั้นว่าตามระเบียบการทำสงครามร่วมกันของสัมพันธมิตรนั้นจอมพลพิบูลฯ ก็จะต้องติดต่อกับลอร์ดเมาท์แบตเทนตามสายงานการทหารเหตุใดจอมพลพิบูลฯ จึงติดต่อกับเจียงไคเช็คซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับยุทธภูมิประเทศไทยและเอเชียอาคเนย์ เพราะถ้าจอมพลพิบูลฯ มีความจริงใจที่จะร่วมกับสัมพันธมิตรญี่ปุ่นท่านก็มีความสามารถที่จะติดต่อกับลอร์ดเมาท์แบตเทนได้โดยตรง

(ค) นายทหารไทยหลายคนที่เกี่ยวข้องคดีของทหารว่า “เกียรติ วินัย กล้าหาญ” นั้นมีความซื่อสัตย์ต่อสัจจะแห่งประวัติศาสตร์ของชาติไทยนั้นจึงสามารถที่จะเป็นพยานยืนยันความจริงที่คนไทยหลายคนทราบกันอยู่ว่าจอมพลพิบูลฯ ได้ส่งกองทหารไทยไปเชียงตุงในเดือนพฤษภาคม และมีถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๕ นั้น เพื่อโจมตีกองทหารจีนบางหน่วยที่อยู่ในบริเวณนั้น ครั้นแล้วกองทหารไทยดังกล่าวได้ตั้งมั่นอยู่ในบริเวณนั้นเพื่อป้องกันกองทหารจีนยกเข้ามาโจมตีแนวหลังของกองทัพญี่ปุ่นที่ได้เคลื่อนเข้าไปในภาคกลางของพม่าอันเป็นผลให้กองทัพญี่ปุ่นได้ทำการรบมีชัยต่อไป ดังนั้น จึงเป็นการทำให้ประมุขรัฐและรัฐบาลจีนมีความแค้นเคืองจอมพลพิบูลฯ ดังปรากฏในเอกสารหลักฐานหลายอย่างของรัฐบาลจีนในสมัยนั้นและเอกสารหลักฐานของศาลอาชญากรรมสัมพันธมิตรที่โตเกียวและชอฮอนุกรรมาธิการสหประชาชาติว่าด้วยอาชญากรรมสงครามในตะวันออกไกล

(ง) ถ้าจำเลยต่อสู้โดยอ้างข้อเขียนของนายทหารบางคนว่าจอมพลพิบูลฯ ส่งกองทหารไทยไปเชียงตุงเพื่อร่วมกับจีนรบกับญี่ปุ่นนั้น โจทก์ขออ้างเอกสารหลักฐานตั้งที่โจทก์อ้างไว้แล้วในฟ้องข้อ ๙ อนุกระทง ๔ คือจดหมายที่ ๑๓๒๔/๒๔๘๖ ของจอมพลพิบูลฯ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๖ ถึงพระยามานวราชเสวี ประธานสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีข้อความตอนหนึ่งว่า

“กองทัพของเราทางเหนือกำลังทำการรบอยู่ตลอดเวลาด้วยความยากลำบาก”

ทั้งนี้ แสดงถึงความจริงว่าขณะนั้นกองทัพไทยที่เชียงตุงกำลังรบของ
ทหารจีนอยู่อย่างหนักเพื่อตริ่งกองทัพจีนไว้ไม่ให้รุกเข้ามาโจมตีแนวหลังของ
กองทัพญี่ปุ่นในพม่าถ้าหากจอมพลพิบูลฯ ร่วมกับจีนรบญี่ปุ่นแล้วก็จะไม่ทำเช่นนั้น
และกองทัพจีนก็จะสามารถโจมตีแนวหลังของญี่ปุ่นในพม่าซึ่งจะทำให้กอง
ทัพญี่ปุ่นถูกกระหนาบทั้งทางแนวหน้าซึ่งกองทัพอังกฤษและอินเดียกำลังโจมตี
ญี่ปุ่นแพ้สัมพันธมิตร

(จ) ความประสงค์ที่จอมพลพิบูลฯ ส่งกองทัพไทยไปเชียงตุงในเดือน
พฤษภาคมและมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๕ นั้น หนังสือของรัฐบาลอเมริกันชื่อ
“FOREIGN RELATIONS OF THE UNITED STATES” แปลว่า “ความ
สัมพันธ์ต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา” ค.ศ. ๑๙๔๒ เล่ม ๑ หน้า ๙๑๗
-๙๒๐ ซึ่งได้ลงพิมพ์รายงานของนายแชปแมน (CHAPMAN) เลขานุการ
สถานทูตอเมริกันซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รวมข่าวของสถานทูตนั้นที่ รายงานไปยัง
กระทรวงการต่างประเทศอเมริกันเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๒
(พ.ศ. ๒๔๘๕) ว่าด้วยเหตุการณ์ไทยจนถึงผู้นั้นได้ออกจากกรุงเทพฯ เมื่อ
วันที่ ๒๙ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๒ (พ.ศ. ๒๔๘๕) เพื่อแลกเปลี่ยนกับ
คนไทยบางคนจากสหรัฐอเมริกาเมื่อได้แลกเปลี่ยนตัวบุคคลระหว่างสองฝ่าย
ที่เมืองท่า” เลาเรนซ์ มาร์ควิส (Laumco Marques) แห่งอาณานิคมปอร์
ตุเกสในอาฟริกาตะวันออกเฉียงใต้เสร็จแล้ว นายแชปแมนและอัครราชทูต
อเมริกันได้รับคำสั่งจากรัฐบาลอเมริกันให้เขียนรายงานสถานการณ์ประเทศไทย
ตั้งแต่วันญี่ปุ่นรุกรานจนถึงขณะที่บุคคลออกจากกรุงเทพฯ นายแชปแมนและ
อัครราชทูตอเมริกันได้เดินทางจากเมืองท่านั้นโดยเรือสกาซากาซากิ ขณะอยู่
ในเรือนั้นนายแชปแมนได้เขียนรายงานซึ่งอัครราชทูตอเมริกันได้รับรองว่าถูกต้อง
แล้วส่งไปทางโทรเลขถึงรัฐบาลอเมริกัน มีความตอนหนึ่งเกี่ยวกับการที่
จอมพลพิบูลฯ ได้ส่งกองทัพไทยไปยังรัฐชาน (SHAN STATES) ซึ่ง
คนไทยรู้จักในนามว่า “เชียงตุง” (ในปัจจุบันนี้ทั่วโลกรู้จักในนามว่า “บริเวณ
สามเหลี่ยมทองคำ”) รายงานนั้นมีความตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

“The Thai “conquest” of portions of the shan states in
May and June, where there could not have been opposing

forces of any consequence, because Japan had already overcome British and Chinese resistance in Burma, appears to have been a Japanese inspired move to provide a quick Thai victory to bolster the morale of the Thai people and divert their thoughts from increasing economic difficulties at home.” แปลเป็นไทยว่า ดังนี้

“การ “พิชิต” ของไทยซึ่งส่วนหนึ่งแห่งสหพันธรัฐฉานในเดือนเมษายน กับ มิถุนายน ณ ที่นั้นมีได้มีการต่อต้านที่มีผลเป็นล่ำเป็นสัน เพราะญี่ปุ่นได้ ทำลายการต่อต้านของบริติชกับจีนไปก่อนแล้วแสดงถึงก้าวจังหวะอันเป็น เจตน์จำนงของญี่ปุ่นที่จะให้ไทยมีชัยชนะเร็ว เพื่อส่งเสริมกำลังใจของ ประชาชนไทยและเบนความสนใจของประชาชนไทยจากความลำบากยาก แค้นทางเศรษฐกิจภายในประเทศ”

ทั้งนี้ ก็แสดงว่าในขณะที่จอมพลพิบูลฯ ส่งกองทัพไทยไปที่เชียงตุงนั้น ราษฎรไทยรวมทั้งครอบครัวของทหารได้รับความอึดอัดคับเคืองทางเศรษฐกิจ อยู่แล้ว อันเนื่องจากการที่รัฐบาลไทยสมัยนั้นได้ยอมตกลงลดค่าของเงินบาท ซึ่งเมื่อก่อนสงครามมีค่าประมาณหนึ่งเยนลิบเช่นต้นนั้นให้ลดลงมีค่าเท่ากับหนึ่ง เยนและรัฐบาลไทยยอมตกลงให้ญี่ปุ่นนำเงินเยนที่เสื่อมค่าเป็นจำนวนมากมา แลกกับเงินบาทเพื่อมาใช้จ่ายในการทหาร รายละเอียดปรากฏอยู่ในข้อ ตกลงต่างๆ ที่จอมพลพิบูลฯ ทำไว้กับญี่ปุ่น ค่าครองชีพของราษฎรภายใน ประเทศจึงสูงขึ้นอย่างมาก

จำเลยที่ ๑ จึงทราบอยู่ดีแล้วว่า การที่จอมพลพิบูลฯ ส่งกองทัพไทยไป เชียงตุงนั้นมีใจเพื่อร่วมกับรัฐบาลจีนรบญี่ปุ่น

(ฉ) เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๓ (พ.ศ. ๒๔๙๖) ก่อนที่ พลเอกโตโจ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นจะเดินทางมากรุงเทพฯ เพื่อสนทนากับจอม พลพิบูลฯ นั้นพลเอกโตโจได้แถลงแย้มพรายไว้ในรัฐสภาญี่ปุ่นเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๓ (พ.ศ. ๒๔๙๖) ใจความว่า

“ประเทศญี่ปุ่นคำนึงถึงความปรารถนาอันซ้านานของประชาชนไทย และ โดยประสงค์ในความก้าวหน้าของประเทศนี้ต่อไป ประเทศญี่ปุ่นพร้อมที่จะให้ ความร่วมมือแก่ประเทศนี้”

คำแย้งพรายของพลเอกโตโจดังกล่าวนั้นหมายถึงการให้จอมพลพิบูลฯ สถาปนาสิ่งที่เรียกว่า “มหาอาณาจักรไทย” ดังที่คนไทยรุ่นจำเลยได้ยื่นวิญญู กระจายเสียงของรัฐบาลไทยตั้งแต่วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๐๓ จนถึงจอมพลพิบูลฯ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๓ นั้น ที่ได้กระจายเสียงบ่อยๆ ครั้ง พร้อมทั้งกระจายเพลงหัวใจประชาชนไทยส่วน หนึ่งให้นิยมในสิ่งที่เรียกว่า “มหาอาณาจักรไทย” คนไทยหลายคนในปัจจุบัน นี้ยังคงจำได้ว่าเพลงนั้นมีเนื้อร้องแสดงถึงเขตแดนที่มีคนเชื้อชาติไทยอยู่เหนือ ประเทศไทยขึ้นไปแล้วก็กล่าวถึงชนชาติในดินแดนมลายูว่า

“ไทยสยามอยู่ลำนน้ำปิตตานี ต่อลงไปไทยก็มีอยู่เหมือนกัน”

พลเอกโตโจเดินทางถึงกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๓ (พ.ศ.๒๕๐๖) ตอนบ่ายรุ่งขึ้นวันที่ ๔ เดือนนั้น พลเอกโตโจกับจอมพลพิบูลฯ ก็ออกคำแถลงร่วมกันใจความว่า เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างญี่ปุ่น กับไทยและที่จะให้มหาเอเซียบูรพาเป็นปึกแผ่น จึงตกลงกันให้รัฐเชียงตุงและ รัฐเมืองพานแห่งสหพันธรัฐฉาน อีกทั้งรัฐเปอรลิตรัฐไทรบุรีรัฐกลันตันและ ตรังกานู ในสหพันธรัฐมลายูนั้นผนวกรวมอยู่ในประเทศไทยจอมพลพิบูลฯ ก็ได้รับรัฐเหล่านั้นตามข้อตกลงและได้มีการฉลองใหญ่โตมโหฬารในความ สำเร็จที่ได้สถาปนา มหาอาณาจักรไทย แต่มหาอาณาจักรไทยดังกล่าวซึ่งรวม ทั้งดินแดนของประเทศไทยที่มีอยู่เดิมก่อนสงครามนั้นต้องรวมอยู่ใน “วง สหไพบูลย์แห่งมหาเอเซียบูรพา” ซึ่งญี่ปุ่นเป็นผู้นำ อันเนื่องจากการที่จอมพลพิบูลฯ ได้ขอสมัครเป็นภาคีอักษะเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แล้ว แต่ญี่ปุ่นไม่เห็นควรโดยให้เหตุผลว่าไทยกับญี่ปุ่นเป็นชาวเอเซียด้วยกันจึงให้พื้ ะหว่างชาวเอเซียด้วยกันดังนั้น ญี่ปุ่นจึงให้ประเทศไทยอยู่ในวงสหไพบูลย์ แห่งมหาเอเซียบูรพาภายใต้การนำของญี่ปุ่นดังกล่าว

จำเลยที่ ๑ กับผู้สมรู้ย้อมทราบคิดว่าการปฏิบัติของจอมพลพิบูลฯ ดังกล่าว นั้นมิใช่จะร่วมกับรัฐบาลจีนรบญี่ปุ่น

(ข) เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ ภายหลังประกาศพระราช บัญญัติอาชญากรรมสงคราม ๒๕๐๓ และก่อนที่จอมพลพิบูลฯ ถูกจับในวันที่ ๑๖ เดือนนั้นโจทก์ได้รับจดหมายฉบับหนึ่งของจอมพลพิบูลฯ เขียนด้วย

ลายมือของท่านเอง ซึ่งท่านมิได้ลงวันที่เป็นจดหมายมีข้อความ ๑๐ หน้า
กระดาษ โจทก์จึงถ่ายภาพจดหมายนั้นเสนอต่อศาลเป็นเอกสารท้ายฟ้อง
หมายเลขที่ ๗

จอมพลพิบูลฯ ได้พรรณนาไว้ยืดยาวถึงเหตุที่ท่านผู้นั้นมิได้กระทำผิดเป็น
อาชญากรรมสงครามในตอนท้ายขอจดหมาย จอมพลพิบูลฯ เขียน (ตาม
อักขรวิธีของจอมพลพิบูลฯ) ว่า

“ผมพุดมากแล้ว ถ้ามีผิดและรบกวน อาจารย์ก็ขออภัยด้วย ผมได้
เขียนเล่าการปฏิบัติการทำต่อผู้ญี่ปุ่นและส่งไปทางประธานสภาฯ และให้เพื่อนฝูง
อ่าน มีความประสงค์อย่างเดียวกันจะช่วยให้เพื่อนฝูงไม่เป็นอาชญากรรมสงคราม
รวมทั้งผมด้วยตามสันชาติญาณของคนป้องกันตน อาจารย์จึงได้กรุณาแก้
ผมในเรื่องนี้ด้วย เพราะถ้านิ่งไว้คนไม่รู้เหตุ ผลการปฏิบัติของเรา ก็ระหว่า
เป็นคนที่ยายชาติ อยู่ตลอดไป ชื่อเสียงก็จะเสีย ผมดีใจแล้วว่าที่เราทำมาแล้ว
นั้นอย่างน้อยพระแก้วมรกตยังอยู่ ญี่ปุ่นไม่ขนเอาไปอย่างแห่งอื่น

เคารพและนับถืออย่างสูง

ป. พิบูลสงคราม”

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลพิจารณาระการสำคัญดังต่อไปนี้

ประการที่ ๑ ตามวันที่จำเลยที่ ๑ อ้างว่า จอมพลพิบูลฯ ส่งคณะผู้
แทนกองทัพไทยไปพบนายทหารจีนชายแดนเชียงตุงเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์
และ ๒ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๔ (พ.ศ. ๒๔๘๗) นั้นเป็นวันภายหลังที่
อิตาลีได้ยอมจำนนสัมพันธมิตรในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๔๓ (พ.ศ.
๒๔๘๖) แล้วและภายหลังกองทัพเยอรมันได้พ่ายแพ้ยับเยินต่อกองทัพโซ
เวียตที่รุกเข้ามาใกล้ชายแดนเยอรมันและ ภายหลังญี่ปุ่นได้พ่ายแพ้สัมพันธมิตร
ทางเรือทางอากาศและทางบกในยุทธภูมิจีนตะวันออกกับญี่ปุ่นพ่ายแพ้กองทัพ
อังกฤษและอินเดียในยุทธภูมิพม่าตะวันตกและพม่ากลางแล้ววิทยุอังกฤษ
อเมริกันและจีนซึ่งได้กระจายเสียงตลอดมานั้นได้กระจายเสียงบ่อยครั้งยิ่งขึ้น
คุกคาม ที่จะเอาตัวจอมพลพิบูลฯ ไปชำระศาลอาชญากรรมสงคราม ฉะนั้น
จะเป็นไปได้หรือไม่ที่ความประสงค์แท้จริงของจอมพลพิบูลฯ นั้นท่านผู้นี้ต้อง

การบรรลุผลตามที่ท่านกล่าวไว้ในจดหมายนั้นว่า

“มีความประสงค์อย่างเดียวกันเพื่อให้เพื่อนฝูงไม่เป็นอาชญากรสงคราม รวมทั้งผมด้วยตามสัญญาติญานของคนที่ต้องป้องกันตน”

ประการที่ ๒ เหตุผลที่จอมพลพิบูลฯ กล่าวไว้ในจดหมายหลายหน้า กระดาษนั้น จอมพลพิบูลฯ มิได้กล่าวถึงความสำเร็จที่ท่านได้ตกลงกับประมุข จีนเลยว่า รัฐบาลจีนได้ตกลงตามคำเสนอของท่านจอมพลฯ ที่จะปลีกตนจาก ญี่ปุ่นมารวมกับจีนรบญี่ปุ่น เพราะถ้าความเป็นจริงเป็นเช่นนั้นก็เป็นประเด็น สำคัญที่สุดยิ่งกว่าการพรรณนาข้อความอื่นๆ ที่จะช่วยให้ท่านจอมพลฯ ผู้ นั้นไม่ต้องถูกตำรวจจับกุมในข้อหาว่าเป็นอาชญากรสงคราม ถ้าจอมพลพิบูลฯ แจ้งให้โจทก์ทราบเช่นนั้น โจทก์ก็จะขอให้รัฐบาลไทยรีบโทรเลขไปถามยัง รัฐบาลจีนให้ตอบมาด่วนว่า ได้ตกลงกับจอมพลพิบูลฯ ที่จะร่วมรบญี่ปุ่นหรือไม่ ถ้าเป็นความจริง รัฐบาลจีนก็ต้องตอบมาก่อนที่จอมพลพิบูลฯ ถูก จับกุม หรือถ้าตอบช้าก็คงไม่เกินกว่า ๓ เดือน คือ ก่อนวันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๘ คือ ก่อนวันที่คณะกรรมการอาชญากรสงครามได้ฟ้องจอม พลพิบูลฯ กับผู้ต้องหาคืออื่นๆ

ประการที่ ๓ ในตอนท้ายจดหมายนั้นจอมพลพิบูลฯ ได้ยืนยันนับถือ พระแก้วมรกตที่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวไทย จำเลยที่ ๑ ในคดีนี้และคนไทย จำนวนอีกไม่น้อยยังคงจำได้ว่าวิทยุของรัฐบาลไทยและหนังสือพิมพ์ในประเทศ ไทยได้กระจายข่าวและลงข่าวแพร่หลายถึงการที่ท่านจอมพลผู้นั้นได้สาบาน ร่วมรบกับญี่ปุ่นต่อหน้าพระแก้วมรกต (เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๔๘๔) ที่ จะซื่อสัตย์ต่อกันและร่วมกันต่อสู้สัมพันธมิตรจนถึงที่สุดโดยไม่แยกกันสงบศึก กับสัมพันธมิตร ดังนั้นตามอุดมคติของจอมพลพิบูลฯ ที่ว่า “สัญญาติญาน ของคนต้องป้องกันตนนั้น ถ้าความจริงมีว่าจอมพลพิบูลฯ ได้ปลีกตนจากญี่ปุ่น โดยร่วมมือกับรัฐบาลจีนรบญี่ปุ่นนั้น จอมพลพิบูลฯ ก็ต้องอ้างไว้ในจดหมาย ที่เขียนถึงโจทก์หรือในคำให้การขึ้นสอบสวนของคณะกรรมการอาชญากร สงครามหรือในคำให้การต่อศาลฎีกา

ประการที่ ๔ คณะกรรมการอาชญากรสงครามสั่งตำรวจจับกุมจอม พล ป. พิบูลสงครามในวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๔๘๘ ส่งให้คณะกรรมการ

ราชอาณาจักรสงครามทำการสอบสวนตามพระราชบัญญัติราชอาณาจักรสงคราม
๒๔๘๘

คณะกรรมการราชอาณาจักรสงครามได้ให้โอกาสแก่ท่านจอมพลพิบูลฯ
ที่จะให้การแก้ข้อหาอย่างเสรีโดยไม่มีการขู่เชี้ยทำร้ายร่างกายผู้ต้องหา ดัง
ที่ตำรวจคนสำคัญๆ สมัยจอมพลพิบูลฯ เป็นนายกรัฐมนตรีนั้นปฏิบัติอยู่
จอมพลพิบูลฯ ได้ให้การภาคเสธหลายประการ แต่ในคำภาคเสธของท่านนั้น
ท่านไม่ได้อ้างว่าท่านตกลงร่วมมือกับรัฐสภาจีนญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเด็นสำคัญอัน
จะทำให้คณะกรรมการราชอาณาจักรสงครามปล่อยตัวท่านในชั้นสอบสวน

ประการที่ ๕ คณะกรรมการราชอาณาจักรสงครามจึงได้ฟ้องจอมพลพิบูลฯ
กับผู้ต้องหาที่ร่วมกับจอมพลพิบูลฯ หลายจำนวนต่อศาลฎีกาเมื่อวันที่ ๑๒
มกราคม ๒๔๘๘

โดยเฉพาะเกี่ยวกับประเด็นที่โจทก์กำลังกล่าวถึงนี้โจทก์ขออ้างคำฟ้อง
ของคณะกรรมการราชอาณาจักรสงคราม (พระยาอรรถกรมมณุตติ) ที่ได้สอบ
สวนจอมพลพิบูลฯ แล้วจึงยื่นฟ้องนั้นตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลขที่ ๕

คณะกรรมการราชอาณาจักรสงครามได้อาศัยข้อเท็จจริงหลายประการที่
ปรากฏในเอกสารทางราชการสมัยจอมพลพิบูลฯ เป็นนายกรัฐมนตรี้

โจทก์ในคดีนี้ (ปรีดี พนมยงค์) ที่ฟ้องนายรองศยามานนท์ เป็นจำเลย
นั้น ขออ้างเอกสารบางประเภทที่เกี่ยวกับดังต่อไปนี้

เอกสารประเภท ๑

รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๔
(อันเป็นเวลา ๑๐ วันก่อนวันญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทย) และอีกฉบับหนึ่งเมื่อ
วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๔๘๔ (อันเป็นเวลา ๖ วัน ก่อนวันญี่ปุ่นรุกรานประเทศ
ไทย) ปรากฏว่าจอมพลพิบูลฯ ได้กล่าวในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีตั้งแต่ ๑๐ ถึง
๖ วันก่อนที่ญี่ปุ่นรุกรานนั้นจงใจรัฐมนตรี้ถ้าเกิดสงครามระหว่างอังกฤษกับ
ญี่ปุ่นถ้าประเทศไทยเข้ากับญี่ปุ่นรบอังกฤษประเทศไทยจะได้ดินแดนคืนจาก
อังกฤษ

เอกสารประเภท ๒

ระหว่างวันที่ ๒๕ ธันวาคม ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๔๘๕ จอมพลพิบูลฯ

ได้โฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงและทางหนังสือพิมพ์ ซึ่งดำเนินส่วนตัวของ
จอมพลพิบูลฯ ักชวนจอมพลเจียงไคเช็คประมุขรัฐบาลจีน ให้รับรองของ
กับญี่ปุ่นและร่วมมือกับญี่ปุ่นรบสัมพันธมิตร

โจทก์ในคดีนี้ (ปรีดี พนมยงค์) ขอความกรุณาศาลพิจารณาว่าความ
ปรากฏชัดแจ้งว่าจอมพลพิบูลฯ ได้ชักชวนเจียงไคเช็คให้ร่วมมือกับญี่ปุ่นรบ
สัมพันธมิตรอีกทั้งจอมพลพิบูลฯ ได้ยืนยันนับถือพระแก้วมรกตตามจดหมาย
ฉบับที่เขียนถึงโจทก์ดังกล่าวใน (๑) ข้างต้นนั้น จึงเป็นไปได้สำหรับคนไทย
นับถือพระแก้วมรกตซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาติไทยและได้สาบานต่อหน้าพระ
แก้วมรกตว่าจะซื่อสัตย์กับญี่ปุ่นจนถึงที่สุดนั้นแล้วก็จะกลับสัตย์ปลิดตนจาก
ญี่ปุ่นและเปลี่ยนการชักชวนเจียงไคเช็คให้ร่วมมือกับญี่ปุ่นรบสัมพันธมิตรนั้น
มาเป็นขอร่วมมือเจียงไคเช็คญี่ปุ่น

เอกสารประเภท ๓

คำกล่าวของจอมพลพิบูลฯ หลายครั้งทางวิทยุกระจายเสียงและกรม
โฆษณาการได้แจกแก่หนังสือพิมพ์ต่างๆ ให้ลงพิมพ์โฆษณานั้น จอมพลพิบูลฯ
ได้ชักชวนทหารตำรวจ ประชาชนไทยให้ร่วมมือกับญี่ปุ่นรบสัมพันธมิตรโดย
อ้างเหตุผลว่าญี่ปุ่นเป็นมิตรที่ซื่อสัตย์ และจะชนะสงครามแน่นอน

ในระหว่างวันที่ ๒ กรกฎาคมถึง ๒๑ กรกฎาคม ๒๔๘๖ จอมพลพิบูลฯ
ในนามแฝง “สามัคคีไทย” ได้โฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงซึ่งบทความชื่อ
“ใครจะชนะสงครามคราวนี้” ท่านจอมพลผู้นี้ได้จงใจให้ผู้ฟังและผู้อ่านบทความ
หลงเชื่อว่าญี่ปุ่นจะชนะสงครามแน่นอนโดยท่านแสดงข้อพิสูจน์ว่าอังกฤษ
อเมริกา รัสเซีย มีพลเมืองรวมกันไม่เกิน ๒๕๐ ล้านคนเศษส่วนฝ่ายอักษะ
เยอรมัน ญี่ปุ่น อิตาลี รวมกันมีพลเมือง ๒๖๐ ล้านคนเศษ ทั้ง นี้
ตามสถิติของท่านจอมพลผู้นั้น

อนึ่ง ในระหว่างวันที่ ๑๖ กรกฎาคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๔๘๔ จอม
พลพิบูลฯ ในนามแฝง “สามัคคีไทย” ได้โฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงและ
ทางหนังสือพิมพ์ซึ่งบทความชื่อ “วิจารณ์สงครามวันนี้” ใจความว่าสัมพันธ
มิตรดีเกาะซิวซีได้ ก็ต้องเตรียมการนานกว่า ๒ ปี ถ้าสัมพันธมิตรจะตีปารีส
คืนได้ก็ต้องใช้เวลาเตรียมการอีกก็สิบปี และถ้าจะตีไปถึงเบอร์ลินก็ต้องใช้

กำลังอีกก็แสนเท่าของการตีชิลลี่จอมพลพิบูลฯ จึงสรุปว่า “มองไม่เห็นทาง จะทำได้เลย”

จอมพลพิบูลฯ กล่าวไว้เช่นนั้นไม่นานเท่าใดแล้วท่านก็จะส่งผู้แทนรัฐบาล และกองทัพไทยไปขอร่วมกับรัฐบาลจีนเพื่อรบกับญี่ปุ่นตามที่นายรอง ศยามานนท์ จำเลยเขียนไว้ในหนังสือของตน

ประการที่ ๖ เมื่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม (พระยาอรรถกรกรม มณฑุต) ได้ฟ้องจอมพลพิบูลฯ ต่อศาลฎีกาเมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๔๘๘ แล้วศาลฎีกาได้ให้เวลา ๑ เดือนเศษแก่จอมพลพิบูลฯ ในการยื่นคำให้การ

จอมพลพิบูลฯ จึงยื่นคำให้การต่อศาลฎีกา เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๘ ระหว่างนั้นท่านจอมพลก็มีเวลาพอที่จะยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อ ขอติดต่อกับเจียงไคเช็คประมุขรัฐบาลจีนให้รับส่งหลักฐานที่ท่านจอม พลพิบูลฯ ได้ตกลงกับรัฐบาลจีนร่วมรบญี่ปุ่นและขออนุญาตพูดคุยโทรศัพท์ กับเจียงไคเช็คซึ่งทำได้สะดวกยิ่งกว่าในระหว่างสงคราม เพราะในหนังสือของ พลตรีอนันต์ พิบูลสงครามได้นำสิ่งที่เรียกว่าบันทึกของท่านจอมพลผู้นั้นมา ลงพิมพ์ไว้ซึ่งมีข้อความตอนหนึ่งอ้างว่าท่านจอมพลพิบูลฯ เคยพูดคุยโทรศัพท์ กับเจียงไคเช็คในระหว่างสงครามถ้าความเป็นจริงเช่นนั้น ก็แสดงว่าแม้ใน ระหว่างสงครามที่การพูดคุยโทรศัพท์ทำได้ยากที่สุดและต้องใช้ความระมัด ระวังให้ปลอดภัยที่สุด เพื่อมิให้ญี่ปุ่นดักฟังได้นั้น ท่านจอมพลพิบูลฯ ก็ยัง สามารถพูดคุยโทรศัพท์กับเจียงไคเช็คได้เหตุใดในยามปกติซึ่งท่านจอมพลฯ จำเป็นต้องขอหลักฐานยืนยันจากเจียงไคเช็ค เพื่อให้ท่านหลุดพ้นข้อหาฐาน อาชญากรรมสงครามนั้น ท่านจึงไม่ใช้วิธีดังกล่าว

ประการที่ ๗ คำให้การของจอมพลพิบูลฯ ต่อศาลฎีกานั้นมีข้อความ ยึดยาวรวม ๑๒ ข้อ ดังปรากฏในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๘

โดยเฉพาะเกี่ยวกับประเด็นที่โจทก์ฟ้องนายรอง ศยามานนท์ จำเลยตั้ง กล่าวนั้น จอมพลพิบูลฯ มิได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญตั้งที่นายรอง ศยามานนท์ จำเลยได้พรรณนาไว้ในหนังสือของตนว่าจอมพลพิบูลฯ ได้ตกลงกับเจียง ไคเช็คในการร่วมรบญี่ปุ่น และจอมพลพิบูลฯ มิได้ปฏิเสธความจริงที่ท่านได้ พูดยุติในคณะ ร.ม.ต. และโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงและทางหนังสือพิมพ์

ตั้งที่คณะกรรมการอำนวยการสงคราม (พระยาอรรดกรम्मณุตติ) ได้อ้าง เอกสารหลัก ฐานไว้ในฟ้องตั้งที่กล่าว และจอมพลพิบูลฯ มิได้ปฏิเสธความจริงที่ท่านได้โฆษณาสนับสนุนชกชวนเจียงไคเช็คให้ร่วมมือกับญี่ปุ่นรบสัมพันธมิตร

ส่วนการต่อสู้ว่าพระราชบัญญัติอำนวยการสงคราม ๒๔๘๘ เป็นโมฆะนั้น จอมพลพิบูลฯ ก็ได้กล่าวไว้ในคำให้การข้อ ๑๐ มีความว่า “ข้อ ๑๐ พระราชบัญญัติอำนวยการสงคราม ๒๔๘๘ ที่โจทก์ฟ้องมีบทบังคับให้มีผลย้อนหลัง แต่ศาลจะตีความให้กฎหมายนี้มีผลย้อนหลังไปขัดแย้งต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไม่ได้ มิฉะนั้นพระราชบัญญัตินี้จะตกเป็นโมฆะตามมาตรา ๖๑ แห่งรัฐธรรมนูญ การกระทำที่โจทก์ฟ้องกล่าวหาจำเลยในคดีนี้เป็นการใช้อำนาจบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญโดยชอบ จึงเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติอำนวยการสงครามตามฟ้องของโจทก์ไม่ได้”

ทั้งนี้ ย่อมเห็นได้ว่าจอมพลพิบูลฯ ยังยอมรับว่า “ศาลจะตีความให้กฎหมายนี้ (พระราชบัญญัติอำนวยการสงคราม) มีผลย้อนหลังไม่ขัดแย้งต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไม่ได้” จอมพลพิบูลฯ ต่อดูโดยอ้างเหตุที่ว่าไม่มีความผิดเพราะท่านใช้อำนาจบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญโดยชอบ

ประการที่ ๘ เมื่อจอมพลพิบูลฯ มิได้ถือเอาประเด็นข้อกฎหมายเป็นข้อต่อสู้ว่าพระราชบัญญัติอำนวยการสงครามเป็นโมฆะ ศาลฎีกาจึงเริ่มพิจารณาโดยให้คณะกรรมการอำนวยการสงคราม (พระยาอรรดกรम्मณุตติ พันโท หลวงเจริญเนติศาสตร์ นายกมล วรรณประภา) ที่จอมพลพิบูลฯ เป็นจำเลยหลายคดีอำนวยการสงครามนั้นนำพยานเอกสารและพยานบุคคลมาสืบในปัญหาข้อเท็จจริงในระหว่าง เดือนกุมภาพันธ์ถึงปลายเดือนมีนาคม ๒๔๘๘

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๔๘๘ นายควง อภัยวงศ์ ได้กราบบังคมทูลฯ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีรัฐบาลไทยจึงว่างลงมีแต่นายควง อภัยวงศ์ และรัฐมนตรีที่ลาออกแล้วเป็นผู้รักษาการรัฐบาล ในระหว่าง

ที่สภาผู้แทนราษฎรกำลังเลือกหาบุคคลที่เหมาะสม เพื่อที่จะนำความกราบทูลให้ตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไปนั้น ครั้นถึงวันที่ ๒๓ มีนาคม ปีนั้น อันเป็นเวลา ๑ วัน ก่อนที่โจทก์รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครั้งแรกนั้น ศาลฎีกาก็ได้ตัดสินโดยวินิจฉัยข้อความกฎหมายว่าพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม ๒๔๘๘ เป็นโมฆะ จึงปล่อยผู้ต้องหาคดีอาชญากรรมสงคราม เมื่อศาลฎีกาได้วินิจฉัยปัญหากฎหมายเช่นนั้นจึงมีได้วินิจฉัยข้อเท็จจริงดังปรากฏในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๙

ทั้งนี้ ศาลฎีกาวินิจฉัยเฉพาะข้อความกฎหมายเท่านั้นมิใช่ว่าการตัดสินว่ากฎหมายอาชญากรรมสงครามเป็นโมฆะแล้วก็จะยอมรับข้อเท็จจริงว่าเจียงไคเช็คตกลงให้จอมพลพิบูลฯ ร่วมด้วยในการรบญี่ปุ่น หากเจียงไคเช็คต้องการเอาจอมพลพิบูลฯ ขึ้นศาลอาชญากรรมสงคราม สัมพันธมิตรดังที่โจทก์จะได้กล่าวไว้ในประการที่ ๑๐ ต่อไป

ประการที่ ๙ นายรอง ศยามานนท์ จำเลยได้อาศัยความตามที่พลตรีอนันต์ พิบูลสงคราม พิมพ์ไว้ในหนังสือชื่อ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” ซึ่งที่ผู้พิมพ์บันทึกเรียกว่า “บันทึกข้อต่อสู้ที่มีโอกาสแถลง” อ้างเตรียมไว้แถลงต่อศาลเมื่อถึงเวลาเปิดคดีฝ่ายจำเลยแต่ไม่มีโอกาสแถลงนั้นมีหลายตอนที่นายรอง ศยามานนท์ จำเลยได้เอามาตัดแปลงเขียนขึ้นเป็นการยืนยันว่าตนเองได้รู้เห็นมาซึ่งเป็นการฝ่าฝืนต่อความจริง เพราะเหตุว่า

จอมพลพิบูลฯ มิได้อ้างขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในคำให้การที่ยื่นต่อศาลฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงที่อ้างว่ามีอยู่ในบันทึกของจอมพลพิบูลฯ นั้น ฉะนั้น ตามวิธีพิจารณาของศาลยุติธรรมก็ย่อมถือว่าไม่มีประเด็นที่จำเลยจะนำสืบข้อเท็จจริงได้ ส่วนการที่จอมพลพิบูลฯ เตรียมบันทึกของท่านไว้ “แถลง” ต่อศาลนั้นเป็นเพียง “คำแถลง” ซึ่งท่านจะกล่าวได้ตามที่ต้องการแต่ไม่มีน้ำหนักที่ศาลยุติธรรมจะรับฟังว่าเป็นข้อต่อสู้ของท่าน แต่ถ้าท่านแถลงที่เป็นผลไม่ตีแก่ตัวท่านโจทก์ในคดีของท่านก็ใช้ยืนยันท่านได้

ถ้าจอมพลพิบูลฯ ได้นำความตามที่อ้างว่าเป็นบันทึกนั้นมาแสดงต่อศาลศาลก็จะเห็นได้ว่าขัดต่อข้อเท็จจริงหลายประการ และโดยเฉพาะหลายตอนที่เป็นการยอมรับข้อเท็จจริงตามที่โจทก์แห่งคดีอาชญากรรมสงครามได้อ้างใน

คำฟ้อง อาทิต ในหนังสือของพลตรี อนันต์ พิบูลสงครามหน้า ๓๒๕ ได้ลงพิมพ์ บันทึกของจอมพลพิบูลฯ มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“(๗) ๒๖ พ.ย. ๓ ธ.ค. ๒๔๘๔ พุดใน ค.ร.ม, นั้น เป็นการพิจารณาเหตุการณ์สงคราม ผู้เป็นประธานต้องแถลงทางใต้ทางเสีย ให้ที่ประชุมฟัง และคิดทางร้ายตามหลักการสงคราม เพื่อเลือกการเดินที่คืดสุดแต่ ค.ร.ม.จะเลือกทางใด”

ทั้งนี้ แสดงว่าจอมพลพิบูลฯ ได้ยอมรับ ว่าท่านได้พุดตามรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีแห่งวันที่ ๒๖ พ.ย. จะต่างกันเฉพาะในรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ก่าว่า “วันที่ ๒๘ พ.ย. ๒๔๘๔” แต่จอมพลพิบูลฯ เขียนในบันทึกว่า “๒๖ พ.ย.” ส่วนวันที่ ๓ ธ.ค. ๒๔๘๔ นั้นตรงกับคำฟ้องของโจทก์จอมพลพิบูลฯ แก้อ้อหาเพียงแต่ว่าท่านแถลงท่านได้เสียให้ที่ประชุมฟัง แต่อย่างไรก็ตาม ท่านได้กล่าวเฉพาะทางใต้จากการร่วมรบกับญี่ปุ่นนั้น ซึ่งท่านได้กล่าวไว้หลายวันก่อนที่ญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทย ในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ และท่านได้มีการปฏิบัติตามแนวทางที่ท่านได้พุดในคณะรัฐมนตรีนั้น

ประการที่ ๑๐ คำกล่าวอ้างของจำเลยฝ่าฝืนต่อความจริงจากเอกสารทางราชการ รัฐบาลจีนขณะที่เจียงไคเช็คยังคงดำรงตำแหน่งประมุขรัฐจีน ก่อนที่รัฐบาลนั้นต้องพ่ายแพ้แก่กองทัพของประชาชนจีนภายใต้การนำของประธานเหมาเจอตุง

ในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๙๐ โจทก์ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโสได้รับคำเชิญจากรัฐบาลจีน (สมัยนั้น) รัฐบาลอังกฤษ รัฐบาลสหรัฐอเมริกา และรัฐบาลฝรั่งเศส ให้ไปเยือนประเทศนั้นๆ เพื่อพบปะสนทนากับประมุขรัฐบาลของประเทศนั้นๆ โจทก์ได้ไปถึงกรุงนานกิงเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๘/เจียงไคเช็คประมุขรัฐจีนและ ดร. ที. วี ซุง ประธานสภาบริหารจีน (เท่ากับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี) ได้ต้อนรับโจทก์กับคณะเป็นการสนทนาทั่วไปครั้งที่หนึ่งเมื่อวันที่ ๔ เดือนนั้น รุ่งขึ้นวันที่ ๕ เดือนนั้นเวลาบ่ายก่อนที่จะเลี้ยงอาหารค่ำที่ทำเนียบประมุขรัฐบาลจีนประมุขรัฐบาลจีนได้เชิญโจทก์และหลวงสุขุมนิยประดิษฐ์เลขาธิการ ก.พ. ซึ่งทำหน้าที่เลขาธิการชั่วคราวของโจทก์ ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส นั้น ไปสนทนาโดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องราชการ

ระหว่างประเทศทั้งสองเมื่อได้สนทนาจนเป็นที่ตกลงว่ารัฐบาลจีนจะให้ผู้แทนจีนในสภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติคะแนนเสียงสนับสนุนประเทศไทยที่ขอสมัครเป็นสมาชิกสหประชาชาติแล้ว เชียงไคเซ็ค และ ดร. ที.วี. ชุง แสดงความขงใจที่ศาลฎีกาไทยได้ปล่อยตัวจอมพลพิบูลฯ โดยอ้างเหตุว่าพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงครามเป็นโมฆะท่านทั้งสองจึงกล่าวเป็นใจความว่า ชาวจีนถือว่าจอมพลพิบูลฯ เป็นศัตรูของชาติจีนเพราะได้ร่วมกับญี่ปุ่นทำสงครามกับประเทศจีนและได้รับรองรัฐบาลมานจูกัวะ และรัฐบาล汪精衛 ที่ชาวจีนผู้รักชาติถือว่ารัฐบาลเหล่านั้น ททรยศต่อชาติจีน จอมพลพิบูลฯ ได้สมัครใจเองขอสมัครเป็นภาคีอักษะ (เยอรมัน อิตาลี ญี่ปุ่น) แต่รัฐบาลญี่ปุ่นไม่เห็นควรที่จะรับประเทศไทยเป็นภาคีอักษะโดยญี่ปุ่นเปลี่ยนให้ประเทศไทยอยู่ในวงสหไพบูลย์แห่งมหาเอเชียบูรพา (CO-PROSPERITY SPHERE IN GREATER EAST ASIA) เชียงไคเซ็คได้ปรารถนถึงการที่ท่านเจ้าใจจอมพลพิบูลฯ ไม่หาย ที่ในเดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ จอมพลพิบูลฯ ได้ให้วิทยุกระจายเสียงเป็นเวลา ๗ วัน ๗ คืน ซึ่งสาระของ จอมพลพิบูลฯ ถึง เชียงไคเซ็ค ชักชวนให้เชียงไคเซ็คปรองคองกับญี่ปุ่นเพื่อร่วมมือกับญี่ปุ่นรบสัมพันธมิตร เชียงไคเซ็คถือว่ากรกระทำของจอมพลพิบูลฯ นั้นเป็นการเหยียดหยามเกียรติของเชียงไคเซ็ค และของชาติจีนมากเพราะเป็นการที่จอมพลพิบูลฯ ชักชวนให้กัมหัวต่อญี่ปุ่น ดังนั้นเชียงไคเซ็คและ ดร.ที.วี. ชุงจึงขอให้โจทก์นำความไปแจ้งต่อรัฐบาลไทยให้พิจารณาเพื่อปฏิบัติการตามความในภาคผนวก (ANNEX) ต่อท้ายสัญญาสมบรูณ์แบบที่ประเทศทำไว้กับรัฐบาลอังกฤษนั้น ซึ่งมีข้อความในภาคผนวก (ANNEX) ว่ารัฐบาลไทยตกลงที่จะจับกุมนายพลพิบูลฯ ที่มีหลักฐานการร่วมมือกับญี่ปุ่นเพื่อส่งให้ศาลอาชญากรรมสัมพันธมิตร พิจารณาโทษฐานอาชญากรรมสงคราม

โจทก์จึงได้ถามท่านทั้งสองนั้นเป็นใจความว่ามีความจริงอย่างไรที่มีผู้เผยแพร่ข่าวในกองทหารไทยบางหน่วยและในบางสถานศึกษาว่าจอมพลพิบูลฯ มีหลักฐานว่าท่านประมุขแห่งรัฐบาลจีนได้ตกลงให้จอมพลพิบูลฯ ร่วมมือรบญี่ปุ่นถ้าความจริงมีเช่นนั้นแล้วแม้รัฐบาลไทยจะส่งตัวจอมพลพิบูลฯ ให้สัมพันธมิตรไปชำระที่ศาลอาชญากรรมสงครามสัมพันธมิตร ณ กรุงโตเกียว ศาลนั้น

ก็จะต้องตัดสินปล่อยตัวจอมพลพิบูลฯ เจียงไคเช็คจึงปฏิเสธโดยอ้างเหตุว่าเป็นไปไม่ได้ เพราะเหตุตั้งที่เจียงไคเช็คได้ปรารภมาข้างต้นนั้นแล้ว ครั้นแล้วเจียงไคเช็คและดร.ที.วี.ซุง ได้ให้โจทก์และหลวงสุขุมฯ ได้ดูแฟ้มของรัฐบาลจีนเกี่ยวกับจอมพลพิบูลฯ และทำหนังสือได้เปิดให้ดูรายงานสองฉบับของนายทหารจีนชายแดนดร.ที.วี.ซุง ได้แปลเป็นภาษาอังกฤษ ในตอนสำคัญให้โจทก์และหลวงสุขุมฯ จดบันทึกไว้หลวงสุขุมฯ ได้จดบันทึกการสนทนาเรื่องต่างๆ กับผู้นำจีนทั้งสองท่านนั้น และได้ส่งบันทึกนั้นไปให้ ดร.ที.วี.ซุง พิจารณา ดร.ที.วี.ซุง ได้รับรองถูกต้องแล้วดังปรากฏในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๑๐ โดยเฉพาะที่มีรายงานนายทหารจีนชายแดน ๒ ฉบับดังต่อไปนี้

รายงานนายทหารจีนชายแดนฉบับ ๑๐ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๔ (พ.ศ. ๒๔๘๗) เจียงไคเช็คได้เขียนคำสั่งบนรายงานนั้นว่า

๑. เมื่อเขาเห็นว่าญี่ปุ่นกำลังชนะในตอนต้นสงครามเขาชวนเรา (จีน) ก็มอบให้ญี่ปุ่นเขาสาบานต่อหน้าพระพุทธรูปว่าชื่อสัตย์ต่อญี่ปุ่นเหตุใดเขายอมผิดคำสั่งาบาน

๒. นายสิบนายร้อยจีนรู้เบื้องต้นว่าการทำสงครามของฝ่ายสัมพันธมิตรแยกกองบัญชาการสูงสุดออกเป็นเขตยุทธภูมิต่างๆ กัน (จอมทัพเจียง) เป็นผู้บัญชาการสูงสุดยุทธภูมิจีน เมาท่แบทเตนเป็นผู้บัญชาการสูงสุดเอเชียอาคเนย์ เหตุใดพิบูลฯ ไม่ติดต่อกับเมาท่แบทเตน

๓. กลยุทธ์ญี่ปุ่นซัดๆ หวังทำให้สัมพันธมิตรแตกกัน

รายงานนายทหารจีนชายแดน ฉบับที่ ๑๕ กันยายน ค.ศ. ๑๙๔๔ (พ.ศ. ๒๔๘๗) นายทหารจีนชายแดนได้พรรณนาถึงการที่นายทหารไทยชายแดนแจ้งว่าจอมพลพิบูลฯ รั้นใจมาก อยากตกลงร่วมกับจีนรบญี่ปุ่น และอ้างว่าจอมพลพิบูลฯ สร้างฐานทัพเพื่อต่อสู้ญี่ปุ่นไว้ที่เพชรบูรณ์ แล้วนายทหารจีนจึงแสดงความเห็นของตนต่อท้ายรายงานนั้นว่า ตนได้ในหน่วยสืบไปสำรวจคำอ้างของนายทหารไทยนั้นแล้วมีความเห็นว่า

๑. เมืองไทยสร้างด้วยไม้บ้าง ไม้บ้าง ไม่มีวัสดุก่อสร้างแข็งแรง ถ้าฝนตกหนัก มีลมพัดแรงก็พังทลาย

๒. ราษฎรถูกเกณฑ์ไปสร้างเมืองใหม่ล้มตายเพราะใช้จับสั้นมาก ยา

รักษาโรคไม่พอ ทหารไทยที่เชียงตุงตายมากเพราะขาดยา

๓. กว่าจะสร้างเมืองใหม่สำเร็จต้องใช้เวลาหลายสิบปี ไม่ทันสงครามที่ใกล้เข้ามาแล้ว

๔. เพชรบูรณ์ไม่เหมาะสมเป็นฐานทัพ ถ้าญี่ปุ่นถอยมาทางแม่สอดอีก ๓ วันก็ตีเพชรบูรณ์แตก

๕. ทหารไทยทั่วประเทศมีประมาณ ๒ แสนคนจะย้ายไปเพชรบูรณ์ได้อย่างมาก ๕ หมื่นคน ทหารไทยที่เหลืออยู่ในภาคอื่นๆ จะต้องถูกญี่ปุ่นทำลาย

เจียงไคเช็คเขียนคำสั่งในรายงานนั้นว่า

๑. เห็นด้วยว่าข้ออ้างฐานทัพเพชรบูรณ์เหลวไหล

๒. สร้างเพชรบูรณ์เพื่อพิบูลฯ เอาตัวรอด เพราะเห็นว่าญี่ปุ่นกำลังจะแพ้หรือเป็นกบฏทรยศวงเรา (จีน) ให้เราขัดกับเม้าท์แบทเตน

๓. ทิ้งบางกอกไปอยู่เพชรบูรณ์ญี่ปุ่นจะปล้นของดีมีค่าของไทยและของคนจีน ญี่ปุ่นจะยึดภาคกลางอยู่ชั่วคราว คนไทยและทหารไทยที่ไม่อยู่เพชรบูรณ์จะอดข้าวตาย

๔. จีนไม่ก้าวก่ายยุทธภูมิของเม้าท์แบทเตนแต่พิบูลฯเร่งจะให้กองทัพจีนเข้าไปในประเทศไทยให้ได้

(๒) อนุกระทรวงที่ ๒

ในหนังสือของจำเลยหน้า ๒๐๘+๒๐๙ ซึ่งโจทก์ได้ข้างแล้วในตอนต้นแห่งข้อ ๑๒ นี้มีความตอนหนึ่งว่า “จอมพลเจียงไคเช็คมีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้ กองบัญชาการทหารสูงสุดของจีนได้แจ้งให้ไทยเตรียมส่งคณะผู้แทนรัฐบาลและกองทัพไทยไปพบจอมพลผู้หนึ่งที่เมืองจุงกิงโดยรัฐบาลจีนจะส่งเครื่องบินมารับที่เมืองเชียงรุ้ง ซึ่งอยู่ทางเหนือของตำบลเชียงล้อย จอมพลแปลก พิบูลสงครามได้กำหนดตัวผู้แทนรัฐบาล และกองทัพไทยไว้ดังนี้ คือ

๑. พลตำรวจเอก อุดล อุดลเดชจรัส หัวหน้า

๒. พลโท ประยูร ภมรมนตรี ผู้แทนฝ่ายการเมือง

๓. พลตรี หลวงหาญสงคราม ผู้แทนฝ่ายทหาร

๔. พันเอก เนตร เขมะโยธิน ผู้แทนฝ่ายทหาร

ครั้นแล้วจำเลยที่ ๑ ได้พรรณาน่าว่า จอมพลพิบูลฯ ได้เร่งสร้างนครหลวงใหม่ที่เพชรบูรณ์ซึ่งเป็นแผนการสร้างชาติตามความหมายของจำเลยที่ ๑ แล้วจำเลยที่ ๑ ได้เขียนแสดงความอาลัยอย่างสุดซึ้งไว้ดังต่อไปนี้

“คณะผู้แทนไทยชุดที่มีพลตำรวจเอกอดุล อดุลเดชจรัส ไม่ได้เดินทางไปเมืองจุงกิง เนื่องจากจอมพลแปลกพิบูลสงคราม ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี อันเป็นผลเนื่องมาจากสภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่รับรองร่างพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดระเบียบบริหารราชการนครบาลเพชรบูรณ์และร่างพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดสร้างพระพุทธรูปรมณฑล จังหวัดสระบุรี เมื่อปลายเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๗ และพันตรี คอง อภัยวงศ์ ซึ่งได้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบต่อมา ก็ไม่มีแผนการที่จะส่งคณะผู้แทนไปยังเมืองจุงกิง”

จำเลยที่ ๑ เขียนข้อความตอนทีกล่าวถึงนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับที่จำเลยที่ ๑ ได้เขียนหมิ่นประมาทโจทก์ไว้ดังที่โจทก์ได้กราบเรียนต่อศาลในคำฟ้องข้อก่อนๆ นั้นแล้วว่าโจทก์กับเสรีไทยเป็นผู้ใช้วิธีการและกลอุบายทำให้จอมพลพิบูลฯ ต้องออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น จำเลยที่ ๑ จึงได้เขียนเพื่อจงใจสาบสูญของพวกตนและผู้อ่านให้หลงเชื่อว่าพล. ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส ไม่สามารถเดินทางไปจุงกิงเพื่อเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนจอมพลฯ ไปเจรจาชอว์ร่วมกับจีนรบญี่ปุ่น ตามที่เจียงไคเช็คได้เตรียมจะส่งเครื่องบินมารับที่เมืองเซียงรุ้ง จึงเป็นเหตุทำให้แผนการกู้ชาติของจอมพลพิบูลฯ ต้องเสียไป และรัฐบาลคอง อภัยวงศ์ ก็ไม่มีแผนการที่จะส่งคณะผู้แทนไปจุงกิงเพื่อดำเนินการต่อจากที่จอมพลพิบูลฯ ได้วางแผนกู้ชาติไว้นั้นจำเลยที่ ๑ ได้กล่าวข้อความฝ่าฝืนต่อความจริงอันเป็นการทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณดังที่โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลดังต่อไปนี้

(ก) โจทก์ได้กราบเรียนต่อศาลไว้ในอนุกระทงที่ ๑ แห่งฟ้องข้อ ๑๒ นี้แล้ว เอกสารหลักฐานพร้อมทั้งจดหมายที่เขียนด้วยลายมือของจอมพลพิบูลฯ ที่ส่งมายังโจทก์นั้น ไม่ปรากฏว่าจอมพลพิบูลฯ ได้อ้างถึงเรื่องที่จำเลยที่ ๑ ได้กล่าวไว้นั้นอันจะเป็นการช่วยให้ท่านจอมพลพิบูลฯ หลุดพ้นจากการถูกจับกุมและถูกฟ้องฐานเป็นอาชญากรสงครามและจำเลยที่ ๑ กับ

พวกที่เชื่อว่า ข้อความที่ตนเขียนในนั้นเป็นความจริงแล้วเหตุไฉนจำเลยที่ ๑ กับพวกซึ่งเป็นผู้สวามิภักดิ์อย่างสุดซึ่งต่อจอมพลพิบูลฯ จึงได้เขียนข้อความนี้ไว้หรือร้องเรียนต่อรัฐบาลก่อนที่จอมพลพิบูลฯ ถูกจับในข้อหาว่าอาชญากรรม สงคราม และแม้ว่าจอมพลพิบูลฯ ถูกจับและถูกฟ้องต่อศาลฎีกากำว่าเป็นอาชญากรรมสงครามแล้วก็ดี แต่จำเลยที่ ๑ กับพวกก็ดูช่างมีใจดำที่ปฏิบัติไม่สมกับที่เป็นผู้จงรักภักดีต่อจอมพลพิบูลฯ เพราะไม่ยอมเขียนเปิดเผยหรือร้องเรียนต่อรัฐบาลสมัยนั้น และต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงครามที่จะช่วยให้จอมพลพิบูลฯ ไม่ถูกจับ และเมื่อถูกจับแล้วก็ได้ให้ปล่อยตัวไปชั้นสอบสวน และเมื่อถูกฟ้องต่อศาลฎีกาแล้วก็ยังมีทางที่จะอ้างเรื่องที่ว่าจำเลยกล่าวถึงนั้น เพื่อให้คณะกรรมการอาชญากรรมสงครามถอนฟ้องจอมพลพิบูลฯ เพราะเหตุที่ทำนองนี้ได้ตกลงร่วมมือกับเจียงไคเช็คครบถ้วน แต่จำเลยที่ ๑ กับพวกที่นิ่งเสียในขณะนั้น โดยปล่อยให้จอมพลพิบูลฯ ต้องถูกขังเป็นเวลาหลายเดือนระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา พวกของจำเลยที่ ๑ เพิ่งเขียนเรื่องขึ้นภายหลังหลายปีที่จอมพลพิบูลฯ ได้รับการปล่อยตัวจากศาลฎีกาแล้ว ส่วนจำเลยที่ ๑ ก็เพิ่งเขียนเรื่องขึ้น ใน พ.ศ. ๒๕๒๐ นี้เอง

(ข) จำเลยที่ ๑ เป็นศาสตราจารย์ และราชบัณฑิตประวัติศาสตร์ที่ยอมรับภูมิศาสตร์เบื้องต้นว่าเมืองเชียงรุ่งตั้งอยู่ในภูมิภาคอย่างไร และในสมัยสงครามที่จำเลยที่ ๑ อ้างไว้ั้นบริเวณของเมืองเชียงรุ่งต่างกับในปัจจุบันนี้มาก เสรีไทยจากสหรัฐอเมริกาหลายคนต้องเดินทางเท้าผ่านเมืองเชียงรุ่งแล้วเดินทางเท้าต่อมาเพื่อเล็ดลอดเข้ามาในประเทศไทยจำเลยที่ ๑ กับพวกอาจจงใจให้สานุศิษย์กับผู้อ่านที่ยังไม่รู้สภาพของเมืองเชียงรุ่ง สมัยสงครามนั้นหลงเข้าใจผิดได้ว่า เมืองเชียงรุ่งมีสนามบินที่เครื่องบินขนาดรบคณะผู้แทนของจอมพลพิบูลฯ ขึ้นลงได้อย่างสบายเหมือนปัจจุบันนี้ หรืออาจใช้เครื่องบินชนิดที่เรียกว่า “เฮลิคอปเตอร์” ที่ปัจจุบันนี้ขึ้นลงได้สะดวกแม้แต่ไม่มีสนามบิน แต่สภาพของเชียงรุ่งสมัยสงครามมิใช่เหมือนสภาพปัจจุบันนี้ที่รัฐบาลของประชาชนจีนได้สร้างขึ้นเป็นที่มีความสะดวก

อนึ่ง จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์และราชบัณฑิตประวัติศาสตร์นั้น แม้ไม่มีความรู้เบื้องต้นทางการทหารแต่จำเลยที่ ๑ ต้องทราบถึงการทำสงคราม

เบื้องต้นที่ตำราประวัติศาสตร์กล่าวไว้ว่าแต่ละฝ่ายที่ทำสงครามนั้นมีได้มุ่งทำการรบด้านหน้าอย่างเดียว หากต้องระงับแนวหลังที่ฝ่ายตรงข้ามจะบั่นทอนหรือทำลายได้

ในเดือนมีที่จำเลยที่ ๑ อ้างว่าจอมพลพิบูลฯจะส่ง พล.ต.อ. อุดมฯ กับคณะไปจนถึงนั้น แม้เป็นกาลเวลาที่ญี่ปุ่นแพ้สัมพันธมิตรทางเรือและทางอากาศ ในย่านแปซิฟิกและแพทงบกในยุทธภูมิจีนตะวันออกและแพ็งกฤษและอินเดียในยุทธภูมิพม่าตะวันตกแต่ญี่ปุ่นยังมีเครื่องบินในยุทธภูมิพม่า และในอินโดจีนซึ่งญี่ปุ่นใช้ควบคุมทางอากาศเหนือดินแดนจีนในมณฑลยูนนานอยู่เป็นประจำเพื่อระมัดระวังมิให้กองทัพจีนรุกเข้ามาโจมตีแนวหลังของญี่ปุ่น ถ้าเครื่องบินตรวจการณ์ของญี่ปุ่นเห็นถ่านบินในท้องที่ใดแห่งมณฑลยูนนานได้ ญี่ปุ่นก็ส่งเครื่องบินไม่ก็ลำมาทิ้งระเบิดเพื่อไม่ให้ใช้การได้ ฉะนั้น จำเลยที่ ๑ จึงมีเจตนาเขียนเพื่อจงใจสาบสูญของพวกตนและผู้อ่านหลงเชื่อว่าเจียงไคเช็คตกลงยอมรับจอมพลพิบูลฯ ให้อำนาจกับจีนรบญี่ปุ่น

(ค) โดยเฉพาะข้ออ้างของจำเลยที่ ๑ เกี่ยวกับพล.ต.อ.อุดม อุดมเดช จรัส ที่จำเลยอ้างว่าจอมพลพิบูลฯ ได้กำหนดตัวให้เป็นหัวหน้าคณะแทนจอมพลพิบูลฯ นั้น และอ้างว่าพลตำรวจเอกผู้นี้ตกลงตามจอมพลพิบูลฯ ได้ กำหนดตัวไว้ นั้น ก็เป็นเรื่องที่จำเลยที่ ๑ บั่นแต่งเรื่องขึ้นและบิดเบือนความจริงเพราะเหตุว่าท่านจอมพลพิบูลฯ จะเขียนแผนการอย่างไรตั้งแต่เมื่อใดก็ได้ ตามใจชอบแต่ข้อเท็จจริงอยู่ที่ว่าพล.ต.อ. อุดม อุดมเดชจรัส ได้ตกลงรับอาสาที่จะเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนจอมพลพิบูลฯ ไปจนถึงดังกล่าวนั้นหรือไม่ ตามความเป็นจริงนั้น พล.ต.อ. อุดม อุดมเดชจรัส มิได้ตกลงยอมรับเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนดังกล่าว เพราะเหตุหลายประการ คือ

ประการที่ ๑ โจทก์ได้อ้างเอกสารหลักฐานที่พล.ต.อ.อุดม อุดมเดชจรัส ให้การไว้ต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม ดังที่โจทก์กล่าวในคำฟ้องหลายข้อข้างต้นนั้นแล้ว มีใจความว่าภายหลังที่จอมพลพิบูลฯ ได้เป็นนายกรัฐมนตรี และได้รับยศเป็นจอมพลแล้ว จอมพลพิบูลฯ ได้ปฏิบัติหน้าที่ขัดต่ออุดมคติของคณะราษฎรหลายประการและขัดต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รัฐธรรมนูญซึ่งพล.ต.อ.อุดมฯไม่เห็นด้วยและพยายามคัดค้านเท่าที่จะทำได้

พล.ต.อ. อุดม อุดมเดชจารัต ได้ให้การต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงครามไว้ถึงกรณีที่ ตนไม่ประสงค์ที่จะร่วมอยู่ในคณะรัฐบาลของจอมพลพิบูลฯ และได้อ้างกรณีที่จอมพลพิบูลฯ สั่งให้นายทหารนำทหารชั้นรถบรรทุกบุกคุกคุกคามหนังสือพิมพ์ “ประชาชาติ” อันเป็นกรณีที่หนักหนังสือพิมพ์สมัยนั้นและคนไทยอีกจำนวนไม่น้อยรวมทั้งจำเลยที่ ๑ทราบกันอยู่แล้ว พล.ต.อ.อุดมฯ เห็นว่าจอมพลพิบูลฯ ใช้อำนาจทหารฝ่าฝืนกฎหมายของบ้านเมือง ฉะนั้น พล.ต.อ. อุดมฯ จึงได้ยื่นใบลาออกจากตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ และรัฐมนตรี เพื่อเป็นการประท้วงการกระทำของจอมพลพิบูลฯ แต่รัฐบาลได้ยืนยันใบลาออกขอ พล.ต.อ. อุดมฯ ไว้

พล.ต.อ. อุดมฯ รู้เท่าทันถึงวิธีการที่จอมพลพิบูลฯ ได้ตั้ง พล.ต.อ. อุดมฯ เป็นรองนายกรัฐมนตรีเพื่อให้เป็นผู้รับบาปแทนจอมพลพิบูลฯ กรณีสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ พล.ต.อ. อุดมฯ ไม่พอใจเป็นอย่างมากก็คือ กรณีที่คณะทูตญี่ปุ่นได้มาทำเนียบนายกรัฐมนตรี ระหว่างคืนวันที่ ๗-๘ ธันวาคม เพื่อขอเดินทัพผ่านดินแดนไทยนั้น จอมพลพิบูลฯ รู้ล่วงหน้าแล้วว่าฝ่ายญี่ปุ่นจะมาพบท่าน แต่ท่านก็รีบออกไปจากกรุงเทพฯ โดยปล่อยให้ พล.ต.อ. อุดมฯ กับรัฐมนตรีอื่นๆ เป็นผู้รับหน้ากับคณะทูตญี่ปุ่นส่วนจอมพล ป. ก็อยู่ระหว่างอริยประเทศ-สระบุรีซึ่งแม่ พล.ต.อ. อุดมฯ จะเชิญให้รีบกลับมาประชุมคณะรัฐมนตรี และพระเวชยันต์ฯ ไปตามดั่งที่โจทก์กราบเรียนศาลไว้ในคำฟ้องข้อ ๗ นั้น จอมพลพิบูลฯก็ไม่กลับมาโดยจับพด้นหากปล่อยให้ พล.ต.อ. อุดมฯ กับรัฐมนตรีอื่นๆ เป็นผู้รับบาปในกรณีที่เกิดขึ้น

พล.ต.อ.อุดมฯ ยังได้ให้การต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงครามถึงกรณีที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม มีความประสงค์จะสร้างทางรถไฟสายเล็กจากลพบุรีถึงโคกกระเทียม ได้มอบให้ พลโท เสรีฯ ซึ่งขณะนั้นเป็นรัฐมนตรีคมนาคมดำเนินการ แต่ พลโท เสรีฯ ได้ทำบันทึกลงเป็นทำนองขัดข้องจอมพลพิบูลฯโกรธมากจึงบังคับให้พลโท เสรีฯ ยื่นใบลาออก พลโท เสรีฯ ก็ยื่นใบลาออก แต่ในใบลา นั้นได้แสดงความดีที่ตนทำงานมา พล.ต.อ. อุดมฯ จึงให้การต่อไปว่าดังนี้

“จอมพล ป. จึงหาทางออกแล้วส่งเรื่องไปให้ข้าฯ ออกความเห็นในฐานะ

ที่เป็นรองนายกรัฐมนตรีซ้ำๆ จึงเขียนลงไปในเรื่องนั้นว่า “บ้า” แล้วเก็บเรื่องนั้นเสียซึ่งซ้ำๆ จะนำส่งต่อคณะกรรมการในวันพรุ่งนี้”

พล.ต.อ. อุดมฯ ให้การเกี่ยวกับเรื่องนั้นต่อไปว่า

“ถ้าซ้ำๆ เสนอความเห็นเห็นว่าควรให้ออก ก็จะต้องได้ว่าซ้ำๆ เป็นผู้ให้ออก บาบก็จะต้องอยู่แก่ซ้ำๆ อีกนัยหนึ่งแม่ซ้ำๆ จะเสนอความเห็นให้ออกแล้วจอมพล ป. ไม่ให้ออกก็จะได้อ้างว่าจอมพล ป. นั้นเองเป็นผู้ไม่ให้ออก”

นอกจากนั้นยังมีหลายกรณีที่แสดงว่า พล.ต.อ.อุดมฯ ไม่พอใจในการที่จอมพล ป. ปัดความรับผิดชอบมาให้ พล.ต.อ.อุดมฯ

ประการที่ ๒ พล.ต.อ. อุดมฯ ทราบเรื่องที่ตั้งการที่ชบวณต่อต้านภายในประเทศได้ส่งนายจำกัดพลางกูร เดินทางไปจุงกิงเมื่อต้น พ.ศ. ๒๔๘๖ ต่อมานายสงวน ตุลารักษ์ กับนายแดง คุณะติลก พร้อมด้วยคณะก็ได้เป็นตัวแทนของชบวณต่อต้านไปเจรจากับรัฐบาลจีนที่จุงกิง และเมื่อนายสงวน ตุลารักษ์ กับนายแดง คุณะติลก ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากชบวณต่อต้านสำเร็จแล้วได้เดินทางจากประเทศจีนไปอังกฤษและสหรัฐอเมริกาและอินเดีย ชบวณต่อต้านก็ได้ส่งนายถวิล อุดล เป็นหัวหน้าคณะพันโทพระอภัยพลรบ (ระลธ อินทร์มพรรย์ นายทหารกองหนุน) เป็นที่ปรึกษา และคณะไปประจำที่นครจุงกิง จนกระทั่งเสร็จสงครามโลกครั้งที่ ๒ ฉะนั้นพล.ต.อ.อุดมฯ จึงไม่มีความจำเป็นอย่างไรที่จะอาสาเป็นตัวแทนของจอมพลพิบูลฯ ไปจุงกิงเพื่อแย่งงานของชบวณต่อต้านหรือเสรีไทย

ประการที่ ๓ ตามคำให้การของ พล.ต.อ. อุดมฯ ต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงครามยังปรากฏอีกว่าจอมพลพิบูลฯ ทราบว่านายสงวน ตุลารักษ์ ไปจุงกิง เพราะระหว่างเดินทางนั้น ได้สวนทางกับคนจีนจำนวนหนึ่งที่ได้ไปจุงกิงแล้วเดินทางเพื่อกลับมาประเทศไทย คนจีนนั้นเมื่อกลับมาถึงประเทศไทยก็ได้มาพูดขึ้นถึงการพบนายสงวน ตุลารักษ์กลางทางข่าวจึงแพร่หลายไปถึงหูจอมพลพิบูลฯ จอมพลพิบูลฯ จึงมีคำสั่งถอนสัญญาตಿನายสงวน ตุลารักษ์ จากสัญญาชาติไทยและถือว่าเป็นชนชาติศัตรู ประกาศนี้ก็มีทั้งราชกิจจานุเบกษาและทางวิทยุกระจายเสียงและหนังสือพิมพ์ซึ่งจำเลยที่ ๑ กับพวกก็ทราบที่อยู่แล้ว

ท่านจอมพลพิบูลฯ รู้ดีว่านายสงวน ตุลารักษ์ได้เดินทางไปจุงกิง ก็ไม่
ใช้ไปทัศนศึกษาในยามสงครามเช่นนั้นท่านเป็นถึงผู้บัญชาการทหารสูงสุดก็ยอม
มีปัญญา พอที่จะเข้าใจได้ว่านายสงวนฯ ต้องไปธุระเกี่ยวกับกิจการบ้านเมือง
ที่พรรคพวกในประเทศไทยส่งไป แต่เหตุฉฉฉฉในการที่ท่านจอมพลพิบูลฯ และ
สถานศึกษาของท่านที่ต้องการร่วมกับสัมพันธมิตรรบญี่ปุ่นนั้น จึงไม่ติดต่อกับผู้
บัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรภาคเอเชียอาคเนย์ซึ่งลอร์ดเม้าท์แบตเทน
เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนทางการทหาร แต่
ท่านจอมพลพิบูลฯ กลับใช้วิธีหาทางที่จะติดต่อกับเจียงไคเช็ค ซึ่งเป็นผู้
บัญชาการทหารสูงสุดแห่งยุทธภูมิจีน

ประการที่ ๔ จำเลยที่ ๑ ทราบดีอยู่แล้วจากข้อความที่พลตรี อนันต์ฯ
เขียนไว้ในหนังสือชื่อ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” เล่ม ๔ หน้า ๗๒๐--
๗๔๐ ที่มีความกล่าวถึงเสรีไทยว่า เป็น “แกะ” ส่วนท่านจอมพลพิบูลฯ เป็น
“ราชสีห์” ดังที่โจทก์อ้างไว้ฟ้องข้อ ๕ นั้นแล้ว แกะนี้ก็หมายรวมถึงโจทก์
และพล.ต.อ.อดุลฯ ด้วย เพราะพลตรีอนันต์ฯ ได้สรุปความต่อจากถูกแกะ
ไว้ว่าดังนี้

“(จอมพลพิบูลฯ) ไม่หวั่นเกรงผู้ใดทั้งสิ้นนับตั้งแต่ผู้เป็นหัวหน้าใหญ่ที่สุด
ลงมาถึงหัวหน้าท้ายแถวซึ่งเว้นท่านนายกรัฐมนตรี พล.ร.ต. ถวัลย์ ธำรง
นาวาสวัสดิ์ผู้เดียว ก็ได้แก่ท่าน “รัฐ” บริดี พนมยงค์ ท่านผู้บัญชาการทหารสูงสุด
“พูเตา” พล.ต.อ. อดุล อดุลเดชจรัส”

เมื่อท่านจอมพลพิบูลฯ มีความเห็นว่าพล.ต.อ. อดุลฯ เป็น “แกะ” ที่
นำฝูงราชสีห์ดังนั้นแล้วเหตุใดท่านจอมพลพิบูลฯ จึงจะใช้ “แกะ” เป็นหัวหน้า
คณะผู้แทนของท่านจอมพลพิบูลฯ เพื่อให้เจรจากับเจียงไคเช็คที่นครจุงกิง

ประการที่ ๕ พล.ต.อ. อดุลฯ ได้แจ้งให้โจทก์และนายทวิ บุญยเกตุ
กับนายดิเรก ชัยนามเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๘๗ ว่าจอมพลพิบูลฯ
ได้พูดเป็นที่เล่นที่จริงกับ พล.ต.จ.อ. อดุลฯ ว่าจะเป็นตัวแทนเดินทางไปพบเจียง
ไคเช็คที่จุงกิงเพื่อขอร่วมกับจีนรบญี่ปุ่นได้หรือไม่

พล.ต.อ. อดุลฯ จึงตอบว่าเป็นการเข้าเงินไปแล้ว ที่จะคิดเอาตัวรอด
เพราะขณะนั้นก็เป็นทีที่ปรากฏว่าอิตาลีก็ได้ยอมแพ้สัมพันธมิตรแล้ว เยอรมัน

ก็ได้พ่ายแพ้แก่กองทัพโซเวียตที่ถูกรุกเข้ามาใกล้เขตแดนเยอรมัน ฝ่ายญี่ปุ่นก็พ่ายแพ้ทางเรือ ทางอากาศและทางบก ในยุทธภูมิจีนกับยุทธภูมิม่าตะวันตกเฉียงใต้เชื่อกันจะไม่เชื่อว่าจอมพลพิบูลฯ มีความบริสุทธิ์ใจที่จะรบกับญี่ปุ่น และถ้าเฉียงใต้เชื่อกันว่าจอมพลพิบูลฯ ได้เคยชักชวนเฉียงใต้เชื่อกไว้ให้ร่วมมือกับญี่ปุ่นในการร่วมรบสัมพันธมิตร และจอมพลฯ ได้สาบานต่อหน้าพระแก้วมรกตว่าจะซื่อสัตย์กับญี่ปุ่น พล.ต.อ.อดุลฯ ก็ไม่สามารถที่จะตอบเฉียงใต้เชื่อกได้ว่าจอมพลพิบูลฯ กลับสัตย์ที่ได้สาบานไว้

จอมพลพิบูลฯ จึงกล่าวว่า ให้บอกเฉียงใต้เชื่อกว่าที่จอมพลพิบูลฯ ทำไปนั้นเพื่อพรางญี่ปุ่น พล.ต.อ.อดุลฯ จึงกล่าวว่า แก่ตัวอย่างนั้นไม่ทำให้เฉียงใต้เชื่อกเชื่อได้ และกลับจะหาว่าเมื่อกลับสัตย์ต่อญี่ปุ่นได้ก็อาจกลับสัตย์ต่อเฉียงใต้เชื่อกได้ ถ้าหากจอมพลพิบูลฯ เห็นว่าญี่ปุ่นกลับจะมีชัยขึ้นมาอีก จอมพลพิบูลฯ จึงกล่าวว่า ให้บอกเฉียงใต้เชื่อกว่าได้เตรียมการสร้างเพชรบูรณ์เป็นฐานทัพไว้แล้ว พล.ต.อ. อดุลฯ จึงตอบว่าอย่าพูดเล่นๆ ตามใจชอบ เพราะเฉียงใต้เชื่อกมีสายลับที่เป็นคนจีนก็กมินตั้งอยู่ในเมืองไทยมากมายที่สืบสวนความเคลื่อนไหวในประเทศไทย และเล็ดลอดไปรายงานที่จุงกิงเสมอๆ พวกเหล่านั้นก็รู้ว่าไม่มีการก่อสร้างเป็นล้าเป็นสันอันใด ผู้คนที่ล้มตายกันมากจึงจะเอาเมืองเพชรบูรณ์ไป “บลิฟ” (หลอกหลวง ตบตา) เชียงใต้เชื่อกไม่ได้

พล.ต.อ.อดุลฯ จึงขอปฏิเสธไม่ยอมเดินทางไปนครจุงกิงเพื่อเป็นตัวแทนของจอมพลพิบูลฯ และกล่าวว่าถ้าจอมพลพิบูลฯ ต้องการส่งตัวแทนไปจุงกิงก็ขอให้คัดเลือกนายทหารคนอื่นที่สามารถทำให้เฉียงใต้เชื่อกเข้าใจได้ว่าการสาบานต่อหน้าพระแก้วมรกตนั้นไม่ใช่เรื่องสำคัญสำหรับคนไทยและสามารถบรรยายภาพเมืองหลวงใหม่ที่เพชรบูรณ์ที่ได้ก่อสร้างเป็นเมืองฟ้าเมืองสวรรค์ไปแล้ว และเป็นฐานทัพที่แข็งแรง

พล.ต.อ.อดุลฯ ได้แนะนำเตือนสติจอมพลพิบูลฯ ต่อไปว่ายักษ์ใหญ่ (จีน) ถูกจำกัดอยู่ในเขตยุทธภูมิจีนก็คืออยู่แล้ว ถ้าขึ้นไปปลุกยักษ์ใหญ่ให้ตื่นขึ้นมา ยักษ์ใหญ่ก็จะยกกองทัพเข้ามาในประเทศไทยแล้วก็จะครอบครองประเทศไทย ซึ่งจะร้ายยิ่งกว่าญี่ปุ่น เพราะคนไทยทั่วประเทศไม่มีกำลังพอที่จะต่อต้านให้ยักษ์ใหญ่ออกไปจากประเทศไทยได้

คำปฏิเสชนและความเห็นของ พล.ต.อ. อุดมฯ ดังกล่าวนั้นทำให้จอมพลพิบูลไม่พอใจพล.ต.อ.อุดมฯ เป็นอันมาก

ตามเหตุผลที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลมาแล้วนั้นแสดงว่าจำเลยที่ ๑ ได้ยื่นแต่งเรื่องและบิดเบือนความจริงเพื่อจงใจให้สาธุศิษย์ของพวกเขาและผู้อ่านหลงเชื่อว่าการที่ พล.ต.อ. อุดมฯ และคณะที่ จอมพลพิบูลฯ วาดภาพไว้ว่าจะส่งไปเจรจาร่วมกับจีนรบญี่ปุ่นนั้น อันเป็นวิธีช่วยชาติของจอมพลพิบูลฯ นั้นไม่สำเร็จลงก็เพราะเหตุที่โจทก์กับเสรีไทยใช้วิธีการและอุบายต่างๆ ทำให้จอมพลพิบูลฯ ต้องออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี การใส่ความของจำเลยที่ ๑ ดังกล่าวนั้นจึงทำโจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณมาก

(๓) อนุกระทงที่ ๓

ตามที่จำเลยที่ ๑ กล่าวไว้ในข้อความข้างต้นว่า

“พันตรี คง อภัยวงศ์ ซึ่งได้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบต่อมา ก็ไม่มีแผนการที่จะส่งคณะผู้แทนไปยังเมืองจุงกิง”

ดังกล่าวนั้น จำเลยที่ ๑ มีเจตนาจงใจให้สาธุศิษย์ของพวกเขาและผู้อ่านหนังสือจำเลยหลงเข้าใจผิดโจทก์ที่ว่าเพราะเหตุที่โจทก์ใช้วิธีการและกลอุบายทำให้จอมพลพิบูลฯ ต้องออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จึงทำให้วิธีช่วยชาติของจอมพลพิบูลฯ นั้นไม่สำเร็จ และชาติไทยกับประชาชนไทยต้องได้รับความเสียหายมากมาย อันเป็นการสอดคล้องกับพวกของจำเลยที่ ๑ ได้หมิ่นประมาทโจทก์ไว้อีกทางหนึ่ง

การกระทำของจำเลยดังกล่าวนี้มีเพียงแต่ทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณเท่านั้น หากเป็นการที่จำเลยจงใจให้สาธุศิษย์ของพวกเขาและผู้อ่านเห็นดีเห็นชอบในวิธีการช่วยชาติโดยติดต่อกับจุงกิงดังที่โจทก์ขอกราบเรียนความจริงต่อศาลดังต่อไปนี้

(ก) รัฐบาลคง อภัยวงศ์ นั้นประกอบด้วยรัฐมนตรีที่เป็นหัวหน้าใหญ่เสรีไทยหลายคนซึ่งได้ตกลงกันไว้กับ นายคง อภัยวงศ์ว่า รัฐมนตรีที่เป็นหัวหน้าใหญ่เสรีไทยนั้น มีภาระดำเนินงานเสรี ไทยนั้นคือนายทวี บุณยเกตุ รัฐมนตรีศึกษาธิการและสังฆการสำนักนายกรัฐมนตรี, นาวาเอก บุง ศุภชลาศัย รัฐมนตรีมหาดไทย, พลโทชิต มั่นศิลป์เสนาบดีโยธาธิการ รัฐมนตรีและรองแม่

ทัพใหญ่นอกจากรัฐมนตรีดังกล่าวนั้นก็ยังมีพล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส อธิบดีกรมตำรวจ, พลเรือตรี สังวรสุวรรณชีพ สารวัตรใหญ่ทหาร, นายติเรก ชัยนามอดีตรัฐมนตรีต่างประเทศรัฐบาลควง อภัยวงศ์ ก็ได้ช่วยเหลือขบวนการต่อต้านที่ได้รวมกับเสรี ไทยจากสหรัฐอเมริกาและจากอังกฤษเป็นขบวนการเสรีไทยเดียวกันนั้น

(ข) ขบวนการต่อต้านหรือเสรีไทยได้ติดต่อกับรัฐบาลสัมพันธมิตรคือ รัฐบาลอังกฤษ รัฐบาลสหรัฐอเมริกา รัฐบาลแห่งชาติจีน รัฐบาลโซเวียต ซึ่งเป็นการติดต่อทางการเมืองเพื่อให้รัฐบาลเหล่านั้นรับรองว่าการประกาศสงครามกับรัฐบาลพิบูลฯ ได้ทำต่อบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกา และก่อสงครามประเทศจีนโดยไม่ประกาศสงครามนั้น มิใช่เป็นไปโดยเจตนาแท้จริงของประชาชนไทย หากรัฐบาลพิบูลฯได้ทำไปโดยลำพังซึ่งเป็นโมฆะ จึงขอให้ประเทศเหล่านั้นถือว่าประเทศไทยไม่ เป็นศัตรูของสัมพันธมิตรและไม่ตกเป็นฝ่ายแพ้สงครามเมื่อสัมพันธมิตรชนะสงครามในที่สุด

ส่วนการทหารนั้นขบวนการต่อต้านหรือเสรีไทยติดต่อกับกองบัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรภาคเอเชียอาคเนย์ตามสายงานที่ถูกตั้งตามระเบียบทหารทั่วโลกที่สัมพันธมิตรแยกออกเป็นกองบัญชาการสำหรับยุทธภูมิต่างๆ

ขบวนการต่อต้านหรือเสรีไทยไม่ร้องขอรัฐบาลจีนในการทหารที่จะร่วมกับรัฐบาลนั้นรบญี่ปุ่น เพราะเห็นว่าถ้าเราขอร่วมกับจีนรบญี่ปุ่นแล้ว ก อ ง ทัพจีนมหาที่จะหลังไหลเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งเมื่อเสร็จสงครามแล้วยากที่จะให้กองทัพจีนเหล่านั้นถอนออกจากประเทศไทยได้ อันจะเป็นภัยอันตรายอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศไทยยิ่งกว่าที่ยอมให้ทหารญี่ปุ่นไม่กี่แสนคนเข้ามาอยู่ในประเทศไทย

ส่วนกองทัพอังกฤษภายใต้ ลอร์ดเมาท์แบตเทน ที่จะเข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นในประเทศไทยนั้น ก็ตกลงว่าให้เข้ามาได้เพียงชั่วคราวและเมื่อปลดอาวุธกองทัพญี่ปุ่นกลับประเทศแล้วกองทัพอังกฤษก็จะต้องถอนออกจากประเทศไทย

(ค) ข้อเขียนของจำเลยที่ ๑ ที่มุ่งใจให้สำนุศิษย์ของพวกตน และผู้อ่านนิยมชมชอบตามวิธีของจอมพลพิบูลฯ ที่ติดต่อกองทหารหรือพยายามติดต่อก

ทางทหารกับเจียงไคเช็คนั้น ถ้าหากเจียงไคเช็คตกลงด้วยก็จะเป็นภัยอันตรายแก่เอกราชเอกราชอธิปไตยของชาติไทยอย่างยิ่ง ดังที่โจทก์ได้กล่าวถึงความเห็นของพล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส ไว้ในอนุกระทงที่ ๒ แล้ว และที่โจทก์กล่าวถึงเหตุผลเพิ่มเติมในอนุกระทงที่ ๓ นี้ ฉะนั้นการที่จอมพลพิบูลฯ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วไม่ได้ติดต่อทางทหารกับประมุขรัฐจีนจึงไม่ทำให้ชาติไทยต้องเสียเอกราช เอกราช อธิปไตยแต่อย่างใด

(ง) ภายหลังจากจอมพลพิบูลฯ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือนกรกฎาคม ๒๔๘๔ แล้วได้มีเหตุการณ์เกิดขึ้นซึ่งชาวไทยผู้รักชาติทั้งหลายควรทราบไว้ว่า มีบุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาตจากแม่ทัพใหญ่ (พระยาพลพลพยุหเสนา) ได้ละเมิดวินัยทหารโดยแอบติดต่อกับนายทหารจีนชายแดนเชิงรุกต่อมาอีกเพราะบุคคลเช่นนั้น เชื่อว่าชาติไทยจะพ้นจากการตกเป็นฝ่ายแพ้สงครามได้ก็โดยร่วมมือทางทหารกับกองทัพของรัฐบาลจีนจึงเป็นเหตุทำให้ฝ่ายจีนเกิดเข้าใจผิดคิดว่าพวกของบุคคลเหล่านั้นต้องการให้ทหารจีนเข้ามาในประเทศไทย เพื่อช่วยขับไล่กองทัพญี่ปุ่นตั้งนั้น จึงปรากฏความตามเอกสารหลักฐานของรัฐบาลอเมริกัน ซึ่งได้นำลงพิมพ์ในหนังสือของรัฐบาลอเมริกัน ชื่อ “Foreign Relations of the United States” แปลชื่อเป็นภาษาไทยว่า “ความสัมพันธ์ต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา” ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) ของรัฐบาลอเมริกันเกี่ยวกับปัญหาประเทศไทยดังต่อไปนี้

เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) ก่อน ๑๕ วัน ที่พระจักรพรรดิญี่ปุ่นได้สั่งให้กองทัพและประชาชนญี่ปุ่น ยอมจำนนสัมพันธมิตรนั้นประธานาธิบดีทรูแมนได้ตอบเจียงไคเช็คถึงปัญหายุทธภูมิจีนในอินโดจีนว่าดินแดนอินโดจีนได้เส้นขนานที่ ๑๖ อยู่ในความรับผิดชอบของกองบัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรภาคเอเชียอาคเนย์ (ลอร์ดหลุยส์เมาท์แบทเตน) ส่วนดินแดนเหนือเส้นขนานที่ ๑๖ ให้ถือว่าเป็นเขตได้ของยุทธภูมิจีนในประเทศไทยหมายความว่าดินแดนไทยเหนือเส้นขนานที่ ๑๖ ประมาณตั้งแต่อำเภออุ้มผาง, อำเภอบางมูลนาคกิ่งอำเภอหนองบัวแดง, อำเภอบ้านไร่, อำเภอบรบือ จังหวัดร้อยเอ็ด, อำเภอเสลภูมิ, บ้านหนองทับม้า, อำเภอเขมราฐ ขึ้นไปนั้นอยู่ในเขตยุทธภูมิจีนซึ่งเจียงไคเช็คจะยกกองทัพจีนเข้ามาได้

เมื่อพระจักรพรรดิญี่ปุ่นได้สั่งให้กองทัพและประชาชนญี่ปุ่นยอมจำนน สัมพันธมิตรในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ค.ศ.๑๙๔๕ (พ.ศ.๒๔๘๘) แล้วโจทก์ ได้ขอให้นายทหารอเมริกันที่ประจำกองบัญชาการเสรีไทยส่งโทรเลขขอบคุณมาก ของโจทก์ไปยังรัฐบาลอเมริกันว่าถ้ากองทัพจีนเข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นใน ดินแดนส่วนเหนือของไทยตามที่เจียงไคเช็คได้ส่งวงเงื่อนไขไว้แล้ว “ความไม่ สงบเรียบร้อยจะเกิดขึ้น”

ต่อมาอีก ๑๘ วัน คือในวันที่ ๒ กันยายน ค.ศ.๑๙๔๕ (พ.ศ.๒๔๘๘) ประธานาธิบดีทรูแมนได้ออกคำสั่งทั่วไปหมายเลข ๑ ตามนั้นแล้วจึงได้มาแสดง ความยินดีต่อโจทก์ “พลจัตวาเจคส์” ได้กล่าวว่า I congratulate you for having saved your country from the Chinese Army’s invasion, because once they came in , they would remain forever” แปล เป็นภาษาไทยว่า

“ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีต่อท่านที่ได้ป้องกันประเทศของท่านจากการ รุกรานของกองทัพจีนเพราะถ้าทหารเหล่านั้นเข้ามา (ในประเทศไทย) แล้วก็จะ คงอยู่ตลอดกาล”

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า หนังสือของจำเลยที่สนับสนุนบุคคล ที่ละเมิดวินัยทหารโดยแอบติดต่อกับนายทหารจีนชายแดนจนเป็นเหตุให้เจียง ไคเช็ค ดำริที่จะยกกองทัพจีนเข้ามาประเทศดังกล่าวนั้น ได้ทำให้พรรคพวก ของจำเลยนอกสถานศึกษาและในสถานศึกษาบางแห่งนำไปเผยแพร่ และใช้ หนังสือของจำเลยเป็นหลักในการสอนนิสิตนักศึกษาและนักเรียนให้หลงเข้าใจผิดเห็นดีเห็นชอบในการกระทำดังกล่าวนั้น อันเป็นที่เสียหายอย่างใหญ่หลวง แก่ เอกราช เอกภาพ และอธิปไตยของชาติ โจทก์และเสรีไทยได้พยายาม เต็มกำลังความสามารถที่จะป้องกันกองทัพพม่าของจีนที่จะยกเข้ามาใน ประเทศไทยดังปรากฏตามเอกสารหลักฐานที่โจทก์กล่าวแล้วข้างบนนั้น

ข้อ ๑๓.

นอกจากที่โจทก์กล่าวไว้ในข้อ ๕, ข้อ ๖, ข้อ ๗, ข้อ ๘, ข้อ ๙, ข้อ ๑๐, ข้อ ๑๑, ข้อ ๑๒, ซึ่งเป็นความผิดของจำเลยแต่ละกระทรวงและอนุ กระทรวงแล้ว การที่จำเลยเขียนฝ่าฝืนต่อความจริงเพื่อใส่ร้ายโจทก์กับเสรีไทย

นั่นก็เพื่อให้สานุศิษย์ของพวกตนและผู้อ่านหลงเข้าใจผิดโดยปริยายจากข้อเขียนของจำเลยนั่นเอง และจากข้อเขียนของจำเลย (ที่โจทก์จะฟ้องเป็นอีกคดีหนึ่งหรือหลายคดี) ซึ่งสมคบกันหมิ่นประมาทโจทก์ไว้อีกทางหนึ่งด้วยนั้น ว่าถ้าจอมพลพิบูลฯ ไม่ถูกอุบายของโจทก์และเสรีไทยทำให้ออกจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีแล้วชาติไทยก็ต้องชำระค่าเสียหายให้อังกฤษ และประชาชนก็จะไม่เดือดร้อน

การที่จำเลยที่ ๑ ได้จงใจให้สานุศิษย์ของพวกตนและผู้อ่านหลงเข้าใจผิดโดยตรงและโดย ปริยายดังกล่าวนั้นเป็นการเขียนที่ฝ่าฝืนต่อความจริง ทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติ คุณดั่งที่โจทก์ขอกราบเรียนศาลดังต่อไปนี้

(๑) รายงานฉบับลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๔๘๘ ของคณะกรรมการวิสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎรซึ่งสภาฯ นั้นได้ลงมติเห็นชอบด้วยแล้ว

คณะกรรมการวิสามัญนั้นประกอบด้วยท่านผู้ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรมที่บำเพ็ญตนเป็นกลางอย่างแท้จริง คือ

๑. พระยาเทพวิฑูรพหุลศุรตบตี อดีตอธิบดีศาลฎีกา และอดีตเสนาบดีกับอดีตรัฐมนตรียุติธรรม

๒. พระยานลราชสุวัจน์ อดีตอธิบดีหลายศาลและอดีตรัฐมนตรียุติธรรม

๓. พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ อดีตอธิบดีกรมกฤษฎีกา และอดีตอธิบดีศาลอาญา และอดีตรัฐมนตรียุติธรรม

๔. พระยาวิกรมรัตนสุภาฯ อดีตประธานศาลฎีกา

๕. นายพิชาญ บุลงยง (มองซิเออร์เรอเน กียอง) อดีตที่ปรึกษากรมร่างกฎหมายและที่ปรึกษาการกรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการนี้ได้ใช้จ่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศแล้วดังปรากฏในรายงานของคณะกรรมการนั้น ซึ่งมีเก็บไว้ที่สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ซึ่งโจทก์ขออ้างเป็นพยานเอกสาร

คณะกรรมการนั้นได้พิจารณารายละเอียดแล้ว ลงมติว่าชบวณเสรีไทยทั้งภายในและภายนอกประเทศได้จ่ายเงินของรัฐบาลนั้นมีเอกสารหลักฐานจ่ายจริงถูกต้อง ครั้นแล้วคณะกรรมการได้สรุปไว้ท้ายรายงานนั้นดังต่อไปนี้

“ชบวณเสรีไทย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าชบวณใต้ดินนี้ มีข้อเท็จจริงซึ่ง

ตามกฎหมายได้ถือว่าได้ปฏิบัติกรช่วยเหลือเมื่อแม่แก่ราชศัตรูตามกฎหมาย
ลักษณะอาญามาตร ๑๑๐ อาจมีโทษถึงตายก็เป็นได้ จึงเป็นผู้ที่เสี่ยงชีวิต
เพื่อเห็นแก่ประเทศชาติในยามคับขัน เพราะมีอุดมคติตั้งใจจะกอบกู้ฐานะของ
ประเทศมิให้เสียเอกราชฐานผู้แพ้สงครามหรือมิฉะนั้นก็เป็นประเทศเอกราชแต่
ในนามตามสัญญาสงบศึก

ตามเอกสารหมาย ค. ซึ่งเป็นคำตอบของผู้รักษาการในตำแหน่ง
รัฐมนตรีสหรัฐอเมริกาถึงหัวหน้าเสรีไทย ให้คำรับรองว่าจะเคารพ
(Respect) ความเป็นเอกราชของประเทศไทย และตามเอกสารหมาย
ค. นายเช.อาร์. เบิต (อุบุตอังกฤษ) ก็ได้กล่าวว่า ผลของขบวนการ
เสรีไทยต่อต้านญี่ปุ่นนั้นได้กระทำให้รัฐบาลอังกฤษเสนอข้อตกลงอย่าง
เบาที่สุด และว่าถ้าเป็นรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามแล้วข้อตกลงที่
เสนอนั้นจะหนักต่างกันยิ่ง เพราะจะถือว่าไทยเป็นประเทศศัตรูทำงานของ
เดียวกับเยอรมันและญี่ปุ่น

ตามเอกสารหมาย ด. เป็นสำนวนถ้อยแถลงของนายเววิน (ร.ม.ต.การ
ต่างประเทศอังกฤษ) เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๔๘๘ เกี่ยวกับเสรีไทยว่า
รัฐบาลอังกฤษยอมรับว่าในการที่ขบวนการเสรีไทยต่อต้านญี่ปุ่นได้ให้ความช่วย
เหลือแต่จะลงล้างการที่ไทยได้ประกาศสงครามต่ออังกฤษ ชำยังรับเอาดินแดน
ของอังกฤษไปจากมือญี่ปุ่นหรือไม่ประการใดนั้นต้องรอคูจิตราภรณ์ของไทยต่อ
ไปในการรับรองทหารฝ่ายอังกฤษที่จะเข้าไปในประเทศไทย

ตามเอกสารหมาย ท. เป็นถ้อยแถลงของนายโยสต์ (อุบุตอเมริกัน) ต่อ
มาเป็น ร.ม.ต. ว่าการสหประชาชาติสมัยประธานาธิบดีจอร์จฮันสัน) กล่าวตอบ
รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๔๘๘ ใจความ
เกี่ยวกับเสรีไทยว่า รัฐบาลสหรัฐอเมริกายังจำได้อยู่เสมอด้วยความขอบคุณ
และชมเชยว่าขบวนการเสรีไทยได้คืนได้ซื้อสัตย์ช่วยเหลือสัมพันธมิตร

ตามเอกสารหมาย ข. เป็นถ้อยแถลงของนายฮาร์ริงตัน เกี่ยวกับเสรีไทย
ว่า ขบวนการเสรีไทยได้มีส่วนอย่างยิ่งที่ทำให้อเมริกาเชื่อแน่ว่า ไทยเป็นมิตรจึง
พร้อมที่จะช่วยเหลือทางการเงินเพื่อบูรณะการเศรษฐกิจของประเทศ

ตามเอกสารต่างๆ เหล่านี้ แสดงให้เห็นว่าขบวนการเสรีไทยได้กอบกู้ฐานะ

ของประเทศชาติเนื่องจากสงครามคราวนี้ได้เป็นอย่างดี สมควรเป็นเจ้าหนี้บุญคุณแก่ปวงชนชาวไทย และถ้ามีทางใดที่ประเทศชาติจะสมนาคุณแก่ผู้ที่เสี่ยงชีวิตเข้ามาในการกอบกู้ฐานของประเทศชาติเช่นนี้ก็น่าจะเป็นที่ยินดียิ่ง

(๒) โจทก์และเพื่อนเสรีไทยได้ปลื้มชีพเพื่อชาติในการต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกราน และในการพยายามเจรจากับสัมพันธมิตร เพื่อให้รับรองว่าประเทศไทยมีใช้ศัตรูที่จะต้องตกเป็นผู้แพ้สงคราม ถ้าสัมพันธมิตรเป็นฝ่ายชนะสงครามโจทก์กับเพื่อนเสรีไทยได้ใช้ความอุทสาหะกระทั่งจนสัมพันธมิตรเห็นแจ้งว่าชวชนต่อต้านหรือเสรีไทย ได้มีอุปการะคุณแก่สัมพันธมิตรแล้วยอมตกลงตามคำขอร้องของโจทก์ที่จะประกาศว่า การประกาศสงครามซึ่งรัฐบาลของจอมพลพิบูลฯ ได้กระทำต่อบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกา นั้นเป็นโมฆะ แต่สัมพันธมิตรได้ขอรับรองโจทก์ว่า ให้ออกโอกาสสมควรแล้วสัมพันธมิตรจะได้แจ้งมายังโจทก์ให้ประกาศโมฆะกรรมซึ่งประกาศสงครามนั้น

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) พระจักรพรรดิญี่ปุ่นได้ประกาศให้กองทัพและประชาชนญี่ปุ่นยอมจำนนต่อสัมพันธมิตรแล้วในวันนั้นเอง รัฐบาลอังกฤษโดยความเห็นชอบของรัฐบาลอเมริกัน ซึ่งแจ้งต่อไปยังรัฐบาลจีนด้วยแล้วนั้นได้สั่งให้ลอร์ดเม้าท์แบตเตน ผู้บัญชาการทหารสูงสุดภาคเอเชียอาคเนย์แนะนำโจทก์ที่ใช้นามรหัสว่า "รูธ" (RUTH) ให้รีบประกาศโมฆะกรรมแห่งประกาศสงครามที่ รัฐบาลพิบูลฯ ได้ทำต่อสัมพันธมิตรดังปรากฏตามเอกสารเลขที่ ๗๔๐ / ๐๐๑๐ พีดับลิวยูเอส- ๑๕๔๕ ของรัฐมนตรีแห่งประเทศอเมริกัน (เลขาธิการรัฐ) ถึงเอกอัครราชทูตอเมริกัน ฉบับลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) เวลาบ่าย ๓ โมงตรงกับเวลากลางเทศฯ ๓ นาฬิกาของวันที่ ๑๖ เดือนนั้น โทรเลขของลอร์ดเม้าท์แบตเตนมาถึงโจทก์เวลาบ่ายของวันที่ ๑๖ นั้น รายละเอียดปรากฏในสำเนาโทรเลขฉบับนั้น รัฐบาลอเมริกันได้นำลงพิมพ์เปิดเผยแล้วในหนังสือของรัฐบาลอเมริกัน ชื่อ "Foreign Relations of the United States" แปลชื่อเป็นภาษาไทยว่า "ความสัมพันธ์ต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา" ค.ศ. ๑๙๔๕ เล่ม ๖ หน้า ๑๒๗๘-๑๒๗๙ ซึ่งโจทก์ขออ้างเป็นพยานเอกสาร

ใจความโทรเลขลอร์ดเมาท์แบตเทนที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลอังกฤษ และสัมพันธมิตรให้แจ้งมายังโจทก์นั้นคือ

ให้โจทก์รีบออกปิดประกาศสงครามไทยที่ทำต่อบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกาและให้โจทก์กล่าวไว้ในประกาศออกปิดนั้นด้วยว่า รัฐ (นามรหัสของโจทก์) ได้แจ้งให้รัฐบาลอังกฤษและรัฐบาลอเมริกันทราบไว้แต่เนิ่นๆแล้วว่า “ขบวนการต่อต้าน” (Resistance Movement) ประสงค์จะกระทำการอย่างเปิดเผยต่อศัตรู หากยับยั้งไว้โดยคำขอร้องเฉพาะเจาะจงของสัมพันธมิตรเพื่อเหตุการณ์ปฏิบัติทางทหารและให้โจทก์ส่งตัวแทนไปเจรจาที่เมืองแคนดี (เกาะลังกา) ถ้าโจทก์ปฏิบัติตามคำแนะนำนั้นและ “because of support by Thai Resistance Movement” แปลว่า

“เพราะเหตุความอุปการะของขบวนการต่อต้าน” รัฐบาลอังกฤษก็พร้อมที่จะไม่บังคับให้ประเทศไทยให้ทำข้อตกลงยอมจำนนโดยไม่มีเงื่อนไขอันเป็นวิธีธรรมดาที่จะต้องกระทำตามสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ (สถานะสงครามเพราะรัฐบาลพิบูลฯ ได้ประกาศสงครามต่อบริเตนใหญ่และ ส.ร.อ

ในข้อตกลงสมบูรณ์แบบระหว่างไทยกับอังกฤษและอินเดียฉบับ ๑ มกราคม ๒๔๘๘ จึงได้กล่าวไว้ในคำปรารภว่า

“โดยที่รัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักรและรัฐบาลอินเดียอาศัยข้อคำนึงเนื่องด้วยการกระทำในการบอกรัฐเสขซึ่งรัฐบาลไทยได้ปฏิบัติไปแล้ว และระลึกอยู่ด้วยเหมือนกันถึงความอุปการะที่กระบวนการณ์เคลื่อนไหวต่อต้านในประเทศไทยได้อำนวยความสะดวกกับญี่ปุ่น จึงมีความปรารถนาที่จะให้สถานะที่จะให้สถานะสงครามสิ้นสุดลงโดยทันที”

(๓) เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ. ศ. ๒๔๘๘) ลอร์ดเมาท์แบตเทนขณะเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรภาคเอเชียอาคเนย์ได้เปิดเผยถึงการปฏิบัติของขบวนการต่อต้าน (Resistance Movement) หรือขบวนการเสรีไทยที่ได้มีอุปการะคุณแก่สัมพันธมิตรซึ่งหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนในอังกฤษได้ลงพิมพ์ไว้แพร่หลายเกือบทั่วโลก

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ. ศ. ๒๔๘๘) ก่อนหนึ่งวันที่โจทก์เดินทางไปประเทศอังกฤษ โดยคำเชิญของรัฐบาลอังกฤษ

ลอร์ดเมทท์แบทแตน ได้แสดงสุนทรพจน์ที่ “ซีดีไล เวอริคัลบ” โดยเชิญสื่อมวลชนมาฟังด้วย ซึ่งได้นำไปลงพิมพ์แพร่หลายอีกครั้งหนึ่ง ดังที่เซอร์แอนดรูว์ กอลคริสต์ ได้นำมาลงพิมพ์ไว้ในหนังสือชื่อ “บางกอกทอปซีเครต” แปลชื่อเป็นภาษาไทยว่า “ความลับสุดยอดของบางกอก”

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลถึงคำสรุปในตอนท้ายแห่งสุนทรพจน์นั้น ที่เกี่ยวกับประเด็นใน (ก) และ (ข) นั้น ดังต่อไปนี้

In January, 1945 he sent a boby of his key resistance leader for command of the present Foreign Minister of Siam for consultations with me in Kandy. We got them out and back again by seaplane, or by flying-boats, During our talks we laid concrete plans for future action in conjunction with the main forces of my theatre. I had conjunctionly under revier the need for Pradit himself to be flown out in an emergency. By the end of the war he had organized sabotage and querrilla forces compring some 60,000 fighting men and numerous passive, who were in positions at all the key strategic points in Siam poised to strike.

“Never Failed us”

I realized the difficulty he had to hold these forces in leash, but I had also to keep in mind the tremendous danger of a premature move which would bring down crushing Japanese conuter action and disturb my strategic plans for the theatre as a whole. The strain imposed on Pradit and the risks he ran for over three years were very fomnidable, but his own discipline and that which he inspired in his followers won out. He never failed us.

There are, I know, many who were prisoners of war in Siam who have good reason to be grateful for Pradit's good will to us. So let us honour a man who has rendered high service to the allied cause and to his own country, and who from my personal knowledge of him is the firm advocate of Anglo Siamese friendship. The chain of local resistance to Japanese oppression in the occupied lands of South East Asia has very few gaps in it, and one of the strongest links was forged by Pradit in Siam. (Loud and prolonged cheers.)

แปลเป็นภาษาไทยว่า

“ในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๔๕ เขา (โจทก์ในคดีนี้) ได้ส่งคณะหัวหน้าสำคัญแห่งขบวนการต่อต้านภายใต้การบังคับบัญชาของรัฐบาลมนตรีต่างประเทศสยามคนปัจจุบัน (ดิเรก ชัยนาม) เพื่อปรึกษากับข้าพเจ้าที่เมืองแคนดี เราให้เขาออกมาและส่งเขากลับโดยเครื่องบินทะเล หรือโดยเรือบินในระหว่างการสนทนาเราได้วางแผนการที่เป็นรูปธรรมสำหรับการปฏิบัติการภายในการสมานกับพลังหลักสำคัญแห่งยุทธภูมิของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้พิจารณาเป็นเนืองนิตย์ถึงความต้องการเพื่อให้ประดิษฐ์ (ชื่อโจทก์ที่ลอร์ดเมย์แมทเทินนิยมเรียกโจทก์ตามบรรดาศักดิ์เดิม) ให้บินออกมาในกรณีฉุกเฉินจนถึงปลายสงคราม เขา (โจทก์) ได้จัดตั้งกำลังบ่อนทำลายและกำลังพลพรรคประมาณ ๖ หมื่นคน และผู้สนับสนุนแบบอหิงสา (passive resistance) อีกมากมายซึ่งอยู่ในตำแหน่งที่สำคัญทางยุทธศาสตร์ในสยามและกำลังรอคอยที่จะต่อสู้

“ไม่เคยพลาดจากเรา”

“ข้าพเจ้าเข้าใจความยากลำบากที่เขาต้องควบคุมให้พลังเหล่านี้ให้ขึ้นอยู่กับได้ แต่ข้าพเจ้าก็ต้องทำจิตใจให้หนักถึงภัยอันตรายใหญ่หลวงแห่งการเคลื่อนไหวที่ยังไม่ถึงเวลาที่ จะถูกญี่ปุ่นตอบโต้ทำลายและจะทำให้แผน

ยุทธศาสตร์แห่งยุทธภูมิทั้งปวงของข้าพเจ้าเกิดปั่นป่วน ความตึงเครียดที่บังคับกับ
ประติษฐ์และภยันตรายที่เขาเผชิญตลอดเวลา ๓ ปีนั้นใหญ่หลวงมาก แต่
วินัยของเขาเองกับที่เขาได้ชักจูงให้ผู้ติดตามของเขาได้รับความสำเร็จ เขาไม่
เคยพลาดจากเรา

“ข้าพเจ้ารู้ว่ามิบุคคลมากมายเคยเป็นเซเลบคิกสงครามสยามซึ่งมี
ความเห็นถูกต้อง “กตัญญูกตเวทิต่อความปรารถนาดีของประติษฐ์ที่มีต่อเรา
ดังนั้น ขอให้เราให้เกียรติแก่บุคคลหนึ่งที่ได้บริการอย่างสูงต่ออุดมคติของ
สัมพันธมิตรและต่อประเทศของเขาเอง และซึ่งเป็นบุคคลที่ข้าพเจ้าทราบเป็น
ส่วนตัวถึงเขาว่าเป็นผู้ส่งเสริมมิตรภาพระหว่างอังกฤษ “สยาม สายโยงแห่ง
ท้องที่ต่อต้าน การกตขีของญี่ปุ่นในดินแดนเอเชียอาคเนย์ภายใต้การยึดครอง
ของญี่ปุ่นนั้น ได้มีช่องว่างอยู่เล็กน้อยและสายเชื่อมที่เข้มแข็งที่สุดก็ทำให้
แข็งแรงยิ่งขึ้นโดยประติษฐ์ในสยาม (เสียงชื่นชมยินดีให้ร้องขึ้นเป็นเวลา
ยาวนาน)

ข้อ ๑๔.

ส่วนที่เกี่ยวข้องกับประวัติการศึกษาของโจทก์นั้นจำเลยที่ ๑ เขียนไว้ใน
หนังสือของจำเลยหน้า ๒๒๒ มีความตอนหนึ่งว่า

“มหาวิทยาลัยในประเทศฝรั่งเศสจัดสอนรวมอยู่ในกลุ่มเดียวกันคือ
คณะนิติศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันนี้มีชื่อว่า คณะนิติศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ทาง
เศรษฐกิจส่วนปริญญาคุษฎ์บัณฑิตในวิชากฎหมายหรือวิชาอื่นใดก็ตาม แบ่ง
ออกเป็น ๒ ชั้น คือ ปริญญาคุษฎ์บัณฑิตของมหาวิทยาลัย (Docteur d’
Universite) และนักปริญญาคุษฎ์บัณฑิตของรัฐ (Docteur d’Etat) นาย
ปรีดี พนมยงค์ได้รับปริญญาคุษฎ์บัณฑิตของมหาวิทยาลัย”

โจทก์ขอทราบเรียนต่อศาลว่า การที่จำเลยอธิบายถึงระบบการศึกษาใน
ฝรั่งเศสนั้น เป็นการนำครั้นแล้วก็กล่าวหาเองว่าโจทก์ได้ปริญญาคุษฎ์บัณฑิต
ของมหาวิทยาลัย (Docteur d’Universite) ซึ่งจำเลยทราบดีว่า ก.พ. เทียบ
วิทยฐานะคุษฎ์บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเท่ากับ “ปริญญาโท” จำเลยมีเจตนา
จงใจให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่าโจทก์มีวิทยฐานะเพียงเทียบได้กับปริญญาโทเท่า
นั้นอันเป็นการที่จำเลยกล่าวฝ่าฝืนต่อความจริงที่นักศึกษาอ่านใกล้เคียงกับโจทก์

ได้เขียนไว้แล้ว อาทิ ศาสตราจารย์ เตือนมนุนาค ที่เขียนไว้แพร่หลายในหนังสือชื่อ “ท่านปรีดี รัษฎกรชาวสุโขทัย ผู้วางแผนเศรษฐกิจไทยคนแรก” พิมพ์ครั้งที่ ๑ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ และพิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๗ ศาสตราจารย์ เตือนมนุนาค ได้เขียนไว้ตามความจริงว่า โจทก์เป็นคนไทยคนแรกที่ได้สำเร็จการศึกษาชั้นดุษฎีบัณฑิตของรัฐ (Docteur d'Etat) อย่างสมบูรณ์ คือ โจทก์ ได้ศึกษาอย่างนักเรียนฝรั่งเศสแล้ว ได้ปริญญาตรีทางกฎหมาย (Baccalaureat En Droit) แล้วได้ปริญญา “ลิซองซ์ ออง ดร็ว” (Licence en Droit) แล้ว จึงมีสิทธิศึกษาชั้นดุษฎีบัณฑิตของรัฐ

ข้อเขียนของจำเลยทำให้โจทก์เสียเกียรติคุณที่โจทก์พึงมีตามความเป็นจริงแห่งวิชานฐานะของโจทก์ซึ่งปรากฏตามหนังสือของพระองค์เจ้าจรูญศักดิ์ กฤดากรอัศวราชทูตสยามเลขที่ ก. ๓ ที่ ๑๑/๔๘๓๘ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘ ถึงมหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาพิชัยญาติ ผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ตามเอกสารท้ายฟ้องนี้หมายเลข ๑๑

ท่านอัศวราชทูตพระองค์นั้นได้รายงานผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมถึงวิทยฐานะของโจทก์ที่มีความดังต่อไปนี้

(๑) ได้ปริญญาหมอกกฎหมาย (ฝ่ายนิติศาสตร์) (Docteur en Droit Sciences Juridiques) ประกาศนียบัตรของรัฐบาลฝรั่งเศส

(๒) ได้ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูงในทางเศรษฐกิจ (Diplome d'Etudes Supérieures) d' Economie Politique ซึ่งเป็นวิชาส่วนหนึ่งของการเรียนกฎหมายในฝรั่งเศส สิทธิของหมอกกฎหมายฝรั่งเศส ซึ่งได้ประกาศนียบัตรของการศึกษาชั้นสูงเพิ่มเติมขึ้นอีกอย่างหนึ่งนั้น (ก) มีสิทธิที่จะเป็นศาสตราจารย์สำรองในมหาวิทยาลัย และ (ข) มีสิทธิที่จะเข้าสอบแข่งขันสำหรับตำแหน่งศาสตราจารย์มหาวิทยาลัย (Concours d' Agregation des Facultes de Droit)

ข้อ ๑๕.

เกี่ยวกับประวัติของโจทก์ จำเลยได้เขียนไว้ในหนังสือของจำเลยหน้า ๒๕๕ มีความตอนหนึ่งว่า

“นายปรีดี พนมยงค์ เกิดเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๔๓”

โจทก์ต้องขอประทานความกรุณาศาลโปรดให้อภัยแก่โจทก์ในการที่โจทก์นำเอาเรื่องเล็กน้อยนั้นมากกล่าวในฟ้องนี้โจทก์มีความจำเป็นที่ ต้องขอความกรุณาศาลพิจารณา เพราะเหตุดังต่อไปนี้

(๑) ในฐานะจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์นั้น ผู้อ่านย่อมหลงเข้าใจผิดวันเกิดของโจทก์แล้วสามารถคัดลอกต่อไปซึ่งทำให้โจทก์เสียหายไม่มากนักน้อย

(๒) วันเกิดที่ถูกต้องของโจทก์ คือ ตรงกับวันที่ ๑๑ พฤษภาคมนั้น ญาติมิตรและสานุศิษย์ของโจทก์ในประเทศไทยและหลายประเทศก็ได้ร่วมบำเพ็ญกุศลในวันนั้นของทุกๆ ปี แต่เมื่อหนังสือของจำเลยแพร่หลายออกไปก็ก่อให้เกิดความสับสน

ข้อ ๑๖.

จำเลยที่ ๑ ได้เขียนเพิ่มเติมไว้ในหน้าต้นแห่งบทที่ ๑ ของหนังสือจำเลยดังต่อไปนี้

“เมื่อตอนเช้าตรู่วันศุกร์ที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ การเปลี่ยนแปลงการปกครองได้เกิดขึ้น ยังผลให้ประเทศสยามเปลี่ยนการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นการเปิดศักราชสมัยประชาธิปไตย ในที่นี้ผู้เขียนเรียกชื่อประเทศของประชาชนชาวไทยว่าสยาม ทั้งนี้ก็เพราะเป็นชื่อของประเทศในเวลานั้นอันที่จริงพวกเราชาวไทยเรียกชื่อประเทศของเราตามชื่อของราชธานีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เช่น กรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยาและกรุงรัตนโกสินทร์เป็นต้นมาแต่คนไทยทั่วไปยังเรียกว่า “เมืองไทย” ทางราชการของไทยเริ่มใช้คำว่า “สยาม” ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ลงนามในสนธิสัญญาทางไมตรีและพาณิชย์กับนานาประเทศและมี ความจำเป็นต้องแปลสนธิสัญญาเหล่านี้ออกเป็นภาษาไทยเฉพาะชื่อประเทศของเราซึ่งในภาษาฝรั่งใช้คำว่า Siam พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบัญญัติให้แปลเป็นภาษาไทยว่า “สยาม” ดังปรากฏ ในสนธิสัญญาไมตรีและพาณิชย์ที่ได้มีการแลกเปลี่ยนสัตยาบันต่อกันกับอังกฤษเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๙ “สยาม” เป็นชื่อประเทศของเราต่อมาจนถึงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕

จึงเปลี่ยนเป็นประเทศไทยตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา”

ต่อมาในหน้า ๑๑๑ จำเลยได้เขียนไว้ดังต่อไปนี้

“ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง นายวินสตันเชอร์ชิล นายกรัฐมนตรีอังกฤษปฏิเสธที่จะเรียก Siam ว่า Thailand คงยืนยันที่จะใช้ Siam ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองแล้ว กองทัพพันธมิตรหรือสหประชาชาติได้เข้ามาปลดคออาวุธทหารญี่ปุ่นและส่งตัวกลับประเทศญี่ปุ่นรัฐบาลไทยพยายามเอาใจมหาอำนาจพันธมิตร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ากำลังกำเริบชะตาของประเทศไทยไว้ จึงเปลี่ยนชื่อประเทศไทยที่เป็นภาษาอังกฤษว่า Thailand กลับไปเป็น Siam ตามเดิมเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ ซึ่งเป็นสมัยที่จอมพล แปลก พิบูลสงคราม พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในสมัยหลัง ท่านคงยืนยันที่จะใช้ Thailand ตามเดิม ในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๒ ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดให้ใช้ Thailand แทน Siam ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาปรากฏว่าได้รับการรับรองจากนานาประเทศโดยคุณุฎิภาพ ส่วนคำว่า “ประเทศไทย” ยังคงใช้สืบต่อมาโดยมิได้มีการเปลี่ยนแปลงเลย อย่างไรก็ตามประชาชนชาวไทยบางคนที่ยังคงสนใจที่จะใช้ประเทศสยาม ดังปรากฏในการอภิปรายเรื่องชื่อของประเทศในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๑ ในสภาร่างรัฐธรรมนูญ และฉบับ ๒๕๑๗ ในสภานิติบัญญัติแต่ในที่สุดสภาทั้งสองลงมติให้ใช้ชื่อประเทศไทยหรือ Thailand ไปตามเดิม ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นการเหมาะสมแล้วตั้งแต่ได้ยินชื่อนี้ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๒

“จอมพล แปลก พิบูลสงคราม มุ่งที่จะสร้างชาติให้เจริญวัฒนาถาวร จึงได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญอีก ๑๒ ฉบับ แต่มีผู้วิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการส่งเสริมสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศไทยจะยื่นหยัศรักษาเอกราชไว้ได้ก็จะต้องอาศัยลัทธิชาตินิยมของประชาชนชาวไทย”

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า ความตอนที่จำเลยกล่าวว่

“ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง นายวินสตันเชอร์ชิล นายกรัฐมนตรีอังกฤษปฏิเสธที่จะเรียก SIAM ว่า THAILAND คงยืนยันที่จะใช้ SIAM ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองแล้ว กองทัพพันธมิตรหรือสหประชาชาติ

ได้เข้ามาปลดศอวาทหารญี่ปุ่นและส่งตัวกลับประเทศญี่ปุ่น รัฐบาลไทยพยายามเอาใจมหาอำนาจพันธมิตร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ากำลังทำโทษกระตองของประเทศไทยไว้จึงเปลี่ยนชื่อประเทศไทยที่เป็นภาษาอังกฤษว่า THAILAND กลับเป็น SIAM ตามเดิมนั้นมิใช่เป็นการที่จำเลยแสดงความคิดเห็นในหลักวิชาการว่าโจทก์กับรัฐบาลไทยสมัยนั้นมีความคิดเห็นผิดหรือถูกต้องตามปกติของผู้ใช้สิทธิตามกฎหมายที่จะวิจารณ์ความคิดเห็นใดๆ ได้ แต่จำเลยได้เขียนข้อความนั้นไว้เพื่อใส่ร้ายโจทก์ ดังที่โจทก์ได้อ้างไว้แล้วในคำฟ้องข้อก่อนๆว่า จำเลยถือว่านายทวิ บุญยเกตุ เป็นผู้ร่วมมือใกล้ชิดกับโจทก์ และคำว่า “รัฐบาลไทย” ที่จำเลยที่ ๑ อ้างถึงนั้น คือ รัฐบาล ซึ่งนายทวิ บุญยเกตุเป็นนายกรัฐมนตรีภายใต้โจทก์ซึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จำเลยจึงมีเจตนาใส่ความโจทก์กับนายทวิ บุญยเกตุ ว่าการเปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษของประเทศไทยดังกล่าวนั้น ได้ทำไปเพื่อเอาใจนายเซอร์ซิด และสัมพันธมิตรเป็นสำคัญยิ่งกว่าที่โจทก์กับนายทวิ บุญยเกตุ ถือเอาความถูกต้องเหมาะสมของประเทศชาติ

ข้อเขียนของจำเลยมิใช่เป็นไปโดยเจตนาบริสุทธิ์หากเป็นการเขียนเพื่อสนับสนุนข้อเขียนของจำเลยที่หมิ่นประมาทโจทก์ดังที่โจทก์กล่าวไว้ในคำฟ้องหลายข้อดังกล่าวข้างต้นนั้น ข้อเขียนของจำเลยที่ฝ่าฝืนต่อความจริงจึงทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณดังที่โจทก์ขอกราบเรียนศาลดังต่อไปนี้

(๑) นายวินสตัน เซอร์ซิด เป็นนายกรัฐมนตรีอังกฤษเมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๓๙ (พ.ศ.๒๔๘๒) รัฐบาลผสมของเขาได้ออกในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ.๒๔๘๘) และรักษาการในระหว่างการเลือกตั้งทั่วไป นายวินสตัน เซอร์ซิด กับพวกอนุรักษนิยมการแพ้การเลือกตั้งแล้ว นายคลีเมนต์ อัททลี (ATTLEE) หัวหน้าพรรคแรงงานที่ชนะการเลือกตั้งนั้น เป็นนายกรัฐมนตรี ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ.๒๔๘๘)

แต่โจทก์ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ให้ความเห็นชอบแก่รัฐบาลทวิ บุญยเกตุ เปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษของประเทศไทยว่า “SIAM” (ไซแอม) นั้น เมื่อวันที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ คือ ภายหลังจากที่นายเซอร์ซิดออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอังกฤษแล้ว จึงเป็นไปไม่ได้ที่โจทก์กับ

รัฐบาลทวี บุณยเกตุ เปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษของประเทศไทยดังกล่าวนั้นเพื่อ
เอาใจนายวินสตัน เชอร์ชิล

(๒) แม้ว่าได้มีกองทหารอังกฤษเข้ามาปลดอาวุธกองทหารญี่ปุ่นใน
ประเทศไทย แต่ใจทักกับรัฐบาล ทวี บุณยเกตุ ก็ไม่มีความจำเป็นอย่างไรที่
เปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษของประเทศไทยเพื่อเอาใจกองทหารอังกฤษเหล่านั้น
ที่เข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นเพียงชั่วคราวแล้วก็จะต้องถอนออกจาก
ประเทศไทย

การที่คนของชาติหนึ่งจะเรียกชื่ออีกประเทศหนึ่งนั้น ก็เป็นเรื่องความเคย
ชินของแต่ละชาติ เช่น รัฐบาลไทย เรียกประเทศ “จ๊กก๊วะ” ว่า ประเทศ
“จีน” มาช้านาน แล้วก็เรียกประเทศนั้นว่า “ประเทศจีน” อยู่ ตลอดมาหรือ
คนไทยเคยชินต่อกา รเรียกประเทศเวียดนามว่า “ญวน” ก็เรียกเช่นนั้นอยู่
ตลอดมาอันเป็นชื่อของราชวงศ์ “เหวียน” สมัยเก่าที่ ปกครองเวียดนาม เพิ่ง
ไม่นานมานี้ทางราชการไทยจึงเปลี่ยนเรียกว่า “เวียดนาม” ส่วนรัฐบาลอังกฤษ
ที่เคยเรียกประเทศเยอรมันว่า “GERMANY” (เยอรมนี) ก็เรียกเช่นนั้นตาม
ความเคยชินตลอดมาแทนที่จะเรียกตามชื่อทางการของประเทศเยอรมันว่า
“DEUTSCHLAND” (ดอยซ์แลนด์) ฯลฯ

(๓) จำเลยที่ ๑ ทราบดีว่าใจทักและนายทวี บุณยเกตุ ได้คิดค้านคดี
“เชื้อชาติยิ่งใหญ่” (SUPER-RACE) ของลัทธินาซีเยอรมันที่ถือว่าคนเชื้อชาติ
อารยัน เป็นเชื้อชาติยิ่งใหญ่ในประเทศเยอรมันรวมทั้งในยุโรปด้วย จอม
พลพิบูลฯ ที่โฆษณาสถาปนามหาอาณาจักรไทยก็ดำเนินตามตัวอย่างของฮิต
เลอร์ คือ จอมพลพิบูลฯ ถือเอาคนเชื้อชาติไทยซึ่งอยู่ในดินแดนแห่งเอเชีย
ใต้ และเอเชียอาคเนย์ว่าเป็นเชื้อชาติที่ยิ่งใหญ่ โดยไม่คำนึงว่าพระมหากษัตริย์
แต่ครั้งโบราณกาลที่เรียกชื่อประเทศว่า “สยาม” นั้นก็โดยพระองค์ทรงเห็น
ว่าราชอาณาจักรของพระองค์ประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติพระองค์จึงทรง
ปรารถนาให้พสกนิกรของพระองค์ทุกเชื้อชาติมีความเสมอภาคกัน จำเลยที่
๑ ทราบดีจากบทความที่ใจทักเขียนไว้ชื่อ “ความเป็นมาของชื่อ “ประเทศ
สยาม” กับ “ประเทศไทย” ซึ่งใจทักได้เคยเสนอต่อจอมพลพิบูลฯ ที่คำริ
จะเปลี่ยนชื่อประเทศสยามมาเป็น ประเทศไทย โดยใจทักแสดงความเห็นว่า

ชื่อของประเทศสยามนั้นมีใช่เป็นไปตามที่นักประวัติศาสตร์บางคนอ้างว่าพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ เป็นผู้บัญญัติขึ้นเพื่อทรงปรารภณาเอาใจฝรั่ง หากปรากฏชัดแจ้งในกฎหมายตราสามดวงอันมีลักษณะเป็นประมวลกฎหมายซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะกรรมการรวบรวมกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีได้ทรงบัญญัติไว้และใช้สืบต่อมาในสมัยกรุงธนบุรีจนถึงต้นรัชกาลที่ ๑ นั้นแล้วได้ทรงให้คณะกรรมการรวบรวมแก้ไขเป็นบางตอนประกาศเมื่อจุลศักราช ๑๑๖๖ (พ.ศ. ๒๓๔๗) ต่อมาพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ สมัยดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมได้ทรงพิมพ์กฎหมายนั้นด้วยวิธีพิมพ์สมัยใหม่ซึ่งนักกฎหมายรู้จักกันในนามว่า “กฎหมายราชบุรี” เพื่อประชาชนจะได้ศึกษาหรืออ้างอิงได้สะดวกกว่าที่จะต้องอ่านจากสมุดข่อยโบราณ จำเลยที่ ๑ ทราบดีในฐานะเป็นราชบัณฑิตประวัติศาสตร์และกฎหมายตราสามดวงนั้นก็ประดิษฐ์ฐานไว้ที่ใกล้ห้องประชุมของ “ราชบัณฑิตสถาน” จำเลยที่ ๑ จึงต้องทราบดีว่าในกฎหมายตราสามดวงที่ทรงบัญญัติให้เรียกชื่อราชอาณาจักรของพระองค์ว่า “สามทะเล อันว่า “สยามประเทศ” นี้ ประมวลกฎหมายตราสามดวงที่ทรงบัญญัติขึ้นโดยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า นั้น ได้รับการแก้ไขหลายบทที่ไม่เกี่ยวกับชื่อของประเทศนั้น ส่วนที่เหลืออยู่ ก็ได้เป็นกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ใน พ.ศ. ๒๔๔๘ แล้ว แต่ประมวลกฎหมายนั้นก็มิได้ยกเลิกกฎหมายตราสามดวงหากมีบทบัญญัติไว้แต่เพียงว่า บทกฎหมายอื่นใดมีความขัดต่อประมวลกฎหมายใหม่ จึงให้ใช้ประมวลกฎหมายใหม่ โดยเฉพาะชื่อประเทศสยามนั้นไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายใหม่ ดังนั้น จึงได้ใช้ต่อมาจนถึงรัฐธรรมนูญฉบับ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ ที่เรียกชื่อประเทศตามกฎหมายตราสามดวง

โจทก์ก็ได้แสดงความเห็นต่อจอมพลพิบูลฯ ในครั้งกระนั้นว่าในสมัยรัชกาลที่ ๑, ที่ ๒, ที่ ๓ ก็มีหลักฐานแสดงว่า ก่อนพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ พระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีที่เรียกชื่อประเทศว่าสยาม โจทก์ยังได้แสดงหลักฐานอีกหลายประการว่า ตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีก็มีหลักฐานนอกจากนักประวัติศาสตร์บางคนที่ยังอ้างเพียงถ้อยคำเดียวจากศิลาจารึก คือ

ยังมีหลักฐานเอกสารอื่นๆ ที่แสดงว่าผืนแผ่นดินอันเป็นประเทศของกรุงสุโขทัย นั้นเรียกว่า “สยาม” และยังมีเอกสารหลักฐานในรัชสมัยพระบรมไตรโลกนาถ และในรัชสมัยพระเจ้าทรงธรรมที่ได้ส่งคณะสงฆ์ไปตั้งกาสดาปนาพุทธนิกาย ที่มีชื่อว่า “สยามวงศ์” มาตราบเท่าทุกวันนี้

(๔) จอมพลพิบูลฯ จึงใช้วิธีบัญญัติสิ่งๆ ที่เรียกว่า “รัฐนิยมฉบับที่ ๑” ซึ่งไม่มีผลในทางกฎหมายที่จะเปลี่ยนชื่อประเทศ แต่ก็มีบุคคลเช่น จำเลยที่ ๑ ที่กล่าวไว้ในข้อความที่โจทก์อ้างไว้ข้างต้นนั้นแล้วว่า “ผู้เขียนเห็นว่าเป็นการเหมาะสมแล้วตั้งแต่ได้ยินชื่อนี้ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๒”

คือ จำเลยที่ ๑ แสดงถึงความเชื่อและทำตามผู้นำทันทีทันใดเมื่อได้ยินวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยโดยจำเลยไม่รอคอยว่าสภาผู้แทนราษฎร จะลงมติเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย

ต่อมาจอมพลพิบูลฯ จึงถือเอาการที่บุคคลบางคนว่าเห็นด้วยรัฐนิยมนั้น มาเป็นหลักเสนาธิปไตยเพิ่มเติมว่าด้วยนามของประเทศซึ่งเมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบด้วยแล้ว คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ใน พระปรมาภิไธย สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงลงนามประกาศใช้รัฐธรรมนูญแก้ไขนามของประเทศนั้นเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๔๙๒ มิใช่เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๒ โดยรัฐนิยมที่ไม่ใช้กฎหมาย

(๕) เพื่อใส่ความโจทก์และรัฐบาลทวี บุณยเกตุเปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษของประเทศไทยเป็น “SIAM” (ไซแอม) นั้นเพื่อเอาใจต่างชาติ จำเลยที่ ๑ จึงได้เขียนความตอนหนึ่งในข้อความที่โจทก์อ้างข้างต้นนั้นว่า “ครั้นท่านกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีในสมัยหลังท่านคงยืนยันที่จะใช้ “THAILAND” ไทยแลนด์ตามเดิมในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๓๔๐๒ ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดให้ใช้ “THAILAND” ไทยแลนด์ “SIAM” (ไซแอม) ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาปรากฏว่าได้รับการรับรองจากนานาประเทศโดย คุษฎีภาพ”

จำเลยที่ ๑ จึงขอให้ศาลพิจารณาคดีของพวกตนและผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่าโจทก์ และรัฐบาลทวี บุณยเกตุ ได้เปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษของประเทศไทยโดยเอาใจ

ต่างชาติโดยลำพังหากต่างชาติรับรองโดย “คฤษฏีภาพ” ตามที่จอมพลพิบูลฯ เปลี่ยนชื่อประเทศ

โจทก์ได้กราบเรียนศาลแล้วว่าต่างชาติใดจะเรียกชื่ออีกประการหนึ่งว่าอย่างไรนั้น เป็นเรื่องสมัครใจที่จะถือความเคยชินหรือจะเรียกตามที่รัฐบาลของประเทศนั้นๆ เปลี่ยนชื่อประเทศก็ได้ ฉะนั้น จึงไม่ใช่เรื่อง “คฤษฏีภาพ”

โจทก์ขออ้างนิตยสารชื่อ “ฟาร์อีสเตอร์นเอโคโนมิกรีวิว” ฉบับ ๑๓ มกราคม ค.ศ. ๑๙๗๙ (พ.ศ.๒๕๒๑) ตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๑๓ ที่ได้ลงลงพิมพ์ความตามจดหมายของ มร.นอร์แมน บี. ฮันนาห์ อดีตอัครราชทูตอเมริกันที่ปรึกษาสถานทูตอเมริกันประจำกรุงเทพฯ เป็นเวลาหลายปีนั้น ขณะที่อดีตอัครราชทูตอเมริกันผู้นี้มีตำแหน่งอยู่ในกรุงเทพฯ ก็แสดงมารยาททางการทูตอย่างสุภาพต่อจอมพลพิบูลฯ แต่ภายหลังที่ประจำ มร.ฮันนาห์ ครบเกษียณอายุออกจากงานแล้วท่านผู้นี้ได้แสดงความเห็นอย่างจริงใจของตนออกมาอย่างเสรีจึงได้เขียนจดหมายถึงนิตยสารฉบับนั้นกล่าวถึงเรื่องขบขันสืบเนื่องจากสิ่งที่เรียกในภาษาไทยว่า “รัฐนิยม” ของจอมพลพิบูลฯ แต่ มร.ฮันนาห์ เรียกสิ่งนั้นว่า “pibul’s dictatorial decree” แปลเป็นไทยว่า “กฤษฎีกาเผด็จการของพิบูลฯ” มร.ฮันนาห์ ได้กล่าวถึงความเห็นของโจทก์เกี่ยวกับชื่อของประเทศว่า คำว่า “ไทย” หมายถึงชนชาติหนึ่งเท่านั้น ถึงแม้จะเป็นประชากรจำนวนมากของประเทศก็ตาม ก็ไม่หมายถึงประชากรทั้งหมดของประเทศ ยังมีชนชาติมลายู ชนชาติเขมร ชนชาติลาวชนชาติฉาน อีกมากมายและรวมทั้งชนชาติอื่นๆ ที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยอีกซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าได้ถูกกันออกไปอย่างไม่เป็นธรรมจากการเปลี่ยนชื่อประเทศเป็น “ประเทศไทย” มร.ฮันนาห์ ได้กล่าวต่อไปว่า แม้ว่าประชาธิปไตยในประเทศไทยต้องล้มลุกคลุกคลานมาหลายครั้งก็ตาม แต่อุดมการณ์แห่งรัฐบาราชารีปได้โดยภายใต้รัฐธรรมนูญที่ได้ตกลงเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๓๒ (พ.ศ. ๒๔๗๕) นั้นจะต้องไม่พลิกกลับไป มร.ฮันนาห์ เรียกชื่อโจทก์ด้วยคำว่า “Loyal pridi” แปลว่า “ปรีดีผู้ซื่อสัตย์” ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าน่าใฝ่ใจจริงของอดีตอัครทูตอเมริกันนั้นมีใช่แสดง “คฤษฏีภาพ” ที่แปลเป็นไทยว่า “สภาพแห่งความยินดีหรือสภาพแห่งความชื่นชม” ต่อการที่จอมพลพิบูลฯ ได้เปลี่ยน

ชื่อสยามเป็นประเทศไทยและวิธีประกาศสิ่งที่เรียกว่า “รัฐนิยม” หากอดีตจักรวรรพตอเมริกาคนนั้นกลับแสดง “คุษฎีภาพ” ต่อโจทก์จึงต่างกับจำเลยที่ ๑ และพวกที่ปั้นแต่งเรื่องบิดเบือนความจริงใส่ร้ายโจทก์ตามที่โจทก์กราบเรียนศาลในข้อนี้และในคำฟ้องของโจทก์ที่กราบเรียนศาลในข้อต่างๆ ในฟ้องนี้

(๖) โดยเฉพาะการจำเลยที่ ๑ ได้ใส่ความโจทก์เกี่ยวกับชื่อของประเทศนั้น จำเลยที่ ๑ มิเพียงแต่ใส่ร้ายโจทก์โดยเฉพาะ หากจำเลยได้ใส่ความพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ที่ทรงเป็นผู้บริสุทธิ์ในการที่ทรงไว้ชื่อประเทศว่า “สยาม” เพื่อไม่เสียเวลาอันมีค่าของศาล โจทก์จึงขอประทานทำบันทึกลงแจ้งเรื่องนี้ไว้ในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๑๔

ข้อ ๑๗.

เท่าที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลแล้วตั้งแต่ต้นแห่งคำฟ้องนี้ การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นความผิดฐานละเมิดทำให้โจทก์เสียหายชื่อเสียงและเกียรติคุณมากมายหลายประการ อีกทั้งเป็นการกระทำที่จำเลยที่ ๑ ปั้นแต่งและบิดเบือนสังจะแห่งประวัติศาสตร์ของชาติไทย อันเป็นการทำให้เสียหายแก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ได้ พระราชทานไว้เป็นหลักชัยของสยามรัฐราชสีมาหนังสือของจำเลยจึงไม่สมควรที่จะใช้เป็นหนังสือคู่มือสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

อนึ่ง โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลได้โปรดพิจารณาตามมาตรา ๔๒๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วยว่าถ้าจำเลยที่ ๑ อ้างว่าข้อความบางตอนในหนังสือของจำเลยที่หมิ่นประมาทโจทก์นั้น จำเลยมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริงแต่หากในฐานะที่จำเลยเป็นศาสตราจารย์ทางประวัติศาสตร์และราชบัณฑิตสาขาประวัติศาสตร์จำเลยควรจะรู้ได้ ฉะนั้น จำเลยจึงต้องรับผิดชอบ

ส่วนจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นสำนักพิมพ์ และจำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นโรงพิมพ์ ก็ต้องมีความผิดในการเป็นผู้จัดพิมพ์และผู้พิมพ์โฆษณา และจำหน่ายแจกหนังสือที่ละเมิดโจทก์นี้

จำเลยทั้งสามจึงต้องร่วมกันรับผิดชอบตามคำของโจทก์ท้ายฟ้องนี้

ข้อ ๑๐ ตามที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าโจทก์มีส่วนสำคัญเกี่ยวแก่งานบ้านเมืองและการเมืองของประเทศไทย เริ่มตั้งแต่ร่วมคณะก่อการวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เพื่อมีการเปลี่ยนระบอบการปกครองของประเทศไทยจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบ ปริมิตาญาสิทธิราช หรือ ระบอบประชาธิปไตย และเป็นรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีร่วมเป็นคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กับยังเป็นรัฐมนตรีบุรุษอาวุโส จนกระทั่งบัดนี้ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ โจทก์เป็นหัวหน้าต่อต้านญี่ปุ่นผู้รุกราน หรือ ทรราชไทยในประเทศไทย โดยประสานงานและร่วมกันกับฝ่ายสัมพันธมิตร ได้แก่ อังกฤษ จีน และอเมริกา และเสรีไทยในอังกฤษและอเมริกา เพื่อรักษาไว้และกอบกู้เอกราช และอธิปไตยของประเทศไทยด้วยเสี่ยงชีวิตและเสี่ยงภัยซึ่งจำเลยก็รู้หรือน่าจะรู้ ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นตลอดเวลามาจำเลยเป็นศาสตราจารย์ได้เขียนประวัติศาสตร์แห่งประเทศไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ และก่อนนั้นขึ้นไปต่างๆ ที่มีหนังสือที่นายติเรก ชัยนาม, นายทวี บุญยเกตุ และดร. เตือน บุณนาค เขียนไว้ตามความจริงแต่จำเลยก็ไม่สนใจศึกษาค้นคว้ากลับเขียนถึงเหตุการณ์ข้อเท็จจริง อันเป็นประวัติศาสตร์เกี่ยวแก่ตัวโจทก์และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโจทก์รวมทั้งข้อเท็จจริงที่เชื่อมโยง ลงในหนังสือประวัติศาสตร์เล่มดังกล่าวด้วยวิธีสอดแทรกข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์อันขัดต่อความจริง ซึ่งความจริงหาได้เป็นไปเช่นนั้นไม่ ทั้งๆ ที่รู้ความจริงและไม่รู้ความจริงแท้แน่นอนทั้งนี้ก็ด้วยเจตนาใส่ร้าย ด้วยการจงใจ หรืออย่างน้อยก็ด้วยความประมาทเลินเล่อไม่รู้ความจริงแน่นอนแท้จริงแต่การเขียนลงไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์อันเป็นผิดความจริงเป็นลักษณะด้วยความจงใจซึ่งหนังสือเล่มนี้จำหน่ายจ่ายแจกแพร่หลายแก่ผู้สอนในโรงเรียนหรือในมหาวิทยาลัย หรือในสถาบันการศึกษาอื่นตลอดทั้งนิสิต นักศึกษา นักเรียนและอนุชนรุ่นหลังทำให้บุคคลอื่นหลงเข้าใจผิดตามหนังสือเล่มนั้นและประวัติศาสตร์ของประเทศผิดจากความจริง ไม่เป็นประวัติศาสตร์ที่สมบูรณ์และถูกต้องลักษณะของการเขียนหนังสือเล่มนี้ออกจำหน่ายแจกนอกจากเป็น

การหมิ่นประมาท ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย อันเป็นความผิดทางอาญาแล้ว ยังเป็นการไซ่ข่าวให้แพร่หลายอันฝ่าฝืนต่อความเป็นจริงเป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงเกียรติคุณและเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้และความเจริญของโจทก์อันเป็นการละเมิดสิทธิต่อโจทก์ จำเลยที่ ๑ ผู้เขียนจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ผู้พิมพ์ออกจำหน่ายจ่ายแจกต้องร่วมรับผิดชอบต่อโจทก์

โดยเฉพาะค่าเสียหายแก่ตัวโจทก์ นอกจากต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงหรือเกียรติคุณแล้ว ยังเสียหายในทางเงินทองอีกโจทก์ขอคิดค่าเสียหายเพียง ๓๐๐,๐๐๐ บาท.

คำขอท้ายฟ้องแพ่ง

เพราะฉะนั้น ขอศาลออกหมายเรียกตัวจำเลย มาพิจารณาพิพากษาและบังคับจำเลยตามคำขอต่อไปนี้

๑. ขอให้ศาลโปรดพิพากษาสั่งให้จำเลยทั้งสาม ร่วมกันเก็บและทำลายหนังสือของจำเลยชื่อ “ประวัติศาสตร์ไทย ในระบอบรัฐธรรมนูญ” ที่ฝ่าฝืนต่อความจริงอันเป็นการหมิ่นประมาทใส่ความโจทก์ อันทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณและห้ามจำหน่ายและเผยแพร่ ซึ่งหนังสือดังกล่าวโดยทันที

๒. ขอให้ศาลโปรดพิพากษาสั่งให้จำเลยทั้งสามร่วมกันและแทนกันใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายให้แก่โจทก์เป็นเงินจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท (สามแสนบาท) ทันที หากไม่ชำระทันทีให้จำเลยร่วมกันและแทนกัน ชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับแต่วันฟ้องตลอดไปจนกว่าจำเลยจะชำระเสร็จสิ้น

๓. หากจำเลยไม่จัดการตามคำขอในข้อ ๑ ขอให้ศาลมีคำสั่งให้โจทก์เป็นผู้เก็บและทำลายหนังสือดังกล่าวโดยให้จำเลยทั้งสามร่วมกันหรือแทนกัน ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นแทนโจทก์

๔. ให้จำเลยทั้งสามร่วมกันและแทนกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแลค่าทนายความแทนโจทก์ด้วย

ข้าพเจ้าได้ยื่นสำเนาการฟ้องโดยข้อความถูกต้องเป็นอย่างเดียวกันมา
ด้วยตามฉบับ และรอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

(ลงชื่อ) ปาล พนมยงค์ โจทก์
ผู้รับมอบอำนาจ

คำฟ้องฉบับนี้ข้าพเจ้านายจินดา ชัยรัตน์ ทนายความใบอนุญาตที่ ๙๕ / ๒๕๑๖ อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๔ - ๑๒๖ ถนนจักรเพชร ตรอกหรือซอย -
โกดังเคียง - ตำบลวังบูรพาภิรมย์ อำเภอพระนครจังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็น
ผู้เรียง

(ลงชื่อ) จินดา ชัยรัตน์ ผู้เรียง

คำฟ้องฉบับนี้ ข้าพเจ้านายปาล พนมยงค์ อยู่บ้านเลขที่ ๑๗๒ ถนนสา
ทรใต้ตรอกหรือซอยสวนพลู โกดังเคียง-ตำบลทุ่งมหาเมฆ อำเภอยานนาวา
จังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นผู้เขียนหรือพิมพ์

(ลงชื่อ) ปาล พนมยงค์ ผู้เขียนหรือพิมพ์

"ประดิษฐ์ เป็นบุคคลที่น่าตื่นเต้นที่สุดในสงครามเอเชีย

"ข้าพเจ้ารู้ว่า มีบุคคลมากมายที่เคยเป็นเชลยศึกสงครามในสยาม

ซึ่งมีความกตัญญูทศเวทิตาต่อความปรารถนาดีของประดิษฐ์ที่มีต่อเรา ดังนั้น
ขอให้เราให้เกิดริศแก่บุคคลหนึ่งที่ได้บริการอย่างสูงต่ออุดมคติของสัมพันธมิตร
และต่อประเทศของเขาเอง และซึ่งเป็นบุคคลที่ข้าพเจ้าทราบเป็นส่วนตัวถึงเขาว่า

เป็นผู้ส่งเสริมมิตรภาพระหว่างอังกฤษ-สยาม

ห้วงไซแห่งการต่อต้านการกดขี่ของญี่ปุ่นในดินแดนเอเชียอาคเนย์

ภายใต้การยึดครองของญี่ปุ่นนั้น ได้มีช่องว่างอยู่เพียงเล็กน้อย

และสายสัมพันธ์ที่เข้มแข็งที่สุด ก็คือ

สายที่บากบั่นสร้างสรรค์ขึ้นโดยประดิษฐ์ในสยาม"

ลอร์ด ลูอิส เมาท์แบทเทน

กฎหมาย
คำฟ้อง

ISBN 978-974-85063-2-6

9 789748 506326